

EFFECTES ECONÒMICS DE LA PRIMERA APLICACIÓ DE LES NORMES COMPTABLES ADAPTADES A LA NIC 32 I LA CINIIF 2 A LES COOPERATIVES

Ramón Bastida Vialcanet

Dipòsit Legal: T.64-2014

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi doctoral i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol de la tesi doctoral. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè al servei TDX. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de la tesi com als seus resums i índexs.

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis doctoral y su utilización debe respetar los derechos de la persona autora. Puede ser utilizada para consulta o estudio personal, así como en actividades o materiales de investigación y docencia en los términos establecidos en el art. 32 del Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (RDL 1/1996). Para otros usos se requiere la autorización previa y expresa de la persona autora. En cualquier caso, en la utilización de sus contenidos se deberá indicar de forma clara el nombre y apellidos de la persona autora y el título de la tesis doctoral. No se autoriza su reproducción u otras formas de explotación efectuadas con fines lucrativos ni su comunicación pública desde un sitio ajeno al servicio TDR. Tampoco se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al contenido de la tesis como a sus resúmenes e índices.

WARNING. Access to the contents of this doctoral thesis and its use must respect the rights of the author. It can be used for reference or private study, as well as research and learning activities or materials in the terms established by the 32nd article of the Spanish Consolidated Copyright Act (RDL 1/1996). Express and previous authorization of the author is required for any other uses. In any case, when using its content, full name of the author and title of the thesis must be clearly indicated. Reproduction or other forms of for profit use or public communication from outside TDX service is not allowed. Presentation of its content in a window or frame external to TDX (framing) is not authorized either. These rights affect both the content of the thesis and its abstracts and indexes.

Ramon Bastida i Vialcanet

**EFECTES ECONÒMICS DE LA PRIMERA
APLICACIÓ DE LES NORMES COMPTABLES
ADAPTADES A LA NIC 32 I LA CINIIF 2 A LES
COOPERATIVES**

TESI DOCTORAL

Departament de Gestió d'Empreses

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Ramon Bastida i Vialcanet

**EFECTES ECONÒMICS DE LA PRIMERA
APLICACIÓ DE LES NORMES COMPTABLES
ADAPTADES A LA NIC 32 I LA CINIIF 2 A LES
COOPERATIVES**

TESI DOCTORAL

dirigida pel Dr. Oriol Amat i Salas i

Dr. Fernando Campa i Planas

Departament de Gestió d'Empreses

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Reus, 2013

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Departament de Gestió d'Empreses

Avinguda Universitat, 1

43204 Reus

FAIG CONSTAR que aquest treball, titulat “Efectes econòmics de la primera aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2 a les cooperatives”, que presenta Ramon Bastida Vialcanet per a l’obtenció del títol de Doctor, ha estat realitzat sota la meva direcció al Departament de Gestió d’Empreses d’aquesta universitat i que aconpleix els requeriments per poder optar a la Menció Europea.

Reus, 20 de juliol de 2013

El director de la tesi doctoral

El co-director de la tesi doctoral

Oriol Amat i Salas

Fernando Campa i Planas

AGRAÏMENTS

La consecució d'aquest treball ha estat una feina d'equip. M'agradaria dedicar uns agraïments a totes les persones que han format part d'aquest equip. En primer lloc, a l'Oriol Amat, per la teva confiança i recolzament. Als inicis, em vas orientar, durant el trajecte, em vas acompanyar, i al final, m'has ajudat a aconseguir l'objectiu. Moltes gràcies Oriol! Al Fernando Campa, pel teu recolzament i per facilitar-me l'acompliment de totes les formalitats que comporta un treball d'aquestes característiques. I a en Josep Vallverdú, per escoltar les meves idees inicials (tot sovint confuses i canviant) i per ajudar-me a trobar el camí adequat.

En segon lloc, a la meva família, Ramon, Guadalupe i Ferran. Per la vostra dedicació i recolzament incondicional des del primer dia. Us agraeixo profundament la vostra generositat. M'heu demostrat que el més important és donar i donar, sense esperar res a canvi. Crec que una part molt important d'aquesta tesi és vostra! A la Nuri i la Lara, per internacionalitzar-me, gràcies a vosaltres he pogut tenir experiències que m'han obert els ulls i m'han despertat una curiositat, que m'ha ajudat molt en l'elaboració d'aquest treball. Als avis, Enric i Dolors, i als padrins, Ramon i Rosa, per haver estat al meu costat sempre que us he necessitat. I finalment, a la Kim, la teva felicitat i positivitat s'encomana, i m'ha ajudat molt per encarar la recta final de la tesi.

En tercer lloc, a tots els companys de la Pompeu i d'altres universitats (com que no em voldria deixar ningú, crec que és millor que no posi noms). Moltes gràcies pel vostre recolzament i per les bones estones compartides. Als companys de l'ACCID, l'Ana, l'Elena i el Toni, perquè gràcies al vostre esforç i dedicació, la meva feina al capdavant de l'ACCID ha estat una mica més fàcil, i he pogut dedicar una mica més de temps a la

tesi. Aquest agraïment és extensiu a totes les persones que han treballat i col·laborat amb l'ACCID. Considero que conjuntament hem realitzat una molt bona feina!

En quart lloc, a la Fina, companya del doctorat, amb qui hem compartit les alegries i penúries d'aquesta aventura (més alegries que penúries!). Gràcies pels teus bons consells!

En cinquè lloc, un agraïment a tots els experts cooperatius que m'han ajudat en l'elaboració d'aquest treball. Als responsables de la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom i del Registre de Cooperatives, per facilitar-me les dades necessàries per realitzar aquest treball. Als representants de la Confederació, de les federacions i les cooperatives catalanes, que han col·laborat en les enquestes i les entrevistes realitzades. I a la resta de professionals que he contactat per demanar consells, suggeriments, etc. Moltes gràcies a tots!

I, finalment, un leitmotiv: "*Nothing is impossible!*"

ÍNDEX

	Pàgina
PRIMERA PART: PRESENTACIÓ	
1. PRESENTACIÓ	20
1.1. Presentació i identificació del problema	20
1.2. Objectius del treball	23
1.3. Hipòtesis plantejades	25
1.4. Metodologia utilitzada	26
1.5. Contribucions que es pretenen realitzar	28
1.6. Estructura del treball i resum de continguts	29
1. PRESENTATION	33
1.1. Presentation and identification of the problem	33
1.2. Objectives of the work	36
1.3. Proposed Hypotheses	38
1.4. Methodology utilised	39
1.5. Intended Contributions	41
1.6. Structure of the work and a summary of contents	42
SEGONA PART: MARC DOCTRINAL I NORMATIU	
2. INTRODUCCIÓ	45
2.1. Introducció	45
2.2. Concepte i característiques de la societat cooperativa	45

2.2.1. Concepte institucional	45
2.2.2. Concepte jurídic	46
2.2.3. Concepte socioeconòmic	47
2.3. Classificació de les societats cooperatives	48
2.3.1. Classificació segons la legislació vigent	48
2.3.2. Classificació segons el règim de vinculació dels socis a la cooperativa	50
2.3.3. Classificació segons els membres que la componen	52
2.4. Valors i principis cooperatius	52
2.5. Principals magnituds del moviment cooperatiu	55
2.5.1. Al món	55
2.5.2. A la Unió Europea	56
2.5.3. A Espanya	60
2.6. Situació actual del moviment cooperatiu a Catalunya	65
2.6.1. Número, tipologia i localització	65
2.6.2. Estructura social i ocupació	66
2.6.3. Situació patrimonial i econòmica	70
2.7. Aspectes singulars en matèria de comptabilitat i finances	75
2.7.1. Legalització dels llibres i dipòsits de comptes	75
2.7.2. Determinació i distribució del resultat	77
2.7.3. Estructura de finançament	78

2.7.3.1. Capital social i fons de reserva	81
2.7.3.2. Altres formes de finançament	85
2.8. Fortaleses i febleses de les societats cooperatives	87
2.9. Conclusions	90
3. LA NATURALESA DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU	92
3.1. Introducció	92
3.2. Concepte i característiques	92
3.2.1. Segons la doctrina	92
3.2.2. Segons el dret positiu	93
3.3. Configuració del capital social	94
3.4. Funcions del capital social	96
3.5. Característiques singulars del capital social cooperatiu	98
3.5.1. Variabilitat	100
3.5.2. Remuneració limitada	103
3.5.3. Transmissibilitat limitada	105
3.6. Conclusions	107
4. TRACTAMENT DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU SEGONS LA NORMATIVA COMPTABLE INTERNACIONAL	110
4.1. Introducció	110
4.2. Procés d'harmonització comptable internacional	111
4.3. Aplicació de les NIC-NIIF a les societats cooperatives	112

4.4. Aplicació de la NIC 32 a les societats cooperatives	114
4.5. Classificació del capital social cooperatiu segons la CINIIF2	116
4.6. Classificació del capital social segons les normes sobre aspectes comptables de les cooperatives adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2	117
4.7. Procés de revisió dels criteris per classificar els instruments financers amb característiques de patrimoni net	118
4.7.1. Mètodes proposats per classificar els instruments financers amb característiques de patrimoni net segons els documents preliminars del FASB i l'IASB	120
4.7.2. Darrera proposta de classificació dels instruments financers amb característiques de patrimoni net	123
4.8. Conclusions	124
5. REFORMA DE LA LEGISLACIÓ COOPERATIVA	127
5.1. Introducció	127
5.2. Admissió d'aportacions el reemborsament de les quals en cas de baixa del soci pugui ser rebutjat	128
5.3. Mecanismes per transformar les aportacions de capital	130
5.3.1. Transformació obligatòria de les aportacions	131
5.3.2. Establiment d'un percentatge màxim d'aportacions reemborsables automàticament	132
5.4. Mesures per incentivar el reemborsament de les aportacions no reemborsables automàticament	133
5.4.1. Preferència en la remuneració de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa	134

5.4.2. Transmissió i adquisició preferent de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa	134
5.4.3. Adjudicació de l'haver social als socis que hagin causat baixa i la cooperativa no els hagi reemborsat les seves aportacions	135
5.5. Conclusions	136
6. REVISIÓ DE LA LITERATURA SOBRE LA CLASSIFICACIÓ DE LES APORTACIONS AL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU	138
6.1. Introducció	138
6.2. Criteris més comuns per classificar el capital social cooperatiu	139
6.3. Classificació del capital social segons la normativa comptable i la legislació cooperativa	140
6.4. Corrents doctrinals de classificació comptable del capital social cooperatiu	142
6.4.1. Primer corrent: Patrimoni net	143
6.4.2. Segon corrent: Passiu	147
6.4.3. Tercer corrent: Instrument híbrid	149
6.5. Conclusions	150
7. REVISIÓ DE LA LITERATURA SOBRE ELS EFECTES DE L'APLICACIÓ DE LA NIC 32 I LA CINIIF 2 EN EL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU SEGONS LA DOCTRINA	153
7.1. Introducció	153
7.2. Efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 en el capital social cooperatiu	154
7.2.1. Efectes economicofinancers	154

7.2.2. Efectes concursals	158
7.2.3. Altres efectes generals	160
7.3. Conclusions	162
TERCERA PART: INVESTIGACIÓ EMPÍRICA	
8. ESTUDI EMPÍRIC SOBRE LES PERCEPCIONS DE LES COOPERATIVES SOBRE EL PROCÉS D'ADAPTACIÓ DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU A LA NIC 32 I LA CINIIF 2	164
8.1. Introducció	164
8.2. Objectius de l'estudi, hipòtesis de treball, i mostra analitzada	165
8.2.1. Objectius	165
8.2.2. Hipòtesis	166
8.2.3. Mostra	166
8.3. Metodologia utilitzada	170
8.4. Presentació dels resultats	171
8.4.1. Nivell de respostes obtingudes	172
8.4.2. Estat del procés d'adaptació del capital social cooperatiu i mecanismes utilitzats	172
8.4.3. Efectes de l'adaptació del capital social cooperatiu	179
8.4.4. Accés de les cooperatives al finançament	182
8.5. Conclusions	195
9. ESTUDI EMPÍRIC SOBRE L'IMPACTE DE LA PRIMERA APLICACIÓ DE LES NOVES NORMES COMPTABLES ADAPTADES A LA NIC 32 EN EL CAPITAL COOPERATIU	188

9.1. Introducció	188
9.2. Objectius de l'estudi, hipòtesis de treball, i mostra analitzada	189
9.2.1. Objectius	189
9.2.2. Hipòtesis	190
9.2.3. Mostra	191
9.3. Metodologia utilitzada	196
9.3.1. Anàlisi economicofinancera	197
9.3.2. Prova de la suma de rangs de Wilcoxon	200
9.3.3. Impacte relatiu	202
9.3.4. Prova U de Mann-Whitney	203
9.4. Presentació de resultats	204
9.4.1. Diferències en la informació financera	204
9.4.2. Anàlisi economicofinancera	212
9.4.2.1. Estructura inversions i fonts de finançament	212
9.4.2.2. Solvència a curt termini	214
9.4.2.3. Endeutament i capitalització	216
9.4.2.4. Capacitat de generar beneficis	219
9.4.2.5. Rendibilitat financera	220
9.4.3. Prova de la suma de rangs de Wilcoxon	221
9.4.4. Prova de la U de Mann-Whitney	225
9.5. Conclusions	229

QUARTA PART: CONCLUSIONS

10. CONCLUSIONS I LÍNIES D'INVESTIGACIÓ FUTURES	232
10.1. Introducció	232
10.2. Conclusions	240
10.3. Línies d'investigació futures	243
10. CONCLUSIONS AND LINES OF FUTURE RESEARCH	245
10.1. Introduction	245
10.2. Conclusions	253
10.3. Lines of future research	256
BIBLIOGRAFIA	258
ANNEXOS	276

ÍNDEX DE FIGURES

	Pàgina
Figura 2.1. Classificació de les cooperatives segons la Llei Espanyola de Cooperatives	49
Figura 2.2. Classificació de les cooperatives segons la Llei Catalana de cooperatives.	50
Figura 2.3. Les societats cooperatives en base a la participació del soci en el procés productiu.	51
Figura 2.4. Dades relacionades amb les cooperatives de la UE per països.	57
Figura 2.5. Distribució de cooperatives, socis i treballadors segons els diversos sectors d'activitat.	59
Figura 2.6. Cooperatives, ocupació i ventes per Comunitats Autònomes.	61
Figura 2.7. Cooperatives, socis, ocupació i ventes per tipologies de cooperatives.	63
Figura 2.8. Tamany de les societats cooperatives.	64
Figura 2.9. Tipologia i localització de les cooperatives catalanes	65
Figura 2.10. Classificació de les cooperatives en funció del número de socis.	67
Figura 2.11. Percentatge de participació dels socis cada tipologia de cooperativa en funció de l'estructura d'edats.	68
Figura 2.12. Evolució del número de treballadors de cooperatives (excepte autònoms) i comparativa amb altres formes societàries.	69
Figura 2.13. Ubicació en trams del capital social de les cooperatives agrupades segons la seva tipologia.	70

Figura 2.14. Estructura del finançament de les cooperatives de treball i serveis de Catalunya.	72
Figura 2.15. Ubicació de les cooperatives de cada tipologia en trams, en funció de la facturació anual.	74
Figura 2.16. Determinació del resultat de les cooperatives.	77
Figura 2.17. Estructura financera específica de les societats cooperatives	79
Figura 2.18. La dotació al fons de reserva obligatori de les cooperatives en relació a reserves similars d'altres tipus d'organitzacions.	83
Figura 2.19. Principals característiques d'altres formes de finançament externes.	86
Figura 2.20. Punts forts i febles de les cooperatives.	89
Figura 3.1. Diferències entre el capital social de les cooperatives i les societats mercantils.	99
Figura 6.1. Consideracions entorn al capital cooperatiu	141
Figura 8.1. Opinió dels responsables de cooperatives sobre el seu nivell de coneixement de les noves normes comptables.	168
Figura 8.2. Tipus de cooperatives que formen la mostra estudiada.	169
Figura 8.3. Resultats de la pregunta sobre la modificació dels Estatuts.	173
Figura 8.4. Classificació de les cooperatives segons la seva xifra de capital social.	174
Figura 8.5. Resultats de la pregunta sobre la modificació dels Estatuts segons el nivell de capitalització.	174
Figura 8.6. Resultats de la pregunta sobre els motius per adaptar el capital social.	175

Figura 8.7. Resultats de la pregunta sobre els motius per no adaptar el capital social.	176
Figura 8.8. Mecanismes per adaptar el capital social.	177
Figura 8.9. Cauteles previstes.	178
Figura 8.10. Capital social traspasat del patrimoni net al passiu	180
Figura 8.11. Efectes previstos de l'aplicació de les NIC-NIIF en el capital social cooperatiu.	181
Figura 8.12. Aspectes clau en la concessió de finançament bancari a les cooperatives.	183
Figura 8.13. Nivell informació suficient dels analistes financers sobre les normes comptables internacionals i els seus efectes en el capital social cooperatiu.	184
Figura 8.14. Repercussió de la limitació de dret de reemborsament del capital social en les aportacions de capital dels socis a la cooperativa.	185
Figura 9.1. Classificació mostra cooperatives segons tipologia	192
Figura 9.2. Classificació mostra cooperatives segons situació geogràfica	193
Figura 9.3. Llista cooperatives que han adaptat els estatuts	195
Figura 9.4. Variables clau analitzades	199
Figura 9.5. Estadístiques descriptives de les variables analitzades	206
Figura 9.6. Estadístics descriptius de les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts.	209
Figura 9.7. Estadístics descriptius de les cooperatives que no han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts	210
Figura 9.8. Masses patrimonials balanç de situació (percentatges).	214

Figura 9.9. Ràtios de solvència a curt termini	215
Figura 9.10. Ràtios d'endeutament i capitalització	217
Figura 9.11. Estructura del compte de pèrdues i guanys (percentatges).	219
Figura 9.12. Ràtio de rendibilitat financera desagregada.	221
Figura 9.13. Resultats de la prova de Wilcoxon per testejar la H_0	223
Figura 9.14. Resultats de la prova de U-Mann Whitney per testejar la H_1	227

CAPÍTOL 1: PRESENTACIÓ

1.1. Presentació i identificació del problema

Aquest treball tracta sobre aspectes relacionats amb la comptabilitat de les cooperatives. Més concretament, analitza la problemàtica generada en el moviment cooperatiu després de la publicació de la NIC 32. Aquesta norma obliga a classificar el capital social cooperatiu en el passiu del balanç de situació.

La classificació comptable del capital social de les cooperatives ha estat tradicionalment un aspecte controvertit. Això és degut a que presenta algunes característiques singulars que el diferencien del capital social de les societats mercantils. Una d'aquestes característiques singulars és la seva variabilitat. En aquest sentit, els socis tenen dret a sol·licitar el reemborsament de les seves aportacions de capital en cas de deixar la cooperativa, i això provoca que el capital social no sigui estable.

La problemàtica sobre la classificació comptable del capital social de les cooperatives ha estat abordada en nombrosos treballs. Gallizo i Moreno (2009) han realitzat una interessant revisió de la literatura al respecte, i conclouen que existeixen dos corrents doctrinals oposats que classifiquen el capital social cooperatiu com un patrimoni net i un deute.

En aquest sentit, una part de la doctrina considera que el capital social cooperatiu s'hauria de classificar en el patrimoni net. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en afirmar que els motius per classificar el capital social en el patrimoni net són els següents: és un recurs permanent, és un instrument que atorga un dret de propietat al soci i permet la seva participació en la presa de decisions mitjançant el dret a vot, és un instrument que assumeix risc de negoci i permet participar en els

rendiments de la cooperativa, en cas de liquidació de la cooperativa, actua com un instrument subordinat a la resta de creditors de la cooperativa, i és un recurs amb una remuneració no comparable amb els interessos d'una cooperativa.

Cordobés (2006) considera que el capital social no és un deute actual, donat que no és segur que es produeixi el reemborsament de les aportacions, ja que no es tracta d'un fet obligatori, ni tampoc resulta una pràctica generalitzada en la realitat de les cooperatives. Cordobés manté que mentre no es produeixin fets que facin previsible el futur reemborsament de l'aportació, aquestes haurien de classificar-se en el patrimoni net.

Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijóo (2010) afirmen que les aportacions de capital que conformen el capital social cooperatiu i les aportacions de les que està compost el capital social d'una empresa capitalista convencional, tenen el mateix origen, basat en el lliurament de recursos financers per part dels socis per adquirir la condició de propietaris de l'empresa. Això es concreta en la responsabilitat directa del soci en la presa de decisions empresarials, en l'assumpció del risc del negoci i en la seva participació en el rendiment de l'empresa.

En segon lloc, una altra part de la doctrina considera que el capital social cooperatiu s'hauria de classificar en el passiu. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en afirmar que és un recurs variable i un instrument propietat del soci.

Fernández Guadaño (2007) afirma que la variabilitat del capital social, degut a la devolució d'aportacions als socis que es donen de baixa, o degut a la imputació de pèrdues als socis, és la principal característica que porta a considerar el capital social com un "element patrimonial exigible".

Gómez (2003) coincideix en que els recursos aportats en forma de capital social són recursos aliens a la societat cooperativa, encara que amb un cert caràcter de permanència a la cooperativa. El principi de portes obertes configura el capital social de les cooperatives com un recurs financer exigible en la mesura que el soci pot demanar la devolució de les aportacions en cas de baixa.

García Gutiérrez (1988-89, 1999, 2006) defensa el caràcter de deute de les aportacions. Aquest considera que en el binomi cooperativa-soci no existeix preeminència de la cooperativa sobre el soci, i que els socis tenen dret al reemborsament de les aportacions ja que són de la seva propietat i no de la cooperativa. En aquest sentit, afirma que les aportacions de capital dels socis són exigibles quan el soci deixa de ser-ho, però mentre el soci continua actiu són de la seva propietat, no de la societat cooperativa.

En aquest sentit, la normativa comptable espanyola coincideix amb el corrent doctrinal que classifica el capital social com un element del patrimoni net de les cooperatives. Tot i això, el procés d'harmonització comptable internacional ha obligat a modificar normativa comptable espanyola en lo referent a la classificació del capital social de les cooperatives.

Concretament, el 29 de desembre de 2004, la Comissió Europea va publicar el Reglament n°. 2237/2004, pel qual s'aprovava l'aplicació de la NIC 32 . Aquesta norma contenia els principis bàsics per a la classificació dels instruments financers en el patrimoni net o en el passiu. L'aprovació de la NIC 32 va tenir una gran repercussió en el sector cooperatiu, ja que tenia una incidència directa en el capital social de les cooperatives. Segons la NIC 32, el capital social havia de considerar-se un instrument financer, ja que podia generar una obligació de pagament futura. A més, havia de classificar-se com un passiu.

A Espanya, el procés d'aplicació de la NIC 32 ha tingut dues fases. En una primera fase (2005-2010), només tenien l'obligació d'aplicar la NIC 32 aquelles cooperatives que haguessin emès obligacions o instruments de deute similars cotitzats en mercats regulats. En una segona fase (des de 2011), totes les cooperatives espanyoles tenen l'obligació d'aplicar les normes sobre aspectes comptables de les cooperatives adaptades a la NIC 32. Aquestes normes van ser adaptades per un grup d'experts creat per *l'Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas (ICAC)*. Per tant, inicialment la repercussió de la NIC 32 va estar limitada a un grup molt reduït de cooperatives, però, a partir de 2011, s'ha generalitzat a totes les cooperatives espanyoles.

1.2.Objectius del treball

Els efectes que tindrà l'aplicació de la NIC 32 en el capital social de les societats cooperatives preocupen al sector cooperatiu. Gómez i Miranda (2006) consideren que és comprensible la preocupació del sector davant del canvi en la classificació comptable del capital social, encara que apunten que és necessari mesurar l'impacte real, donat que la xifra de capital social de les cooperatives pot no ser rellevant en relació amb els recursos propis acumulats.

Darrerament, s'han realitzat un número important d'estudis que tenen com a objectiu preveure els efectes de la NIC 32 en el capital social de les societats cooperatives. La majoria dels estudis analitzats coincideixen en assenyalar tres possibles tipologies d'efectes: economicofinancers, concursals i operatius.

Marí (2006) analitza el balanços de situació de dues cooperatives cítriques de la Comunitat Valenciana. A la vista dels resultats obtinguts, Marí constata que les ràtios d'endeutament i solvència mostren variacions negatives. També assenyala que l'efecte

per l'aplicació de la normativa comptable internacional varia notablement en funció del nivell de capitalització de la cooperativa.

Seguint el treball anterior, Fernández Guadaño (2006) analitza les ràtios financeres més representatives de la solvència financera per socis i tercers de tres cooperatives amb diferents nivells de capitalització, i l'efecte que té l'aplicació de la normativa comptable internacional. Fernández Guadaño constata que es produeix una reducció de la consistència i la solvència financera. A més, l'endeutament i el palanquejament augmenten al canviar la consideració del capital social.

En aquest sentit, aquest treball de recerca té dos objectius:

- a) Analitzar les percepcions dels responsables de les cooperatives sobre el procés d'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en el seu capital social. Per realitzar aquest anàlisi, s'enviarà una enquesta als responsables de les cooperatives per conèixer com s'està duent a terme aquest procés. En primer lloc, s'estudiarà la metodologia escollida per adaptar el capital social cooperatiu a la NIC 32. En segon lloc, s'estudiaran els motius que han portat als responsables de les cooperatives a adaptar el seu capital social, o a no fer-ho. I finalment, s'estudiaran els efectes de l'aplicació de la NIC 32 previstos pels responsables de les cooperatives.
- b) Quantificar l'impacte de la primera aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en la situació patrimonial i econòmica de les cooperatives. Per realitzar aquest anàlisi, s'utilitzaran les dades comptables d'una mostra de cooperatives que han elaborat els seus comptes anuals seguint les normes comptables adaptades a la NIC 32.

En primer lloc, s'analitzaran les diferències en la informació financera elaborada abans i després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32, i es comprovarà si aquestes diferències són significatives mitjançant l'ús de tècniques estadístiques.

En segon lloc, s'analitzarà les diferències en l'impacte relatiu de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 entre diversos grups de cooperatives independents, i es comprovarà si aquestes diferències són significatives mitjançant l'ús de tècniques estadístiques.

1.3.Hipòtesis plantejades

Les hipòtesis que contrasta la investigació són les següents:

H0: Les cooperatives que financen les seves inversions amb recursos bancaris hauran d'adaptar el seu capital social a la NIC 32.

H1: Les cooperatives que financen les seves inversions amb recursos propis no hauran d'adaptar el seu capital social a la NIC 32.

H2: L'aplicació de la NIC 32 suposarà una reducció de la imatge de solvència de les cooperatives.

H3: L'aplicació de la NIC 32 no suposarà una reducció de la imatge de solvència de les cooperatives.

H4: No hi ha diferències significatives en els valors comptables de les partides del balanç i les ràtios de les cooperatives obtinguts sota normes comptables adaptades i no adaptades a la NIC 32.

H5: No hi ha diferències significatives en l'impacte relatiu de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en els valors les partides del balanç i les ràtios, de les cooperatives que han modificat les característiques del capital social i les cooperatives que no ho han fet.

1.4. Metodologia utilitzada

La metodologia utilitzada per realitzar aquest treball ha estat l'estudi empíric. S'han realitzat dos estudis empírics. En el primer, s'ha enviat una enquesta als responsables de les cooperatives per obtenir informació del procés d'adaptació a la NIC 32. En el segon, s'han analitzat els comptes anuals de les cooperatives per conèixer l'impacte de la primera aplicació de la NIC 32. Per realitzar aquest estudi, s'han utilitzat tècniques d'anàlisi economicofinancera i les tècniques estadístiques de la Prova de la suma de rangs de Wilcoxon i la Prova de la U de Mann-Whitney.

L'enquesta s'ha utilitzat en nombrosos treballs per analitzar les percepcions dels professionals de la comptabilitat davant la implementació de noves normes de comptabilitat (veure Jermakowicz i Gornik-Tomaszewski, 2006; Joshi, Bremser i Al-Ajmi, 2008; Navarro-García i Bastida, 2010). La realització d'una enquesta als responsables de les cooperatives ens ha permès obtenir informació sobre el nivell d'adaptació del capital social a la NIC 32, i per conèixer la metodologia utilitzada per adaptar-lo. També ens ha permès conèixer els efectes de l'aplicació de la NIC 32 previstos pels professionals de les cooperatives.

L'anàlisi economicofinancera és una tècnica d'anàlisi que també s'ha utilitzat en nombrosos treballs, tant en la seva vessant teòrica com en l'aplicació pràctica. En el camp de les societats mercantils destaquen els treballs de Bernstein (1984), Castelló i Lizcano (1998), Amat (2003) i Amat i Genescà (2011), entre d'altres. En el camp de les

cooperatives destaquen els treballs de Simón i Alonso (1995), Alarcón *et al* (1995), Oltra i Segura (1989), Sabaté (1999), Vidal *et al* (2000, 2001), Montegut *et al* (2002) Gómez-Limón *et al* (2003), Marí (2006), Montegut i Cristóbal, (2010) i Amat i Perramon (2011). En aquest treball, l'objectiu de l'anàlisi economicofinancera és investigar si es produeixen canvis en situació economicofinancera de les cooperatives després de l'aplicació de la normativa comptable adaptada a la NIC 32.

La Prova de la suma de rangs de Wilcoxon en ha permès comprovar si hi ha diferències entre les distribucions de dues poblacions a partir de dues mostres dependents o relacionades. En aquest sentit, Callao *et al* (2007, 2010) i Lanto i Sahlström (2009) varen utilitzar la Prova de rangs de Wilcoxon per analitzar els efectes de l'aplicació de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF) en una mostra d'empreses cotitzades. Els investigadors varen testejar si existien diferències significatives en la informació financera i les ràtios calculades segons normes comptables nacionals i NIIF. En aquest estudi, contrastarem l'existència de diferències significatives en la informació financera elaborada abans i després de l'aplicació de la NIC 32. D'aquesta manera, podrem valorar si la NIC 32 ha tingut un impacte econòmic significatiu en les cooperatives .

La Prova U de Mann-Whitney ens ha permès comprovar si dues mostres aleatòries i independents procedeixen d'una mateixa població. En aquest sentit, Callao *et al* (2010) varen utilitzar aquesta prova per testejar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de les NIIF entre dues mostres d'empreses independents entre sí. En aquest estudi, hem realitzat un anàlisi comparatiu de l'impacte de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat el seu capital social i les que encara no ho fet. Aquest anàlisi ens ha servit per comprovar en quines cooperatives ha tingut un impacte més important l'aplicació de la NIC 32. Mitjançant la Prova U de Mann-

Whitney contrastarem l'existència de diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC32 entre les cooperatives que han adaptat el capital social i les que encara no ha han fet.

1.5.Contribucions que es pretenen realitzar

Coincidim amb Gómez i Miranda (2006) en què és comprensible la preocupació del sector cooperatiu davant l'aplicació de la NIC 32, però indiquen que és important mesurar l'impacte real de la seva aplicació per conèixer els efectes reals. En aquest sentit, la primera aplicació de les normes comptable adaptades a la NIC 32 es va produir en els comptes anuals de 2011. Per tant, considerem que és el moment idoni per realitzar aquest treball d'investigació perquè disposem dels comptes anuals de les cooperatives elaborats seguint les normes comptables adaptades a la NIC 32. I, perquè fins on sabem, encara no s'han realitzat treballs similars.

Les contribucions que es pretenen aportar amb aquest treball estan relacionades amb els objectius que s'han definit anteriorment. En relació amb l'afirmació de Gómez i Miranda, es pretén mesurar quantitativament l'impacte real de l'aplicació de la NIC 32 en la situació economicofinancera de les cooperatives.

D'aquesta manera, es contribuirà a la literatura analitzant les diferències que s'han produït en la informació financera elaborada abans i després d'aplicar les normes comptables adaptades a la NIC 32. Considerem que l'anàlisi economicofinancera d'aquesta informació permetrà conèixer els canvis en la situació patrimonial i econòmica de les cooperatives després d'aplicar la NIC 32.

També es contribuirà a la literatura analitzant l'impacte relatiu de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en diversos grups de cooperatives. En aquest

sentit, l'anàlisi comparatiu de l'impacte permetrà conèixer si la NIC 32 afectarà de la mateixa manera a les cooperatives que han adaptat el seu capital social i a la resta de cooperatives. Aquest anàlisi també permetrà conèixer la metodologia utilitzada per les cooperatives per adaptar el seu capital social a la NIC 32.

A més de les contribucions esmentades, considerem que els resultats obtinguts en aquest treball seran d'utilitat per als diversos grups d'interès del sector cooperatiu (emissors de normativa comptable, cooperatives, federacions, confederacions, entitats financeres, auditors i assessors).

1.6.Estructura del treball i resum de continguts

El treball està estructurat en quatre parts. A la primera part es presenta el tema que es tractarà en el treball. En la segona part, es realitza una revisió de la literatura sobre aquest tema. En la tercera part, es realitzen dos estudis empírics. I en la quarta part, s'expliquen les aportacions que pretén realitzar el treball i els resultats obtinguts. Cadascuna d'aquestes parts, es divideix en diversos capítols. En total, el treball està dividit en deu capítols. A continuació, realitzarem una breu explicació dels continguts de cadascun d'aquests capítols.

En el primer capítol, corresponent a la presentació del treball, es realitza una descripció de les motivacions per realitzar aquest treball. Es defineixen els objectius i la metodologia utilitzada al llarg del treball. S'expliquen les contribucions que es pretenen realitzar amb la realització d'aquest treball d'investigació. I finalment, s'exposa l'estructura del treball i un resum dels continguts de cada capítol.

En el segon capítol, corresponent a la introducció, serveix per introduir la temàtica del treball. En aquest sentit, s'expliquen alguns conceptes importants relacionats amb les

cooperatives, i s'indiquen algunes magnituds econòmiques clau del sector cooperatiu que permeten comprovar la seva importància en l'economia. Segons un informe sobre les dades clau de les cooperatives europees elaborat per l'organització *Cooperatives Europe* (Cooperatives Europe, 2009), a Europa hi havia un total de 137.157 societats cooperatives, amb més de 100 milions de socis cooperatius, i 4,7 milions de treballadors.

En el tercer capítol, sobre la naturalesa del capital social de les cooperatives, s'examinen alguns aspectes rellevants del capital social com la seva configuració i les seves funcions. També s'examinen diversos aspectes singulars com la variabilitat, la remuneració limitada o la transmissió limitada del capital social de les cooperatives. Aquests aspectes diferencials respecte a les societats mercantils, seran importants en la classificació comptable del capital social, com veurem en capítols posteriors.

En el quart capítol, sobre la consideració del capital social segons la NIC 32, realitzarem una revisió dels aspectes de la NIC 32 i la CINIIF 2 que afecten a la classificació del capital social de les cooperatives. En aquest sentit, analitzarem els aspectes clau de la normativa que han provocat l'adaptació de la normativa comptable espanyola i la legislació cooperativa.

En el cinquè capítol, ens centrarem en l'anàlisi de la reforma de la legislació cooperativa. Examinarem els aspectes clau de la reforma, principalment, ens centrarem en els mètodes que planteja per adaptar el capital social a la NIC 32. També examinarem, els incentius que planteja la reforma perquè els socis accedeixin a transferir el dret de reemborsament del capital social al Consell Rector. En capítols posteriors, examinarem l'aplicació de la reforma de la legislació en les cooperatives mitjançant l'anàlisi dels seus Estatuts.

En el capítol sisè, s'analitza la literatura existent sobre la classificació del capital social de les cooperatives. En concret, estudiarem les diverses corrents doctrinals sobre aquest tema. En aquest sentit, examinarem els arguments que esgrimeixen cadascun dels corrents per justificar la classificació del capital social.

En el capítol setè, s'examinaran els treballs realitzats sobre els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en el capital social de les cooperatives. En aquest sentit, observarem que els treballs existents preuen una sèrie d'efectes econòmics, concursals i operatius derivats de l'aplicació de la NIC 32. Aquest capítol serà clau per a la preparació de l'enquesta i el plantejament de les hipòtesis del treball empíric que es realitzaran posteriorment.

En el capítol vuitè, s'examinarà el nivell d'adaptació de les cooperatives a la NIC 32. En concret, es realitzarà una enquesta a una mostra representativa de cooperatives per conèixer diversos aspectes importants relacionats amb l'adaptació del capital social en els Estatuts, com la metodologia utilitzada per adaptar el capital social, o les clàusules per incentivar el reemborsament del capital social als socis. També es demanarà l'opinió sobre els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32 als professionals de les cooperatives. Els resultats obtinguts es contrastaran amb la informació obtinguda en la revisió de la literatura realitzada en el capítol anterior.

En el capítol novè, es realitzarà un estudi empíric sobre els efectes economicofinancers de l'aplicació de la NIC 32 en les cooperatives. En aquest sentit, s'analitzaran les diferències en la informació financera obtinguda abans i després de l'aplicació de la normativa comptable adaptada a la NIC 32. Amb els resultats obtinguts es podran valorar els efectes reals de l'aplicació de la NIC 32. En aquest sentit, s'utilitzaran diverses eines estadístiques per tal d'avaluar si la hipòtesi nul·la de que no existeixen

diferències significatives en la informació financera després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 pot ser rebutjada.

Finalment, en el capítol desè, s'exposaran les conclusions. També s'inclou un apartat sobre les possibles línies d'investigació futures.

CHAPTER 1: PRESENTATION

1.1. Presentation and identification of the problem

This paper deals with aspects related to the accounting of cooperatives. More concretely, this study analyses the difficulties generated in the cooperative movement after the publication of IAS 32. This regulation requires cooperatives to reclassify share capital in the liabilities of their balance sheets.

The accounting classification of share capital of cooperatives has traditionally been a controversial aspect. This is due to the fact that share capital presents some singular characteristics that differentiate it from the share capital of business societies. One of these singular characteristics is its variability. In this sense, the members have the right to request reimbursement of their capital contributions in the case that they leave the cooperative, and this causes share capital to not be stable.

The difficulty regarding the accounting classification of share capital of cooperatives has been addressed in numerous works. Gallizo and Moreno (2009) have performed an interesting literature review on the topic and concluded that two opposing doctrinal currents exist that classify share capital as an asset and as a debt.

In this sense, one part of the doctrine considers that cooperative share capital should be classified as an asset. The researchers that form part of this current concur in affirming that the reasons to classify share capital as an asset are the following: it is a permanent resource, it is an instrument that provides the member a right of ownership and allows for their participation in decision making through the right to vote, it is an instrument that assumes a business risk and allows for participation in the cooperatives' activities, in the case of the liquidation of the cooperative, it acts as a subordinate instrument to the

rest of the cooperatives' creditors, and it is a resource with remuneration that is not comparable with the interests given out by the cooperative.

Cordobés (2006) considers that share capital is not a current debt, given that it is not certain that it will produce a reimbursement of the contributions, as this is not compulsory, nor is this a general practice which results in the reality of the cooperatives. Cordobés maintains that as long as there are no incidents which occur that make the future reimbursement of the contributions a foreseeable fact, these contributions should be classified as an asset.

Cabaleiro, Ruiz and Fernández-Feijóo (2010) affirm that the capital contributions that form cooperative share capital and the contributions that compose the share capital of a conventional capitalist business, have the same origin, based on the freeing up of financial resources by the members to acquire ownership conditions of the business. This is noticeable in the member's direct responsibility in making business decisions, in the assumption of the business' risk and in their participation in business performance.

On the other hand, another doctrine considers that cooperative share capital should be classified as a liability. The researchers that form part of this current concur in affirming that it is a variable resource and a proprietary instrument of the member.

Fernández Guadaño (2007) affirms that the variability of share capital, due to the reimbursement of contributions to members who leave the cooperative, or due to the attribution of losses to members, is the principal characteristic that makes share capital considered to be redeemable share capital.

Gómez (2003) concurs that the resources contributed in the form of share capital are resources outside of the cooperative society, however with a certain character of

permanence to the cooperative. The open-doors principle configures cooperative share capital as a redeemable financial resource in the sense that the member can demand the return of the contributions in the case that the member leaves.

García Gutiérrez (1988-89, 1999, 2006) defends the debt character of the contributions. He considers that in the cooperative-member relationship the cooperative holds no pre-eminent domain over the member and that members have the right to reimbursement for the contributions as they are the members' property and not the property of the cooperative. In this sense, he affirms that the capital contributions by members are redeemable when a member stops being a member, but as long as the member remains active the contributions are the member's property, not the property of the cooperative society.

In this sense, the Spanish accounting standard concurs with the doctrinal current that classifies share capital as an element of assets of the cooperatives. However, the process of harmonisation with international accounting has necessitated the modification of the Spanish accounting standard regarding the classification of cooperative share capital.

Concretely, on 29 December 2004, the European Commission published Regulation no. 2237/2004, in which the application of IAS 32 was approved. This standard contained the basic principles for the classification of financial instruments in assets or in liabilities. The approval of IAS 32 had a large repercussion on the cooperative sector, as this standard had a direct effect on the share capital of the cooperatives. According to IAS 32, share capital must be considered a financial instrument, as this can generate an obligation of future payment. Additionally, it had to be classified as a liability.

In Spain, the application process of IAS 32 has had two phases. In the first phase (2005-2010), only 32 of those cooperatives who had emitted obligations or instruments of debt

similar to those listed on regulated markets had the obligation to apply IAS 32. In the second phase (from 2011 onwards), all Spanish cooperatives have the obligation to apply the accounting standards adapted to IAS 32. These standards were adapted by a group of experts created by the ICAC [Institute of Accounting and Auditing of Accounts]. As such, initially the repercussion of IAS 32 was limited to a very small group of cooperatives, but since 2011, this repercussion has been spread to all Spanish cooperatives.

1.2. Objectives of this paper

The effects that the application of IAS 32 will have on the share capital of cooperative societies have caused worry in the cooperative sector. Gómez and Miranda (2006) consider the cooperative sector's preoccupation understandable when faced with the application of IAS 32, however it is important to measure the real impact of its application to understand the real effects given that the amount of share capital of the cooperatives may not be relevant in relation with accumulated proprietary resources.

Recently, an important number of studies that have intended to predict the effects of IAS 32 on the share capital of cooperative societies have been performed. The majority of the studies analysed concur in signalling three possible types of effects: economic-financial, competitive and operational.

Marí (2006) analyses the balances of two citrus cooperatives in the Valencian Community. In view of the results obtained, Marí states that the debt and solvency ratios show negative variations. He also signals that the effect of the application of the international accounting standard notably varies the cooperatives' capitalisation level.

Following the previous work, Fernández Guadaño (2006) analyses the most representative financial ratios of financial solvency for members and third parties of three cooperatives with different levels of capitalisation, and the effect that the application of international accounting standards has. Fernández Guadaño states that this produces a reduction of financial consistency and solvency. Additionally, debt and leverage increase with changes to share capital.

In this sense, this research paper has two objectives:

- c) Analyse the perceptions of cooperative directors on the application process of the accounting standards adapted to IAS 32 on their share capital. To perform this analysis, a survey will be sent to cooperative directors to understand how they are implementing this process. First, the methodology chosen to adapt the share capital to IAS 32 is studied. Second, the reasons that have influenced the cooperatives to adapt their share capital, or to not do so, are studied. And finally, the effects of the application of IAS 32 predicted by the directors are studied.

- d) To quantify the impact of the first application of the accounting norms adapted to IAS 32 in the asset and economic situation of the cooperatives. To perform this analysis, the accounting data of a sample of cooperatives that have elaborated their annual accounts according to the accounting standards adapted to IAS 32 are utilised.

First, the differences in the financial information elaborated before and after the application of accounting norms adapted to IAS 32 are analysed, and it will be shown if these differences are significant via the use of statistical techniques.

Second, the differences in the relative impact of the application of accounting standards adapted to IAS 32 among different groups of independent cooperatives is analysed, and it will be shown if these differences are significant via the use of statistical techniques.

1.3. Proposed Hypotheses

The hypotheses that the research tests are the following:

H0: The cooperatives that finance their investments with bank resources will have to adapt their share capital to IAS 32.

H1: The cooperatives that finance their investments with their own resources will not have to adapt their share capital to IAS 32.

H2: The application of IAS 32 will imply a reduction in the image of the cooperatives' solvency.

H3: The application of IAS 32 will not imply a reduction in the image of the cooperatives' solvency.

H4: There are no significant differences in the accounting values of the cooperatives' balance subtotals and ratios obtained under accounting standards adapted and not adapted to IAS 32.

H5: There are no significant differences in the relative impact of the accounting standards adapted to IAS 32 in the values of the cooperatives' balance subtotals and ratios that have modified the characteristics of the share capital and the cooperatives that have not done so.

1.4. Methodology utilised

The methodology utilised in this paper has been an empirical study. Two empirical studies have been performed. In the first study, a survey has been sent to cooperative directors in order to obtain information of the adaptation process to IAS 32. In the second study, the cooperatives' annual accounts have been analysed to understand the impact of the first application of IAS 32. To perform this study, economic-financial techniques and the Wilcoxon rank-sums test and Mann-Whitney U Statistical test techniques have been used.

Numerous works have utilised a survey to analyse the perceptions of accounting professionals facing new accounting standards (see Jermakowicz and Gornik-Tomaszewski, 2006; Joshi, Bremser and Al-Ajmi, 2008; Navarro-García and Bastida, 2010). Conducting a survey on the cooperative directors has allowed us to obtain information about the level adaptation of share capital to IAS 32, and to know the methodology utilised to adapt it. It has also allowed us to understand the effects of the application of IAS NIC 32 predicted by cooperative professionals.

Economic-financial analysis is an analytical technique also used in numerous works, both on the theoretical side as well as in practical application. Regarding business societies, the works by Bernstein (1984), Castelló and Lizcano (1998), Amat (2003) and Amat and Genescà (2011), should be highlighted, among others. Regarding cooperatives, the works by Simón and Alonso (1995), Alarcón *et al* (1995), Oltra and Segura (1989, Sabaté (1999), Vidal *et al* (2000, 2001), Montegut *et al* (2002) Gómez-Limón *et al* (2003), Marí (2006), Montegut and Cristóbal, (2010) and Amat and Perramon (2011) should be highlighted. In this paper, the objective of economic-financial analysis is to investigate if changes in the economic-financial situation of the

cooperatives are produced after the application of the accounting regulation adapted to IAS 32.

The Wilcoxon Rank-Sums Test has allowed us to prove if there are differences in the distributions of two dependent or related samples. In this sense, Callao *et al* (2007, 2010) and Lanto and Sahlström (2009) used the Wilcoxon Rank of Test to analyse the effects of the application of the International Financial Reporting Standard (IFRS) on a sample of traded companies. The researched tested if significant differences existed in the financial information and the ratios calculated according to the national accounting norms and the IFRS. In this sense, we contrast the existence of significant differences in the financial information elaborated before and after the application of IAS 32. In this way, we can evaluate if IAS 32 has had a significant economic impact on the cooperatives.

The Mann-Whitney U Test has allowed us to prove if two random and independent samples come from the same population. In this sense, Callao *et al* (2010) used this test to examine if significant differences existed in the relative impact of the application of the IFRS between two samples of businesses, which were independent of each other. In this study, we have performed a comparative analysis of the impact of the application of IAS 32 between the cooperatives that have adapted their share capital and those that have not. This analysis has allowed us to prove on which cooperatives the application of IAS 32 has had a more important impact. Using the Mann-Whitney U Test we contrast the existence of significant differences in the relative impact of the application of IAS 32 between the cooperatives that have adapted the share capital and those that have not yet done so.

1.5. Intended Contributions

We concur with Gómez and Miranda (2006) in that the preoccupation of the cooperative sector is understandable when faced with the application of IAS 32, but it is important to measure the real impact of its application to understand the real effects. In this sense, the first application of the accounting standards adapted to IAS 32 was produced in the annual accounts of 2011. As such, we consider that this is the ideal moment to perform this research work as we have available the cooperatives' accounts elaborated according to the accounting standards adapted to IAS 32, and because, as far as we know, no other similar research has been performed.

The contributions that this paper intends to make are related with the objectives that have been previously defined. Regarding the affirmation by Gómez and Miranda, the real impact of the application of IAS on the cooperatives' economic-financial situation is intended to be measured quantitatively.

In this way, the paper will contribute to the literature analysing the differences that have been produced in the financial information elaborated before and after applying the accounting standards adapted to IAS 32. We consider that the economic-financial analysis of this information will allow for the understanding of the changes in the cooperatives' assets and economic situation after the application of IAS 32.

This will also contribute to the literature analysing the relative impact of the application of accounting standards adapted to IAS 32 on different groups of cooperatives. In this sense, the comparative analysis of the impact will allow us to understand if IAS 32 will affect the cooperatives that have adapted their share capital and the rest of the cooperatives in the same manner. This analysis also allows for the understanding of the methodology utilised by the cooperatives to adapt their share capital to IAS 32.

In addition to the listed contributions, we consider that the results obtained in this paper will be useful for the diverse interest groups of the cooperative sector (organisations that emit accounting standards, cooperatives, federations, confederations, financial entities, auditors and assessors).

1.6. Structure of the paper and a summary of contents

This paper is structured in three parts. In the first part the paper's topic is presented. In the second part, a literature review is performed on this topic. In the third part, the contributions that are intended to come from performing this work and the results obtained are explained. Each of these parts is divided into various chapters. In total, this paper is divided into ten chapters. Below, we perform a brief explanation of the contents of each of these chapters.

In the first chapter, corresponding to the presentation of the paper, a description of the motivations to perform this research is provided. The objectives and the methodology utilised over the course of the paper are defined. The contributions that are intended with this research project are explained. Finally, the paper's structure and a summary of the contents of each chapter are provided.

The second chapter, corresponding to the introduction, serves to introduce the topic of the paper. In this sense, some important concepts related to the cooperatives are explained and some key economic scales of the cooperative sector are explained in order to illustrate their importance on the economy. According to a report on the key data of European Cooperatives elaborated by the organisation *Cooperatives Europe* (Cooperatives Europe, 2009), there are a total of 137,157 cooperative societies in Europe, with more than 100 million cooperative members, and 4.7 million workers.

In the third chapter, regarding the nature of cooperatives' share capital, some relevant aspects of share capital, such as its configuration and its functions, are examined. Various singular aspects such as variability, limited remuneration and limited transmission of cooperatives' share capital are also examined. These differential aspects compared with business societies are important in the classification of share capital, as we will see in later chapters.

In the fourth chapter, on the consideration of share capital according to IAS 32, we perform a review of the aspects of IAS 32 and IFRS Interpretation (IFRIC 2) that affect the classification of the cooperatives' share capital. In this sense, we analyse the key aspects of the standard that have necessitated the adaptation of the Spanish accounting standard and cooperative legislation.

In the fifth chapter, we centre on the analysis of cooperative legislation reform. We examine the key aspects of the reform, principally, we centre on the methods that propose adapting the share capital to IAS 32. We also examine the incentives proposed in the reform so that the members accept the transfer of the right of reimbursement of share capital to the Governing Council. In subsequent chapters, we examine the application of the reform of the legislation on the cooperatives via the analysis of their Statutes.

In the sixth chapter, the existing literature on the classification of share capital of cooperatives is analysed. Concretely, we study the diverse doctrinal currents about this topic. In this sense, we examine the arguments put forward by the currents to justify the classification of share capital.

In the seventh chapter, the research performed on the effects of the application of IAS 32 on cooperatives' share capital is examined. In this sense, we can see that the existing

research predicts a series of economic, competitive and operational effects deriving from the application of IAS 32. This chapter will be key to the preparation of the survey and formation of the hypotheses of the empirical research that is to be performed later.

In the eighth chapter, the level of the cooperatives' adaptation to IAS 32 is examined. Concretely, a survey is performed on a representative sample of the cooperatives to understand different important aspects related with the adaptation of the share capital in the Statutes, such as the methodology utilised to adapt the share capital, or the clauses to incentivise share capital reimbursement to members. The opinion of the professionals of the cooperatives on the predicted effects of the application of IAS 32 will also be requested. The results obtained are contrasted with the information obtained in the literature review in the previous chapter.

In the ninth chapter, an empirical study on the economic-financial effects of the application of IAS 32 on the cooperatives is performed. In this sense, the differences in the financial information obtained before and after the application of accounting standard adapted to IAS 32 are analysed. With the results obtained, it is possible to evaluate the real effects of the application of IAS 32. In this sense, different statistical tools are utilised in order to evaluate if the null hypothesis that no significant differences exist in the financial information after the application of the accounting standards adapted to IAS 32 can be rejected.

Finally, in the tenth chapter, the conclusions are provided. A section on possible future lines of research is also included.

CAPÍTOL 2: INTRODUCCIÓ

2.1. Introducció

En aquesta introducció s'explica el concepte, les tipologies i les característiques de les societats cooperatives. Així mateix, s'exposen les principals magnituds del moviment cooperatiu i la situació actual de les cooperatives a Catalunya. Finalment, es realitza un diagnòstic dels punts forts i punts febles.

2.2. Concepte i característiques de la societat cooperativa

En aquest apartat s'estudien diferents conceptes que posen de manifest algunes característiques que diferencien les societats cooperatives de las resta de societats.

2.2.1. Concepte institucional

L'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) és una organització no governamental independent que reuneix, representa i serveix a cooperatives de tot el món. Des de la seva creació al 1895, és l'organització més important en la definició de les cooperatives i els seus principis. Segons l'ACI (1996), una cooperativa és:

“Una associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per a fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comuns per mitjà d'una empresa de propietat conjunta i controlada democràticament”.

Els aspectes més destacables són la voluntarietat d'associació de persones, la seva vinculació a una necessitat comuna i l'administració democràtica de la cooperativa.

2.2.2. Concepte jurídic

La societat cooperativa és una fórmula jurídica que es contempla en la legislació comunitària, estatal i en les diferents legislacions autonòmiques amb competències en la matèria.

Segons l'Estatut de la Societat Cooperativa Europea (Unió Europea, 2003a):

“Les cooperatives són, sobretot, agrupacions de persones o entitats jurídiques que es regeixen per principis de funcionament específics, diferents dels d'altres agents econòmics. Entre aquests principis es poden mencionar el de l'estructura i gestió democràtiques i el de la distribució equitatives del benefici net de l'exercici financer”

En l'àmbit espanyol, la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de cooperatives (a partir d'ara, Llei Espanyola de Cooperatives), defineix la cooperativa com:

“Una societat constituïda per persones que s'associen, en règim de lliure adhesió i baixa voluntària, per a la realització d'activitats empresarials, encaminades a satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques i socials, amb estructura i funcionament democràtic, conforme als principis formulats per l'ACI”.

En l'àmbit català, la Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives (a partir d'ara, Llei Catalana de Cooperatives), defineix la societat cooperativa com:

“Una societat amb plena autonomia, i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, que associen persones físiques o jurídiques que tenen necessitats o interessos socioeconòmics comuns, amb el propòsit de millorar la seva situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari, fent una activitat de base col·lectiva, en la qual el servei mutu i l'aportació

pecuniària de tots els membres permetin de complir una funció que tendeix a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular”.

La legislació citada coincideix en definir la cooperativa com un forma jurídica que consisteix en un conjunt de persones amb interessos i necessitats comuns que s'uneixen per realitzar una activitat econòmica, sota condicions de gestió democràtica, i amb la premissa que l'interès col·lectiu està per sobre de l'interès individual.

2.2.3. Concepte socioeconòmic

En la definició doctrinal de la societat cooperativa hi ha dos accepcions clarament diferenciades (Ballester, 1990 i Salinas, 1988). En primer lloc, el concepte jurídic, que hem exposat anteriorment, i que considera la cooperativa com una societat. En segon lloc, el concepte socioeconòmic, que considera la cooperativa com una empresa.

La cooperativa com qualsevol altra empresa busca un benefici o plusvàlua a conseqüència de la seva activitat. Tot i que precisa que existeixen unes diferències que distingeixen una empresa cooperativa d'una empresa mercantil, que són els principis cooperatius que regeixen les empreses cooperatives (Montegut, 2006),

Cerdá i Richart (1938) i García-Gutiérrez (1993) assenyalen que la societat cooperativa és una empresa d'empresaris individuals amb capacitat d'associar-se per contribuir en el procés productiu, i que decideixen democràticament la marxa de la societat. De manera que els socis, titulars jurídics i econòmics de l'empresa, participen en els tres tipus de fluxes que la defineixen: reals, financers i decisionals.

García Ordaz (1996) conceptualitza les cooperatives com a societats mercantils de capital variable, responsabilitat limitada i de caràcter personalista i gestió democràtica.

La societat cooperativa es configura com una societat de persones, enfront a les fórmules capitalistes convencionals en les que l'aportació de capital és el que determina el poder de decisió. L'autor apunta que en les societats cooperatives són les persones les que regeixen els destins de la societat amb independència del capital aportat (Morales, 1996).

2.3. Classificació de les societats cooperatives

Les societats cooperatives es poden classificar atenent a dos tipus de criteris principals:

- Els que diferencien les cooperatives segons la legislació vigent.
- Els que classificaquen les cooperatives: a) en funció del règim de vinculació dels socis en el procés de producció i distribució de béns i serveis, i b) en funció dels membres que els componen (Fernández Guadaño, 2001).

2.3.1. Classificació segons la legislació vigent

La Llei Espanyola de Cooperatives classifica les diferents societats cooperatives segons el tipus d'activitat cooperativitzada. A la figura 2.1 es presenta aquesta classificació.

Figura 2.1. Classificació de les cooperatives segons la Llei Espanyola de cooperatives

- Agràries.
- De consumidors i usuaris.
- De crèdit.
- D'ensenyament.
- D'explotació comunitària de la terra.
- Del mar.
- Sanitàries.
- D'assegurances.
- De serveis.
- De treball associat.
- De transportistes.
- D'habitatges.

Les diferents legislacions autonòmiques en matèria de cooperatives proposen una classificació similar a la Llei espanyola de cooperatives diferenciant-se únicament amb la inclusió o exclusió d'algunes tipologies. A la figura 2.2 es presenta la classificació de les cooperatives segons la Llei Catalana de Cooperatives.

Figura 2.2. Classificació de les cooperatives segons la Llei Catalana de cooperatives

- Agràries
- Marítimes, fluvials i lacustres
- D'assegurances
- De consumidors i usuaris
- De crèdit
- D'ensenyament
- D'habitatges
- Sanitàries
- De serveis
- De treball associat
- Mixtes

La Llei Catalana de Cooperatives no inclou les tipologies de societats cooperatives d'explotació comunitària de la terra i de transportistes. En canvi, inclou una nova categoria de societats cooperatives mixtes, que són aquelles que desenvolupen una activitat cooperativitzada doble o plural, complint les finalitat pròpies de diferents tipologies de cooperatives.

2.3.2. Classificació segons el règim de vinculació dels socis a la cooperativa

D'acord amb la participació del soci en els fluxos reals de l'empresa, les societats cooperatives es poden classificar com:

- a) Societats cooperatives de proveïdors: els socis participen en el procés de producció i/o distribució aportant béns o serveis.

- b) Societats cooperatives de consumidors: els socis participen en el procés productiu adquirint béns o serveis produïts i/o adquirits per la societat.

Figura 2.3. Les societats cooperatives en base a la participació del soci en el procés productiu

Societat cooperativa de proveïdors de béns i/o serveis.	<ul style="list-style-type: none"> -societat cooperativa de treball associat. -societat cooperativa agrària. -societat cooperativa d'exploració comunitària de la terra. -societat cooperativa del mar. -societat cooperativa de transports. -societat cooperativa sanitària. -societat cooperativa d'ensenyament.
Societat cooperativa de consumidors de béns i/o serveis.	<ul style="list-style-type: none"> -societat cooperativa de consumidors i usuaris. -societat cooperativa de vivendes. -societat cooperativa agrària. -societat cooperativa de serveis. -societat cooperativa del mar. -societat cooperativa de transports. -societat cooperativa d'assegurances. -societat cooperativa sanitària. -societat cooperativa d'ensenyament. -societat cooperativa de crèdit.

Font: Fernández Guadaño (2001).

En la figura 2.3 es recullen cadascuna de les classes de societat cooperativa que contempla la Llei Espanyola de Cooperatives segons el règim de vinculació dels socis a la cooperativa.

2.3.3. Classificació segons els membres que les componen.

Si es tenen en compte els membres que participen en la societat cooperativa, aquesta es pot classificar com:

- a) Societat cooperativa de primer grau: formades per almenys tres socis que poden ser tant persones físiques com jurídiques, públiques o privades, i les comunitats de béns.
- b) Societats cooperatives de segon grau: constituïdes per almenys dues cooperatives, encara que també poden integrar-se com a socis altres persones jurídiques, públiques o privades, i empresaris individuals fins a un màxim de un 45% del total de socis.

2.4. Valors i principis cooperatius

En el Congrés de l'ACI, celebrat a Manchester al 1995, es va adoptar la Declaració sobre la Identitat Cooperativa (ACI, 1996), que inclou un conjunt revisat de valors i principis que pretén guiar les cooperatives a principis del segle XXI.

Aquesta Declaració estableix que les cooperatives es basen en els valors d'ajuda mútua, responsabilitat, democràcia, igualtat, equitat i solidaritat. Seguint la tradició dels fundadors del moviment cooperatiu, els seus membres creuen en els valors ètics de l'honestedat, transparència, responsabilitat social i preocupació pels altres.

També estableix que els principis cooperatius són pautes mitjançant les quals les cooperatives posen en pràctica els seus valors. S'hi inclouen 7 principis cooperatius:

- Adhesió oberta i voluntària. Les cooperatives són organitzacions voluntàries: són les sòcies i els socis els qui prenen la decisió de formar-ne part. La cooperativa està oberta a totes les persones que poden aportar-hi el seu treball o usar-ne els serveis o i que estan disposades a acceptar les responsabilitats de ser socis, sense discriminació de sexe, raça, opció política o religió.
- Control democràtic dels membres. Les cooperatives són organitzacions gestionades democràticament pels seus socis i sòcies, que participen activament en la fixació de les polítiques d'actuació i en la presa de decisions. La participació suposa el dret i el deure de ser escollit per als càrrecs socials de la cooperativa. La distribució de vots no es basa en el capital, sinó que cada soci té un vot.
- Participació econòmica dels membres. Per formar part d'una cooperativa cal aportar un capital, que es fixa als estatuts, la llei no fixa cap quantitat mínima. Els socis gestionen el capital de manera democràtica. La distribució dels excedents es fa retribuïnt de manera principal la participació en l'activitat cooperativitzada, el treball en el nostres cas, no la participació en el capital.
- Autonomia i independència. Les cooperatives són organitzacions autònomes, gestionades pels seus socis que han de mantenir la llibertat de controlar el seu propi destí.
- Educació, formació i informació. Les cooperatives proporcionen educació i formació als socis i sòcies i als treballadors perquè puguin contribuir al desenvolupament de les seves cooperatives d'una manera eficaç. També informen el

gran públic (entorn), especialment els joves i els líders d'opinió, de la naturalesa i beneficis de la cooperació.

- Cooperació entre cooperatives. Les cooperatives serveixen als seus socis i sòcies d'una manera eficaç i enforteixen el moviment cooperatiu treballant conjuntament mitjançant estructures locals, nacionals, regional i internacionals.
- Compromís amb la comunitat. Les decisions que pren la cooperativa han de ser responsables amb l'entorn en què està situada i promoure la participació en el desenvolupament de la comunitat.

Tots els autors consultats coincideixen en la importància dels valor i principis cooperatius. Pendás Díaz (1987) afirma que els principis no són unes simples normes, sinó que són els autèntics pilars que configuren la naturalesa de la cooperativa i han de ser observats íntegrament per totes les cooperatives siguin quins siguin els seus objectius i àrees d'operacions. En la mateixa línia, Álvarez (1999) considera que els principis són un conjunt de normes que constitueixen per sí mateixes els eixos centrals de l'organització de les cooperatives i les conformen com entitats independents i diferents de la resta de societats. Del Arco (1963) i García Ordaz (1996) apunten que els principis cooperatius són el marc en el que es desenvolupa tot el sistema social i econòmic del cooperativisme.

Coincidim amb els autors anteriors en que els principis cooperatius són quelcom més que un conjunt de normes que regeixen el moviment cooperatiu. Creiem que els principis i valors cooperatius defineixen el model de funcionament de les cooperatives i de comportament de les persones que les integren.

2.5. Principals magnituds del moviment cooperatiu

Les cooperatives tenen un pes important en l'economia. En aquest apartat s'exposen algunes dades sobre el número de cooperatives, socis i treballadors que demostren la importància del sector cooperatiu.

2.5.1. Al món

Segons l'ACI, hi ha cooperatives en tots els països del món. S'estima que 1.000 milions de persones són membres de cooperatives, i que donen feina a més de 100 milions de persones.

El projecte *Global 300 List* (ACI, 2008) recopila informació sobre les 300 societats cooperatives més grans a nivell mundial. El informe de 2008 revela que aquestes cooperatives van tenir un volum total d'operacions de 1,1 bilions de dòlars, el que equival aproximadament a un 10% del PIB dels Estats Units d'Amèrica (EUA). La majoria de les 300 cooperatives més grans del món es troben a les economies desenvolupades d'Alemanya, EUA, França, Japó i Països Baixos. La distribució per sectors d'aquestes cooperatives és el següent: 30% en agricultura i alimentació, 23% en comerç minorista, 22% en assegurances, 19% en banca, i 6% en altres sectors.

Les cooperatives tenen una presència important en els Estats Units. Per exemple, més de 900 cooperatives de subministrament elèctric donen serveis a més de 42 milions de persones en 47 estats. Això representa el 42% de les línies de distribució elèctrica i el 75% del territori del país.

A Europa les cooperatives agrícoles tenen una participació total en el mercat de aproximadament el 60% en el que es refereix a l'elaboració i comercialització de productes bàsics agrícoles.

A Nova Zelanda les cooperatives dominen totes les etapes de la cadena de producció i distribució agrícola, i la seva participació en el mercat és superior al 75%, en tant que la participació en el mercat de les cooperatives de consum, que s'ocupen de la distribució d'aliments al por menor, és del 60%.

En els països en desenvolupament, les cooperatives també ocupen un lloc important. Al Brasil representaven el 37,2% del PIB agrícola, i el 5,4% del PIB total al 2009. Aquest mateix any, a Colòmbia representaven el 4,96% del PIB nacional.

2.5.2. A la Unió Europea

Segons un informe sobre les dades clau de les cooperatives europees elaborat per l'organització Cooperatives Europe (Cooperatives Europe, 2009), a Europa hi ha un total de 137.157 societats cooperatives, amb 108 milions de socis cooperatius, i 4,7 milions de treballadors. A la figura 2.4 es detalla la distribució de cooperatives, socis i treballadors per cadascun dels països de la Unió Europea (UE).

Figura 2.4. Dades relacionades amb les cooperatives de la UE per països

País	Cooperatives	Socis	Treballadors
Alemanya	7.415	20.509.973	830.258
Àustria	2.339	4.886.148	105.989
Bèlgica	166	2.670.000	13.547
Bulgària	1.273	179.309	26.386
Dinamarca	523	1.840.803	70.757
Eslovàquia	383	570.845	26.334
Eslovènia	77	16.903	3.428
Espanya	24.276	6.960.870	384.398
Estònia	1.604	410.000	4.800
Finlàndia	380	3.164.226	69.953
França	21.000	23.000.000	900.000
Grècia	6.392	942.991	12.538
Holanda	677	3.249.000	184.053
Hongria	2.769	547.000	85682
Irlanda	183	152.000	18.869
Itàlia	41.552	13.063.419	1.146.950
Letònia	74	17.330	440
Lituània	490	221.858	8.971
Luxemburg	18	5.203	476
Malta	58	5.663	250
Polònia	8.823	8.000.000	400.000
Portugal	2.946	2.135.000	47.000
Regne Unit	977	8.434.538	129.130
República Txeca	1.395	897.899	71.939
Romania	1.577	809.170	34.313
Suècia	9.170	4.069.852	140.520
Xipre	620	1.275.993	5.067
Total UE27	137.157	108.015.993	4.722.048

Font: Cooperatives Europe(2009).

En la figura 2.4 s'observa que els països que tenen un major número de cooperatives són Itàlia (41.552), Espanya (24.276) i França (21.000). Els països amb un major número de socis cooperatius són França (23.000.000), Alemanya (20.509.973) i Itàlia (13.063.419). En països com Àustria, Finlàndia o Suïssa, més del 40% de la població són socis d'una cooperativa. En canvi, en la majoria de països de l'Europa de l'Est, el percentatge de socis no supera el 10% de la població. Espanya té entre el 10-20% d'habitants associats a una cooperativa.

També és interessant comprovar que al Regne Unit existeixen 977 cooperatives amb 8.434.538 socis. Això es degut a que les cooperatives angleses acostumen a estar integrades en grans grups.

Els països amb un major número de treballadors en cooperatives són Itàlia (1.146.950), França (900.000) i Alemanya (830.258). Espanya també ocupa un lloc destacat amb 384.398 treballadors. En països com França, Itàlia o Suècia, els treballadors empleats en cooperatives suposen més del 3% de la població activa. En canvi, en països com el Regne Unit, Grècia, o les Repúbliques bàltiques, no s'arriba a l'1%. Espanya té entre el 2-3% de població activa treballant en cooperatives.

L'informe de Cooperatives Europe (2009) citat anteriorment, classifica les cooperatives en 6 sectors d'activitat. La figura 2.5 detalla el pes de cada sector d'activitat.

Figura 2.5. Distribució de cooperatives, socis i treballadors segons els diversos sectors d'activitat

Sector	Cooperatives	Socis	Treballadors
Agricultura	33%	10%	25%
Banca i assegurances	5%	54%	23%
Consum	3%	25%	11%
Farmàcia	1%	2%	1%
Habitatge	17%	8%	3%
Indústria i serveis	41%	1%	37%
Total	100%	100%	100%

Font: Cooperatives Europe(2009).

En la figura 2.5 s'observa que els sectors amb un número més important de cooperatives són indústria i serveis (4,1 de cada 10 cooperatives) i agricultura (3,3 de cada 10 cooperatives). En la indústria i els serveis, les cooperatives acostumen a ser petites empreses, i són molt nombroses a Itàlia i Espanya. Les cooperatives agrícoles són molt nombroses en els països de l'Europa de l'Est.

Aquesta mateixa figura mostra que el número més important de socis es troben en la banca i assegurances i en el consum. Considerem que aquest fet es degut a les característiques específiques de les cooperatives d'aquests sectors, on molts dels socis de les cooperatives són alhora els seus clients.

La distribució de treballadors està repartida en diversos sectors, indústria i serveis, agricultura i banca i assegurances.

L'informe (Cooperatives Europe, 2009) apunta que les cooperatives també disposen d'una part important de la quota de mercat en diversos sectors d'activitat de la majoria del paísos de la Unió Europea, especialment en:

- Agricultura: 83% als Països Baixos, 79% a Finlàndia, 55% a Itàlia i 50% a França.
- Indústria forestal: 60% a Suècia i 31% a Finlàndia.
- Banca i assegurances: 50% a França, 37% a Xipre, 35% a Finlàndia, 31% a Àustria i 21% a Alemanya.
- Consum: 36% a Finlàndia i 20% a Suècia.
- Indústria Farmacèutica: 21% a Espanya i 18% a Bèlgica.

2.5.3. A Espanya

Les cooperatives constitueixen la columna vertebral de l'economia social a Espanya (Monzón, 2010). En aquest sentit, les cooperatives varen obtenir unes ventes de 66.285,89 milions d'euros, el que suposa un 6,1% del PIB espanyol de 2008. La Figura 2.6 ofereix la distribució de cooperatives per Comunitats Autònomes mostrant les xifres d'ocupació i ventes per a l'any 2008.

Figura 2.6. Cooperatives, ocupació i ventes per Comunitats Autònomes

Comunitat Autònoma	Cooperatives	Treballadors	Ventes (€)
Andalusia	5.223	85.856	11.545.602.731
Aragó	879	9.722	1.949.591.516
Astúries	275	4.480	635.529.743
Balears	212	3.493	427.137.668
Canàries	363	7.452	1.526.513.037
Cantàbria	108	1.859	183.590.312
Castella-La Manxa	1.518	20.635	3.051.480.968
Castella i Lleó	1.454	18.247	3.326.476.231
Catalunya	5.353	58.086	7.235.044.787
Com.Valenciana	3.032	70.977	5.532.157.222
Extremadura	706	7.876	2.002.595.777
Galícia	924	11.497	2.277.455.415
Madrid	1.115	18.650	5.074.798.797
Múrcia	1.585	22.814	3.090.362.369
Navarra	320	7.566	1.330.432.109
País Basc	1.513	106.215	16.766.844.591
Rioja (La)	158	1.445	330.280.077
Total	24.738	456.870	66.285.893.350

Font: Monzón(2008).

En la figura 2.6 s'observa que el País Basc lidera les Comunitats Autònomes per volum de facturació i ocupació, amb unes ventes superiors als 16.000 milions d'euros i més de

100.00 llocs de treball. En aquest sentit, la influència del grup cooperatiu Mondragón es deixa notar de forma determinant.

Andalusia ha tingut un notable desenvolupament del cooperativisme, superant els 11.500 milions d'euros de ventes, i situant-se en segon lloc de l'ocupació cooperativa a Espanya amb 86.000 llocs de treball directes al 2008.

Catalunya és la primera Comunitat Autònoma en número de cooperatives, amb més de 5.000 cooperatives actives. Una de cada cinc cooperatives espanyoles està situada a Catalunya. Aquestes cooperatives ocupaven un total de 58.086 treballadors i varen generar més de 7.000 milions d'euros de ventes.

La figura 2.7 inclou les principals magnituds relatives a la xifra de socis, llocs de treball directes i ventes de l'any 2008.

Figura 2.7. Cooperatives, socis, ocupació i ventes per tipologies de cooperatives

Classe de cooperativa	Cooperatives	Socis	Treballadors	Ventes (€)
Agràries	3.757	1.264.013	90.308	20.141.549.046
Explotació com. terra	428	4.887	3.835	162.394.017
De treball associat	18.019	155.179	221.844	14.793.789.115
De consumidors i usuaris	332	2.858.925	65.618	12.467.647.816
Serveis	419	45.032	9.830	12.298.694.951
De transports	546	23.057	17.038	1.218.518.330
D'ensenyament	303	39.648	14.828	567.261.093
Sanitàries	1	180.000	807	59.187.302
Habitatge	626	84.900	2.981	688.000.112
De crèdit	81	2.096.531	20.940	3.020.000.000
Altres cooperatives	226	22.544	8.841	868.851.568
Total cooperatives	24.738	6.774.716	456.870	66.285.893.350

Font: Monzón(2010).

Segons s'observa a la figura 2.7, pel seu impacte econòmic i social, les tres classes de cooperatives més importants són les agroalimentàries, les de treball associat i les de consumidors i usuaris. Entre les tres classes de cooperatives agrupen el 72% de les ventes, el 63% dels socis cooperativistes, el 83% de l'ocupació i el 89% de les cooperatives. En total, els llocs de treball directes en les cooperatives a l'any 2008 han arribat a la xifra de 456.870 treballadors, el que suposa un 3,3% del conjunt dels assalariats del sector privat. Per la seva part, les ventes totals del conjunt de les cooperatives han sobrepassat els 66 milions d'euros.

La figura 2.8 presenta la relació entre el número de treballadors i el número de cooperatives i de treballadors per l'any 2010.

Figura 2.8. Tamany de les societats cooperatives

Nº de treballadors	% Societats cooperatives	% Treballadors
0-5	61	8,8
6-10	16,3	7,1
11-25	12,7	11,8
26-50	4,8	10
51-100	2,8	11,6
101-250	1,5	14,1
Més de 250	0,9	36,6
	100	100

Font: Espanya (2010).

En la figura 2.8 s'observa que la majoria de les cooperatives espanyoles té un tamany reduït. Hi ha un 90% de cooperatives que tenen 25 o menys treballadors, un 9,1% de cooperatives que tenen entre 26 i 250 treballadors, i només un 0,9% de cooperatives amb més de 250 treballadors. Aquest últim grup reduït de cooperatives dona feina al 36,4% dels treballadors cooperatius. En aquest sentit, La Confederació Empresarial de l'Economia Social (CEPES) publica un rànquing de les principals cooperatives espanyoles (CEPES, 2010). Al 2010, les 10 primeres cooperatives d'aquest rànquing donaven feina a 71.469 persones, gairebé el 25% dels llocs de treball del sector cooperatiu.

2.6. Situació actual del moviment cooperatiu a Catalunya

A Catalunya les cooperatives es troben presents en totes les activitats econòmiques (Generalitat de Catalunya, 2001). L'any 2007, aquestes varen generar aproximadament un 6% del PIB de Catalunya.

2.6.1. Número, tipologia i localització de les cooperatives catalanes

Com hem apuntat en l'apartat 2.3.1, les cooperatives catalanes es classifiquen en 11 categories segons l'activitat que realitzen. A continuació es mostra un quadre amb el número de cooperatives registrades en cada categoria a finals de 2012.

Figura 2.9. Tipologia i localització de les cooperatives catalanes

	Tarragona						
	Barcelona	Girona	Lleida	Total	Tarragona	Terres Ebre	Total
Treball associat	2.244	173	266	377	163	214	3.060
Agràries	90	34	200	141	93	48	465
Consum. i usuaris	86	9	14	18	14	4	127
Habitatges	81	1	6	4	4	0	92
Ensenyament	71	2	9	4	3	1	86
Serveis	153	14	11	8	1	7	186
Mixtes	28	1	0	5	2	3	34
Assegurances	0	0	0	0	0	0	0
Sanitàries	1	0	0	0	0	0	1
Crèdit	0	0	1	0	0	0	1
Marítimes, Fluv. i Lac.	2	1	0	0	0	0	3
Confederació/Federacions	7	0	0	0	0	0	7
Grups Cooperatius	3	1	0	1	1	0	5
2n grau	28	3	13	11	8	3	55
TOTAL	2.794	239	520	569	289	280	4.122

Font: Generalitat de Catalunya (2012).

En la figura anterior s'observa que les cooperatives de treball associat són les més nombroses, seguides de les cooperatives agràries i les cooperatives de serveis. Aquests tres tipus de cooperatives representen el 90% de les cooperatives catalanes. Les cooperatives de crèdit i sanitàries són les menys nombroses, ja que només hi ha registrada una cooperativa de cada tipologia a Catalunya.

També s'observa que la província amb un número més important de cooperatives és Barcelona amb 2.794 cooperatives. Destaca l'elevat número de cooperatives de treball associat i de serveis. En segon lloc, Tarragona té registrades 569 cooperatives, destaquen les cooperatives agrícoles dedicades al cultiu de l'arròs, situades al Delta de l'Ebre. En tercer lloc, Lleida té registrades 520 cooperatives. Destaca l'elevat número de cooperatives agrícoles. I finalment, Girona té registrades 239 cooperatives.

2.6.2. Estructura social i ocupació

En aquest apartat s'analitzen alguns aspectes bàsics de l'estructura social de les cooperatives com són el número de socis i la seva edat. També s'analitza el nivell d'ocupació que generen les cooperatives catalanes.

Birchall et al. (2009) afirmaven que un aspecte molt valorat del model cooperatiu és la capacitat de mantenir els llocs de treball en temps difícils. Això es degut en gran mesura a la responsabilitat i la capacitat de sacrifici dels socis, ja que aquests són els propietaris de la cooperativa i els màxims perjudicats en el cas que es produeixi la seva desaparició.

La figura 2.10 mostra una classificació de les cooperatives catalanes en funció del número de socis que en formen part.

Figura 2.10. Classificació de les cooperatives en funció del número de socis

Número de socis	Agràries	Consum	Ensenyament	Habitatge	Serveis	Treball
3-5	0%	0%	14,3%	0%	3,7%	33,3%
6-9	0%	0%	0%	28,6%	14,8%	11,1%
10-19	0%	0%	0%	0%	7,4%	8,3%
20-49	5%	0%	14,3%	42,9%	18,5%	13,9%
50-99	15%	14,3%	14,3%	14,3%	14,8%	13,9%
100-199	20%	0%	14,3%	0%	22,2%	8,3%
200-499	20%	0%	0%	0%	7,4%	11,1%
500-999	9,9%	14,3%	42,9%	14,3%	0%	0%
1.000-9.999	30%	42,9%	0%	0%	7,4%	0%
Més de 10.000	0%	28,6%	0%	0%	3,7%	0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Confederació de Cooperatives de Catalunya (2004).

En la figura 2.10 s'observa que en les cooperatives agràries, el tram de socis que compta amb més cooperatives és el de 1.000 a 9.999 socis, amb un 30% de les cooperatives. En el cas de les cooperatives de consum, el tram de socis que compta amb més cooperatives és el de 1.000 a 9.999 socis, amb un 43% de les cooperatives. I en el cas de les cooperatives d'ensenyament, el tram de socis que compta amb més cooperatives és el de 500 a 999 socis. Els socis de les cooperatives d'ensenyament s'ubiquen majoritàriament entre els 36 a 55 anys.

L'estudi dels perfils de les cooperatives catalanes (Confederació de Cooperatives de Catalunya, 2004) també analitza l'edat dels socis de les diverses categories de cooperatives. En la figura 2.11 es presenta aquesta informació.

Figura 2.11. Percentatge de participació dels socis cada tipologia de cooperativa en funció de l'estructura d'edats

Edat	Agràries	Consum	Ensenyament	Habitatges	Serveis	Treball
Menors de 35	14,4%	39,8%	20,8%	65,6%	11%	29,8%
De 36 a 55	40,7%	30,8%	69,6%	29,6%	61,4%	39,4%
Majors de 55	44,9%	29,3%	9,5%	4,8%	27,6%	30,8%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Confederació de Cooperatives de Catalunya (2004).

Les dades de la figura 2.11 mostren que la majoria del socis de les cooperatives agràries tenen una edat avançada. En aquest sentit, el 44,9% dels socis d'aquest tipus de cooperatives són majors de 55 anys. En sentit contrari, la majoria dels socis de les cooperatives d'habitatges són persones joves. En aquest cas, el 65,6% dels socis són menors de 35 anys. Les cooperatives del treball presenten una piràmide d'edat equilibrada, donat que la proporció de socis menors de 35 anys, de 36 a 55, i majors de 55 anys és similar.

Finalment, hem analitzat l'evolució de l'ocupació en les cooperatives. En la figura 2.12, es pot veure l'evolució dels llocs de treball relacionats amb les cooperatives i una comparativa amb altres tipus de societats.

Figura 2.12. Evolució del número de treballadors de cooperatives (excepte autònoms) i comparativa amb altres formes societàries

	2006	2007	2008	2009	2010	Variació 2006-10	
						V. Abs.	%
I. Cooperatives							
Barcelona	19.800	19.776	19.385	18.566	18.290	-1.510	-7,6
Girona	1.481	1.801	1.691	1.650	1.711	+230	+15
Lleida	3.188	2.933	2.759	2.645	2.661	-527	-16
Tarragona	3.517	3.364	3.307	3.173	3.197	-320	-9
Total Catalunya	27.986	27.874	27.142	26.034	25.859	-2.127	-7,6
II. Societats anònimes	4.512.300	4.561.700	4.298.800	4.056.791	3.947.413	-564.887	-12,5
III. Societats responsabilitat limitada	5.388.500	5.622.600	5.071.500	4.866.874	4.853.441	-535.059	-10

Font: Espanya (2010)

Com s'observa en la figura 2.12, en els darrers 5 anys, s'ha produït una pèrdua del 7,6% dels llocs de treball en les cooperatives catalanes. Tot i això, la pèrdua de llocs de treball en les cooperatives ha estat inferior a la de les societats mercantils, que han perdut més del 10% dels llocs de treball. Aquestes dades confirmen la teoria de Birchall *et al.* (2009), que afirmaven que una de les avantatges comparatives del model cooperatiu és la capacitat de mantenir els llocs de treball en temps difícils. En aquest sentit, la resistència de les cooperatives en temps difícils és una de les fortalezes més valorades d'aquest tipus de societats.

2.6.3. Situació patrimonial i econòmica

La Confederació de Cooperatives de Catalunya, a través de l'Observatori del Cooperativisme, va realitzar un estudi dels perfils de les cooperatives catalanes (Confederació de Cooperatives de Catalunya, 2004). L'estudi consta d'una enquesta realitzada a una mostra de 150 cooperatives. La informació obtinguda sobre la capitalització de les cooperatives es presenta en el quadre següent:

Figura 2.13. Ubicació en trams del capital social de les cooperatives agrupades segons la seva tipologia

Trams de capital (milers d'euros)	Agràries	Consum	Ensenyament	Habitatge	Serveis	Treball
Inferior a 50.000	26,9%	28,6%	28,6%	85,7%	29,6%	51,3%
50.000-100.000	7,7%	14,3%	14,3%	14,3%	22,2%	10,3%
100.000-300.000	15,4%	14,3%	28,3%	0%	18,5%	20,5%
300.000-500.000	11,5%	14,3%	0%	0%	3,7%	5,1%
500.000-1.000.000	11,5%	0%	28,6%	0%	7,4%	5,1%
1.000.000-2.000.000	11,5%	14,3%	0%	0%	0%	5,1%
2.000.000-5.000.000	11,5%	0%	0%	0%	3,7%	0%
5.000.000-10.000.000	0%	0%	0%	0%	7,4%	2,6%
Superior a 10.000.000	3,9%	14,3%	0%	0%	7,4%	0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Confederació de Cooperatives de Catalunya (2004).

En la figura 2.13 s'observa que les cooperatives agràries són les més capitalitzades. El 64% supera el 125.000 euros de capital, i més de la meitat d'aquestes cooperatives compta amb un capital que supera els 750.000 euros. Un 27% de les cooperatives enquestades tenen un capital que està per sobre del milió d'euros, i fins i tot en un cas es superen els 15 milions d'euros.

En el cas de les cooperatives de consum, el 57,2% de les cooperatives supera la franja dels 100.000 euros de capital, i la meitat d'aquestes estan per sobre del milió d'euros.

En el cas de les cooperatives d'ensenyament, el 71,4% superen el sostre dels 50.000 euros, i un 57,1% disposen d'un capital superior als 100.000 euros. A més, de les cooperatives que segueixen tenint un capital inferior als 50.000 euros, la meitat es troben per sobre dels 10.000 euros.

En el cas de les cooperatives d'habitatge, s'observa que cap de les cooperatives enquestades tenen una xifra de capital superior als 10.000 euros, excepte una única cooperativa que presenta un capital superior als 50.000 euros.

En el cas de les cooperatives de serveis, el 73,3% de les cooperatives supera el sostre dels 50.000 euros de capital social, el 53,3% es troben per sobre dels 100.000, i un 16,7% disposa ara d'un capital superior al 1.000.000 d'euros.

En el cas de les cooperatives del treball, el 54,3% de les cooperatives enquestades compta amb un capital superior als 50.000 euros. A més, el 42,9% de les cooperatives enquestades traspassa la franja dels 100.000 euros de capital, i el 8,57% de les cooperatives tenen més 1.000.000 d'euros de capital.

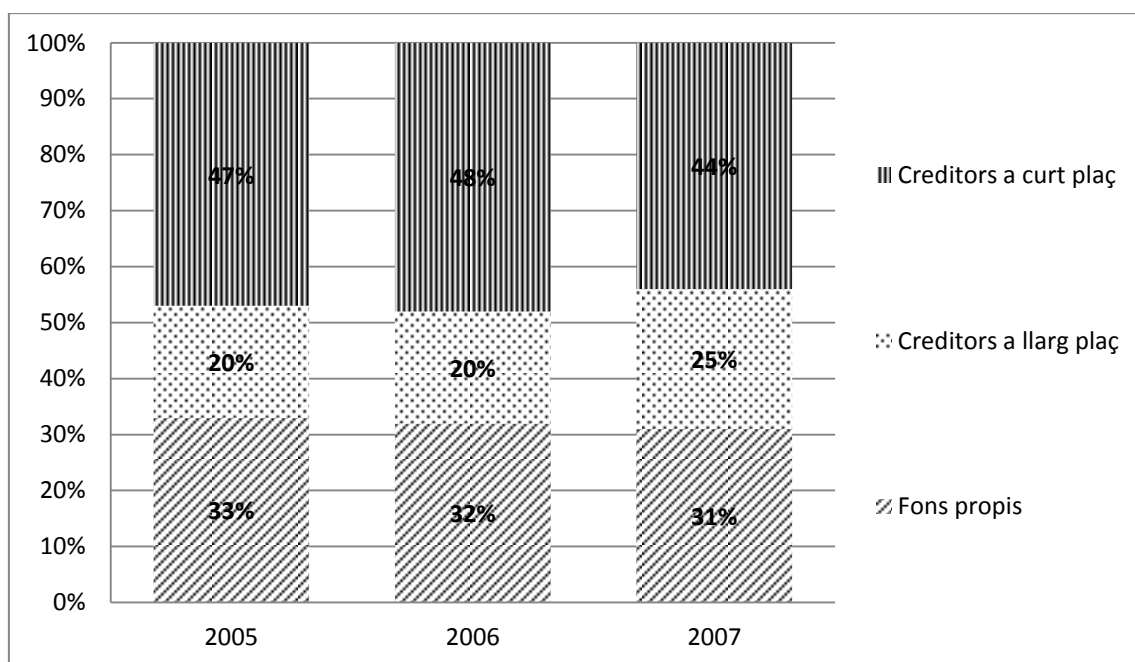
L'estudi conclou que el tram de capital social en el que es troba la majoria de les cooperatives és inferior als 50.000 euros. Tot i això, també destaca que la majoria de les

cooperatives han augmentat la seva capitalització respecte el capital que tenien en la seva constitució.

En la mateixa línia, la Federació de Cooperatives del Treball va realitzar un altre estudi titulat “Realitat i reptes del cooperativisme de treball i serveis a Catalunya” (Federació de Cooperatives del Treball, 2010). En aquest estudi es realitza un anàlisi de l’estructura financera d’una mostra total de 456 cooperatives (345 de treball i 111 de serveis). Ens sembla interessant exposar els resultats obtinguts en aquest estudi, donada la importància de les cooperatives del treball i serveis en el conjunt de cooperatives catalanes (representen el 80% de les cooperatives).

En la figura 2.14 es mostra un gràfic amb l’evolució de l’estructura de finançament de les cooperatives de la mostra durant el període 2005-2007.

Figura 2.14. Estructura del finançament de les cooperatives de treball i serveis de Catalunya

Font: Federació Cooperatives del Treball (2010).

En la figura anterior, s'observa que els recursos propis de les cooperatives disminueixen cap a valors propers al 30% de mitjana, valors relativament reduïts si es té en compte que la proporció adequada és del 40%. Els creditors a llarg termini augmenten la seva proporció sobre el total del passiu i patrimoni net (d'un 15% pel 2005, a un 20% pel 2007), i els creditors a curt termini disminueixen la seva proporció d'un 47% pel 2005, a un 44% pel 2007.

En aquest estudi també s'apunta que en el cas de les pimes catalanes, un 38% del total de passiu i patrimoni net correspon als fons propis, un 20,05% a l'exigible a llarg termini i un 41,4% a l'exigible a curt termini.

Segons les dades anteriors, es conclou que les cooperatives presenten un nivell de capitalització inferior al de les pimes catalanes. A més, les cooperatives també tenen un endeutament a curt termini superior al de les pimes.

L'estudi dels perfils de les cooperatives catalanes (Confederació de Cooperatives de Catalunya, 2004) també analitza la facturació de les cooperatives catalanes. La informació obtinguda es presenta en el quadre següent:

Figura 2.15. Ubicació de les cooperatives de cada tipologia en trams, en funció de la facturació anual

Trams de capital (milers d'euros)	Agràries	Consum	Ensenyament	Serveis	Treball
Inferior a 100.000	3,9%	16,7%	0%	29,6%	2,4%
100.000-300.000	0%	16,7%	42,9%	0%	19,5%
300.000-500.000	0%	0%	0%	0%	9,8%
500.000-1.000.000	11,5%	0%	0%	11,1%	9,8%
1.000.000-2.000.000	11,5%	33,3%	57,1%	7,4%	17,1%
2.000.000-5.000.000	23,1%	0%	0%	7,4%	29,3%
5.000.000-10.000.000	3,9%	0%	0%	14,8%	7,3%
10.000.000-20.000.000	15,4%	0%	0%	11,1%	2,4%
Superior a 20.000.000	30,8%	33,3%	0%	18,5%	2,4%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Confederació de Cooperatives de Catalunya (2004).

En la figura anterior s'observa que les cooperatives amb més grandària, pel que fa al volum de facturació, pertanyen a les tipologies d'agràries, de consum, i de serveis. Mentre que les cooperatives que compten amb el menor volum de facturació són les cooperatives d'ensenyament.

El tram de volum de facturació en el que es troben un número més elevat de cooperatives, segons la seva tipologia, és:

- Per a les cooperatives agrícoles, el de més de 20 milions d'euros.

- Per a les cooperatives de consum, el de 1 a 2 milions d'euros i més de 20 milions d'euros.
- Per a les cooperatives d'ensenyament, el de 1 a 2 milions d'euros.
- Per a les cooperatives de serveis el de menys de 100.000 euros.
- Per a les cooperatives de treball, el de 2 a 5 milions d'euros.

2.7. Aspectes diferencials en matèria de comptabilitat i finances

2.7.1. Legalització dels llibres i dipòsit de comptes

Segons l'article 25 del Codi de Comerç, tant les societats mercantils com les cooperatives estan obligades a portar una comptabilitat i elaborar periòdicament uns comptes anuals.

També s'estableix, en l'article 41 del Codi de Comerç, que les societats mercantils (anònimes, de responsabilitat limitada...) tenen l'obligació de publicar els seus comptes anuals en el Registre Mercantil.

A diferència de les societats mercantils, la majoria de les cooperatives tenen l'obligació de dipositar els seus comptes anuals en el registre de cooperatives. La regulació sobre la publicació dels comptes anuals de les cooperatives està subjecta a la legislació substantiva de cooperatives. A Espanya, aquesta legislació és competència de les comunitats autònomes, existeix una llei estatal de cooperatives i setze lleis autonòmiques (Euskadi, Navarra, Comunitat Valenciana, Extremadura, Galícia, Catalunya, Aragó, Andalusia, Comunitat de Madrid, La Rioja, Extremadura, Castella i Lleó, Castella-La Manxa, Illes Balears, Regió de Múrcia i Astúries). Això suposa que normalment cada comunitat autònoma té el seu propi registre de cooperatives amb el

seu propi reglament de funcionament. A més les pròpies comunitats autònomes han descentralitzat els seus registres de cooperatives, de manera que cada província té el seu propi registre.

Com a conseqüència d'aquesta situació, Bastida (2012) planteja alguns aspectes millorables en el funcionament dels registres de cooperatives:

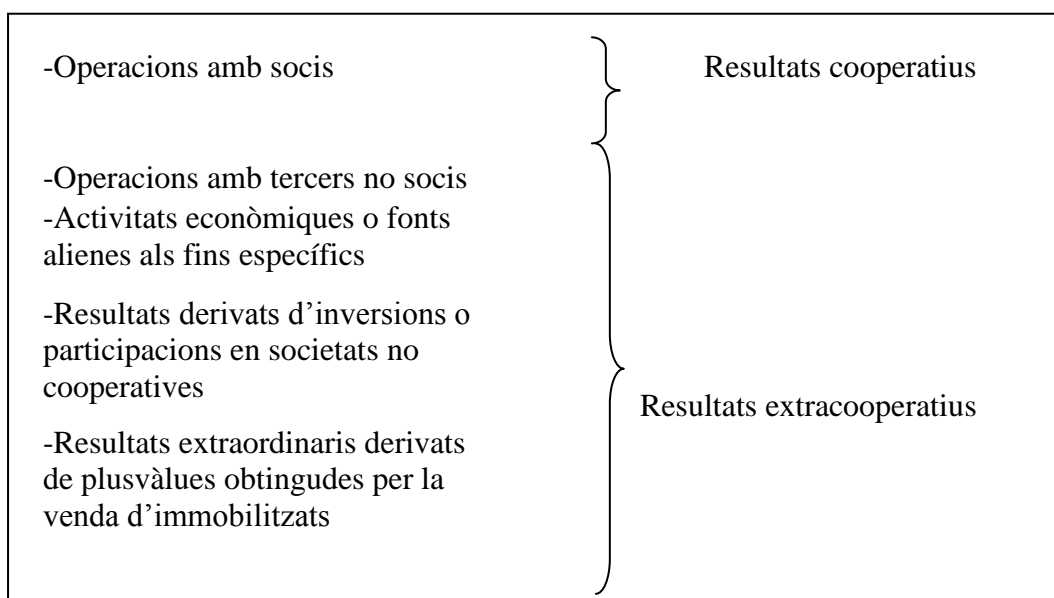
- El dipòsit dels comptes anuals en el registre mercantil es realitza obligatòriament mitjançant via telemàtica. En canvi, alguns registres de cooperatives encara no disposen de suports per realitzar el dipòsit per via telemàtica, i obliguen a les cooperatives a presentar els seus comptes anuals en paper. Des del nostre punt de vista, tots els registres de cooperatives haurien d'impulsar la implantació dels suports telemàtics per agilitar el dipòsit dels comptes anuals i millorar-ne la publicitat.
- Els registres de cooperatives de les diferents comunitats autònomes no estan connectats entre si. Fins i tot en alguns casos, els registres d'una mateixa comunitat autònoma no comparteixen la informació. Això dificulta en gran mesura la consulta dels comptes anuals de les cooperatives. Creiem que seria convenient que els registres de cooperatives estiguessin interconnectats, similar al registre mercantil, en el qual es pogués consultar la informació de totes les cooperatives espanyoles. Una altra alternativa seria que els comptes anuals de les cooperatives es dipositessin en el registre mercantil el que faria més fàcil la seva consulta per internet.
- També existeixen diferents terminis per dipositar els comptes anuals en el registre de cooperatives depenent de cada comunitat autònoma. Seria convenient

establir uns mateixos criteris de registre per evitar greuges comparatius entre cooperatives situades en diferents comunitats autònomes.

2.7.2. Determinació i distribució del resultat

La legislació estableix dos tipus de resultats en les cooperatives: resultats cooperatius o excedents i resultats extracooperatius. El resultat de l'exercici serà la suma de tots dos tipus de resultats (veure figura 2.16).

Figura 2.16. Determinació del resultat de les cooperatives

Els criteris de distribució dels resultats en les societats cooperatives i mercantils són diferents. En les cooperatives cal dotar uns fons socials obligatoris de caràcter repartible entre els socis. És el cas dels denominats Fons de reserva obligatori i Fons d'educació, formació i promoció cooperativa. Aquests fons es nodreixen amb uns determinats percentatges dels resultats de l'exercici i tenen com a aspecte fonamental que no poden repartir-se entre els socis en cap moment, fins i tot en el supòsit de dissolució i liquidació de la cooperativa.

El Fons de reserva obligatori és l'equivalent a la reserva legal. S'estableix en quanties importants i superiors a les reserves legals de la resta de societats. Té com a objectiu reforçar financerament les cooperatives, fomentar-ne la supervivència en el temps i augmentar les garanties enfront de tercers. En la mesura en què les societats mercantils ofereixen una garantia a través dels recursos propis i, en concret, a través de l'estabilitat i característiques del capital social, en les societats cooperatives es tracta d'augmentar la garantia a través de l'acumulació de reserves.

El Fons d'educació, formació i promoció cooperativa té com a finalitat la promoció del moviment cooperatiu. Aquest fons es destina a finançar activitats de formació de socis i treballadors de la cooperativa, a la promoció de les relacions entre cooperatives, així com a atendre els objectius d'incidència social en l'àmbit on és situada la cooperativa. Aquest fons és exclusiu de les cooperatives; no existeix en altres formes de societats mercantils.

La resta de resultats, una vegada dotats els fons obligatoris, poden distribuir-se entre els socis en forma de retorns. Una característica genuïna de les societats cooperatives, com ja s'ha indicat, és el repartiment dels resultats en la mesura que els socis han contribuït a generar-los, és a dir, en funció de l'activitat que hagi desenvolupat en la societat cooperativa, i no en funció de les aportacions al capital social efectuades.

2.7.3. Estructura de finançament

La societat cooperativa deu la seva estructura financera específica al seu particular règim economicofinancer i al seu diferent funcionament en relació a la resta de societats mercantils. Per destacar aquestes característiques especials ens remetrem als principis cooperatius, que marquen certes pautes d'actuació que subscriuen totes les societats cooperatives, i a la normativa legal, que tracta de recollir fidelment aquests principis i

fer-los compatibles amb el funcionament en la pràctica d'aquestes societats. Una de les principals particularitats que distingeixen a les cooperatives, com a entitats personalistes, de les societats mercantils, eminentment capitalistes, té el seu origen en la seva estructura financera (Sabaté et al, 2000; Bel i Fernández, 2002; Fernández Guadaño, 2002). En la figura 2.17 s'inclou un esquema de l'estructura financera específica de les societats cooperatives.

Figura 2.17. Estructura financera específica de les societats cooperatives

Finançament no exigible	Finançament exigible	Finançament mixt
-Capital social no reemborsable -Fons de reserva obligatori (FRO) -Fons de reserva voluntari (FRV) no reemborsable -Actualització d'aportacions	-Capital social reemborsable -FRV reemborsable -Finançament voluntari dels socis -Emprèstit d'obligacions -Títols participatius -Participacions especials -Comptes en participació	-Fons d'educació, formació i promoció cooperativa (FEFPC)

En els últims anys s'han agreujat els problemes existents en l'àmbit cooperatiu per obtenir finançament bancari. Segons dades de la Confederació de Cooperatives Agràries Espanyoles, que agrupa més de 2.800 cooperatives, des de 2009 el nivell de crèdits concedits a les cooperatives del sector agroalimentari s'ha reduït en un 11,9%.

En un estudi sobre els efectes de la reforma comptable en la concessió de crèdits a les cooperatives (Polo i Gomis, 2011), després de realitzar entrevistes a diferents analistes

financers, els autors arriben a la conclusió que la presa de decisions sobre la concessió de crèdits es centra en dos tipus d'aspectes: aspectes economicofinancers i aspectes de coneixement de les cooperatives i la seva operativa bancària.

Les cooperatives presenten un nivell de capitalització inferior a altres formes societàries. En un estudi recent que analitza l'estructura economicofinancera de les cooperatives d'alt creixement (Amat i Perramon, 2011), es posa de manifest que l'any 2007 la capitalització no supera el 30% de l'estructura financera de les cooperatives, mentre que en les societats mercantils és del 33%. A més, les cooperatives presenten un capital social variable (els socis poden demanar el reemborsament del capital en cas de baixa), que no ajuda a millorar la confiança de les entitats financeres.

El nivell d'endeutament de les cooperatives és elevat. En l'estudi citat anteriorment, les cooperatives presenten un endeutament mitjà del 72%, mentre que les societats mercantils presenten nivells d'endeutament menors. El 73% de l'endeutament de les cooperatives és a curt termini, la qual cosa pot produir tensions de liquiditat a curt termini si no es compleixen les previsions de facturació.

La situació econòmica també està afectant la concessió de crèdit a les cooperatives. Algunes cooperatives han vist com no els renovaven algunes operacions de crèdit sense que existissin motius aparents. Això pot ser a causa que les entitats financeres han centralitzat les seves decisions de concessió de crèdit (de les oficines als serveis centrals), de manera que els aspectes relacionats amb el coneixement de les cooperatives i la seva operativa bancària han perdut pes en el procés de presa de decisions.

Les cooperatives han de tenir sempre presents els efectes economicofinancers de les decisions que prenen, per poder disposar d'una estructura financera adequada que els

permeti poder accedir al crèdit quan calgui. A continuació proposem algunes accions que podrien millorar l'estructura financera de les cooperatives:

- Potenciar l'autofinançament destinant una part important de l'excedent de l'exercici a reserves. És important enfortir els fons propis de les cooperatives per mantenir l'equilibri financer i generar confiança davant les entitats financeres. La distribució de l'excedent produeix un benefici als socis a curt termini, però penalitza el desenvolupament de la cooperativa a mitjà i llarg termini. És necessari trobar un terme mitjà.
- Adaptar els estatuts de les cooperatives a la nova normativa comptable, per poder convertir les aportacions de capital reemborsables en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat pel Consell Rector. D'aquesta manera, les cooperatives podran mantenir les aportacions al capital social i no en veuran reduïts els fons propis ni la solvència.
- Reduir l'endeutament a curt termini renegociant l'endeutament bancari amb les entitats financeres per disposar de més temps i poder generar recursos per retornar els crèdits.

2.7.3.1. Capital social i fons de reserva

A continuació s'expliquen detalladament els elements clau que formen l'estructura financera de les cooperatives i les seves diferències amb altres tipus d'organitzacions. Aquests elements són el capital social, el fons de reserva obligatori (FRO), el fons de reserva voluntari (FRV), i el fons d'educació, formació i promoció cooperativa (FEFPC).

El capital social de les cooperatives està constituït per les aportacions dels socis de la cooperativa. El capital social de les cooperatives presenta importants diferències de

naturalesa i composició en relació a altres tipus de societats. En el pròxim capítol, exposarem el concepte, les característiques i els aspectes singulars del capital social cooperatiu.

El fons de reserva obligatori és una font de finançament comparable amb altres reserves que es poden dotar en les societats mercantils, com la reserva legal, però amb unes característiques peculiars:

- És un fons irrepartible i no remunerat.
- És un fons de la societat cooperativa i no dels socis. Equival a les reserves obligatòries de les empreses mercantils, que també són irrepartibles; però que no es poden recuperar com en aquestes per la impossibilitat de transmetre lliurement les participacions socials.

Una altra diferència important amb les reserves obligatòries que poguessin dotar-se en les societats mercantils radica en el percentatge constant dels excedents que nodreix el citat fons, sense límit de dotació quan la reserva supera la xifra de capital social. La figura 2.18 recull una comparativa dels percentatges de resultats positius que els diferents tipus d'organitzacions han de destinar a fons de reserva obligatoris.

Figura 2.18. La dotació al fons de reserva obligatori de les cooperatives en relació a reserves similars d'altres tipus d'organitzacions

	Societats cooperatives	Societats mercantils	Fundacions i associacions
Dotació	<ul style="list-style-type: none"> -Almenys un 20% de l'excident cooperatiu. -Almenys un 50% del benefici extracooperatiu. -El percentatge que determini l'Assemblea General o els Estatuts dels resultats disponibles positius. -Els resultats positius derivats d'acords de col·laboració econòmica. 	<ul style="list-style-type: none"> -Almenys un 10% del benefici de l'exercici fins que la reserva legal arribi al 20% de la xifra de capital social. Quan es superi aquest percentatge l'aportació serà opcional. 	<ul style="list-style-type: none"> -La part de l'excident no destinada als fins fundacionals, podrà destinar-se a incrementar el fons social o les reserves segons l'acord del Patronat.

El fons de reserva voluntari es tracta d'una reserva creada només en el cas en què ho decideixin els socis en l'Assemblea General. Tots els recursos que la integren són generats per la pròpia cooperativa, és a dir, són resultats positius no distribuïts.

El fons de reserva voluntari pot assemblar-se a les reserves de caràcter repartible que es poden crear voluntàriament en les societats mercantils. La seva finalitat és la compensació de pèrdues, mentre que les reserves voluntàries constituïdes per les societats mercantils es carreguen per la disposició que se'n faci, sense que s'especifiquin anteriorment els usos o les finalitats.

El fons d'educació, formació i promoció cooperativa és un fons atípic, excepcional i sense cap semblança amb les reserves que es poden dotar en les societats mercantils.

Com ja s'ha assenyalat anteriorment, el fons d'educació, formació i promoció cooperativa es dota amb l'objectiu de donar compliment al principi cooperatiu d'educació, formació i informació als socis. Per aquest motiu, té com a finalitat la formació dels socis i treballadors en els principis i tècniques cooperatives, econòmiques i professionals; la promoció de les relacions inter cooperatives, la difusió i promoció del cooperativisme i la promoció sociocultural i professional de l'entorn local i la comunitat en general.

Té caràcter inembargable i irrepartible, i les societats cooperatives tenen l'obligació de destinar un 5% de l'excedent cooperatiu a la seva dotació. També es destina al FEFPC el percentatge dels resultats positius disponibles que s'estableixi en l'Assemblea General o en els Estatuts, les subvencions, donacions i ajudes rebudes per al compliment de les finalitats del fons, o l'import de les sancions econòmiques imposades als socis.

El fons d'educació, formació i promoció cooperativa és una font financera difícilment caracteritzable. Si tenim en compte que el seu finançament prové del resultat es podria classificar dins dels fons propis. Encara que si analitzem la seva destinació, es tracta de fons que s'han generat per ser consumits en activitats específiques, s'hauria de considerar com un passiu. Com que es desconeix el moment exacte en què s'haurà de desemborsar, la seva naturalesa comptable és de provisió. Les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2 classifiquen el fons d'educació, formació i promoció cooperativa en el passiu.

2.7.3.2. Altres formes de finançament

Com ja s'ha posat de manifest, les cooperatives tenen més dificultats per a la captació de fons en comparació d'altres tipus de societats.

Les últimes reformes en les lleis cooperatives, tant l'estatal com les autonòmiques, han pretès facilitar la captació de recursos financers per part de les cooperatives mitjançant la regulació d'altres formes de finançament, procurant dotar-les de major flexibilitat i obrint múltiples possibilitats.

Aquestes formes de finançament (excepte l'emprèstit d'obligacions) comparteixen una característica en comú i és el seu caràcter “participatiu”. Permeten als creditors participar en els resultats de l'activitat de la societat cooperativa. Això suposa una important novetat en la tradició cooperativa, encara que també pot ser considerat com un pas endarrere, ja que els creditors financers aconseguixen participar, encara que sigui parcialment, en els resultats positius en funció de la seva aportació de capital i no del seu treball o de la seva participació en les activitats de la cooperativa (Bel i Fernández, 2002).

En el següent quadre es recullen les principals característiques d'algunes d'aquestes formes de finançament.

Figura 2.19. Principals característiques d'altres formes de finançament externes

	Emprèstit d'obligacions	Títols participatius	Participacions especials	Comptes en participació
Concepte	Valors negociables que donen dret a un interès fix i a recuperar el capital al venciment.	Obligacions amb rendiments mixts.	Títols subordinats lliurement transmissibles.	Finançament amb rendiment variable en funció del resultat.
Caracterització	Valors negociables	Valors mobiliaris	Valors mobiliaris	Contractes bilaterals
Remuneració	Interès fix	Combinació d'interès fix i variable (segons resultat)	Interès fix o variable (segons resultat)	Interès variable en funció del resultat.
Dret de vot	No	No	No	No
Transmissibilitat	Lliure. Negociable en el mercat de valors	Lliure	Lliure	No
Amortització	Poden tenir caràcter indefinit	No s'estableix límit	Termini mínim de 5 anys	Poden tenir caràcter indefinit
Tractament comptable	Passiu	Passiu	Passiu	Passiu

A més de les formes de finançament anteriors, els socis també poden aportar finançament addicional a la societat cooperativa sense que aquest finançament s'integri al capital social. Algunes modalitats de finançament voluntari per part dels socis són els pagaments anticipats realitzats pels socis de les cooperatives de consum a compte de

l'obtenció de béns i/o serveis, o el retard en el cobrament per la prestació de béns i/o serveis dels socis de les societats cooperatives proveïdors.

2.8. Fortaleses i febleses de les societats cooperatives

Les cooperatives incorporen característiques pròpies que les diferencien d'altres tipus de societats, i que els permeten resistir millor en situacions econòmiques complicades. Aquestes fortaleses es fonamenten en un alt treball de motivació i implicació dels treballadors, en una forta implantació de valors compartits i en l'aplicació de polítiques de responsabilitat social.

Un dels aspectes clau de la fortalesa de les cooperatives és la seva estructura social (Vargas (1995)). Els treballadors acostumen a ser alhora els propietaris de la cooperativa, i demostren tenir un alt nivell de motivació i implicació. Això es manifesta en que, participen en plans de millora de la qualitat dels processos, o que són capaços d'implantar mesures tals com la renúncia o capitalització de les pagues extra dels socis, la capitalització dels interessos al capital i dels beneficis, o fórmules d'actualització salarial lligades a la marxa de la cooperativa, si la situació econòmica ho requereix.

Un dels factors determinants en l'èxit d'una empresa, és que tingui un conjunt de valors molt ben definits. Això facilita la determinació dels objectius, i la cohesió del grup humà per aconseguir-los. Les cooperatives comparteixen un conjunt de valors basats en els principis cooperatius, que estan implícits en el seu funcionament des de la seva creació (Vargas, 1995). Existeix una tendència general a valorar molt positivament les empreses que apliquen polítiques de responsabilitat social, com els codis ètics i de bones pràctiques o els segells socials i de qualitat. Segons Coque (2008), el model cooperatiu, mitjançant els principis cooperatius, apliquen aquests tipus de polítiques des

de la seva creació. No han de realitzar cap inversió per implantar-les i tampoc han de convèncer als socis i treballadors. Només necessiten posar-ho en valor.

Les cooperatives també presenten problemes importants que afecten al seu desenvolupament. Vargas (1995) afirma que aquests problemes es poden classificar en cinc tipologies: ideològics, financers, de dimensionament i de funcionament.

Els problemes ideològics són deguts a que la majoria de cooperatives no es creen per motius ideològics, sinó per buscar solucions a situacions d'atur o de crisi del model de l'empresa mercantil. Els problemes financers estan relacionats amb l'estructura de finançament de les cooperatives. Tal i com s'observa en l'estudi empíric del capítol 9, la majoria de les cooperatives tenen una xifra de capital social molt reduïda, i per tant, una excessiva dependència de les entitats financeres per finançar les seves inversions. Aquest fet té conseqüències negatives per les cooperatives, com per exemple, l'elevat cost del finançament. El problema del dimensionament està relacionat amb el tamany reduït que tenen moltes cooperatives. Les cooperatives acostumen a ser molt receloses de la seva autonomia i troben moltes dificultats per realitzar projectes d'intercooperació (Cancelo, 1987). Finalment, els problemes de funcionament o operatius estan relacionats amb alguns aspectes singulars de les cooperatives. Vargas (1995) considera que les cooperatives reaccionen lentament als canvis degut al sistema de presa de decisions democràtica. També considera que els professionals que treballen en el sector cooperatiu haurien d'estar més preparats per gestionar correctament les cooperatives.

En la situació econòmica actual, creiem que és molt important que les cooperatives augmentin el seu nivell d'internacionalització per tal de dirigir-se a un mercat més gran i evitar el riscs de concentrar les vendes en un mercat local, més exposat a les possibles caigudes de consum.

En la figura 2.13 s'inclou una relació de les principals forteses i febleses de les cooperatives.

Figura 2.20. Punts forts i febles de les cooperatives

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> -Responsabilitat i capacitat de sacrifici dels socis i treballadors. -Forta implantació dels valors i la cultura empresarial cooperativa. -Aplicació de polítiques de responsabilitat social. -Eliminació de intermediaris entre els socis i la cooperativa. -Avantatges fiscals. 	<ul style="list-style-type: none"> -Escassa participació dels socis en la cooperativa. Concentració de poder en mans de pocs socis. -Capitalització reduïda i endeutament elevat. -Poca creació de valor afegit i excedents reduïts. -Capacitat de creixement reduïda i creixements desequilibrats. -Dificultat per accedir al finançament bancari. -Dimensió reduïda. -Nivell d'integració i intercooperació baix. -Nivell de formació i experiència dels directius reduïda. -Baix nivell d'innovació i d'internacionalització. -Poc enfoc al mercat

Font: Bastida (2012)

2.9. Conclusions

Aquest capítol pretén explicar el concepte i les característiques principals de les societats cooperatives. Així com indicar algunes dades que permeten entendre la rellevància del sector cooperatiu en l'economia. Considerem que és important realitzar aquesta introducció donat que les cooperatives acostumen a ser un tipus de societat desconeguda o menys coneguda que altres tipus de societats, com les societats anònimes o limitades. Tot i això, l'Associació Cooperativa Internacional (ACI), que és l'organització que representa el moviment cooperatiu a nivell mundial, estima que les cooperatives donen feina a 100 milions de persones, i que 1.000 milions de persones estan vinculades al moviment cooperatiu.

A Espanya, hi ha 24.738 cooperatives, de les quals 5.353 cooperatives desenvolupen la seva activitat a Catalunya. Aquestes cooperatives generen 456.870 llocs de treball directes, dels quals 58.086 són a Catalunya. I aporten al voltant del 6% del PIB (Monzón, 2010),

Al llarg d'aquest capítol hem estudiat el marc conceptual de les societats cooperatives. En aquest sentit, l'Associació Cooperativa Internacional (ACI) defineix les cooperatives com una associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per a fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comuns per mitjà d'una empresa de propietat conjunta i controlada democràticament.

El model de funcionament de les cooperatives es basa en els principis i valors cooperatius. Aquests es detallen en la Declaració sobre la Identitat Cooperativa (ACI, 1996). Els principis i valors cooperatius no són unes simples normes, sinó que són els autèntics pilars que configuren la naturalesa de la cooperativa. (Álvarez, 1999; García Ordaz, 1996, Pendás, 1987).

A la pràctica, l'aplicació dels principis cooperatius fa que les cooperatives presentin algunes característiques singulars respecte a altres tipus de societats. És el cas del principi d'adhesió oberta i voluntària, que a la pràctica implica que els socis de les cooperatives poden demanar la seva baixa de la cooperativa i el reemborsament del capital aportat. Com a conseqüència, les cooperatives tenen un capital social variable, mentre que altres tipus de societats disposen d'un capital social més estable. Aquesta singularitat del capital social cooperatiu s'explica detalladament en el capítol següent.

CAPÍTOL 3: LA NATURALESA DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU

3.1 Introducció

Com hem posat de manifest en el capítol anterior, les cooperatives presenten alguns elements singulars que les diferencien d'altres tipus de societats. Un d'aquests elements és el capital social, que presenta algunes característiques diferencials que influeixen en el seu funcionament.

En aquest capítol es pretén revisar el concepte del capital social de les cooperatives, els elements que en formen part, i les seves funcions principals. També s'explicaran les principals diferències respecte al capital social d'altres tipus de societats, i les implicacions d'aquestes diferències en el seu funcionament.

3.2 Concepte i característiques

El concepte i les característiques del capital social han estat àmpliament estudiats. A continuació s'exposa el concepte segons la doctrina i el dret positiu.

3.2.1. Segons la doctrina

La importància del capital social no és patrimoni exclusiu de la societat cooperativa, sinó que s'estén a totes les modalitats societàries, especialment en la seva vessant financera o patrimonial.

Igual que en qualsevol altra societat que realitza una activitat econòmica d'empresa, la cooperativa necessita comptar per al seu funcionament amb una base patrimonial mínima, que es concreta des del punt de vista material amb la tinença de béns que possibiliten la realització d'un fi social.

Els primers cooperativistes, moguts per consideracions ideològiques i de caràcter socioeconòmic, varen construir el projecte d'empresa cooperativa sobre l'esquema de l'eliminació del capital social, proposant com a fórmula substitutiva l'acumulació de reserves col·lectives de naturalesa irrepartible. Però en l'actualitat, tant els textos legals com les diverses construccions doctrinals, parteixen de la necessitat de dotar a aquestes figures d'un capital social, amb independència del reconeixement de la seva naturalesa anti-capitalista i anti-especulativa, així com d'obrir vies a la constitució i consolidació dels fons propis.

El capital social es caracteritza per ser una xifra permanent de la comptabilitat, que no és necessari que correspongui a un equivalent patrimonial efectiu (Garrigues i Uría, 1976). En la mateixa línia, Celaya (1992) assenyala que la consideració del capital social com una xifra comptable del balanç de les societats de capitals és acceptada de forma plena per la doctrina mercantilista. En tots els anàlisis es destaca la funció desenvolupada pel capital social en el balanç, al impedir que es dedueixin beneficis superiors als reals, com a conseqüència d'una mera diferència entre drets i obligacions.

Pastor (2002) i Gadea et al (2009) considerem que el concepte de capital té un caràcter essencialment jurídic. Es tracta d'una xifra abstracta matemàtica, que necessàriament ha de figurar en els estatuts socials amb fins de garantia dels tercers creditors.

3.2.2. Segons el dret positiu

El concepte del capital social de les societats cooperatives en la legislació actual ve recollit en els textos legals amb un caràcter marcadament descriptiu, similar a l'utilitzat per la legislació mercantil en relació a les societats anònimes o les de responsabilitat limitada.

Segons el text de l'apartat primer de l'article 45 de la Llei Espanyola de Cooperatives:

“El capital social estarà constituït per les aportacions obligatòries i voluntàries dels socis, que podran ser:

- a) aportacions amb dret de reemborsament en cas de baixa
- b) aportacions el reemborsament de les quals en cas de baixa pugui ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector.”

L'apartat quart de l'article 55 de la mateixa Llei, indica que “Les aportacions dels socis al capital social es realitzaran en moneda de curs legal”, però “Si ho preveuen els Estatuts, o ho acorda l'Assemblea General, també podran consistir en béns i drets susceptibles de valoració econòmica”. I a l'apartat segon del mateix article, s'indica que “Els Estatuts fixaran el capital social mínim amb el que pot constituir-se i funcionar la cooperativa, que haurà d'estar totalment desemborsat des de la seva constitució”.

3.3. Configuració del capital social

Com hem apuntat en l'apartat anterior, en el dret cooperatiu espanyol, tant estatal com autonòmic, es recull l'obligació de realitzar aportacions de capital a la societat cooperativa com a condició ineludible per adquirir la condició de soci. Aquestes aportacions estan destinades a formar part del capital social.

Les aportacions de capital es configuren com la prestació a que es comprometen els socis en la promoció del fi social, i com un element essencial per a l'adquisició de la condició de soci (Pastor, 2002).

Les aportacions de capital es poden classificar en diverses categories segons la legislació cooperativa. En aquest sentit, les aportacions poden ser dineràries, no dineràries, obligatòries i voluntàries. (Pastor, 2002; AECA, 2009; EACB 2003, 2007).

- Les aportacions dineràries s’han de realitzar en moneda nacional. Segons Pastor, són les més freqüents i les que menys problemes plantegen, donat que la seva valoració no planteja dificultats.
- Les aportacions no dineràries s’han de realitzar en béns mobles o immobles, o drets assimilats a aquests. El Consell Rector és el que fixa la seva valoració.
- La Llei Estatal de Cooperatives considera el capital social com un element necessari, i obliga a les cooperatives a fixar el capital social mínim i la quantia de les aportacions obligatòries al capital social per obtenir la condició de soci. Segons Pastor, existeixen diversos tipus d’aportacions obligatòries. Aquestes es poden classificar en funció de dos factors: la naturalesa dels socis i el moment en el que es realitza l’aportació
- A diferència de les aportacions obligatòries, les voluntàries no són indispensables per adquirir la condició de soci, i ni tan sols la cooperativa no pot exigir-les al soci per conservar la seva condició. Pastor assenyala que són aportacions socials compromeses totalment amb el risc de l’empresa, aquest fet determina que en la pràctica s’utilitzin poc com a mitjà de finançament.

Per comprendre la configuració del capital social es necessari analitzar les diferents classes de socis i la tipologia d’aportacions que poden realitzar (Fernández-Feijóo i Cabaleiro, 2007).

En relació a les diferents classes de socis, les autores distingeixen dos tipus de socis (plens i col·laboradors). Els socis plens són aquells que entren a formar part d'una societat cooperativa, a més de realitzar la seva aportació al capital, participen en l'activitat de l'empresa, com a consumidors o proveïdors. En canvi, els socis col·laboradors són aquells que no participen plenament en l'activitat, però poden participar-hi en part. (García-Gutiérrez, 1988-89).

En relació a la tipologia d'aportacions, les autores coincideixen en establir dues categories d'aportacions: obligatòries i voluntàries. Segons aquestes dues categories i les classes de socis exposades anteriorment, estableixen sis tipus d'aportacions:

- Aportacions obligatòries de socis plens.
- Aportacions obligatòries de col·laboradors que participen en l'activitat.
- Aportacions obligatòries de col·laboradors que només aporten capital.
- Aportacions voluntàries de socis plens.
- Aportacions voluntàries de socis col·laboradors que participen en l'activitat.
- Aportacions voluntàries de socis col·laboradors que només aporten capital.

3.4. Funcions del capital social

En aquest apartat s'analitzen algunes consideracions de la doctrina en relació a les funcions més importants que desenvolupa el capital social.

Portale (1991) i Fernández del Pozo (1992) coincideixen en considerar que l'anàlisi sobre les funcions a desenvolupar pel capital social gira entorn a dues grans teories:

- Per a la doctrina clàssica o tradicional, el capital social desenvolupa una funció de garantia, és en suma una xifra de “responsabilitat”.
- Per a la doctrina més moderna , la garantia millor que pot donar una empresa a tercers creditors és la constituïda per la seva capacitat de produir rentes. Per tant, assigna decididament al capital una primera funció de productivitat, i només d’una manera indirecta una funció de garantia.

En aquest sentit, la majoria de la doctrina coincideix en assenyalar que el capital social realitza tres funcions clàssiques. En primer lloc, una funció instrumental i organitzativa. En segon lloc, una funció de garantia enfront a tercers. I en tercer lloc, una funció productiva. (Massaguer, 1990; Pastor, 2002; Gómez, 2003).

- Funció instrumental i organitzativa; Aquesta funció té un doble sentit. En primer lloc, com instrument tècnic d’organització corporativa, que consisteix en organitzar els drets i obligacions que corresponen als socis en la societat. En el cas de les cooperatives, aquest no es compleix donat que l’organització de drets i obligacions es realitza principalment en funció de la participació en l’activitat cooperativitzada. En segon lloc, com a instrument tècnic de finançament, la doctrina coincideix en que el capital tampoc no compleix en la cooperativa la funció d’ordenació de l’estructura financera.
- Funció de garantia; La majoria de la doctrina considera el capital social com un mecanisme correctiu de la responsabilitat limitada dels socis enfront als creditors de la societat, rodejant-lo d’una sèrie de mesures conservadores que permeten assegurar la seva funció de garantia. Aquesta funció del capital social mai ha estat realment complida en les societats cooperatives, ja que la seva

característica de variabilitat fa d'aquest una xifra imprevisible per als hipotètics creditors de la societat.

- **Funció productiva;** Aquesta funció adquireix singular importància en el moment fundacional de la societat, donat que en aquest moment, el capital social, normalment, és l'únic del que es disposa per desenvolupar l'activitat empresarial. També afirma que aquesta és la funció més important que ha de realitzar el capital social mínim.

El capital social realitza una quarta funció de socialització (Pastor, 2002), L'ampliació de les diverses classes de socis que s'han produït permeten que qualsevol persona interessada pugui participar en la tasca social que realitza la societat cooperativa, a través de la seva aportació de capital, produint-se d'aquesta manera l'obertura de la cooperativa a la societat civil. En aquest sentit, el veritable enllaç entre la gran varietat de classes de socis que en l'actualitat poden participar en la cooperativa, es resumeix en l'aportació obligatòria que han de realitzar al capital social.

3.5. Característiques singulars del capital social cooperatiu

Com ja hem apuntat anteriorment, el capital social de les cooperatives presenta algunes diferències respecte el capital social de la resta de societats. La figura 3.1 inclou una relació de les principals diferències entre el capital social de les cooperatives i les societats mercantils.

Figura 3.1. Diferències entre el capital social de les cooperatives i les societats mercantils

	Societats cooperatives	Societats mercantils
1	El capital és una eina utilitzada pels propietaris del negoci.	El capital són els diners o la riquesa invertida per obtenir uns beneficis.
2	Els socis tenen el dret al reemborsament del capital, a menys que posi en risc la cooperativa, però el retorn sobre l'excedent generat gràcies al capital, només depenen de l'activitat.	Els accionistes són propietaris d'una part de l'empresa i obtenen una part dels beneficis en forma de dividendes.
3	El capital té risc depenent de la situació del negoci, però si el soci decideix deixar la cooperativa, rep el valor de l'aportació de capital actualitzat. El capital pot créixer, però no augmentar.	El capital té risc i pot augmentar o disminuir depenent de la situació del negoci i del mercat.
4	El capital pot estar remunerat, però hi ha un interès màxim.	El capital pot estar remunerat. No hi ha un interès màxim.
5	El capital (participacions) es venen a la cooperativa o a altres socis.	El capital (accions) es compren i es venen en el mercat de valors.

Les diferències més significatives del capital social de les societats cooperatives respecte les societats mercantils són la variabilitat del capital social de les cooperatives, la remuneració limitada i la transmissibilitat limitada. Tal com estudiarem en capítols posteriors, aquestes diferències influeixen en la classificació comptable del capital

cooperatiu. És per aquest motiu, que dedicarem els pròxims apartats a explicar aquestes diferències amb més detall.

3.5.1. Variabilitat

La variabilitat del capital constitueix un tret diferenciador de les cooperatives en relació a la resta de societats mercantils. Aquesta singularitat és conseqüència del principi d'adhesió voluntària i oberta o de "lliure entrada i sortida de socis". La raó fonamental de la variabilitat del capital obeeix a la possibilitat d'un constant flux d'entrada i sortida de socis.

La majoria dels investigadors estan d'acord en que la variabilitat del capital de les cooperatives és deguda al principi d'adhesió voluntària i oberta. És a dir, que la variabilitat dels socis provoca la variabilitat del capital. Tot i això, Celaya (1992) afirma que la variabilitat dels socis no implica automàticament una variació del capital. Segons aquest autor:

"... la variabilitat de socis no implica per si mateixa la variabilitat del capital, sinó que requereix l'acceptació del deure de devolució del capital en favor del soci sortint. En la mesura en que el reemborsament fos qüestionable també ho seria la variabilitat del capital, per tant, aquesta passa a configurar-se no com una institució cooperativa essencial, sinó com una tècnica derivada del reemborsament en cas de baixa".

Aquest mateix autor, realitza una revisió dels posicionaments doctrinals sobre la variabilitat del capital social de les cooperatives. Conclou que els investigadors atorguen nivells d'importància diferents a la variabilitat del capital social:

- Hi ha autors que concedeixen una importància màxima a la variabilitat del capital, aquests la inclouen en el propi concepte de societat cooperativa. Entre

aquests autors trobem a Vivante (1932) i Morales (1989) que consideren la variabilitat com una de les dues diferències essencials que existeixen entre les cooperatives i la resta de societats. O Serrano (1982), que afirma que la variabilitat del capital és una característica derivada del principi d'adhesió voluntària i oberta, i és absolutament essencial en la societat cooperatives.

- D'altra banda, hi ha nombrosos autors que han relativitzat notablement, i inclús han qüestionat la variabilitat del capital (Lluís, 1972; Paz Canalejo, 1979; Divar, 1987). Aquests consideren que la variabilitat és una simple qüestió tècnica.

La majoria de les lleis cooperatives dels països membres de la UE preveuen la variabilitat, tot i això, li atorguen diferents nivells d'importància. Hem realitzat una anàlisi comparativa del tractament de la variabilitat en les lleis cooperatives de diversos països de la UE on el moviment cooperatiu té un pes significatiu:

- En el cas d'Itàlia, el Codi Civile, de 17 de gener de 2003, art. 2511 i 2524 inclouen la variabilitat com un element clau en la definició de societat cooperativa:

“les cooperatives són societats amb capital variable con scopo mutualistico”.
- La Llei portuguesa (Código Cooperativo, de 19 de setembre de 1996, art. 28) menciona la variabilitat i estableix l'obligació de mantenir una xifra de capital mínim.
- La Llei alemanya inclou el concepte de variabilitat del capital a partir de l'any 1973.

- En el cas de Suècia, la Llei cooperativa, de 11 de juny de 1987, no menciona la variabilitat però organitza minuciosament el reemborsament de les aportacions al capital.
- Al Regne Unit, la *Industrial and Provident Societies Act 1965-1978*, tampoc no menciona la variabilitat del capital. L'annex 1 de la Llei precisa que els Estatuts de la cooperativa han de determinar quines parts del capital poden ser transferides o reemborsades, i sota quines condicions.
- A Irlanda, les cooperatives registrades sota la *Industrial and Provident Societies Act 1893-1978* preveuen en els seus Estatuts que les aportacions són transferibles, però no són reemborsables.
- En el cas d'Espanya, tant la Llei Espanyola de Cooperatives, de 16 de juliol de 1999, com les lleis autonòmiques, precisen les modalitats i les condicions per al reemborsament de les aportacions.

En aquest sentit, l'Estatut de la Cooperativa Europea, del 22 de juliol de 2003 (Unió Europea. 2003a) també inclou el concepte de variabilitat del capital i estableix un capital social mínim de 30.000 euros.

Diversos investigadors afirmen que la variabilitat del capital té repercussions per la garantia enfront a tercers. Gómez (2003) i Zubiaurre (2004) apunten que les societats cooperatives mantenen la limitació de la responsabilitat, però no compten amb un recolzament financer que suposi una xifra de capital estable. En canvi, els accionistes de les societats mercantils tenen limitada la seva responsabilitat al capital aportat a la mateixa, però com a contrapartida, aquest capital es sustenta en el caràcter estable de la xifra de capital social com a garantia enfront a tercers.

Celaya (1992) apunta que la conseqüència de l'actual règim jurídic del capital social de les societats cooperatives, és la falta de credibilitat de la xifra de capital i la desconfiança que acaba generant als creditors, dificultant terriblement el finançament aliè de les cooperatives.

En aquest sentit, estem d'acord en que el capital social és un factor diferenciador important de les cooperatives respecte altre tipus de societats. Tot i això, considerem que la possibilitat de reemborsar el capital social al soci que demani la baixa de la cooperativa, no s'hauria d'interpretar com un element negatiu en la garantia de la cooperativa enfront a tercers, donat que existeixen mecanismes per assegurar l'estabilitat del capital, com el termini de reemborsament que estableixen els estatuts.

3.5.2. Remuneració limitada

El principi de participació econòmica dels membres o "remuneració limitada" és el tercer dels principis cooperatius, esmentats en el capítol anterior. Les primeres referències a aquest principi poden trobar-se en els textos fundacionals del moviment cooperatiu, escrits pels "pioners de Rochdale".

Aranzadi (1976) considera que hi ha dos aspectes importants que varen tenir presents els "pioners de Rochdale" en el principi de participació econòmica dels membres o "remuneració limitada". En primer lloc, que calia recompensar el capital, per considerar que constituïa la manera més eficaç de promoure l'estalvi entre els socis, que tenen en aquest interès un estímul per l'adquisició de participacions. I en segon lloc, que calia limitar l'interès a un percentatge fixe per evitar incórrer en pràctiques capitalistes.

En la mateixa línia, la comissió sobre principis i valors cooperatius de la ACI, justifica el principi participació econòmica dels membres, afirmant que:

“El principi de remuneració limitada respon a la idea d’establir un nou ordre social, basat en la distribució justa de la renda. Els socis comprenen que necessiten capital per incrementar la productivitat del treball i que és raonable remunerar als que l’aportin. Però a la vegada sostenen que el treball no ha d’estar al servei del capital o dels seus posseïdors, pel que només admeten un interès limitat i no un dividend variable com a retribució del capital”.

Nombroses opinions han entès que el principi el principi de participació econòmica dels membres té un caràcter absolutament essencial per al cooperativisme. Aranzadi (1976) afirma que:

“Si la democràcia econòmica és la característica fonamental del cooperativisme, el principi de l’interès limitat al capital és el que potser més visiblement diferencia el sistema cooperatiu del sistema capitalista”.

Celaya (1992) afirma que l’argument ideològic fonamental a favor del principi de la remuneració limitada, es situa en la garantia de la subordinació del factor capital al factor treball. En aquest mateix sentit, Aranzadi (1976) assenyala que:

“... és essencial a la doctrina cooperativa la primacia del treball sobre el capital o la subordinació d’aquest a l’home. Per tant, el capital no pot gaudir dels privilegis que té en el capitalisme. Si la democràcia cooperativa priva de poder al capital, aquest nou principi exclou de la participació en beneficis al capital. No hi ha dividends en l’empresa cooperativa”.

En l’àmbit europeu, un estudi comparatiu sobre la legislació cooperativa de diversos països (Comissió Europea, 2010), revela diferències importants en la regulació sobre la remuneració de les aportacions al capital:

- En alguns països, com Itàlia o Espanya, les lleis cooperatives inclouen una regulació específica que limita la remuneració del capital.
- En altres països, com Àustria o Alemanya, les lleis cooperatives no inclouen informació sobre la remuneració del capital, però obliguen a que aquesta informació s'inclougui en els Estatuts de les cooperatives.
- Hi ha països com Romania, que no imposen cap mena de sostre a la remuneració de les aportacions al capital.

3.5.3. Transmissibilitat limitada

Les aportacions al capital social dels socis de la cooperativa no són lliurement transmissibles. Aquestes aportacions no es poden vendre al mercat, degut a que la condició de soci s'adquireix per la participació en el procés productiu, i no en el capital.

Segons la Llei Espanyola i Catalana de Cooperatives, el canvi de titularitat de les aportacions al capital social es pot realitzar a través de dues vies. En primer lloc, a altres socis de la cooperativa i als que adquireixin aquesta condició en el termini de tres mesos des de la transmissió. En segon lloc, en cas de mort d'un soci de la cooperativa, al seus hereus si són socis o si, prèviament, són admesos com a socis.

En cap de les formulacions històriques dels principis cooperatius es fa referència a la transmissibilitat a tercers de les aportacions. Celaya (1992) considera que la doctrina jurídica i la legislació, han realitzat una interpretació errònia de la essència dels principis cooperatius, confonent la transmissió de les aportacions amb la transmissió de la condició de soci. La conseqüència ha estat la prohibició de la lliure transmissió de les aportacions i la creació d'una barrera al correcte funcionament del sistema de finançament de les cooperatives.

Un informe de la Organització Internacional de Treball (OIT justifica la transmissibilitat limitada de les aportacions del socis de les cooperatives (Aranzadi, 1976):

“La naturalesa de la cooperativa com associació de persones imprimeix a la part social un altre caràcter distintiu. Com la qualitat del soci, la part social és personal. D’aquest fet resulta que la part social és no solament nominativa sinó que no pot negociar-se o cedir-se, excepte mitjançant transferència i amb autorització del consell d’administració”

En aquest sentit, Verrucoli (1958) apunta que la transmissibilitat limitada té com a funcions principals: a) salvaguardar la homogeneïtat de la base personal de la cooperativa, i b) consentir que els socis puguin gaudir de la cooperativa però no la possibilitat de la venda de la seva pròpia participació amb finalitat especulatives. En la mateixa línia, Celaya (2002) afirma que la transmissibilitat limitada de les aportacions al capital també serveix per: a) evitar la transmissió a tercers que acabin apropiant-se de la riquesa social de la cooperativa, i b) evitar la transmissió a socis apunt de jubilar-se que acabin descapitalitzant la cooperativa.

Si es compara el règim jurídic de transmissió de les aportacions de les cooperatives i les accions de les societats mercantils, les limitacions legals establertes en les aportacions de les cooperatives són el factor diferencial més important. Tot i que, les accions de les societats mercantils també han de complir determinats requisits formals, sorprèn que les restriccions siguin més importants per a les societats cooperatives, ja que aquestes últimes no incorporen drets socials com les accions.

Hem realitzat una anàlisi comparativa del tractament de la transmissibilitat de les aportacions de capital en els diversos països europeus. Els resultats han estat els següents:

- A països com França o Itàlia, les lleis de cooperatives limiten la transmissió de les aportacions. Espanya (2006) afirma que la Llei francesa inclou obstacles i ambigüitats a la transmissió del capital, la qual cosa ha provocat que la via normal perquè els socis puguin abandonar la cooperativa sigui el reemborsament del capital, enlloc de la seva transmissió. A Itàlia, segons la nova redacció del *Codice Civile*, la transmissió de les aportacions al capital ha d'estar autoritzada, a la vegada, pels Estatuts i pel Consell d'Administració de la cooperativa.
- A d'altres països, com el Regne Unit o Irlanda, el procediment de transmissió de les aportacions al capital es considera una via normal perquè el soci es pugui desvincular de la cooperativa. Sovint, aquest procediment es combina amb el reemborsament o la recompra de les aportacions per part de la cooperativa.
- A Espanya, la legislació cooperativa presenta diferents enfocaments en el tractament de la transmissió de les aportacions. La Llei Espanyola de Cooperatives i les diverses legislacions autonòmiques coincideixen en limitar la transmissibilitat de les aportacions. Exceptuant al País Basc, on no es fa referència a aquest aspecte, donant llibertat a la transmissió de les aportacions.

3.6. Conclusions

El capital social és un element important en qualsevol tipus de societat. Aquest està configurat pels diversos tipus d'aportacions existents que realitzen els socis. En el cas de les societats cooperatives, la legislació recull l'obligació de realitzar aportacions de capital a la societat cooperativa com a condició ineludible per adquirir la condició de soci. Aquestes aportacions poden classificar-se en obligatòries o voluntàries i en dineràries o no dineràries, segons la seva naturalesa.

La doctrina coincideix en assenyalar que el capital social desenvolupa, com a mínim, tres funcions clàssiques. En primer lloc, una funció Instrumental o organitzativa que consisteix en organitzar els drets i obligacions que corresponen als socis en la societat. En segon lloc, una funció de garantia donat que el capital social actua com un mecanisme correctiu de la responsabilitat limitada dels socis enfront als creditors de la societat, rodejant-lo de diverses mesures conservadores que permeten assegurar la seva funció de garantia. I en tercer lloc, una funció productiva, donat que a l'inici, el capital social és l'únic del que es disposa per desenvolupar l'activitat empresarial.

No existeix un acord total entre els investigadors, en que el capital social de les cooperatives compleixi les tres funcions anteriors. Això és degut a que el capital social de les cooperatives presenta diverses característiques singulars que el diferencien del capital social d'altres tipus de societats. Segons la doctrina, aquestes característiques singulars són la variabilitat del capital social, la remuneració limitada i la transmissibilitat limitada.

- La variabilitat del capital social es fonamenta en el principi d'adhesió voluntària i oberta o de "lliure entrada i sortida de socis". En aquest sentit, la raó fonamental de la variabilitat del capital obeeix a la possibilitat d'un constant flux d'entrada i sortida de socis.
- La remuneració limitada es fonamenta en el principi de participació econòmica dels membres. Els socis de les cooperatives només poden rebre un interès limitat per les aportacions de capital a la societat cooperativa.
- La transmissió limitada pretén evitar la transmissió de les participacions de la cooperativa a tercers que no siguin socis de la cooperativa. Això provoca que les

aportacions al capital social dels socis de la cooperativa no siguin lliurement transmissibles.

A la pràctica, l'existència d'aquestes característiques singulars ha suposat que les cooperatives tinguin una legislació i una normativa comptable diferent a la d'altres tipus de societats. Tot i això, en l'àmbit comptable, s'ha iniciat un procés d'harmonització internacional que té com a objectiu augmentar la comparabilitat de la informació financera, mitjançant la creació d'una normativa comptable única (Normes Internacionals de Comptabilitat o Normes Internacionals d'Informació Financera). Aquesta normativa serà d'aplicació tant per les societats mercantils com per la resta de societats, incloses les cooperatives. En el capítol següent, analitzarem el tractament del capital social de les cooperatives segons la normativa comptable internacional.

CAPÍTOL 4: TRACTAMENT DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU A LA NORMATIVA COMPTABLE INTERNACIONAL

4.1. Introducció

Com hem posat de manifest en el capítol anterior, el capital social de les cooperatives té unes característiques diferencials respecte al capital social d'altres tipus de societats. Aquest fet ha estat determinant perquè s'hagi desenvolupat una legislació i una normativa comptable específiques per a cooperatives.

Actualment, en l'àmbit comptable, existeix un corrent que pretén harmonitzar la normativa comptable a nivell internacional. L'objectiu és aconseguir que la informació financera que presenten les societats, de qualsevol tipus, sigui més fiable i comparable.

Com a conseqüència d'aquest corrent harmonitzador, les normes comptables específiques que aplicaven les cooperatives s'han hagut d'adaptar a les normes comptables internacionals. Aquest fet ha provocat que s'hagin produït canvis en el tractament comptable d'alguns elements del règim economicofinancer de les cooperatives. En aquest sentit, el capital social les cooperatives ha estat un dels elements més afectats per l'adaptació de les normes comptables cooperatives a la normativa comptable internacional.

En aquest capítol, analitzarem els canvis que es produeixen en el tractament comptable del capital social de les cooperatives, com a conseqüència de l'adaptació de les normes comptables cooperatives a la NIC 32 (Instruments financers: presentació i informació a revelar) i la CINIIF 2 (Aportacions de socis en entitats cooperatives i instruments similars). La NIC 32 és la norma internacional de comptabilitat que regula la

classificació comptable dels instruments financers. I la CINIIF 2 és la interpretació de la norma anterior, i té per objectiu clarificar la seva aplicació en el sector cooperatiu.

4.2. Procés d'harmonització comptable internacional

Durant el període de 1995 a 2000, es varen produir dos fets clau per al desenvolupament del procés d'harmonització comptable en els països membres de la Unió Europea (UE):

- Al juliol de 1995, es va concretar un acord de col·laboració entre la *International Organization of Securities Commission (IOSCO)* i el *International Accounting Standards Committee (IASC)*, en el que es va acordar que el IASC establiria un cos de normes comptables que permetés l'elaboració d'estats financers comparables entre empreses de diversos països.
- Al novembre del mateix any, la UE va canviar la seva estratègia d'harmonització, basant-la en l'aproximació a les normes comptables de l'IASC. En aquest sentit, l'any 2000, va publicar la comunicació titulada "Estratègia de la informació financera a la Unió Europea: El camí a seguir", en la que proposava l'aplicació obligatòria de les normes comptables de l'IASC per a les empreses cotitzades en mercats de valors a partir de 2005.

La integració de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIC-NIIF) a nivell europeu es va preveure en el Reglament n.º. 1606/2002 del Parlament i del Consell Europeu, de 19 de juliol de 2002, sobre l'aplicació de les normes internacionals de comptabilitat (Unió Europea, 2002). Des del punt de vista jurídic, el Reglament és l'instrument legal de major rang donat el seu caràcter vinculant i la seva aplicació general i directa a les empreses situades en els països membres de la Unió Europea.

El Reglament nº. 1606/2002 tenia com a principals objectius: millorar la comparabilitat dels comptes de les societats cotitzades europees, augmentar la seva fiabilitat, i millorar l'acceptació d'aquestes empreses en els mercats financers europeus i internacionals.

Aquest Reglament establia que:

- Les empreses que emetien accions o instruments de deute cotitzats en un mercat regulat, haurien d'elaborar els seus comptes anuals consolidats segons les NIC-NIIF, a partir de gener de 2005 (article 4).
- Les empreses, esmentades anteriorment, que només emetien instruments de deute cotitzats en un mercat regulat podrien posposar l'adopció de les NIC-NIIF fins a gener de 2007 (article 9).
- Els estats membres haurien de decidir si obligaven o permetien a la resta d'empreses (no incloses en l'article 4 del Reglament) a aplicar les NIC-NIIF en l'elaboració dels comptes anuals individuals i consolidats (article 5).

4.3. Aplicació de les NIC-NIIF a les societats cooperatives

El Marc Conceptual de la normativa comptable internacional no conté cap referència concreta a l'aplicació d'aquesta normativa a les cooperatives. Tot i això, segons Vargas (2007), hi ha dos paràgrafs que estableixen que la normativa comptable internacional també és d'aplicació per a les societats cooperatives:

- En primer lloc, el paràgraf 8 estableix que el Marc Conceptual és d'aplicació “als estats financers de totes les empreses industrials, comercials o de negocis”.
- En segon lloc, el paràgraf 68, dins de l'epígraf dedicat al patrimoni net, encara que tampoc no fa referència a les societats cooperatives, manifesta que:

“Sovint, les activitats comercials, industrials o de negocis, són dutes a terme per empreses tals com comerciants individuals, societats personalistes (...) sovint, el marc legal i de regulació d'aquestes empreses és diferent del que s'aplica a la societat anònima i a la resta que limiten la responsabilitat dels socis, no obstant, tant la definició de patrimoni net com la resta d'aspectes d'aquest Marc Conceptual són perfectament aplicables a aquestes empreses”.

En aquest sentit, la NIC 32 i la CINIIF 2 mencionen expressament a les societats cooperatives en el seus articles, i no deixen cap dubte sobre l'obligació d'aplicar la normativa comptable internacional en les cooperatives.

L'aplicació de la normativa comptable internacional a les societats cooperatives ha despertat una important preocupació en la doctrina. (Cordobés i Paniagua, 2006; Polo, 2005, 2006; Polo i Molero, 2006; Paniagua, 2006; Rejón, 2006; Filippo, 2006; Saladrígues et al, 2007; Valiñani, 2007).

Vargas (2007a, 2007b) afirma que la repercussió de la NIC 32 i la CINIIF 2 en el sector cooperatiu, lluny del que en principi podria pensar-se, serà molt important ja que el dret comptable espanyol s'haurà d'adaptar a curt termini a l'esperit de les normes comptables internacionals.

Diversos autors critiquen les normes comptables internacionals ja que consideren que han estat elaborades tenint en compte només les societats mercantils, i sense tenir en compte altres tipus de societats, com les cooperatives.

En aquest sentit, Cubedo (2007) considera que existeix un biaix de les NIC-NIIF orientat a les societats mercantils. I Detilleux i Naett (2006) afirmen que sigui quin sigui

l'impacte previsible o real de la norma NIC 32 sobre les cooperatives, és degut a un sistema de normes construït sobre el model de la societat mercantil.

En la mateixa línia, Fernández-Feijóo i Cabaleiro (2007) consideren que el procés d'harmonització comptable hauria de realitzar-se, partint de la hipòtesi que fets econòmics idèntics realitzats en unitats econòmiques diferents, en un entorn legal d'actuació diferent, poden precisar de solucions també diferents.

4.4. Aplicació de la NIC 32 a les societats cooperatives

La NIC 32 té com a objectiu establir els principis per a la presentació dels instruments financers com a passiu o patrimoni net. Es va aprovar al març de 1995 pel Comitè de Normes Internacionals de Comptabilitat, antiga denominació de l'IASB (*International Accounting Standards Board*), i després d'una lleu modificació introduïda per la NIC 39 (Instruments financers: reconeixement i mesura), va ser revisada al 1998 i al 2000. El 17 de desembre de 2003, l'IASB va publicar la versió quasi definitiva de la NIC 32, que contenia els principis bàsics per a la classificació dels instruments financers com un passiu o un patrimoni net (Unió Europea, 2003b). Finalment, la NIC 32 va ser adoptada pel Reglament n.º. 2237/2004 de la Comissió, de 29 de desembre de 2004 (Unió Europea, 2004).

Segons el paràgraf 11 d'aquesta norma, un instrument financer és qualsevol contracte que doni lloc, simultàniament, a un actiu financer en una entitat i a un passiu financer o a un instrument de patrimoni en una altra entitat. Addicionalment, en el paràgraf 17 s'assenyala que l'element clau per diferenciar a un passiu financer d'un instrument de patrimoni, és l'existència d'una obligació contractual, que recau sobre una de les parts implicades en l'instrument financer (emissor), consistent en entregar efectiu o un altre

actiu financer a l'altra part (tenidor), o intercanviar actius o passiu financers amb el tenidor en condicions que siguin potencialment desfavorables per a l'emissor.

Si es trasllada el contingut del paràgraf 17 de la NIC 32 a les cooperatives, significa que les aportacions de capital dels socis a la cooperativa han de ser qualificades com a passiu (Vargas 2011). Això es degut a que existeix una obligació contractual que recau sobre la cooperativa, consistent en entregar efectiu al soci, si aquest demana la baixa de la cooperativa i el reemborsament del capital aportat.

En el paràgraf 18 s'assenyala que ha de ser el fons econòmic d'un instrument financer, enlloc de la seva forma legal, el que ha de guiar la seva classificació en el balanç de l'entitat. En el mateix paràgraf, s'apunta que habitualment, el fons i la forma acostumen a coincidir, encara no sempre. I que alguns instruments financers prenen la forma legal d'instruments de patrimoni però, en el fons, són passius, mentre que altres poden combinar característiques associades amb instruments de patrimoni i amb passius financers.

La necessitat de caracteritzar la substància econòmica de la part reemborsable del patrimoni en les societats cooperatives és la motivació del treball de López-Espinosa, Maddocks i Polo (2009). Aquests autors realitzen un estudi empíric utilitzant el model CAPM, per estimar les betes generals per país i indústria i, a partir de les relacions d'aquestes i les variables comptables, estimen les betes per les societats cooperatives, és a dir, la volatilitat de les aportacions al capital social. El treball s'ha realitzat amb dades de sis països europeus (Alemanya, Espanya, França, Gran Bretanya, Itàlia i Portugal) durant el període 1993-2005. Els autors conclouen que la substància econòmica de les aportacions dels socis al capital social no és la mateixa en els diversos països analitzats.

Es destaca el cas d'Espanya, país per al que es constata que les aportacions al capital social cooperatiu tenen naturalesa de patrimoni.

4.5. Classificació del capital social cooperatiu segons la CINIIF 2

Davant l'enorme repercussió va tenir la NIC 32 en el moviment cooperatiu, l'IASB es va veure obligat a realitzar una consulta a un grup d'experts tècnics en la matèria perquè confirmessin la idoneïtat del contingut de la NIC 32. L'IFRIC (*International Financial Reporting Interpretation Committee*) va elaborar una interpretació amb l'objectiu de facilitar l'aplicació de la NIC 32 a les cooperatives. Aquesta interpretació de l'IFRIC va ser incorporada en l'annex de la NIC 32 pel Reglament n°. 1073/2005 de la Comissió, de 7 de juliol de 2005 (Unió Europea, 2005).

En el paràgraf 5, s'assenyala que el dret contractual del tenidor d'un instrument financer a sol·licitar el reemborsament no implica, per si mateix, classificar l'instrument com un passiu financer, sinó que s'han de tenir en compte tots els termes i condicions d'aquest, entre els que s'han d'incloure les lleis locals aplicables, els reglaments o estatuts de l'entitat, vigents a la data de classificació.

En el paràgraf 7, la CINIIF 2 estableix que les aportacions de capital dels socis podran ser considerades com un patrimoni net si l'entitat té el dret incondicional a rebutjar el reemborsament de les mateixes. En aquest sentit, en el paràgraf 8, indica que les lleis locals, els reglaments o els estatuts de l'entitat poden imposar diferents tipus de prohibicions per al reemborsament de les aportacions dels socis. Però tenint en compte que, seran qualificades com a passius financers si la prohibició al rescat es basa únicament en si es compleixen o es deixen de complir certes condicions, tals com restriccions en funció de la liquiditat de la cooperativa.

Seguint en el paràgraf 8, la CINIIF 2 estableix dues modalitats de prohibicions per al reemborsament de les aportacions dels socis: a) absoluta, de manera que tots els reemborsaments estiguin prohibits; o b) parcial, de manera que es puguin vetar els reemborsaments de les aportacions dels socis si aquests donessin lloc a que el número d'aportacions o que el capital reemborsat que representen, caigués per sota d'un determinat nivell.

4.6. Classificació del capital social segons les normes sobre aspectes comptables de les cooperatives adaptades a la NIC 32 i CINIIF 2

El procés d'aplicació de la normativa comptable internacional a les cooperatives ha passat per diverses etapes. Com hem exposat en l'apartat 4.2, en la primera etapa d'aplicació, només estaven obligades a aplicar la normativa comptable internacional les cooperatives que emetessin instruments cotitzats en un mercat regulat. En aquest sentit, hi havia poques cooperatives espanyoles que complissin aquest requisit, tan sols, algunes cooperatives que formen part del Grup Cooperatiu Mondragón, com Fagor o Eroski.

En la segona etapa, el govern espanyol va decidir adaptar la normativa comptable espanyola a les normes comptables internacionals. Com a conseqüència, les cooperatives que presentaven els seus comptes anuals seguint aquesta normativa, varen haver d'aplicar indirectament la normativa comptable internacional (Iturrioz i Martín, 2008).

El 21 de desembre de 2010, es va publicar l'Ordre EHA/3360/2010, que aprova les normes sobre aspectes comptables de les societats cooperatives adaptades a la normativa comptable internacional. La novetat més important d'aquesta normativa respecte a l'anterior, és el tractament del capital social de les cooperatives.

En concret, la norma segona indica que el capital social de les cooperatives es classificarà com a patrimoni net, com un instrument financer compost, o com un passiu, en funció de les característiques de les aportacions de capital dels socis:

- Tindran la consideració de fons propis, les aportacions al capital social el reemborsament de les quals en cas de baixa, pugui ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector a l'Assemblea General, segons estableixi la llei aplicable i els estatuts de la cooperativa. Sempre que no obliguin a la cooperativa a pagar una remuneració obligatòria al soci, i el retorn sigui discrecional. En aquest cas, les aportacions al capital es classificaran en el patrimoni net de la cooperativa.
- Les aportacions de capital tindran la consideració d'instruments financers compostos quan incloguin, almenys, un component de patrimoni net i un component de passiu. En particular, es considera que inclouen un component de passiu, les aportacions dels socis amb dret de reemborsament en el cas de baixa del soci, i les que tenen associada un remuneració o retorn obligatori. En aquest cas, les aportacions de capital es classificaran al passiu de la cooperativa.
- Segons la norma segona, les aportacions de capital tindran la consideració de passius quan no es pugin considerar fons propis o instruments financers compostos. En aquest cas, també es classificaran al passiu de la cooperativa.

4.7. Procés de revisió dels criteris per classificar els instruments financers amb característiques de patrimoni net

Davant dels problemes que planteja l'adaptació del capital social a la NIC 32 en les societats cooperatives, s'estan revisant els criteris per classificar els instruments

financers amb característiques de patrimoni net. Donades les característiques especials d'aquests tipus d'instruments financers, es considera que els criteris per a la seva classificació poden millorar-se.

Hi ha dos factors clau que han portat als organismes emissors de normes comptables internacionals, el International Accounting Standards Board (IASB) i el Financial Accounting Standards Board (FASB), a plantejar-se la conveniència de revisar els criteris per classificar els instruments financers. Són els factors següents:

- En primer lloc, la publicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 ha generat una polèmica important en el sector cooperatiu internacional. Com ja hem posat de manifest en aquest mateix capítol, la seva aplicació suposa un canvi en la classificació de les aportacions de capital dels socis, i podria provocar efectes negatius per a les cooperatives. La majoria del sector cooperatiu no està conforme amb els criteris de classificació de les aportacions de capital que proposa la NIC 32 i la CINIIF 2 i demana una revisió de la normativa.
- En segon lloc, les innovacions en els mercats financers i el desenvolupament de nous instruments financers amb característiques de patrimoni net i deute, obliguen als organismes emissors de normes comptables a desenvolupar definicions i classificacions més precises per als instruments financers.

El FASB i l'IASB estan desenvolupant un projecte conjunt per millorar i simplificar els requisits d'informació financera per als instruments financers amb característiques de patrimoni net. Al novembre de 2007, el FASB va publicar un document preliminar titulat "Financial Instruments with Characteristics of both Liabilities and Equity" (FASB, 2007) en el que es proposaven tres mètodes per classificar els instruments financers al passiu o al patrimoni net. Al Febrer de 2008, l'IASB va publicar un

document similar que incloïa: crítiques a la NIC 32, possibles implicacions dels mètodes proposats pel document preliminar del FASB, i una invitació a enviar comentaris (IASB, 2008).

4.7.1. Mètodes proposats per classificar els instruments financers amb característiques de patrimoni net segons els documents preliminars del FASB i l'IASB

A continuació, exposarem els mètodes per classificar els instruments financers proposats en aquests documents, i analitzarem quins serien els seus efectes sobre les aportacions de capital en les societats cooperatives.

Els documents proposen tres mètodes de classificació diferents:

- El *Basic ownership approach*
- El *Ownership-settlement approach*
- El *Reassessed expected outcomes approach*

En primer lloc, segons el *Basic ownership approach*, hi ha dos tipus d'instruments financers que es classifiquen en el patrimoni net:

- Els *Basic ownership instruments*; que es caracteritzen per tenir la prioritat més baixa en el cas de liquidació de la cooperativa. Han de complir les dues condicions següents:
 - a) El tenidor de l'instrument té dret a una part dels actius de la societat, però no tindrà prioritat respecte a la resta de creditors.

- b) El tenidor té dret a un percentatge dels actius sobrants després que la resta dels creditors hagin satisfet els seus drets.
- I els *Redeemable basic ownership instruments*, que han de complir les dues condicions següents:
 - a) L'import del reemborsament és el mateix que el part dels actius nets que correspon al tenidor. Aquest valor serà aproximadament el *fair value* de l'instrument.
 - b) Les condicions de l'instrument prohibeixen el reemborsament si impedeix la liquidació d'instrument amb un ordre de prioritat més elevat.

En segon lloc, segons el *Ownership-settlement approach*, hi ha tres tipus d'instruments financers que es classifiquen en el patrimoni net:

- Els anteriorment esmentats *Basic ownership instruments*.
- Els *Perpetual instruments*, es defineixen com un instrument financer que no requereix la seva devolució mentre la societat està en funcionament, però en cas de liquidació, el tenidor de l'instrument té una part proporcional (fixa o variable) dels actius nets de la societat. Aquesta definició manté els criteris de classificació de la CINIIF 2, ja que les aportacions de capital el reemborsament de les quals pot ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector compleixen aquesta definició.
- Els *Indirect ownership instruments*, es defineixen com a derivats vinculats als *Basic ownership instruments*. Aquests tipus d'instruments no s'utilitzen en el sector cooperatiu.

En tercer lloc, segons el *Reassessed expected outcomes approach*, la classificació dels instruments financers vindrà determinada per la naturalesa del seu retorn. A diferència del *Ownership Settlement*, la remuneració dels instruments serà recalculada en cada tancament dels comptes anuals.

En la mateixa línia, a l'octubre de 2008, el *Proactive Accounting Activities in Europe Working Group (PAAinE)*, format per organismes emissors de normes comptables de diversos països europeus, va publicar un document en el que planteja un nou mètode de classificació dels instruments financers anomenat *Loss absorption approach* (PAAinE, 2008). Aquest mètode considera que el factor clau per classificar els instruments financers és la seva participació en les pèrdues de la societat. Segons aquest mètode, les aportacions al capital es classificaran com un patrimoni net si assumeixen una part de les pèrdues de la societat.

En la mateixa línia, el FASB i l'IASB varen considerar altres mètodes com el *Participation approach*, el *Claim approach* o el *Mezzanine approach*. Aquest mètodes no varen tenir continuïtat.

Polo, López i Maddocks (2011) varen estudiar els efectes de l'aplicació dels quatre mètodes de classificació dels instruments financers en les societats cooperatives. Varen concloure que:

- Sota el *Basic ownership approach*, la majoria de les aportacions de capital es classificarien en el passiu, ja que són reemborsades a valor nominal. En canvi, les aportacions reemborsades a *fair value*, es classificarien en el patrimoni net.
- Sota el *Ownership Settlement approach*, hi hauria més aportacions de capital que es classificarien en el patrimoni net. Assenyalen que, sota aquest mètode, totes les

aportacions que complissin les condicions que estableix la CINIIF 2, es podrien classificar en el patrimoni net.

- Sota el *Reassessed expected outcomes approach*, les aportacions de capital es dividirien en dos components i es classificarien en el passiu i en el patrimoni net per separat. El component de patrimoni net seria molt reduït. Els autors assenyalen que aquest mètode resultaria molt complex per a les cooperatives.
- Sota el *Loss Absorption approach*, les aportacions de capital es classificarien com un patrimoni net, ja que absorbeixen les possibles pèrdues de la societat cooperativa.

Maglio, Agliata i Cimmio (2011) varen analitzar el contingut de les *comment letters* enviades per les entitats del sector cooperatiu a l'IASB, en resposta al document sobre els mètodes de classificació dels instruments financers amb característiques de patrimoni net. Els autors varen observar que totes les *comment letters* estaven en contra dels mètodes proposats pel document de l'IASB. En particular, criticaven el mètode del *Basic ownership approach*. En canvi, la majoria de les cartes recolzaven el *Loss Absorption approach* proposat pel PAAinE.

4.7.2. Darrera proposta de classificació dels instruments financers amb característiques de patrimoni net

Al febrer de 2010, el grup de treball sobre instruments financers amb característiques de patrimoni net format per membres del FASB i l'IASB, va definir una relació temptativa d'instruments financers que s'haurien de classificar en el patrimoni net:

- Instruments a perpetuïtat emesos per la societat sense limitar específicament la seva vida. Són instruments que no requereixen ser reemborsats, a menys que la societat

ho decideixi o estigui obligada a liquidar-se. Inclouen tant les accions ordinàries com preferents.

- Instruments reemborsables obligatòriament que compleixin les dues condicions següents:
 - a. Les condicions de l'instrument obliguen o permeten a l'emissor a sol·licitar el reemborsament de l'instrument per mantenir el control de la societat quan un tenidor decideix donar-se de baixa.
 - b. El tenidor ha de ser propietari de l'instrument financer per realitzar transaccions amb la societat o participar en les seves activitats, i les condicions de l'instrument obliguen o permeten al tenidor o a l'emissor, a sol·licitar el reemborsament en cas de cessar aquestes activitats.
- Tota la resta d'instruments reemborsables obligatòriament hauran de ser classificats en el passiu. Per exemple, els instruments financers reemborsables en una data o quan es produeixi un fet probable.
- Es planteja una llista de normes per classificar els derivats.

A l'octubre de 2010, el grup de treball va considerar que no tenia prou capacitat per dedicar el temps necessari a deliberar els temes clau del projecte, i va decidir deixar-lo en punt mort fins que disposés de la capacitat necessària. A data de presentació d'aquest treball, el projecte continua aturat.

4.8.Conclusions

S'ha iniciat un procés d'harmonització de la comptabilitat a nivell internacional. Aquest procés pretén millorar la comparabilitat de la informació financera elaborada per

empreses de països diferents. En aquest sentit, s'ha creat un cos de normes internacionals de comptabilitat, que són d'aplicació, de forma directa o indirecta, per totes les societats que desenvolupen la seva activitat en els països membres de la UE, i en països d'altres continents. A Espanya, es va adaptar la normativa comptable a les normes internacionals de comptabilitat. I posteriorment, es varen adaptar les normes sobre aspectes comptables de les societats cooperatives a aquestes normes. Això significa que les cooperatives espanyoles i catalanes, han d'elaborar els seus comptes anuals seguint la normativa comptable adaptada a les normes comptables internacionals.

Existeix un biaix de la normativa comptable internacional orientat a les societats mercantils, degut a que és un sistema de normes construït sobre el model de la societat mercantil. A la pràctica, això ha suposat que no s'hagin tingut en compte algunes singularitats de les cooperatives, com per exemple la variabilitat del capital social. En aquest sentit, la NIC 32 qüestiona la classificació de les aportacions de capital en el patrimoni net de les cooperatives. Aquesta norma ha provocat crítiques importants en el sector cooperatiu, donat que obliga a les cooperatives a considerar el seu capital social com un deute, mentre les societats mercantils poden mantenir-lo en el patrimoni net.

En aquest sentit, la CINIIF 2 indica que les aportacions de capital només poden classificar-se com un patrimoni net si la cooperativa té el dret incondicional a rebutjar el reemborsament de les aportacions de capital al soci, en el cas que sol·liciti la baixa de la cooperativa. A la pràctica, això significa que el soci cedeix el dret de reemborsament a la cooperativa. A més, la remuneració de l'aportació de capital o el retorn han de ser discrecionals.

Per tant, les cooperatives que volen mantenir el seu capital social en el patrimoni estan obligades a adaptar les seves característiques. En aquest sentit, el govern espanyol i els governs autonòmics que tenen competències en legislació cooperativa, han hagut de realitzar canvis en aquesta legislació perquè les cooperatives puguin adaptar les característiques del seu capital social. En el pròxim capítol analitzarem els canvis realitzats en la legislació cooperativa per adaptar-la a la normativa comptable internacional.

CAPÍTOL 5: REFORMA DE LA LEGISLACIÓ COOPERATIVA

5.1. Introducció

Davant dels problemes que planteja l'adaptació del capital social a la normativa comptable internacional a les societats cooperatives, s'ha realitzat una reforma de la legislació cooperativa. Aquesta reforma ha servit per modificar diversos articles relacionats amb el capital social de la Llei Espanyola de Cooperatives i de la majoria de lleis autonòmiques. Aquestes modificacions pretenen adaptar la legislació cooperativa a la normativa comptable internacional. En aquest sentit, s'ha introduït un nou tipus de capital social, el reemborsament del qual pot ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector, i diverses cauteles que pretenen incentivar el reemborsament d'aquest nou tipus de capital social i donar confiança als socis.

En relació al nou tipus de capital social, la reforma de la legislació cooperativa ha introduït diversos mecanismes per transformar les aportacions de capital reemborsables en aportacions de capital el reemborsament de les quals pugui ser rebutjat pel Consell Rector. Aquests mecanismes permetran la transformació total o parcial de les aportacions en funció del que decideixin els socis de la cooperativa.

La reforma de la legislació cooperativa proposa diversos tipus de cauteles que les cooperatives poden introduir en els seus estatuts, per tal d'incentivar el reemborsament de les aportacions de capital el reemborsament de les quals pugui ser rebutjat pel Consell Rector. En aquest sentit, els socis que tinguin aquest tipus d'aportacions, podran tenir preferència en la remuneració i en la transmissió de les seves aportacions, i en cas de liquidació de la cooperativa.

En aquest capítol, pretenem analitzar els canvis més importants que s'han introduït en la legislació cooperativa, com a conseqüència de la seva adaptació a la normativa comptable internacional. En capítols vuitè, l'aplicació pràctica d'aquests canvis en les cooperatives.

5.2. Admissió de les aportacions el reemborsament de les quals pot ser rebutjat en cas de baixa del soci

A Espanya, la primera norma cooperativa que es va modificar va ser el Reglament de Cooperatives de Crèdit, a l'any 2005. En l'àmbit autonòmic, la va seguir la Llei 4/1993 de Cooperatives del País Basc, i la promulgació de la Llei Foral 14/2006 de Cooperatives de Navarra, a l'any 2006. En l'àmbit estatal, a l'any 2007, la Llei 16/2007 d'adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional, va modificar alguns articles de la Llei 27/1999 de Cooperatives, a través de la seva disposició quarta. En l'actualitat, la majoria de lleis de cooperatives autonòmiques ja han estat adaptades a la normativa comptable internacional. A Catalunya, l'adaptació de la Llei de Cooperatives s'ha realitzat mitjançant el Decret Llei 1/2011.

Entre els diversos treballs pre-legislatius elaborats pels diferents organismes públics i privats per contrarestar els potencials efectes negatius de la NIC 32 i la CINIIF 2, destaquen els grups de treball formats per la Unión Nacional de Cooperativas de Crédito (UNACC) i per la Confederación Empresarial Española de la Economía Social (CEPES). Aquesta última va ser l'encarregada de negociar, amb el Ministeri de Treball, la disposició addicional quarta de la Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional. Aquesta disposició addicional modificava l'article 45 de la Llei 27/1999

de Cooperatives. Després de la modificació, el primer apartat d'aquest article queda de la manera següent:

“El capital social estarà constituït per les aportacions obligatòries i voluntàries dels socis que podran ser:

- a) Aportacions amb dret a reemborsament en cas de baixa.
- b) Aportacions el reemborsament de les quals en cas de baixa podrà ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector (...)”

La reforma legislativa introdueix la figura de les aportacions el reemborsament de les quals pot ser rebutjat en cas de baixa del soci. En aquest sentit, podran haver-hi aportacions amb dret de reemborsament automàtic en cas de baixa del soci, pel que seran qualificades comptablement com a passius en el balanç de la cooperativa. I aportacions el reemborsament de les quals pot ser rebutjat incondicionalment per part de la cooperativa, pel que podran ser qualificades com a patrimoni net de la cooperativa.

Hi ha dos aspectes relacionats amb aquest últim tipus d'aportacions, que han generat controvèrsia en el moviment cooperatiu, i han rebut un tractament diferent en les diverses legislacions nacional i autonòmiques. En primer lloc, l'òrgan que ha de prendre la decisió de rebutjar el reemborsament de les aportacions en cas de baixa del soci. En segon lloc, els motius per rebutjar el reemborsament de les aportacions.

La legislació cooperativa del País Basc i la Comunitat de Madrid han donat la possibilitat que els Estatuts estableixin l'òrgan que té el dret incondicional a rebutjar el reemborsament de les aportacions (Divar i Gadea, 2006 i Molina, 2007). D'aquesta manera, cada cooperativa pot escollir si aquesta decisió s'ha de prendre al Consell

Rector o a l'Assemblea General. La Llei Espanyola i la resta estableixen que sigui el Consell Rector qui prengui aquesta decisió.

Vargas (2011) assenyala que sembla que el legislador estatal estigui pensant en grans cooperatives, amb un número important de socis i en les que és possible que sigui més operatiu que el Consell Rector prengui aquesta decisió. En aquest sentit, Vargas considera que s'hauria d'haver deixat a voluntat del socis, especialment quan moltes vegades s'ha de decidir sobre la conveniència o no, del reemborsament, en el marc d'un procés disciplinari d'expulsió d'un soci, en el que és fàcil que hagin sorgit problemes entre els membres del Consell Rector i part de la massa social.

Un altre aspecte controvertit, són els motives per rebutjar el reemborsament de les aportacions. Segons la normativa comptable adaptada a la NIC 32 i la CINIIF 2, si es volen registrar aquestes aportacions dels socis entre els recursos propis de la societat cooperativa no es poden establir condicions per prohibir el reemborsament, per exemple, per falta de liquiditat de la cooperativa, ja que aquest dret a rebutjar el reemborsament ha de ser incondicional. Tot i això, Vargas (2011) considera que seria convenient que la societat cooperativa regulés, estatutàriament o través del reglament intern, el procediment per rebutjar el pagament dels reemborsaments. Considerem que aquesta proposta és encertada, ja que evitaria decisions arbitràries i donaria confiança als socis per continuar realitzant aportacions de capital a la cooperativa.

5.3.Mecanismes per transformar les aportacions de capital

La disposició addicional quarta de la Llei 16/2007, que modifica la Llei Espanyola de Cooperatives, defineix els mecanismes que poden utilitzar les cooperatives per transformar les aportacions reemborsables en aportacions el reemborsament de les quals en cas de baixa podrà ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector. En aquest

sentit, la disposició addicional indica que les cooperatives tenen la possibilitat de plantejar la transformació obligatòria de les aportacions, o poden definir un percentatge a partir del qual el reemborsament de les aportacions queda condicionat a l'aprovació de la cooperativa.

5.3.1. Transformació obligatòria de les aportacions

El nou text del segon apartat de l'article 45 de la Llei Espanyola de Cooperativa indica que:

“La transformació obligatòria de les aportacions amb dret a reemborsament en cas de baixa en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel Consell Rector, o la transformació inversa, requereix l'acord de l'assemblea general amb la majoria exigida per la modificació d'estatuts (...)”

El text reformat de la Llei Espanyola de Cooperatives i la majoria de lleis autonòmiques permeten que l'assemblea general de la cooperativa decideixi la transformació obligatòria de les aportacions. Algunes lleis autonòmiques, com la Llei de Cooperatives d'Andalusia o de la Comunitat Valenciana, no exigeixen que l'acord de transformació de les aportacions sigui adoptat per la majoria exigida per la modificació dels estatuts, per tal de facilitar-ne la realització.

Coincidim amb Vargas (2011) en que és encertat que es requereixi l'acord de l'assemblea general, que ha de ser adoptat per la majoria exigida per a la modificació dels estatuts.

5.3.2. Establiment d'un percentatge màxim d'aportacions reemborsables automàticament

El nou text del tercer apartat de l'article 45 de la Llei Espanyola de Cooperatives indica que:

“Els estatuts socials poden preveure que, quan en un exercici econòmic l'import de la devolució de les aportacions superi el percentatge de capital social que s'hi estableixi, els nous reemborsaments estiguin condicionats a l'acord favorable del Consell Rector (...)”.

Segons aquest text, les cooperatives poden establir estatutàriament un determinat percentatge del capital que té la naturalesa de recurs propi de la cooperativa, i es classifica en el patrimoni net. En aquest sentit, Vargas (2011) apunta que a la vista d'alguns antecedents, com l'Estatut de la Societat Cooperativa i el règim de reducció obligatòria del capital social contingut a la Llei Espanyola de Cooperatives, s'ha de considerar el capital estatutari (capital social mínim) que fixen els estatuts com el referent per al càlcul d'aquest percentatge. De manera que quan un nou reemborsament d'aportacions redueixi la xifra de capital social per sota del percentatge establert en els estatuts, el Consell Rector pot rebutjar unilateralment el reemborsament de les aportacions.

En aquest punt, Vargas (2011) considera que la reforma de la legislació cooperativa ha estat poc clara i massa restrictiva. En aquest sentit, opina que s'haurien d'haver previst altres mètodes per limitar el reemborsament de les aportacions de capital, com establir una xifra fixa del capital social o un sistema de capital rotatori. Aquest últim sistema funciona acumulant capital social fins que s'aconsegueix un nivell adequat de capitalització. A partir d'aquest moment, quan es reben noves aportacions al capital

social que incrementen el fons per sobre de la quantitat necessària, l'excés es reemborsa als socis més antics que reben les seves aportacions actualitzades.

Finalment, totes les normes reformades preveuen la possibilitat de que els socis disconformes puguin separar-se voluntàriament de la cooperativa. Aquesta separació es qualifica com a baixa justificada. Igualment, la reforma de la legislació cooperativa inclou diverses mesures per incentivar el reemborsament de les aportacions el reemborsament de les quals en cas de baixa podrà ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector.

5.4. Mesures per incentivar el reemborsament de les aportacions no reemborsables automàticament

La disposició addicional quarta de la Llei 16/2007, de 4 de juliol, que modifica la Llei Espanyola de Cooperatives, inclou diverses mesures per incentivar el reemborsament de les aportacions el reemborsaments de les quals pot ser rebutjat incondicionalment pel Consell Assessor. Aquestes mesures consisteixen en donar preferència a la remuneració de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa. En segon lloc, en vincular l'entrada de nous socis a l'adquisició de les aportacions de capital dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa. I en tercer lloc, en obligar a la cooperativa en incloure en l'adjudicació de l'haver social als socis que hagin causat baixa i la cooperativa no els hagi reemborsat les seves aportacions.

Creiem que aquestes mesures pretenen donar confiança als socis de les cooperatives, davant la possibilitat que es plantegi la transformació de les seves aportacions de capital.

5.4.1. Preferència en la remuneració de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa

El nou text de l'apartat quart de l'article 48 de la Llei Espanyola de Cooperatives indica que:

“Si l'Assemblea General acorda meritjar interessos per a les aportacions al capital o repartir retorns, les aportacions previstes a l'article 45.1.b dels socis que hagin causat baixa en el cooperativa, i el reemborsament de les aportacions els hagi estat rebutjat pel Consell Rector, tindran preferència per percebre la remuneració que estableixin els estatuts, sense que l'import total de les aportacions al capital social pugui ser superior als resultats positius de l'exercici.”

Totes les lleis reformades inclouen garanties en relació a la remuneració de les aportacions de capital. Tot i això, segons la NIC 32, les aportacions de capital que meritin interessos obligatòriament no podran classificar-se com un patrimoni net de la cooperativa.

5.4.2. Transmissió i adquisició preferent de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa

El nou text de l'apartat setè de l'article 51 de la Llei Espanyola de Cooperatives indica que:

“Els estatuts socials poden preveure que les aportacions al capital social dels nous socis i sòcies s'hagin d'efectuar preferentment mitjançant l'adquisició de les aportacions previstes en l'article 45.1.b, el reemborsament de les quals hagués estat sol·licitat per baixa dels seus titulars i refusat pel Consell Assessor. Aquesta adquisició s'ha de produir per ordre d'antiguitat de sol·licituds de reemborsament d'aquest tipus

d'aportacions i, en cas de sol·licituds d'igual data, l'adquisició s'ha de distribuir en proporció a l'import de les aportacions.”

La Llei Espanyola de Cooperatives i algunes lleis autonòmiques inclouen la possibilitat de que els estatuts puguin regular un règim de transmissió de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa i les seves aportacions no hagin estat reemborsades. Aquest mecanisme pretén facilitar el reemborsament de les aportacions als seus titulars.

Aquestes lleis també estableixen un règim peculiar d'adquisició obligatòria de les aportacions no reemborsables automàticament en el supòsit de baixa obligatòria. En aquest sentit, el nou text de l'apartat tercer de l'article 85 de la Llei Espanyola de Cooperatives indica que:

“En el cas que els socis o les sòcies que causin baixa forçosa justificada siguin titulars de les aportacions previstes en l'article 45.1.b, i el Consell Rector no acordi el seu reemborsament immediat, els socis o les sòcies que romanguin a la cooperativa han d'adquirir aquestes aportacions en el termini màxim de sis mesos a comptar des de la data de la baixa, en els termes que acordi l'assemblea general”.

5.4.3. Adjudicació de l'haver social als socis que hagin causat baixa i la cooperativa no els hagi reemborsat les seves aportacions

El nou text de l'apartat tercer de l'article 75 de la Llei Espanyola de Cooperatives indica que:

“Mentre no es reemborsin les aportacions previstes a l'article 45.1.b, els titulars que hagin causat baixa i sol·licitat el reemborsament participaran en l'adjudicació de l'haver

social una vegada satisfet el Fons d'Educació i Promoció i abans del reintegrament de les restants aportacions dels socis.”

En cas de liquidació de la societat cooperativa, la Llei Espanyola de Cooperatives preveu que els socis que posseeixin aportacions no reemborsables participin en l'adjudicació de l'haver social en condicions preferents en relació a la resta de socis.

5.5.Conclusions

La reforma de la legislació cooperativa espanyola es planteja com una mesura per contrarestar els possibles efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la seva interpretació, CINIIF 2, a les cooperatives. Com hem exposat en el capítol anterior, aquesta norma obliga a classificar les aportacions de capital reemborsables en el passiu de la cooperativa.

Diversos articles de la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de Cooperatives, de 17 de juliol, han estat modificats seguint la disposició addicional quarta de la Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional. En la mateixa línia, també s'han modificat la majoria de les lleis autonòmiques de cooperatives.

Principalment, aquesta reforma s'ha centrat en la creació d'un nou tipus d'aportacions de capital el reemborsament de les quals pot ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector de la cooperativa. La reforma legislativa s'ha limitat a introduir els canvis necessaris perquè les aportacions es puguin continuar classificant en el patrimoni net.

La reforma cooperativa també inclou diversos mecanismes per transformar les aportacions de capital reemborsables en aquest nou tipus d'aportacions no reemborsables automàticament. En primer lloc, s'introdueix la possibilitat de

transformar obligatòriament les aportacions si l'assemblea general, màxim òrgan de la cooperativa, ho aprova. En aquest cas, els socis que no estan d'acord amb aquesta mesura, poden sol·licitar la baixa justificada de la cooperativa. En segon lloc, s'introdueix la possibilitat d'establir un percentatge màxim d'aportacions reemborsables automàticament. De manera que, quan les aportacions reemborsades superen aquest percentatge, les noves sol·licituds de reemborsament poden ser rebutjades pel Consell Rector.

És complicat que els socis aprovin la transformació de les seves aportacions reemborsables. A la pràctica, això significa que els socis cedeixen el dret de reemborsament a la cooperativa. En aquest sentit, la reforma legislativa inclou diverses mesures per incentivar la transformació de les aportacions de capital reemborsables i contrarestar la possible desconfiança dels socis. Aquestes mesures consisteixen en donar preferència a la remuneració de les aportacions dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa. En segon lloc, en vincular l'entrada de nous socis a l'adquisició de les aportacions de capital dels socis que hagin sol·licitat la baixa de la cooperativa. I en tercer lloc, en obligar a la cooperativa en incloure en l'adjudicació de l'haver social als socis que hagin causat baixa i la cooperativa no els hagi reemborsat les seves aportacions.

CAPÍTOL 6: REVISIÓ DE LA LITERATURA SOBRE LA CLASSIFICACIÓ DE LES APORTACIONS AL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU

6.1.Introducció

En els capítols anteriors, hem revisat els aspectes més importants relacionats amb la temàtica d'aquest treball. Aquest repàs ha servit per definir el marc en el que es desenvoluparà el treball. En aquest capítol i en el següent, estudiarem la literatura sobre els diversos corrents doctrinals de classificació del capital social cooperatiu, i sobre els possibles efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 en les cooperatives, respectivament.

La classificació comptable del capital cooperatiu és un tema controvertit. Existeixen diversos corrents de pensament acadèmic que classifiquen el capital social de manera diferent. Creiem que el motiu que no hi hagi una classificació comú, són les seves característiques singulars, exposades en el tercer capítol, que el diferencien del capital social d'altres tipus de societats.

La publicació de la NIC 32 i la seva interpretació, CINIIF 2, ha re-obert el debat sobre la classificació del capital social cooperatiu. Com hem apuntat en el quart capítol, aquesta norma obliga a classificar les aportacions de capital en el passiu de la cooperativa. Això és degut a que els socis poden sol·licitar el reemborsament de les aportacions de capital en cas de donar-se de baixa de la cooperativa.

En aquest capítol estudiarem els criteris més comuns per classificar el capital social, tant des d'un punt de vista econòmic com jurídic. En aquest sentit, analitzarem la classificació del capital social cooperatiu segons la normativa comptable i la legislació

autonòmica, nacional i internacional. Finalment, realitzarem una revisió dels diversos corrents doctrinals de classificació del capital social cooperatiu.

6.2. Criteris més comuns per classificar el capital social cooperatiu

Qualsevol classificació ha de basar-se necessàriament en criteris que permetin establir categories consistents, i al mateix temps, que permetin diferenciar-les d'altres categories (Arenaza, 2009). En aquest sentit, els criteris més comuns per classificar les aportacions de capital en una cooperativa són:

- Criteri de propietat. Els propietaris de les accions que formen el capital de l'empresa es considera que són el propietaris de l'empresa, i els recursos que aporten a l'empresa constitueixen el seu capital social. En canvi, els tenidors d'elements de deute, són considerats com a creditors, i els recursos financers que aporten són registrats com un passiu.
- Criteri del valor residual. El capital d'una empresa no es determina directament, és l'interès residual de deduir el passiu a l'actiu de l'empresa. Segons Arenaza, des d'aquest punt de vista, les aportacions al capital dels socis poden considerar-se patrimoni net o passiu, dependrà de la definició del passiu.
- Criteri de permanència. Els elements que són permanents en l'empresa fins a la seva liquidació són considerats patrimoni net.
- Criteri del reemborsament (o exigibilitat). Les fonts de finançament que no obliguen a l'empresa a reemborsar el recursos obtinguts fins a la data de liquidació es registren com recursos propis.

- Criteri de la garantia. Tots els elements que serveixen per assegurar els deutes amb creditors són considerats patrimoni net.

La delimitació legislativa del capital social no és una feina fàcil, com a conseqüència tant de la diversa regulació estatal i autonòmica, com de la complexitat intrínseca del propi concepte (Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijoo, 2010). En aquest sentit, és necessari analitzar tots els elements regulats en la legislació que incideixen en el seu funcionament i que aporten característiques definitòries. Aquests elements són:

- El concepte de capital social, que inclou la definició de capital social i l'interès de les aportacions.
- El resultat, que inclou les despeses per al càlcul del resultat de l'exercici, l'actualització d'aportacions, la distribució de l'excedent i la imputació de pèrdues.
- El canvi de titularitat de l'aportació, que inclou la transmissió d'aportacions.
- El reemborsament de les aportacions, que inclou els següents conceptes: dret al reemborsament; baixa, període mínim de permanència; període màxim de reemborsament; fons de reemborsament; responsabilitat sobre els deutes socials; període de responsabilitat davant la societat.
- La liquidació, que inclou l'adjudicació de l'haver social.

6.3. Classificació del capital social segons la normativa comptable i la legislació cooperativa

Fernández Guadaño (2004, 2006) i Mateos (2004) identifiquen tres tipus d'enfocaments (jurídic, comptable i econòmic-financer) i tres nivells legislatius (europeu, nacional i

autonòmic) que influeixen a l'hora de classificar el capital social cooperatiu. A la figura 6.1 s'inclou un quadre resum dels resultats obtinguts.

Figura 6.1. Consideracions entorn al capital cooperatiu

Enfocament	Nivell legislatiu	Classificació capital
Jurídic	Internacional (UE)	Recurs mixt
	Nacional	Recurs propi
	Autonòmic	Recurs propi
Comptable	Internacional	Recurs aliè
	Nacional	Recurs propi
Economicofinancer		Recurs aliè

Font: Fernández Guadaño (2006)

A la figura 6.1, podem observar que la legislació cooperativa nacional i autonòmica coincideix en classificar el capital social com un recurs propi. Mentre que la legislació internacional considera que el capital social és un recurs mixt. Des d'un enfocament comptable, existeixen dues visions contraposades en funció de la normativa comptable que s'aplica. La normativa internacional considera que el capital social forma part dels recursos aliens a la cooperativa, com ja hem vist en el quart capítol. Mentre que, la normativa comptable nacional considera que el capital social forma part dels recursos propis. Des d'un enfocament economicofinancer, Fernández Guadaño considera que el capital social hauria de formar part dels recursos aliens de la cooperativa.

Per caracteritzar el capital cooperatiu com a patrimoni net o passiu és precís definir l'enfocament (jurídic o econòmic) i el criteri utilitzat (Gómez i Miranda, 2006). Segons

l'enfocament jurídic, els criteris més utilitzats són la titularitat o propietat de les aportacions, i la garantia que ofereixen enfront a tercers. En base al criteri de titularitat o propietat, Gómez i Miranda afirmen que totes les aportacions al capital cooperatiu realitzades per socis o propietaris haurien de ser considerades com un patrimoni net.

Tot i això, hi ha autors com Villacorta (2002) que no accepten criteris jurídics per a la diferenciació del patrimoni net i el passiu de les cooperatives, argumentant que el criteri jurídic de propietat és inconsistent amb la teoria comptable.

Segons l'enfocament econòmic, els criteris utilitzats són l'exigibilitat, la permanència i la funció econòmica que les aportacions de capital desenvolupen en la cooperativa. En base al criteri de l'exigibilitat, que és el que utilitzen la NIC 32 i la CINIIF 2, Gómez i Miranda afirmen que un recurs es classifica en el passiu quan l'empresa està obligada a la seva devolució abans de la liquidació de la mateixa.

En aquest sentit, Vargas (2007) considera que, des d'un punt de vista econòmic, les aportacions al capital han de complir quatre característiques bàsiques per poder ser classificades com un recurs propi de la cooperativa. Aquestes característiques són: a) que procedeixen dels socis, b) que quedin subjectes al pagament dels deutes socials, c) que els seus aportants no siguin veritables creditors socials, i d) que quedin afectes al risc de l'empresa.

6.4. Corrents doctrinals de classificació comptable del capital social cooperatiu

Gallizo i Moreno (2009) han realitzat un anàlisi de la literatura sobre els corrents doctrinals de la classificació comptable de les aportacions al capital social cooperatiu. Conclouen que existeixen dos corrents oposats que classifiquen les aportacions de capital en el patrimoni net i en el passiu.

A més dels dos corrents esmentats per Gallizo i Moreno (2009), existeix un tercer corrent que considera les aportacions de capital com un instrument híbrid, i les classifica en el patrimoni net i en el passiu (Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijóo, 2010).

6.4.1. Primer corrent: Patrimoni net

Una part important de la doctrina considera que les aportacions al capital s'haurien de classificar en el patrimoni net. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en afirmar que els arguments que s'exposen a continuació, justifiquen la classificació del capital social com un patrimoni net:

- a. És un recurs permanent
- b. És un instrument que atorga un dret de propietat al soci, i permet la seva participació en la presa de decisions mitjançant el dret a vot
- c. És un instrument que assumeix risc de negoci i permet participar en els rendiments de la cooperativa
- d. En cas de liquidació de la cooperativa, actua com un instrument subordinat a la resta de creditors de la cooperativa
- e. És un recurs amb una remuneració no comparable amb els interessos d'una cooperativa

A continuació analitzarem en detall cadascun d'aquests arguments que justifiquen la classificació del capital social de les cooperatives en el patrimoni net:

- a) És un recurs permanent.

El capital social no és un deute actual, donat que no és segur que es produeixi el reemborsament de les aportacions, ja que no es tracta d'un fet obligatori, ni tampoc resulta una pràctica generalitzada en la realitat de les cooperatives (Cordobés, 2006). Mentre no es produeixin fets que facin previsible el futur reemborsament de l'aportació, aquestes haurien de classificar-se en el patrimoni net.

En la mateixa línia, Merino (2004) i Vargas (2007) defensen el caràcter de permanència del capital social derivat del fet que la relació entre el soci i la cooperativa és indefinida, segons a la legislació aplicable.

S'ha de tenir en compte la temporalitat contemplada en la legislació per fer efectiva la baixa d'un soci (Fernández-Feijóo i Cabaleiro, 2007). En primer lloc, el període de permanència mínim com a soci i, en segon lloc, el període màxim de reemborsament de les aportacions. Aquestes restriccions temporals representen un període d'entre 5 i 15 anys, des de la sol·licitud de baixa del soci fins a la materialització financera de la baixa. Fernández-Feijóo i Cabaleiro consideren que aquest període no pot ser oblidat en la valoració de l'estabilitat de les aportacions al capital social.

En la mateixa línia, Gallizo i Moreno (2009) afirmen que l'estabilitat que el capital posseeix gràcies al període de permanència mínim i als terminis que s'estableixen pel reemborsament de les aportacions, recolza la idea de mantenir les aportacions de socis en el capital social.

En un estudi sobre la naturalesa del capital social de les societats cooperatives, Gómez i Miranda (2006) conclouen que, tant des d'una perspectiva comptable com jurídica, el capital social no és un préstec, amb independència de la qualificació del risc que puguin realitzar els auditors i analistes de solvència, sinó que té caràcter de recurs permanent qualificat.

- b) És un instrument que atorga un dret de propietat al soci, i que permet la seva participació en la presa de decisions mitjançant el dret a vot.

Vargas (2007) assenyala que les aportacions al capital social es realitzen normalment a títol de propietat, i s'emmarquen en la formació del fons comú que exigeix l'article 1.665 del Codi de Comerç. En aquest sentit, Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijóo (2010) afirmen que les aportacions de capital a una cooperativa o a una societat mercantil, tenen el mateix origen, basat en el lliurament de recursos financers per part dels socis per adquirir la condició de propietaris de l'empresa. Això es concreta en la responsabilitat directa del soci en la presa de decisions empresarials, en l'assumpció del risc del negoci i en la seva participació en el rendiment de l'empresa.

Fernández-Feijóo i Cabaleiro (2007) proposen que la condició per classificar les aportacions al capital social sigui la possibilitat de participar en la presa de decisions del soci. De manera que la possessió d'un títol que atorgui poder de decisió en la vida i gestió de la cooperativa emissora del títol, atorgaria al mateix el caràcter de capital. La resta de títols que no atorguin aquesta propietat, haurien de ser considerats com un deute.

- c) És un instrument que assumeix risc de negoci i que permet participar en els rendiments de la cooperativa.

En la legislació cooperativa es contempla que siguin els socis els que, una vegada utilitzades les reserves disponibles, assumeixin el risc del negoci fins al límit de les seves aportacions al capital. En aquest sentit, Bandeira i Meira (2009) consideren que en realitat quan un soci demani la baixa difícilment rebrà el mateix import que va entregar quan va entrar a la cooperativa. Assenyalen que rebrà més o menys depenent de la

situació econòmica de la cooperativa. Per tant, afirmen que el capital que el soci aporta a la cooperativa és un capital de risc.

Vargas (2007) està d'acord en que las aportacions al capital social queden afectes al risc de l'empresa i existeix una total disponibilitat d'aquestes per part de la societat, que els pot invertir en el que la majoria de socis estimi convenient.

d) En cas de liquidació de la cooperativa, el capital social actua com un instrument subordinat a la resta de creditors de la cooperativa.

Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijóo (2010) assenyalen que l'adjudicació de l'haver social en el moment de la liquidació és un element clau per valorar el caràcter del capital en qualsevol tipus de societat. Afirmen que l'assignació del capital social ha de ser considerada com una assignació residual en el moment de la liquidació.

En la mateixa línia, Bandeira i Meira (2009) consideren que en una situació d'insolvència, els socis no poden ser considerats com a creditors davant de la cooperativa, per les seves aportacions de capital. En tot cas, una vegada pagats tots els creditors, es podran reemborsar les aportacions de capital als socis. Pastor (2002, 2011) i Vargas (2007) coincideixen amb Bandeira i Meira. Vargas (2007) afegeix que:

“(…) abans de la baixa, el soci no té cap crèdit contra la cooperativa per exigir la importància de les seves aportacions, pel que en cas de concurs de creditors, no pot ser part de la massa passiva (…)”.

Fajardo (2005) també coincideix amb Vargas en que els socis no han d'estar integrats en la massa passiva del concurs de creditors per les seves aportacions al capital.

D'altra banda, García-Gutiérrez (2006) defensa que, en cas de concurs de creditors, els socis de les cooperatives haurien d'estar integrats en la massa passiva, per les aportacions de capital, en qualitat de creditors subordinats, tenint en compte la seva condició d'especialment vinculats a la cooperativa.

e) És un recurs amb una remuneració no comparable amb els interessos d'una cooperativa.

Vargas (2007) considera que els interessos meritats per les aportacions cooperatives no provenen de la naturalesa creditícia d'aquestes aportacions, sinó que és una forma de compensar econòmicament al soci del no repartiment de dividendes en funció del capital aportat, i d'incentivar el desemborsament d'aportacions voluntàries.

A França, Detilleux i Naett (2005), membres del Groupement National de la Coopération, consideren que la remuneració de les aportacions constitueix una distribució de beneficis, i la cooperativa no té cap obligació contractual.

6.4.2. Segon corrent: Passiu

Una altra part de la doctrina considera que el capital social cooperatiu s'hauria de classificar en el passiu. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en afirmar que els arguments que s'exposen a continuació, justifiquen la classificació del capital social com un passiu:

- a) És un recurs variable.
- b) És un instrument propietat del soci.

a) És un recurs variable.

Fernández Guadaño (2007) afirma que la variabilitat del capital social, degut a la devolució d'aportacions als socis que es donen de baixa, o degut a la imputació de pèrdues als socis, és la principal característica que porta a considerar el capital social com un "element patrimonial exigible".

Gómez (2003) coincideix amb Fernández Guadaño que els recursos aportats en forma de capital social són recursos aliens a la societat cooperativa, encara que amb un cert caràcter de permanència a la cooperativa. Segons Gómez, el principi d'adhesió oberta i voluntària configura el capital social de les cooperatives com un recurs financer exigible en la mesura que el soci pot demanar el reemborsament de les aportacions en cas de baixa de la cooperativa. En aquest sentit, Bel i Fernández Guadaño (2002) assenyalen que les fonts de finançament alienes de les cooperatives, estan formades per totes aquelles aportacions dels socis i de tercers que han de ser reemborsades.

No obstant, García Gutiérrez (1986-87) afirma que el capital social és un exigible diferent:

"L'exigibilitat de les aportacions és especial i genuïna en comparació amb els deutes convencionals, ja que en aquests l'amortització té venciments negociats i en la cooperativa depèn de la voluntat de cada soci".

En la mateixa línia, Vargas (2007) assenjala que, tal i com es desprèn de l'article 51 de la Llei de Cooperatives, el soci no ostenta un crèdit contra la societat ni té un dret de restitució o reemborsament pròpiament dit, sinó que té una pretensió o acció de liquidació de les aportacions, prèvia deducció comptable de les pèrdues socials en el

moment de la baixa. Altres investigadors com Fajardo (1997), Borjabad (1993) i Vicent (1994), coincideixen amb Vargas.

Finalment, Espagne (2006) considera que les aportacions dels socis no són capital social, donat que la tradició cooperativa no els hi atorga cap de les característiques pròpies de les accions o parts interessades. És a dir, no es beneficien de l'augment de valor de l'actiu, no augmenta el seu valor de mercat, i no reben dividendes només una remuneració obligatòria.

b) És un instrument propietat del soci.

García Gutiérrez (1988-89, 1999, 2006) defensa el caràcter de deute de les aportacions. Considera que en el binomi cooperativa-soci no existeix preeminència de la cooperativa sobre el soci, i que els socis tenen dret al reemborsament de les aportacions ja que són de la seva propietat, i no de la cooperativa. En la mateixa línia, afirma que si el soci continua actiu, les aportacions de capital són de la seva propietat, no de la cooperativa.

6.4.3. Tercer corrent: Instrument compost

Una reduïda part de la doctrina considera que el capital social cooperatiu s'hauria de considerar un instrument compost i s'hauria de classificar, a la vegada, en el patrimoni net i en el passiu.

El document sobre els fons propis en les cooperatives elaborat per la comissió de comptabilitat de cooperatives d'AECA (2009), coordinat pel professor Fernando Polo, inclou una apartat en el que s'estableixen els criteris generals de la classificació del capital social com un instrument financer compost. En aquest document s'afirma que:

“Quan la cooperativa tingui un dret incondicional a refusar el reemborsament però la retribució pactada sigui inferior a la de mercat, estem en presència d’un instrument financer compost”.

En la mateixa línia, Polo (2004, 2007) afirma que:

“Les aportacions al capital, en el cas que es classifiquin com un passiu financer segons els criteris establerts a la CINIIF 2, no són un passiu financer simple, sinó un instrument financer compost, part passiu financer, part patrimoni net”.

6.5. Conclusions

L’objectiu d’aquest capítol és realitzar una revisió de la literatura sobre la classificació comptable de les aportacions de capital. En aquest sentit, hem pogut comprovar que no existeix un consens total sobre aquest tema. Creiem que això és degut a les diferents interpretacions de les característiques singulars de les aportacions, i a la utilització de criteris diferents per classificar-les en el patrimoni net o en el passiu.

Qualsevol classificació ha de basar-se necessàriament en criteris que permetin establir categories consistents i, al mateix temps, que permetin diferenciar-les d’altres categories. En aquest sentit, les aportacions de capital s’haurien de classificar seguint els criteris de propietat, del valor residual, de permanència, d’exigibilitat, i de garantia.

Creiem que un altre element que influeix en la classificació de les aportacions al capital social és la falta d’uniformitat en la normativa comptable i en la legislació de cooperatives. En aquest sentit, existeixen tres tipus d’enfocaments (jurídic, comptable i economicofinancer) i tres nivells legislatius (europeu, nacional i autonòmic)..

L'estudi de la literatura sobre la classificació de les aportacions de capital a les cooperatives, també ens ha permès comprovar que existeixen tres corrents doctrinals. En aquest sentit, existeixen dos corrents principals que classifiquen les aportacions al capital com un element del patrimoni net i del passiu, respectivament. Darrerament, ha sorgit un tercer corrent que considera que les aportacions al capital són un instrument compost, i per tant, s'haurien de classificar en el patrimoni net i en el passiu.

El primer corrent classifica les aportacions de capital en el patrimoni net. Aquest és el corrent dominant en la doctrina cooperativa. Els investigadors que formen aquest corrent coincideixen en que el capital social presenta diverses característiques pròpies dels elements del patrimoni net, tals com la seva llarga permanència en la cooperativa, l'atorgament del dret de vot i la possibilitat de participar en la presa de decisions, i l'obligació d'assumir el risc del negoci, entre d'altres.

El segon corrent classifica les aportacions de capital en el passiu. Els investigadors que formen aquest corrent justifiquen la classificació de les aportacions de capital en el passiu perquè són un recurs variable i un instrument propietat del soci. En primer lloc, consideren que són un recurs variable donat que no existeix una xifra estable de capital social, com a conseqüència del principi d'adhesió oberta i voluntària. En segon lloc, consideren que són un instrument propietat del soci, donat que aquest té preeminència sobre la cooperativa i sempre pot demanar el reemborsament de l'aportació de capital.

El tercer corrent considera que les aportacions de capital tenen naturalesa d'un instrument financer compost. En aquest sentit, afirmen que s'hauria de classificar en el patrimoni net i en el passiu.

En el pròxim capítol, estudiarem la literatura sobre els possibles efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 en el sector cooperatiu. En concret, els possibles efectes sobre la situació economicofinancera de les cooperatives.

CAPÍTOL 7: REVISIÓ DE LA LITERATURA SOBRE ELS EFECTES DE L'APLICACIÓ DE LA NIC 32 I LA CINIIF 2 EN EL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU

7.1.Introducció

Existeix un corrent doctrinal que es centra en investigar els efectes econòmics de l'aplicació de la NIC 32 en les empreses. Fins al moment, s'han publicat un número important d'estudis sobre aquest tema. (Schneider et al, 1997; De Jong et al, 2006; Hopkins, 1996; Jermakowicz, 2004; Schroeder et al, 2006, Teixeira i Lima, 2007).

Com hem posat de manifest en el quart capítol, la publicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 han generat molta preocupació en el moviment cooperatiu. Aquesta preocupació està relacionada amb els possibles efectes de l'aplicació d'aquestes normes comptables a les cooperatives.

El contingut de la NIC 32 planteja un canvi en la forma tradicional de comptabilització del capital social en les societats cooperatives, que ha provocat una gran alarma en el moviment cooperatiu, arribant a augurar-se conseqüències gravíssimes per la solvència de les cooperatives i per al futur del sector (Vargas, 2007).

Gómez i Miranda (2006) consideren que és comprensible la preocupació del sector davant del canvi en la classificació de les aportacions de capital, encara que apunten que és necessari mesurar l'impacte real, donat que la xifra de capital social de les cooperatives pot no ser rellevant en relació amb els fons socials acumulats.

La major part de la doctrina considera que les cooperatives es veuran afectades per l'aplicació de la NIC 32. Tot i que, la tipologia dels efectes i el seu grau d'intensitat dependrà de les característiques de la cooperativa.

En aquest capítol, hem estudiat la literatura sobre els possibles efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 en les cooperatives. Amb aquesta informació, pretenem definir una llista dels possibles efectes que seran contrastats en el treball empíric que desenvolupem en els pròxims capítols.

7.2.Efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 en el capital social cooperatiu

Darrerament, s'han realitzat un número important d'estudis que tenen com a objectiu preveure els efectes de la NIC 32 i la CINIIF 2 en el capital social de les cooperatives. La majoria dels estudis analitzats coincideixen en assenyalar tres possibles tipologies d'efectes:

- Economicofinancers.
- Concursals.
- Generals.

A continuació analitzarem en detall cadascuna de les tipologies anteriors.

7.2.1. Efectes economicofinancers

Una part important de la doctrina considera que l'aplicació de la NIC 32 pot afectar a la situació economicofinancera de les cooperatives. Els efectes que pot tenir la classificació de les aportacions de capital dels socis en el passiu poden agrupar-se en diferents blocs interrelacionats entre sí:

- Augment de l'endeutament i del palanquejament financer.
- Deteriorament de la imatge de solvència financera.

- Dificultat d'accés al finançament i augment del seu cost.
- Disminució del resultat cooperatiu.
- Augment de la rendibilitat dels capitals propis.

Els analistes financers i de riscos acostumen a realitzar un estudi dels estats financers per diagnosticar la situació actual i futura de les empreses (Vargas, 2011). Aquests acostumen a utilitzar una sèrie de ràtios financeres que es veuran afectats per la comptabilització de les aportacions al capital com a exigible. En aquest sentit, l'autor fa referència a l'estudi de Marí (2006), en el que s'ha demostrat empíricament que aquestes ràtios varien negativament.

Marí analitza el balanços de situació de dues cooperatives cítriques de la Comunitat Valenciana. A la vista dels resultats obtinguts, l'autor assenyala que l'efecte per l'aplicació de la normativa comptable internacional varia notablement en funció del nivell de capitalització de la cooperativa. També constata que les ràtios d'endeutament i solvència mostren variacions negatives.

Seguint el treball anterior, Fernández Guadaño (2006) analitza les ràtios financeres més representatives de la solvència financera per socis i tercers, i l'efecte sobre les mateixes que té la diferent consideració del capital social segons la normativa comptable nacional i internacional, per a tres cooperatives. L'element diferenciador d'aquestes cooperatives és el pes del capital social sobre el total del passiu. Fernández Guadaño confirma els següents efectes relacionats amb la solvència:

- Es produeix una reducció de la consistència i la solvència financera. Aquesta reducció és més important en les cooperatives més capitalitzades.

- L'endeutament i el palanquejament augmenten segons la normativa internacional al canviar la consideració del capital social.
- La cobertura dels recursos propis sobre l'immobilitzat empitjora amb la normativa internacional. Mentre que la ràtio d'autonomia varia molt poc, donat que el recursos permanents totals no varien.
- La rendibilitat financera dels recursos propis augmenta sensiblement. Segons l'autora, aquest augment s'ha de relativitzar donat que les cooperatives remuneren el capital cooperatiu mitjançant interessos, i els retorns remuneren l'activitat cooperativitzada i no els fluxos financers.

Arias i Montegut (2012) analitzen els efectes de l'aplicació de la nova normativa comptable en els balanços de 15 cooperatives agrícoles catalanes de primer i segon grau. Les autores defineixen 3 supòsits en funció del percentatge de capital que la cooperativa converteixi en no reemborsable (100% del capital, 50% i 0%). Consideren que el nivell de capitalització i els elements que componen el patrimoni net de la cooperativa determinaran l'impacte de la nova normativa comptable en la solvència de les cooperatives. Conclouen que:

- En general les cooperatives es descapitalitzaran, ja que consideren que és difícil convèncer als socis que renunciïn al dret de reemborsament del capital.
- Les cooperatives que traspassin el seu capital al passiu reduiran les seves ràtios de solvència i garantia financera, i augmentaran les ràtios d'endeutament i rendibilitat financera.
- Les cooperatives de segon grau seran les més afectades, donat que tenen un tamany superior i necessiten finançament aliè per créixer. En relació al finançament, les

autores consideren que el capital cooperatiu podria convertir-se en mòbil. De manera que quan les cooperatives necessitin finançament, podrien traspasar el capital del passiu al patrimoni net per millorar, puntualment, la seva solvència.

Vargas (2011) afirma que les entitats de crèdit moltes vegades concedeixen els crèdits als seus clients en funció dels resultats obtinguts en les ràtios financeres utilitzades pels analistes de risc, i en concret, fixant-se en la proporció entre recursos propis i aliens. L'autor assenyala que el deteriorament de la solvència i l'augment de l'endeutament portaran a l'aparició de dificultats financeres per a l'obtenció de nous crèdits.

Polo i Gomis (2011) plantegen que l'accés al finançament de les cooperatives després de l'aplicació de la normativa internacional, dependrà del tipus d'informació utilitzada per les entitats financeres per avaluar la concessió de finançament. Polo i Gomis suposen que si els analistes financers utilitzen informació financera, les cooperatives tindran més dificultats per accedir al finançament degut a l'aplicació de les normativa internacional. En canvi, si utilitzen informació qualitativa sobre la relació entre el banc i la cooperativa, no es produiran canvis significatius en l'accés al finançament. Per confirmar aquest supòsit, entrevisten a 6 professionals que formen parts de diversos grups d'interès de l'entorn cooperatiu (directius, auditors, analistes financers,...). Els autors conclouen que:

- Els auditors, assessors i directors financers de les cooperatives consultats estan d'acord en que els analistes financers basen les seves decisions en la informació comptable de la cooperativa.
- Els professionals de les entitats financeres consideren que es té en compte tant la informació comptable com el coneixement de l'activitat de la cooperativa, la relació amb els directius, i la informació de les operacions anteriors.

- La majoria dels experts consultats consideren que la reclassificació del capital dificultarà l'accés al finançament de les cooperatives. Es posa especial èmfasi en les cooperatives de major tamany i capitalització, en les cooperatives agrícoles i les cooperatives de nova creació.

Vargas (2011) creu que no convé sobrevalorar el pes dels recursos propis en el passiu com a criteri de solvència, sinó que s'hauria de tenir en compte el volum de negoci, l'èxit empresarial de la cooperativa i les perspectives de creixement de l'empresa. L'autor fa referència a García-Gutiérrez (2006), que afirma que a una entitat financera, a l'hora de concedir un préstec a una cooperativa, li hauria d'interessar la seva capacitat de generar diners, la seva productivitat i liquiditat, i no si té més o menys capital en el compte de patrimoni net

Vargas (2011) i Tabet (2007) assenyalen que per un gran número de cooperatives, especialment les de petit tamany, la seva situació financera no canviarà amb aquesta nova forma de qualificar comptablement el capital social, ja que la partida de recursos propis per aportacions acostuma a ser de tan poca quantia que el necessari finançament extern s'acostuma a garantir a través d'altres mitjans. En canvi, consideren que majors problemes es plategen per les cooperatives de major tamany i amb un alt nivell de capitalització. Per aquestes sí que pot ser interessant comptabilitzar les aportacions dins dels recursos propis de la cooperativa”.

7.2.2. Efectes concursals

Una altra part de la doctrina considera que l'aplicació de la NIC 32 pot tenir conseqüències en l'evolució dels processos concursals de les cooperatives. Els efectes també poden agrupar-se en diferents blocs interrelacionats entre sí:

- Augment del risc d'insolvència.
- Augment de la dissolució i liquidació de cooperatives.
- Incoherències en l'ordre de prelació de crèdits.

Mateos (2010) assenyala que el canvi de classificació comptable de les partides integrants del patrimoni net i passiu no impliquen una modificació de la solvència cooperativa, en els termes que defineix la Llei Concursal. Tot i això, l'autora afirma que la peculiar estructura financera de la cooperativa, introdueix connotacions substancials en la determinació de la solvència i la garantia enfront a tercers. Són les següents:

- En el cas de la liquidació d'una cooperativa, els socis-propietaris (amb aportacions considerades patrimoni net) ocuparien en la distribució de l'haver social, un lloc preferent enfront dels socis-creditors (amb aportacions considerades un passiu), contravenint les prioritats contemplades en la legislació concursal. Mateos també es planteja si serien només els socis-propietaris els que haurien d'aportar béns personals en cas que la massa activa de la cooperativa sigui insuficient per rescabalar als creditors.
- Algunes lleis cooperatives han incorporat com una causa de dissolució, l'existència de pèrdues que redueixen el patrimoni per sota de la meitat del capital social. Mateos considera que la classificació d'una part del capital social com un passiu reduirà l'import del patrimoni net, la qual cosa pot incidir en les causes legals de dissolució de la cooperativa.
- L'obligació de destinar una part del patrimoni al FEFPC i la consideració addicional del capital cooperatiu com un passiu, podrien aflorar un major número de situacions d'insolvència econòmica en comparació amb altres tipus de societats

que no estan sotmeses als condicionants i particularitats indicats, a pesar de trobar-se en una posició econòmica i financera similar.

A l'augmentar l'endeutament, per l'augment del passiu i reducció de l'actiu, es pot incrementar el risc d'insolvència de la cooperativa, però més des d'un punt de vista financer que jurídic (Vargas, 2011) D'aquesta manera, encara que la reclassificació de les aportacions com un passiu perjudiqui la solvència per un increment d'aquestes obligacions exigibles i l'empitjorament dels resultats de les ràtios financeres, això no té perquè significar que la cooperativa és insolvent en termes jurídics. Vargas assenyala que la Llei Concursal fuig de la tradicional concepció patrimonial de la insolvència com una simple desequilibri comptable.

Vargas considera que l'entitat no incorre en el pressupost objectiu del concurs (insolvència) per mantenir les aportacions com a exigibles. I els administradors de la cooperativa no incorren en responsabilitat per no transformar les aportacions exigibles en no exigibles en cas de baixa del soci, ni tenen que sol·licitar el concurs voluntari, ni es legitima a cap creditor a sol·licitar el concurs necessari de l'entitat.

7.2.3. Altres efectes generals

Hem realitzat un recull d'altres efectes de l'aplicació de la NIC 32 apuntats per la doctrina, i que no estan relacionats amb cap dels efectes exposats en els apartats anteriors:

- Pèrdua de la condició de societat fiscalment protegida.
- Pèrdua d'ajudes i subvencions vinculades a determinades relacions entre recursos propis i aliens.

- Complicació dels processos de fusió de cooperatives.
- Desincentivació de realitzar aportacions de capital.

Segons l'article 13.9 de la Llei 20/1990 sobre règim fiscal de les cooperatives, es considera causa de pèrdua de la condició de cooperativa fiscalment protegida, la participació de la cooperativa en una quantia superior al 10% en el capital d'entitats no cooperatives, percentatge que s'incrementa fins al 40% quan es tracta d'entitats que realitzen activitats preparatòries, complementàries o subordinades a les de la pròpia cooperativa. En la mateixa línia, aquesta norma indica que el conjunt de les participacions no podrà superar el 50% dels recursos propis de la cooperativa.

Polo (2007), Àlvarez (2010) i Vargas (2011) coincideixen en assenyalar que si la cooperativa està interessada en constituir filials o participar en societats no cooperatives, pot ser determinant que les aportacions tinguin la consideració de no exigible, donat que això incideix directament en la capacitat de participar en altres societats sense perdre el tractament fiscalment privilegiat o especialment privilegiat del que gaudeix la societats cooperativa matriu.

En la mateixa línia, Vargas (2007) assenyala que molts ajuts i subvencions que es concedeixen a les cooperatives exigeixen determinades relacions entre recursos aliens i propis. Segons l'autor, amb la nova normativa comptable aquest requisit serà més difícil d'aconseguir per a les cooperatives.

Polo (2007) creu que acabaran coexistint aportacions de capital reemborsables i no reemborsables en les societats cooperatives. Segons l'autor, aquest fet tindrà repercussions importants en els processos de fusió de societats cooperatives. Polo assenyala dos tipus de repercussions:

- Econòmiques; derivades de la fusió de cooperatives amb diferents tipus de participacions, que donaran com a resultat diferents valors patrimonials com a conseqüència de la classificació de les aportacions com a patrimoni net o passiu.
- Societàries; Polo apunta que la configuració de la societat cooperativa sobre la base d'un tipus o un altre d'aportacions de capital condicionarà els processos de fusió, i obligarà a una homogeneïtzació de la configuració de la societat cooperativa.

Finalment, Vargas (2007) assenyala que si les aportacions de capital dels socis es classifiquen com un passiu, es desincentivarà aquest tipus d'aportacions. Segons Vargas, està clar que es reduirà l'interès de les cooperatives per emetre aportacions socials, siguin de caràcter obligatori o voluntari, amb el que s'accentuarà un problema endèmic de les cooperatives com és el de la seva infracapitalització.

7.3. Conclusions

Hem realitzat un estudi de la literatura sobre els possibles efectes de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 a les cooperatives. Segons la doctrina, l'aplicació de la normativa comptable internacional pot tenir efectes importants a les cooperatives. En aquest sentit, és comprensible la preocupació del moviment cooperatiu davant el canvi en la classificació de les aportacions al capital social, com a conseqüència de l'aplicació de la normativa comptable internacional, i consideren que és necessari mesurar-ne els possibles efectes.

Fins al moment, s'han realitzat estudis teòrics i pràctics que intenten determinar els efectes de l'aplicació de la normativa comptable internacional a les cooperatives. Els estudis teòrics assenyalen els aspectes de les cooperatives que podrien veure's afectats per l'aplicació de la normativa . Mentre que els estudis pràctics simulen l'aplicació de

la NIC 32 i la CINIIF 2 en la informació economicofinancera de les cooperatives per mesurar-ne els seus efectes .La revisió d'aquests estudis ens ha permès identificar tres possibles tipus d'efectes: economicofinancers, concursals i altres efectes generals.

Segons els estudis revisats, l'aplicació de la normativa comptable internacional afectarà a la situació economicofinancera de les cooperatives. En aquest sentit, la majoria dels estudis coincideixen en concloure que els principals efectes seran l'augment de l'endeutament i del palanquejament financer., el deteriorament de la imatge de solvència financera, l'augment de la dificultat d'accés al finançament i del seu cost, la disminució del resultat cooperatiu i l'augment de la rendibilitat dels capitals propis.

Diversos estudis assenyalen que l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 tindrà efectes concursals, tals com l'augment del risc d'insolvència, l'augment de la dissolució i liquidació de cooperatives i l'aparició d'incoherències en l'ordre de prelació de crèdits.

També hi ha diversos investigadors que afirmen que l'aplicació de la normativa comptable internacional tindrà efectes en el funcionament general de les cooperatives, tals com la pèrdua de la condició de societat fiscalment protegida, la pèrdua d'ajudes i subvencions vinculades a determinades relacions entre recursos propis i aliens, la complicació dels processos de fusió de cooperatives i la desincentivació de realitzar aportacions de capital.

Aquesta revisió de la literatura ens ha permès conèixer els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32 i la CINIIF 2 segons la doctrina. En els pròxims capítols, realitzarem una enquesta per conèixer els efectes previstos segons els professionals relacionats amb el sector cooperatiu, i un treball empíric per determinar els efectes reals de la primera aplicació de la NIC i la CINIIF 2 a les cooperatives.

CAPÍTOL 8: ESTUDI EMPÍRIC SOBRE LES PERCEPCIONS DE LES COOPERATIVES SOBRE EL PROCÉS D'ADAPTACIÓ DEL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU A LA NIC 32 I LA CINIIF 2

8.1. Introducció

Al llarg dels capítols anteriors, hem analitzat el concepte i les característiques de les cooperatives, així com els principis i valors cooperatius que les diferencien de les societats mercantils. Hem revisat la normativa comptable i la legislació cooperativa que regula el tractament i la classificació del capital social cooperatiu. Finalment, també hem revisat la literatura sobre la classificació del capital social cooperatiu, i sobre els efectes de l'aplicació de la NIC 32 i CINIIF 2 en el capital social de les cooperatives.

L' estudi exploratori que es presenta en aquest capítol, pretén analitzar les percepcions de les cooperatives sobre el procés d'implementació de la nova normativa comptable adaptada a les normes comptables internacionals. En primer lloc, s'investiga com s'està duent a terme el procés d'adaptació a les normes comptables internacionals. S'analitzen els canvis que s'han produït en el capital social cooperatiu i els mecanismes escollits per adaptar els seus Estatuts. També s'estudien els motius que han portat a les cooperatives a modificar (o no modificar) les característiques del seu capital social. En segon lloc, s'estudien els efectes esperats derivats del procés d'implementació de les normes comptables internacionals. En el capítol anterior, hem observat que existeix un corrent d'investigadors en comptabilitat de cooperatives que consideren que l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2 tindrà efectes importants en el capital social de les cooperatives. Gómez i Miranda (2006) consideraven comprensible la preocupació del sector i opinaven que la majoria de les cooperatives es veurien afectades per l'aplicació de la NIC 32. En aquest sentit, s'analitzen els efectes previstos

pels responsables de les cooperatives, fent especial atenció als efectes sobre el finançament cooperatiu.

Aquest tipus d'estudi s'ha utilitzat en nombrosos treballs d'investigació. Jermakowicz i Gornik-Tomaszewski (2006) varen realitzar un estudi exploratori mitjançant l'enviament d'una enquesta a una mostra d'empreses cotitzades de diversos països de la UE per conèixer l'opinió dels seus responsables sobre la implementació de les NIIF. Joshi, Bremser i Al-Ajmi (2008) varen realitzar un anàlisi exploratori de les percepcions dels professionals de la comptabilitat (comptables i auditors) a Bahrain, sobre la implementació d'una normativa comptable global. I Ramos et al (2004) varen realitzar una consulta a les empreses espanyoles sobre el grau d'implantació de la normativa comptable internacional.

Hem considerat convenient realitzar un estudi exploratori donat que no hem trobat treballs empírics que estudiïn les percepcions dels responsables de les cooperatives davant de la implementació d'unes noves normes comptables. Per tant, creiem que és un tema poc estudiat.

8.2. Objectius de l'estudi, hipòtesis de treball i mostra analitzada

A continuació s'exposen els objectius principals de l'estudi i les característiques de la mostra analitzada.

8.2.1. Objectius

L'estudi consisteix en analitzar les percepcions de les cooperatives sobre el procés d'implementació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2 en el capital social de les cooperatives catalanes. Es plantegen dos objectius principals:

- En primer lloc, l'estudi investiga com s'està duent a terme el procés d'adaptació. Les cooperatives estan obligades a modificar les característiques del seu capital social si volen mantenir-lo en el patrimoni net. S'analitzen les modificacions que s'han produït en el capital social i els mecanismes escollits per les cooperatives per adaptar els seus Estatuts. També s'estudien els motius que han portat a les cooperatives a modificar (o no modificar) les característiques del seu capital social.
- En segon lloc, s'estudien els efectes esperats pels responsables de les cooperatives derivats del procés d'implementació de les normes comptables.

8.2.2. Hipòtesis

Les hipòtesis que contrasta la investigació són les següents:

H0: Les cooperatives que financen les seves inversions amb recursos bancaris hauran d'adaptar el seu capital social a la NIC 32.

H1: Les cooperatives que financen les seves inversions amb recursos propis no hauran d'adaptar el seu capital social a la NIC 32.

H2: L'aplicació de la NIC 32 suposarà una reducció de la imatge de solvència de les cooperatives.

H3: L'aplicació de la NIC 32 no suposarà una reducció de la imatge de solvència de les cooperatives.

8.2.3. Mostra analitzada

La mostra està formada per cooperatives que varen presentar els comptes anuals auditats de 2010 al Registre Central de Cooperatives de Catalunya. En aquest Registre es

dipositen els comptes anuals i les auditories de comptes de les cooperatives de primer grau obligades a auditar i els comptes anuals de les cooperatives de segon grau, federacions i confederació.

Segons l'article 52 de la Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives de Catalunya, estan obligades a auditar els comptes anuals, les cooperatives de primer grau que compleixin els requisits que estableix la normativa legal. L'article 203 de la TRLSA estableix que "els comptes anuals i l'informe hauran de ser revisats per auditors de comptes", exceptuant de tal obligació "a les societats que puguin presentar balanç abreujat", que segons l'article 175 de la TRLSA són les cooperatives que durant dos exercicis consecutius reuneixin almenys dues de les circumstàncies següents:

- Que el total de les partides de l'actiu no superi els 2.850.000 euros.
- Que l'import net de la seva xifra de negocis no superi els 5.700.000 euros.
- Que el número mig de treballadors no sigui superior a 50.

També estan obligades a auditar totes les cooperatives de segon grau, les cooperatives amb secció de crèdit, les federacions i confederacions.

Hem decidit realitzar l'estudi amb les cooperatives que han presentat comptes anuals auditats pels motius següents:

a) En primer lloc, les cooperatives que presenten comptes anuals auditats tenen un pes molt important en el conjunt del sector cooperatiu de Catalunya. Segons hem pogut comprovar, fins a 30 cooperatives que formen part de la mostra analitzada, varen estar incloses en el rànquing de les empreses més rellevants de la economia social a Espanya

que elabora la Confederació Espanyola de la Economia Social (CEPES, 2010). Algunes d'aquestes cooperatives són Ivars d'Urgell, Copaga, Actel, Abacus, etc.

b) En segon lloc, creiem que els responsables d'aquest tipus de cooperatives tindran una millor formació i coneixement de les noves normes comptables que afecten al capital social. Per tant, estaran més preparats per respondre les preguntes que s'inclouen en l'enquesta. En aquest sentit, hem inclòs una pregunta a l'enquesta per valorar el nivell del coneixement dels responsables de cooperatives sobre les noves normes comptables que afecten al capital social cooperatiu. I una altra pregunta per valorar la seva experiència professional.

Hem de destacar que l'opinió dels responsables de les cooperatives sobre el seu nivell de coneixement de les noves normes comptables que afecten el capital social cooperatiu és elevat. En la figura 8.1 es presenten els resultats obtinguts.

Figura 8.1. Opinió dels responsables de cooperatives sobre el seu nivell de coneixement de les noves normes comptables

Nivell de coneixement	Núm. respostes	%
Molt alt	5	10
Alt	21	46
Normal	11	24
Baix	5	11
Molt baix o nul	4	9
Total	46	100

El 55% dels responsables consideren tenir un nivell de coneixement alt o molt alt, i només un 8% afirmen tenir un nivell de coneixement molt baix o nul. Per tant, aquest nivell de coneixement de les normes comptables assegura la rellevància de les opinions dels participants de l'enquesta.

L'experiència professional mitja dels responsables que han contestat l'enquesta és de 19,2 anys. Creiem que l'elevada experiència professional dels enquestats també contribueix a que les seves opinions siguin rellevants.

L'any 2010, un total de 233 cooperatives varen presentar els comptes anuals auditats corresponents. Aquesta mostra esta formada per diversos tipus de cooperatives (agràries, de treball associat, de consum, etc.). En la figura 8.2 es presenta una classificació de cooperatives segons la seva tipologia.

Figura 8.2. Tipus de cooperatives que formen la mostra estudiada

Tipus de cooperatives	Núm.	%
Agràries	136	58,4
Treball associat	48	20,6
Serveis i transport	23	9,9
Ensenyament	9	3,9
Consum	8	3,4
Habitatge	6	2,6
Altres	3	1,2
Total	233	100

Hem constatat que les cooperatives que formen la mostra estudiada tenen un tamany superior a la mitja de les cooperatives catalanes. Això és degut a que la mostra només inclou les cooperatives que compleixen els requisits per haver de realitzar l'auditoria obligatòria dels comptes anuals. Tot i això, creiem que els resultats de l'estudi exploratori realitzat mantenen la seva rellevància informativa.

8.3. Metodologia utilitzada

La tècnica utilitzada per realitzar l'estudi és l'enquesta. A l'annex 1 es pot observar el qüestionari utilitzat per realitzar l'enquesta. Aquesta tècnica s'ha utilitzat en nombroses ocasions per analitzar les percepcions dels professionals de la comptabilitat davant la implementació de noves normes de comptabilitat. A més dels estudis esmentats anteriorment de Jermakowicz i Gornik-Tomaszewski (2006), Joshi, Bremser i Al-Ajmi (2008), i Ramos et al (2004), Navarro-García i Bastida (2010) realitzaren una enquesta als responsables d'empreses espanyoles cotitzades per conèixer el grau d'acceptació de les NIIF i comprovar si hi ha incentius suficients per a una implementació exitosa. I Blake et al (1995) també varen utilitzar aquesta tècnica per estudiar l'impacte de canvis en la regulació comptable a les empreses espanyoles.

La primera etapa del disseny del qüestionari ha consistit en revisar la literatura sobre la implementació de normes comptables internacionals en les cooperatives, incloent enquestes realitzades amb anterioritat. Mitjançant la informació obtinguda, s'ha elaborat un primer esborrany de l'enquesta que s'ha enviat a un grup d'experts en comptabilitat de cooperatives (assessors econòmics, auditors i professors d'universitat), i a una mostra pilot de 40 cooperatives. També s'han realitzat reunions amb 5 responsables de l'àrea de comptabilitat i finances per conèixer de primera mà, com s'estava duent a terme el

procés d'implementació de les normes comptables internacionals en les seves cooperatives.

Amb els comentaris obtinguts, s'ha elaborat una enquesta que consta de quatre parts:

- a) dades de la cooperativa
- b) preguntes sobre el procés d'implementació de les normes comptables internacionals
- c) preguntes sobre els efectes de la implementació
- d) preguntes sobre aspectes relacionats amb la competitivitat i la lluita contra la recessió.

L'enquesta està formada per preguntes tancades. Hem utilitzat la escala 5-point Likert, on 1 significa "molt poc important" i 5 "molt important".

L'enquesta s'ha enviat per correu electrònic a les cooperatives. Prèviament, s'havia realitzat una trucada a les persones que han rebut l'enquesta per informar-los de l'enviament. Amb aquesta acció s'espera millorar la ràtio de respostes. S'han realitzat dos enviaments durant el mes de setembre de 2012.

8.4. Presentació dels resultats

En aquest apartat es mostren els resultats obtinguts en la investigació empírica realitzada, d'acord amb la mostra i la metodologia anteriorment esmentades. Hem dividit l'anàlisi dels resultats de la investigació en 4 àrees diferents:

- Nivell de respostes obtingudes.
- Estat del procés d'adaptació del capital social cooperatiu a la NIC 32 i la CINIIF 2, i mecanismes utilitzats per adaptar-lo.

- Possibles efectes de l'adaptació del capital social cooperatiu.
- Accés de les cooperatives al finançament.

8.4.1. Nivell de respostes obtingudes

Hem obtingut respostes de 46 cooperatives. El nivell de resposta ha estat del 19,7%. Considerem que el nivell de respostes obtingut ha estat força satisfactori. En un estudi similar sobre la implementació de les normes comptables internacionals en empreses europees cotitzades realitzat per Jermakowicz i Gornik-Tomaszewski (2006), es va obtenir un nivell de respostes del 21%. I en un altre estudi sobre les particularitats de l'estructura financera de les cooperatives gallegues realitzat per Rodríguez et al (1997), es va obtenir una ràtio de respostes al voltant del 6%. En aquest sentit, és coneguda la dificultat d'obtenir un nivell de respostes elevat en les enquestes realitzades al sector cooperatiu.

Hem realitzat un test T per comprovar que no hi ha diferències en la tipologia de les cooperatives que han contestat l'enquesta i la mostra final de cooperatives. El test T mostra que en totes les tipologies, el percentatge de respostes no és diferent de la proporció de la mostra final.

8.4.2. Estat del procés d'adaptació del capital social cooperatiu i mecanismes utilitzats

Amb aquest primer grup de preguntes pretenem conèixer si les cooperatives han adaptat el seu capital social als criteris que estableixen les normes comptables adaptades a la normativa comptable internacional, per poder mantenir-lo en el patrimoni net. També ens interessa conèixer quins mecanismes han utilitzat les cooperatives per adaptar el capital.

A la figura 8.3 es pot observar un quadre resum de les respostes sobre la modificació dels Estatuts per adaptar el capital social cooperatiu.

Figura 8.3. Resultats de la pregunta sobre la modificació dels Estatuts

	Núm. respostes	%
La cooperativa ha modificat els Estatuts.	23	50
La cooperativa té previst modificar els Estatuts.	5	10,9
La cooperativa no té previst modificar els Estatuts	18	39,1
Total	46	100

Els resultats indiquen que un 60,9% de les cooperatives enquestades han optat per modificar els seus Estatuts per adaptar les característiques del capital social cooperatiu a les noves normes comptables. En aquest sentit, es compleixen les previsions d'alguns investigadors com Vargas (2011) que apuntava que els majors problemes es plantegen per a les cooperatives de major tamany i amb un alt nivell de capitalització, i que per tant, aquestes serien les més interessades en adaptar les característiques del seu capital social, donat que són cooperatives que constantment necessiten realitzar inversions i obtenir recursos per finançar-les.

Tot i això, els resultats de la figura 8.3 també indiquen que un 39,1% de les cooperatives enquestades no han modificat els seus Estatuts ni tenen previst fer-ho. Això significa que hauran de traspasar el capital social del patrimoni net al passiu.

Per tal d'obtenir més informació sobre la relació entre la decisió d'adaptar el capital social cooperatiu i el nivell de capitalització de la cooperativa, hem classificat les

cooperatives que han respost l'enquesta en quatre grups o quartils (Q) en funció del seu nivell de capitalització. A continuació s'exposen els detalls de la classificació:

Figura 8.4. Classificació de les cooperatives segons la seva xifra de capital social

Quartil	Xifra de capital social (en €)	Núm. Cooperatives
Q1	Fins a 45.000	12
Q2	Entre 45.001 i 225.000	11
Q3	Entre 225.001 i 2.500.000	11
Q4	Més 2.500.001	12
Total		46

De manera que el Q1 està format per les cooperatives que presenten una xifra de capital social més baixa i el Q4 està format per les que presenten una xifra de capital més elevada.

Figura 8.5. Resultats de la pregunta sobre la modificació dels Estatuts segons el nivell de capitalització

	Q1	Q2	Q3	Q4	Total
La cooperativa ha modificat els Estatuts.	6	5	5	7	23
La cooperativa té previst modificar els Estatuts.	0	1	3	1	5
La cooperativa no té previst modificar els Estatuts	6	5	3	4	18
Total	12	11	11	12	46

Les dades obtingudes en la figura 8.5 indiquen que 8 de 10 cooperatives que formen part del Q4 han adaptat el capital social o tenen previst fer-ho. Mentre que només 6 de 10 cooperatives del Q1 han adaptat el capital social. Per tant, les dades confirmen que les cooperatives més capitalitzades tendeixen a modificar el capital social per adaptar-lo a les noves normes comptables.

Un segon objectiu és conèixer quins han estat els motius que han portat a les cooperatives enquestades a modificar els seus Estatuts, o a no fer-ho. La figura 8.6 indica que els principals motius per adaptar les característiques del capital social han estat:

- Mantenir la imatge de solvència de la cooperativa enfront a tercers. El 96,4% dels enquestats creuen que és important o molt important adaptar el capital social per mantenir la imatge de solvència de la cooperativa.
- Mantenir l'accés al finançament bancari. El 85,7% dels enquestats creuen que és important o molt important adaptar el capital social per mantenir l'accés al finançament bancari.

Figura 8.6. Resultats de la pregunta sobre els motius per adaptar el capital social

Motius per adaptar el capital social cooperatiu							
	Obs.	ranq.	mitja	desviació típica	moda	PI/MPI (%)	I/MI (%)
Mantenir la imatge de solvència	28	1	4,75	0,64	5	3,6%	96,4%
Mantenir l'accés al finançament bancari	28	2	4,35	0,82	5	3,6%	85,7%
Poder decidir quan es torna el capital als socis que demanin la baixa de la cooperativa	28	4	2,64	1,36	1	50,0%	35,7%
Els assessors econòmics de la cooperativa ho han aconsellat	28	3	2,79	1,54	1	42,9%	42,9%
PI, poc important; MPI, molt poc important; I, important; MI, molt important. El valors de la mitja van des de 1 (molt poc important) fins a 5 (molt important). La moda és la resposta més freqüent.							

La figura 8.7 indica que els motius principals per no adaptar el capital social cooperatiu a les normes comptables internacionals han estat:

- La dificultat que els socis aprovin l'adaptació del capital social. La meitat dels enquestats considera que aquest és un motiu important o molt important per no adaptar el capital social. Segons hem pogut constatar en les reunions amb directius de cooperatives, la capacitat de lideratge dels directius és un factor important per proposar determinats canvis en el funcionament de la cooperativa.
- L'escassa importància del capital social en el conjunt del patrimoni net. El 38,95% dels enquestats considera que aquest és un motiu important o molt important per no adaptar el capital social. En aquest sentit, en la majoria de cooperatives, la partida més important del patrimoni net són les reserves obligatòries, que actuen com a garantia enfront a tercers.

Figura 8.7. Resultats de la pregunta sobre els motius per no adaptar el capital social

Motius per no adaptar el capital social cooperatiu							
	Obs.	ranq.	mitja	desviació títpica	moda	PI/MPI (%)	I/MI (%)
1.Els tràmits administratius del procés d'adaptació del capital són complicats	18	4	2,22	1,06	2	66,7%	16,7%
2.L'adaptació del capital social no és necessària per a la cooperativa per la poca importància del capital social	18	2	3,05	1,47	5	33,3%	38,9%
3.És molt complicat que els socis aprovin l'adaptació del capital social	18	1	3,44	1,42	5	27,8%	50,0%
4.No coneixem la nova normativa comptable i els efectes previstos per a la cooperativa	18	3	2,33	1,57	1	66,7%	27,8%
5.Els assessors econòmics de la cooperativa ho han desaconsellat	18	5	2,16	1,29	1	61,1%	16,7%

Un tercer objectiu és conèixer els mecanismes utilitzats per les cooperatives que han adaptat el capital social a les normes comptables adaptades a les NIIF. Com hem apuntat en el cinquè capítol, el Decret Llei 1/2011, que modificava la Llei 18/2002, de

Cooperatives de Catalunya, proposava tres mecanismes diferents per adaptar el capital social a la normativa comptable internacional. Les respostes obtingudes s'inclouen en la figura 8.8.

Figura 8.8. Mecanismes per adaptar el capital social

Mecanismes	Núm. respostes	%
Convertir totes les aportacions dels socis en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel Consell Rector.	19	67,9
Convertir una part de les aportacions dels socis en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel Consell Rector.	5	17,9
Establir un límit de devolució d'aportacions de capital en base a un percentatge del capital social.	4	14,2
Total	28	100

El 67,9% dels enquestats varen optar per convertir totes les aportacions al capital social. Els directius entrevistats consideraven que aquest era el mètode més clar i més fàcil d'aplicar a les cooperatives. També apuntaven que era el mètode que els havien recomanat els assessors i auditors per poder mantenir el capital social cooperatiu al patrimoni net.

El Decret Llei 1/2011 inclou diverses mesures o cauteles per tal d'incentivar el reemborsament de les aportacions de capital als socis que demanin la baixa de la

cooperativa, i compensar la pèrdua del dret de reemborsament automàtic. En la figura 8.9, s'inclou les respostes obtingudes sobre l'ús d'aquestes mesures a les cooperatives.

Figura 8.9. Cauteles previstes

Cauteles	Núm. respostes	%
Les aportacions dels nous socis s'efectuaran mitjançant l'adquisició de les aportacions pendents de reemborsar als socis que hagin demanat la baixa.	8	28,6
Les aportacions pendents de reemborsar tindran preferència en la percepció de remuneracions (interessos, retorns, etc.).	4	14,3
Els titulars de les aportacions pendents de reemborsar tindran preferència en cas de liquidació de l'haver social.	2	7,1
En el cas que les aportacions pendents pertanyin a socis que causin baixa forçosa justificada, els socis que romanguin a la cooperativa hauran d'adquirir les aportacions en un termini màxim de 6 mesos des de la data de la baixa.	3	10,7
No han introduït cauteles.	13	46,4
No sap/No contesta.	5	17,9

Segons les dades obtingudes, 13 de les 28 cooperatives que han adaptat el capital social a les noves normes comptables, no han incorporat cap tipus de cautela en els seus Estatuts. Els resultats indiquen que les cauteles més utilitzades han estat:

- Les aportacions dels nous socis s'efectuaran mitjançant l'adquisició de les aportacions pendents de reemborsar als socis que hagin demanat la baixa.

- Les aportacions pendents de reemborsar tindran preferència en la percepció de remuneracions (interessos, retorns, etc.).
- En el cas que les aportacions pendents pertanyin a socis que causin baixa forçosa justificada, els socis que romanguin a la cooperativa hauran d'adquirir les aportacions en un termini màxim de 6 mesos des de la data de la baixa.

8.4.3. Efectes de l'adaptació del capital social cooperatiu

Amb aquest segon grup de preguntes pretenem conèixer els efectes esperats de la implementació de les normes comptables adaptades a les NIIF en el capital social cooperatiu. Darrerament, molts investigadors en comptabilitat de cooperatives han alertat dels possibles efectes negatius que podria tenir la NIC 32 en el capital social cooperatiu (Cubedo, 2006; Marí, 2006; Fernández Guadaño, 2006; Polo, 2007; Aria i Montegut, 2012). Fins al moment, no hi ha dades reals d'aquestes efectes, donat que la primera aplicació de la nova normativa comptable s'ha produït en els comptes anuals de 2011. El present estudi pretén obtenir més informació sobre els efectes previstos pels responsables de les cooperatives.

En primer lloc, hem preguntat als enquestats quina part del capital social han hagut de traspasar, o tenen previst traspasar, del patrimoni net al passiu. La figura 8.10 presenta els resultats obtinguts.

Figura 8.10. Capital social traspasat del patrimoni net al passiu

Percentatge de capital social traspasat	Núm. respostes	%
0%	14	30,4
Entre el 1 i el 25%	6	13
Entre el 26 i el 50%	2	4,4
Entre el 51 i el 75%	1	2,2
Més del 75%	21	45,6
No sap/No contesta	2	4,4
Total	46	100

El 30,4% dels enquestats creuen que podran mantenir tot el seu capital social en el patrimoni net de la cooperativa. En canvi, el 45,6% dels enquestats creu que hauran de traspasar més del 75% del seu capital social del patrimoni net al passiu. Això és degut a que no han adaptat el capital social a les noves normes comptables, o que sí ho han fet, però de forma parcial. En aquest sentit, considerem que aquestes dades apunten a que les noves normes comptables tindran efectes importants en el capital social i en l'estructura de finançament de les cooperatives. En el següent capítol, intentarem contrastar aquestes previsions mitjançant un anàlisi dels comptes anuals de les cooperatives abans i després de la primera aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF2.

En segon lloc, hem preguntat als enquestats quins creuen que podrien ser els efectes de l'adopció de les normes comptables internacionals en el sector cooperatiu.

Figura 8.11. Efectes previstos de l'aplicació de les NIC-NIIF en el capital social cooperatiu

Principals efectes de l'adopció de les normes comptables internacionals							
	Obs.	ranq.	mitja	desviació típtica	moda	PI/MPI (%)	I/MI (%)
1.Deteriorament de la imatge de solvència	46	1	3,84	1,31	5	15,2%	69,6%
2.Augment del risc d'insolvència i dissolució de la cooperativa	46	4	2,39	1,27	2	60,9%	17,4%
3.Dificultat d'accés al finançament i augment del cost	46	2	3,78	1,31	5	15,2%	65,2%
4.Complicació dels processos de intercooperació i fusió	46	6	2,09	1,15	1	65,2%	10,9%
5.Disminució de les aportacions de capital dels socis	46	3	2,80	1,20	3	41,3%	32,6%
6.Pèrdua de la condició de cooperativa fiscalment protegida	46	5	2,19	1,16	1	60,9%	13,0%

La figura 8.11 indica els principals efectes previstos pels enquestats:

- En primer lloc, el deteriorament de la imatge de solvència de les cooperatives. El 69,6% dels enquestats estan d'acord o molt d'acord en que l'aplicació de les normes internacionals de comptabilitat provocaran efectes negatius en la solvència de les cooperatives. En aquest sentit, diversos estudis realitzats per investigadors en comptabilitat de cooperatives han demostrat empíricament que les ràtios de solvència de les cooperatives podrien empitjorar amb l'aplicació de les normes comptables internacionals (Marí, 2006; Fernández Guadaño, 2006; Arias i Montegut, 2012).
- En segon lloc, més dificultats per accedir al finançament. El 65,2% dels enquestats estan d'acord o molt d'acord en que l'aplicació de les noves normes afectarà al finançament de les cooperatives. Com veurem en l'apartat següent, els enquestats consideren que les entitats financeres prenen decisions sobre la concessió de finançament a les cooperatives en base, principalment, a les dades econòmiques (informació financera, ràtios econòmiques, etc.). Creuen que l'empitjorament de la

ràtio de solvència, combinat amb altres factors, dificultarà l'accés de les cooperatives al finançament bancari. En aquest mateix sentit, Polo i Gomis (2011) apuntaven que si els analistes financers utilitzen informació quantitativa (comptable), les cooperatives tindrien dificultats per accedir al finançament degut a l'aplicació de les normativa internacional.

Creiem que les percepcions dels responsables de les cooperatives sobre els possibles efectes de la implementació de les noves normes comptables en el capital social són coherents amb els motius que els han portat a adaptar el capital social cooperatiu (veure figura 8.6).

8.4.4. Accés de les cooperatives al finançament

Amb aquest tercer grup de preguntes, pretenem conèixer quina podria ser la situació de les cooperatives enfront al finançament bancari després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a les NIIF.

En l'apartat anterior, hem comentat que més del 60% dels enquestats creuen que les cooperatives que no adaptin el seu capital social a les normes comptables internacionals tindran més dificultats per obtenir finançament bancari.

Hem preguntat als enquestats quins creuen que són els elements que tenen en compte els analistes financers de les entitats financeres per decidir si concedeixen finançament a les cooperatives.

Figura 8.12. Aspectes clau en la concessió de finançament bancari a les cooperatives

Aspectes determinants en la concessió de préstecs bancaris							
	Obs.	ranq.	mitja	desviació títpica	moda	PI/MPI (%)	I/MI (%)
1.La relació de confiança entre els socis i gestors de la cooperativa i els directius i analistes de l'entitat bancària	46	4	2,82	1,21	4	39,1%	37,0%
2.La informació financera inclosa en els comptes anuals de la cooperativa	46	1	4,54	0,68	5	0,0%	89,1%
3.El grau de coneixement de les activitats que realitza la cooperativa que té l'entitat bancària	46	3	3,36	0,99	3	17,4%	41,3%
4.La informació històrica de les operacions realitzades amb la cooperativa	46	2	3,73	1,14	4	10,9%	60,9%

La figura 8.12 indica que el 89,1% dels enquestats considera que la informació financera inclosa en els comptes anuals de la cooperativa és un aspecte important o molt important per a la concessió de finançament bancari. En aquest sentit, els enquestats creuen que si empitjoren les dades econòmiques de les cooperatives, augmentarà la dificultat per obtenir finançament bancari. Aquests resultats coincideixen amb els de l'estudi de Polo i Gomis (2011), en el que la majoria dels experts consultats consideraven que la reclassificació del capital dificultaria l'accés al finançament de les cooperatives.

Els resultats obtinguts revelen que altres aspectes determinants per a la concessió de finançament bancari són la informació històrica de les operacions relacionades amb la cooperativa, i el grau de coneixement que té l'entitat financera de les activitats que realitza la cooperativa.

En canvi, un 39,1% dels enquestats creu que la relació de confiança entre els socis i gestors de la cooperativa i els analistes i directius de l'entitat financera té poca o molt poca importància en la concessió de finançament bancari. En aquest sentit, diversos directius entrevistats, consideren que la presa de decisions de finançament s'ha desplaçat de les oficines bancàries a la seu central, i això ha provocat que, generalment,

només es valorin els aspectes econòmics, i es valorin menys els aspectes qualitatius (històric d'operacions, puntualitat en els pagaments, etc.).

Donat que els enquestats creuen que la informació financera de la cooperativa és l'aspecte més determinant en la presa de decisions de finançament per part de les entitats financeres. En aquest sentit, hem preguntat als enquestats si consideren que els analistes financers estan suficientment informats sobre les noves normes comptables que afecten el capital social cooperatiu.

Figura 8.13. Nivell informació suficient dels analistes financers sobre les normes comptables internacionals i els seus efectes en el capital social cooperatiu

	Núm. respostes	%
Sí	5	10,9
No	28	60,9
No sap/No contesta	13	28,2
Total	46	100

Un percentatge elevat dels enquestats creuen que els analistes financers no estan prou ben informats sobre les noves normes comptables i els efectes de la seva aplicació en el capital social cooperatiu. En aquest sentit, els enquestats creuen que els analistes no coneixen el possible empitjorament de la ràtio de solvència de les cooperatives com a conseqüència de la implementació d'aquestes normes comptables en el capital social de les cooperatives.

Per tal de completar la informació obtinguda sobre el finançament cooperatiu, hem preguntat als enquestats si creuen que la limitació del dret de reemborsament de les aportacions de capital, pot reduir les aportacions de capital dels socis a la cooperativa.

Figura 8.14. Repercussió de la limitació de dret de reemborsament del capital social en les aportacions de capital dels socis a la cooperativa

	Núm. respostes	%
Sí	16	34,8
No	21	45,7
No sap/No contesta	9	19,6
Total	46	100

Un 45,7% enquestats creuen que la limitació del dret de reemborsament del capital social, no afectarà a les aportacions de capital dels socis. Consideren que els socis continuaran realitzant les aportacions de capital necessàries. En canvi, un 34,8% dels enquestats considera que els socis reduiran les seves aportacions de capital a la cooperativa, degut a que no tindran la seguretat de poder recuperar el capital en cas de donar-se de baixa de la cooperativa.

8.5. Conclusions

En aquest capítol hem analitzat les percepcions dels responsables de les cooperatives en relació a l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2. En aquest sentit, hem estudiat alguns aspectes relacionats amb el procés d'adaptació del

capital social cooperatiu, i els efectes previstos en la situació economicofinancera de les cooperatives.

La informació s'ha recollit mitjançant una enquesta als responsables de 46 cooperatives que presenten comptes anuals auditats al Registre Central de Cooperatives de Catalunya.

Gairebé un 61% de les cooperatives enquestades han optat per adaptar el seu capital social. Això vol dir que aquestes cooperatives han transformat les aportacions de capital amb dret de reemborsament en cas de baixa del soci, en aportacions de capital el dret de reemborsament de les quals pot ser rebutjat incondicionalment pel Consell Rector. Els responsables d'aquestes cooperatives creuen que els principals motius per adaptar el capital social són mantenir la imatge de solvència de la cooperativa i l'accés al finançament bancari. D'altra banda, els responsables de les cooperatives que no han adaptat el capital social consideren que és molt complicat que els socis aprovin l'adaptació del capital social, donat que haurien de renunciar al dret de reemborsament unilateral del capital aportat a la cooperativa. Un altre motiu per no adaptar el capital social és l'escassa importància d'aquest en l'estructura de finançament de la cooperativa.

Segons les dades obtingudes, creiem que el nivell d'adaptació del capital social a les noves normes comptables és elevat, però encara hi ha un nombre important de cooperatives que no han adaptat el capital, i això ens fa pensar que els efectes en el sector cooperatiu seran importants.

En aquest sentit, gairebé la meitat dels enquestats creuen que hauran de traspasar més del 75% del capital social al passiu a partir de l'any 2011. Segons els enquestats, els

principals efectes de les noves normes comptables seran el deteriorament de la imatge de solvència i l'increment de les dificultats per accedir al finançament bancari.

El 89% dels responsables de les cooperatives consideren que els analistes financers basen les seves decisions de concessió de finançament en funció de les dades comptables. En aquest sentit, creuen que qualsevol variació negativa en la situació economicofinancera de la cooperativa afectarà a l'accés al finançament de les cooperatives.

Segons les dades obtingudes, podem concloure que les cooperatives que acostumen a finançar les seves inversions amb recursos bancaris hauran d'adaptar el capital social a les noves normes comptables per no tenir problemes d'accés al finançament bancari. També hauran de capitalitzar-se adequadament per no dependre en excés de les entitats financeres. En aquest sentit, la majoria dels enquestats creuen que l'adaptació del capital social a les noves normes comptables no suposarà una reducció de les aportacions del capital dels socis a la cooperativa.

Som conscients que els resultats de l'enquesta només reflecteixen les opinions dels responsables de cooperatives amb un tamany important. Tot i això, considerem que els resultats obtinguts serveixen per conèixer millor l'estat de l'adaptació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 i la CINIIF 2 en el capital social cooperatiu, i les percepcions al respecte dels responsables de les cooperatives. Aquests resultats també ens serveixen, per plantejar l'estudi de l'impacte de la primera aplicació de les normes comptables adaptades a la normativa comptable internacional en el sector cooperatiu, que realitzarem en el pròxim capítol.

CAPÍTOL 9: ESTUDI EMPÍRIC SOBRE L'IMPACTE DE LA PRIMERA APLICACIÓ DE LES NOVES NORMES COMPTABLES ADAPTADES A LA NIC 32 EN EL CAPITAL SOCIAL COOPERATIU

9.1. Introducció

Des de l'1 de gener de 2011, les cooperatives han d'aplicar les normes comptables que s'inclouen a l'Ordre EHA/3360/2010 per elaborar els seus comptes anuals. Aquestes normes han estat adaptades al Pla General de Comptabilitat de 2007, i per tant, segueixen les directius que estableix la normativa comptable internacional (NIIF).

Com a conseqüència d'aquest procés d'harmonització, s'han produït canvis importants en les normes comptables que estableixen la classificació del capital social cooperatiu. Segons les normes comptables adaptades a la NIC 32, el capital social cooperatiu reemborsable s'ha de considerar un passiu o un instrument financer compost, enlloc d'un instrument de patrimoni.

Segons hem apuntat en capítols anteriors, sembla que aquest canvi en la classificació del capital social cooperatiu podria tenir conseqüències importants en la situació economicofinancera de les cooperatives. La primera aplicació d'aquestes normes tindrà lloc en els comptes anuals de 2011. I serà d'aplicació obligatòria per a les més de 22.000 cooperatives que desenvolupen la seva activitat a Espanya.

L'estudi que es presenta a continuació té tres objectius. En primer lloc, s'analitzarà l'impacte de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en la situació patrimonial i econòmica d'una mostra de cooperatives catalanes. L'impacte es mesurarà mitjançant les variacions de les masses patrimonials del balanç i de diverses ràtios calculades. En segon lloc, s'analitzarà si existeixen diferències significatives en la

informació financera que presenten aquestes cooperatives abans i després de l'aplicació de les normes comptables adaptades. Per examinar si existeixen diferències en la informació financera, es realitzarà la prova dels rangs amb signe de Wilcoxon. I en tercer lloc, s'analitzarà si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de les normes adaptades entre cooperatives que formen part de diversos grups independents entre sí. Per examinar si existeixen diferències en l'impacte relatiu, es realitzarà la prova U de Mann-Whitney.

El capítol està dividit en quatre parts. En la primer part, es detallen els objectius de l'estudi, les hipòtesis que es testejaran al llarg de l'estudi, i la mostra de cooperatives analitzada. En la segona part, s'explicarà la metodologia que s'utilitza per realitzar l'estudi, les eines d'anàlisi i les tècniques estadístiques que s'aplicaran. En la tercera part, s'exposaran els resultats que s'han obtingut. I finalment, en la quarta part, s'explicaran les conclusions de l'estudi.

9.2. Objectius de l'estudi, hipòtesis de treball i mostra analitzada

9.2.1. Objectius

Aquest estudi d'investigació planteja els tres objectius següents:

1. Analitzar l'impacte de la primera aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en la situació patrimonial i econòmica les cooperatives. Per realitzar aquest estudi, s'analitzarà la informació financera de 2010 mitjançant l'ús de tècniques d'anàlisi econòmica i financera (masses patrimonials, ràtios, etc.). La informació financera de 2010 ha estat elaborada de nou tenint en compte les normes comptables adaptades a la NIC 32. D'aquesta manera es disposa d'informació comparativa

d'abans i després de l'aplicació de les normes comptables que modifiquen la classificació del capital social cooperatiu.

2. Analitzar si existeixen diferències significatives en les dades comptables i les ràtios de 2010 de les cooperatives abans i després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32. Es realitzarà la prova dels rangs de Wilcoxon per comprovar si es pot rebutjar la hipòtesi nul·la de que no es produeixen variacions significatives en les dades comptables i les ràtios de 2010 quan s'apliquen les normes comptables adaptades a la NIC 32.
3. Analitzar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de les noves normes comptables adaptades a la NIC 32 entre diverses grups independents de cooperatives. Es realitzarà la prova U de Mann-Whitney per comprovar si es pot rebutjar la hipòtesi nul·la de que no un grup d'anàlisi no té variacions significatives respecte un altre quan s'apliquen les normes comptables adaptades a la NIC 32.

9.2.2. Hipòtesis

Les hipòtesis que contrasta la investigació són les següents:

H0: No hi ha diferències significatives en els valors comptables de les partides del balanç i les ràtios de les cooperatives obtinguts sota normes comptables adaptades i no adaptades a la NIC 32.

H1: No hi ha diferències significatives en l'impacte relatiu de les normes comptables adaptades a la NIC 32 en els valors les partides del balanç i les ràtios, de les cooperatives que han modificat les característiques del capital social i les cooperatives que no ho han fet.

9.2.3. Mostra

La mostra està formada per cooperatives que varen presentar comptes anuals auditats al 2011 en el Registre Central de Cooperatives de Barcelona. Com ja hem indicat en el capítol anterior (veure punt 8.2.2), en aquest Registre es dipositen els comptes anuals i les auditories de comptes de les cooperatives de primer grau obligades a auditar i els comptes anuals de les cooperatives de segon grau, federacions i confederació.

Donat que les cooperatives que formen part de la mostra estan obligades a presentar els comptes anuals auditats, significa que compleixen els criteris de tamany o formen part d'algun dels grups anteriorment esmentats. En aquest sentit, creiem que les cooperatives que formen part de la mostra tenen un tamany superior a la majoria de les cooperatives catalanes. Tot i això, hem considerat que era oportú analitzar els comptes anuals auditats d'una mostra de cooperatives pels motius següents:

- a) Considerem que les dades obtingudes dels comptes anuals auditats tenen un alt nivell de fiabilitat. En aquest sentit, els resultats obtinguts de l'anàlisi d'aquestes dades també tindrà un nivell de fiabilitat elevat. Hem comprovat que tots els comptes anuals de les cooperatives que formen part de la mostra presenten un informe d'auditoria favorable.
- b) Com ja hem indicat en el capítol anterior, les cooperatives que presenten comptes anuals auditats tenen un pes molt important en el conjunt del sector cooperatiu de Catalunya. Segons hem pogut comprovar, fins a 30 cooperatives que formen part de la mostra analitzada, varen estar incloses en el rànquing de les empreses més rellevants de la economia social a Espanya que elabora la Confederació Espanyola de la Economia Social (CEPES, 2010).

A desembre de 2012, el Registre Central de Cooperatives disposava dels comptes anuals de 2011 auditats i aprovats de 100 cooperatives. Només es varen incloure els comptes anuals tancats a 31 de desembre de 2011. Les cooperatives que varen presentar els comptes tancats a 30 de juny de 2011 encara no estaven obligades a aplicar les normes comptables adaptades a la NIC 32, i per tant, no era possible valorar l'impacte d'aquesta norma. De la mostra anterior de 100 cooperatives, se'n varen descartar dues. Una per defectes importants en la informació financera presentada. I l'altra perquè era una caixa rural i la seva informació financera presentava diferències importants respecte la informació de la resta de cooperatives. Finalment, la mostra analitzada està formada per 98 cooperatives.

A continuació realitzem una classificació de les cooperatives que formen part de la mostra analitzada segons la seva tipologia i la seva distribució geogràfica.

Figura 9.1. Classificació mostra cooperatives segons tipologia

	Número cooperatives de la mostra	%	Facturació cooperatives de la mostra	%
Agràries	45	45,9%	477.452.985	48,5%
Treball associat	22	22,4%	238.888.939	24,3%
2n grau	9	9,2%	71.615.865	7,3%
Habitatges	6	6,1%	101.409.069	10,3%
Consum. i usuaris	5	5,1%	78.758.416	8,0%
Confederació/Federacions	5	5,1%	1.011.421	0,1%
Mixtes	3	3,1%	8.434.441	0,9%
Serveis	3	3,1%	6.781.139	0,7%
Total	98	100,0%	984.352.276	100,0%

La mostra analitzada inclou diferents tipus de cooperatives que desenvolupen l'activitat en diferents sectors. En aquest sentit, creiem que la mostra representa correctament la població de cooperatives existents a Catalunya.

Les cooperatives agràries són les més nombroses en la mostra analitzada i les que tenen una xifra de facturació més elevada. Això és degut a que una bona part de les cooperatives agràries tenen una secció de crèdit, i estan obligades a auditar els seus comptes anuals. En segon lloc, hi ha les cooperatives del treball que són les més nombroses a Catalunya. I en tercer lloc, les cooperatives de segon grau.

Al 2010, les cooperatives que formen part de la mostra varen aconseguir una xifra de facturació superior als 984 milions d'euros. Aquesta xifra representa gairebé el 21,5% de la facturació total de les cooperatives catalanes en aquest període, que va ser de 4.600 milions d'euros.

En la figura 9.2, també hem realitzat una classificació de les cooperatives analitzades segons la situació geogràfica de la seva seu social.

Figura 9.2. Classificació mostra cooperatives segons situació geogràfica

	Número cooperatives de la mostra	%	Facturació cooperatives de la mostra	%
Barcelona	48	49,0%	430.817.214	43,8%
Tarragona	31	31,6%	55.384.901	5,6%
Lleida	13	13,3%	425.781.139	43,3%
Girona	6	6,1%	72.369.022	7,4%
Total	98	100,0%	984.352.276	100,0%

Com es pot comprovar en el quadre anterior, la mostra de cooperatives analitzades inclou cooperatives situades en les quatre províncies de Catalunya. Les cooperatives situades a la província de Barcelona són les més nombroses a la mostra analitzada. En segon lloc, tenim les cooperatives de Tarragona. I en tercer lloc, les cooperatives de Lleida. En aquest sentit, el número de cooperatives existents en les diverses províncies

catalanes segueix aquest mateix ordre. Creiem que la mostra representa correctament la distribució geogràfica de la població de cooperatives catalanes.

En l'annex 2, adjuntem una llista amb les cooperatives que formen part de la mostra analitzada.

Segons les dades obtingudes de l'anàlisi de la memòria dels comptes anuals de les cooperatives que formen part de la mostra i de la informació obtinguda del Registre de cooperatives de Catalunya, hem pogut saber que hi ha un total de 20 cooperatives (de les 98 cooperatives que formen la mostra estudiada) que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els seus estatuts. Això suposa gairebé un 20% de les cooperatives estudiades. En la figura 9.3, s'inclou una llista d'aquestes 20 cooperatives que han modificat els seus estatuts:

Figura 9.3. Llista cooperatives que han adaptat els estatuts

Cooperativa	Tipus	Província
Abacus	treball associat	Barcelona
Actua	treball associat	Barcelona
Celler cooperatiu i SC Sant Miquel de Batea	Agrària	Tarragona
Clade Grup Empresarial	segon grau	Barcelona
COFAC Ferreteros Asociados	Consum	Barcelona
Cooperativa d'Ivars d'Urgell	Agrària	Lleida
Copaga	Agraria	Lleida
Cotecnica	segon grau	Lleida
Escola Sant Gervasi	Treball associat	Barcelona
Gedi gestió i disseny social	Treball associat	Barcelona
La Gironina	Agrària	Girona
Linyola agropecuaria i SC	Agrària	Lleida
Lleters de Catalunya	segon grau	Girona
Suara	treball associat	Barcelona
Taller TEB Escola Barcelona	segon grau	Barcelona
Taller Jeroni de Moragas	Treball associat	Barcelona
TEB Barcelona	treball associat	Barcelona
TEB habitatge	mixta	Barcelona
TEB Solucions	Treball associat	Barcelona
TEB Vallés	Treball associat	Barcelona

9.3. Metodologia utilitzada

L'estudi empíric consisteix en analitzar l'impacte de l'aplicació de la NIC 32 en diverses variables economicofinanceres de les cooperatives. Hem constatat que es poden utilitzar diverses tècniques estadístiques per realitzar aquest estudi. En primer lloc, la prova de la suma de rangs de Wilcoxon permet comprovar si hi ha diferències entre les distribucions de dues poblacions a partir de dues mostres dependents o relacionades. Aquesta prova s'utilitza per contrastar la hipòtesi nul·la que les diferències entre dues mostres relacionades són significatives (Callao et al, 2010, Lanto i Sahlström, 2009). En segon lloc, la prova U de Mann-Whitney permet comprovar si dues mostres aleatòries i independents entre sí procedeixen d'una mateixa població.. Aquesta prova s'utilitza per contrastar la hipòtesi nul·la que les diferències entre dues mostres independents entre sí són significatives. (Callao et al, 2010)que I en tercer lloc, l'anàlisi de la regressió i la correlació s'utilitzen per establir si existeixen relacions entre els valors de dues variables en una població. Aquestes proves s'utilitzen per contrastar la hipòtesi nul·la que existeix correlació entre dues variables en una determinada població (Bueren et al, 2008).

En aquest estudi empíric, hem utilitzat l'anàlisi economicofinancera per conèixer les diferències en la informació financera i les ràtios de la mostra abans i després de l'aplicació de la NIC 32. També hem utilitzat la prova de la suma de rangs de Wilcoxon i la prova U de Mann-Whitney. Considerem que aquestes proves són més adequades per contrastar les hipòtesis plantejades que les proves de la regressió i la correlació. A més, hem comprovat que existeixen estudis similars com Callao et al (2010) i Lanto i Sahlström (2009) que utilitzen el test de la suma de rangs de Wilcoxon per constrastar si existien diferències significatives en la informació financera i les ràtios calculades segons normes comptables nacionals i NIIF, i la prova U de Mann-Whitney per

constratsar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de les NIIF entre dues mostres d'empreses independents entre sí.

A continuació es fa una breu descripció de les eines d'anàlisi utilitzades en l'estudi empíric:

9.3.1. Anàlisi economicofinancera

L'anàlisi economicofinancera és una tècnica d'anàlisi que s'ha utilitzat en un gran nombre de treballs, tant en la seva vessant teòrica com en l'aplicació pràctica. En el camp de les societats mercantils destaquen els treballs de Bernstein (1984), Álvarez (1985), Foster (1986), Rivero (1996), Castelló i Lizcano (1998), Banegas et al (1998), Amat (2003) i Amat i Genescà (2011), entre d'altres. En el camp de les cooperatives destaquen els treballs de Simón i Alonso (1995), Alarcón *et al* (1995), Oltra i Segura (1989), Sabaté (1999), Vidal *et al* (2000, 2001), Montegut *et al* (2002) Gómez-Limón *et al* (2003), Marí (2006), Montegut i Cristóbal, (2010) i Amat i Perramon (2011).

En aquest cas, l'objectiu de l'anàlisi economicofinancera és investigar si es produeixen canvis en la informació financera i les ràtios de les cooperatives després de l'aplicació de la normativa comptable adaptada a la NIC 32. Per realitzar aquest anàlisi s'han seguit els passos següents:

1. En primer lloc, s'ha creat una base de dades amb la informació financera de les cooperatives de la mostra. La informació financera prové dels comptes anuals de 2011 presentats al Registre Central de Cooperatives. L'anàlisi economicofinancer s'ha realitzar amb les dades comptables de 2010. Aquestes han estat elaborades seguint la normativa comptable no adaptada a la NIC 32. Per poder estudiar els canvis en les dades comptables abans i després de l'aplicació de la NIC 32, s'han

modificat les dades comptables de 2010 aplicant la normativa comptable adaptada a la NIC 32. S'ha utilitzat la informació sobre els fons propis inclosa en l'Estat de Canvis del Patrimoni Net i la Memòria dels comptes anuals.

2. En segon lloc, s'ha determinat les variables clau que s'estudiaran en l'anàlisi econòmico-financer. Aquestes variables clau estaran formades per dades comptables del balanç i del compte de pèrdues i guanys, i ràtios que es poden veure afectades per l'aplicació de la NIC 32. Les variables clau s'han escollit tenint en compte les variables més utilitzades en els estudis esmentats en el punt anterior, i en altres estudis que analitzen els efectes de l'aplicació de noves normes de comptabilitat en la informació financera, com és el cas dels estudis de Hung i Subramanyam (2007), Callao et *al* (2007, 2010), Beuren, Hein i Klann (2008), i Lanto i Sahlström (2009).

En la figura 9.4 s'inclouen les variables clau analitzades.

Figura 9.4. Variables clau analitzades

Dades comptables del balanç i compte de pèrdues i guanys	Ràtios
Actiu no corrent	Solvència (actius totals/passius totals)
Actiu corrent	Palanquejament (actiu total/patrimoni net*BAI/BAII)
Deutors comercials	Endeutament (passiu total/actiu total)
Tresoreria	Qualitat del deute (passiu CT/passiu total)
Actiu total	ROE (benefici net/patrimoni net)
Patrimoni net	Acid test (caixa/passiu CT)
Capital social	Liquiditat (actius corrents/passiu CT)
Passiu no corrent	Autonomia (patrimoni net/passiu total)
Deutes amb característiques especials a llarg termini	Cobertura (patrimoni net/actiu no corrent)
Recursos permanents	Tresoreria (deutors+caixa/passiu CT)
Passiu corrent	Solvència a llarg termini (capital social/actiu total)
Deutes amb característiques especials a curt termini	
Deutes amb característiques especials totals	
Passiu total	
Import net de la xifra de negocis	
Resultat d'exploració (BAII)	
Resultat abans d'impostos (BAI)	
Excedent net	

3. En tercer lloc, s'han calculat les ràtios anteriors amb la informació financera de 2010 abans i després de l'aplicació de la NIC 32. Finalment, s'han calculat les variacions de les dades comptables i les ràtios obtingudes abans i després de l'aplicació de la NIC 32.

9.3.2. Prova de la suma de rangs de Wilcoxon

El test de la suma de rangs de Wilcoxon permet comprovar si hi ha diferències entre les distribucions de dues poblacions a partir de dues mostres dependents o relacionades. Les mostres dependents són aquelles en les que cada element d'una mostra està emparellat amb un element d'una altra mostra, de tal forma que els components de cada parella són molt semblants entre sí.

Callao *et al* (2007, 2010) i Lanto i Sahlström (2009) varen utilitzar la prova de Wilcoxon per analitzar els efectes de l'aplicació de les NIIF en una mostra d'empreses cotitzades. Els investigadors varen testejar si existien diferències significatives en la informació financera i les ràtios calculades segons normes comptables nacionals i NIIF.

La hipòtesi nul·la de la prova postula que les mostres procedeixen de poblacions amb la mateixa distribució de probabilitat. La hipòtesi alternativa estableix que hi ha diferències respecte a la tendència central de les poblacions i que poden ser direccionals o no. La prova es basa en el comportament de les diferències entre les puntuacions dels elements de cada parella associada, tenint en compte no només el signe, sinó també la magnitud de la diferència.

Sigui $d_i = x_i - y_i$ la diferència entre les puntuacions de la parella i -èssima, si alguna d'aquestes diferències és nul·la s'elimina de l'anàlisi, de forma que el tamany de la mostra és n , el número de diferències no nul·les. A continuació s'assignen rangs des de

1 fins a n atenent únicament al valor absolut de les d_i i es sumen els rangs corresponents a les diferències positives i a les diferències negatives per separat. Si la hipòtesi nul·la és certa, X i Y tenen el mateix valor central i és d'esperar que els rangs es distribueixin aleatòriament entre les diferències positives i negatives i, per tant, que ambdues sumes de rangs siguin aproximadament iguals.

L'estadístic de prova, T , és la menor de les dues sumes de rangs. Quan $n > 15$, la distribució mostral de T sota el supòsit de que H_0 és certa, s'aproxima a una normal de paràmetres:

$$\mu_T = \frac{n(n+1)}{4} \quad \sigma_T^2 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{24}$$

L'estadístic de prova és el valor Z :

$$Z = \frac{T - \mu_T}{\sigma_T}$$

Z es distribueix segons una normal tipificada. Per al nivell de significació desitjat es rebutjarà la hipòtesi nul·la si Z pertany a la regió crítica localitzada en les dues cues o en una cua de la normal tipificada, segons la naturalesa de la hipòtesi alternativa. En l'estudi que ens ocupa, contrastarem l'existència de diferències significatives en les variables clau obtingudes abans i després de l'aplicació de la NIC 32. D'aquesta manera podrem valorar si la NIC 32 ha tingut un impacte significatiu en la situació patrimonial i financera de les cooperatives que formen part de la mostra.

Per tal de comprovar que les variables clau no segueixen una distribució normal, utilitzarem les proves de Kolmogorov-Smirnov (amb la correcció significativa Liliierfors) i Shapiro-Wilks.

9.3.3. Impacte relatiu

Hem realitzat un anàlisi comparatiu de l'impacte de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat els seus Estatuts i les que no ho fet. Aquest anàlisi ens ha servit per comprovar en quines cooperatives ha tingut un impacte més important l'aplicació de la NIC 32.

Per realitzar aquest estudi hem calculat l'impacte relatiu en les dades comptables i les ràtios de l'aplicació de la NIC 32. L'impacte relatiu s'ha calculat com el percentatge en el que han canviat les dades comptables i les ràtios quan s'aplica la NIC 32. Per calcular l'impacte relatiu hem utilitzat la fórmula següent:

$$\text{Valor NIC32} - \text{Valor PGC}$$

$$\text{Impacte relatiu} = \frac{\text{Valor NIC32} - \text{Valor PGC}}{\text{Valor PGC}}$$

$$|\text{Valor PGC}|$$

On:

Impacte relatiu = diferència entre el valor obtingut aplicant la NIC 32 i el valor obtingut sense aplicar la NIC 32 per les variables analitzades (dades comptables i ràtios), presentat com un percentatge del valor obtingut sense aplicar la NIC 32.

Valor NIC32 = valor per les variables analitzades sota normes comptables adaptades a la NIC 32.

Valor PGC = valor per les variables analitzades sota normes comptables no adaptades a la NIC 32.

9.3.4. Prova U de Mann-Whitney

La prova U de Mann-Whitney permet comprovar si dues mostres aleatòries i independents procedeixen d'una mateixa població. Callao et al (2010) varen utilitzar aquesta prova per testejar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de les NIIF entre dues mostres d'empreses independents entre sí.

La hipòtesi nul·la del contrast és que les dues mostres, de tamany n_1 i n_2 , respectivament, procedeixin de poblacions contínues idèntiques: $H_0: f_1(x) = f_2(x)$. La hipòtesi alternativa pot ser unilateral o bilateral i únicament suposa que la tendència central d'una població difereix de l'altra, però no una diferència de forma o de dispersió.

Per realitzar el contrast s'ordena conjuntament les observacions de les dues mostres, de menor a major, i se'ls assigna rangs de 1 a n_1+n_2 . Si la tendència central d'ambdues poblacions és la mateixa, els rangs haurien de distribuir-se aleatòriament entre les dues mostres i el rang mig corresponent a les observacions d'una mostra hauria de ser molt similar al corresponent a les observacions de l'altra mostra. L'estadístic de prova U de Mann-Whitney, es construeix a partir de la suma dels rangs d'una de les mostres, R_i , escollida arbitràriament:

$$U_i = n_1 n_2 + \frac{n_i(n_i + 1)}{2} - R_i \quad \text{donde } i = 1, 2$$

Per tamany de mostra petits la distribució de l'estadístic U, sota el supòsit de que la hipòtesi nul·la sigui certa, és discreta i està tabulada. Si els tamany són suficientment grans la distribució de l'estadístic s'aproxima a una normal de paràmetres:

$$\mu_U = \frac{n_1 n_2}{2} \quad \sigma_U^2 = \frac{n_1 n_2 (n_1 + n_2 + 1)}{12}$$

L'estadístic de prova és el valor Z:

$$Z = \frac{U - \mu_U}{\sigma_U}$$

La regió de rebuig de la H_0 es localitza en les dues cues de la normal tipificada si H_1 no és direccional, o en una de les cues si H_1 és direccional. En l'estudi que ens ocupa, contrastarem l'existència de diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC32 en les variables clau de les cooperatives que han modificat els Estatuts i les que no ho han fet. I també en les variables de diversos tipus de cooperatives. D'aquesta manera podrem saber en quines cooperatives l'impacte ha estat superior.

Per tal de comprovar que les variables clau no segueixen una distribució normal, utilitzarem les proves de Kolmogorov-Smirnov (amb la correcció significativa Liliierfors) i Shapiro-Wilks.

9.4. Presentació de resultats

A continuació es presenten els resultats obtinguts en l'estudi empíric realitzat.

9.4.1. Diferències en la informació financera

A continuació es mostren els estadístics descriptius de les variables analitzades, obtinguts segons les normes comptables adaptades i no adaptades a la NIC 32. En la figura 6 es mostren els estadístics descriptius del total de cooperatives que formen la mostra. En la figura 7 es mostren els estadístics descriptius de les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els seus estatuts. I en la figura 8 es mostren els estadístics descriptius de les cooperatives que no ho han fet.

Com hem comentat en el punt 9.3.1. les variables analitzades estan classificades en 18 partides del balanç i compte de pèrdues i guanys (dades comptables) i 11 ràtios financeres.

Amb aquesta informació, en primer lloc, hem realitzat un anàlisi de les diferències que es produeixen en les variables analitzades. En segon lloc, hem estudiat els efectes que han tingut aquestes diferències en la situació economicofinancera de les cooperatives. I en tercer lloc, hem comprovat si les diferències es poden considerar significatives mitjançant l'ús de tècniques estadístiques.

Figura 9.5. Estadístiques descriptives de les variables analitzades

Variables	Número cooperatives	Sense aplicar NIC 32					Aplicant NIC 32					Variació		
		Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	%
Dades comptables														
Actiu no corrent	98	298.163.833	3.042.488	5.601.434	0	43.522.475	298.163.833	3.042.488	5.601.434	0	43.522.475	0	0	0,00
Actiu corrent	98	638.317.319	6.513.442	12.793.944	28.363	74.379.731	638.317.319	6.513.442	12.793.944	28.363	74.379.731	0	0	0,00
Deutors comercials	98	208.391.560	2.126.444	4.854.033	0	36.573.319	208.391.560	2.126.444	4.854.033	0	36.573.319	0	0	0,00
Tresoreria	98	88.638.539	904.475	1.950.381	0	11.214.745	88.638.539	904.475	1.950.381	0	11.214.745	0	0	0,00
Actiu total	98	936.481.153	9.555.930	15.690.778	28.363	74.382.731	936.481.153	9.555.930	15.690.778	28.363	74.382.731	0	0	0,00
Patrimoni net	98	235.788.476	2.406.005	4.497.026	-1.358.969	27.108.448	207.975.892	2.122.203	3.815.092	-4.319.114	17.765.708	-27.812.584	-283.802	-11,80
Capital social	98	68.035.582	694.241	2.534.048	0	18.840.191	43.433.171	443.196	1.716.639	0	14.358.545	-24.602.412	-251.045	-36,16
Passiu no corrent	98	150.996.759	1.540.783	3.911.168	0	27.354.673	166.531.575	1.699.302	4.028.431	0	27.354.673	15.534.816	158.519	10,29
Deutes amb característiques especials a llarg termini	98	3.723.785	37.998	300.961	0	2.960.145	15.534.816	158.519	465.356	0	2.960.145	11.811.031	120.521	317,18
Recursos permanents	98	386.785.235	3.946.788	7.517.622	-302.934	47.812.363	374.507.467	3.821.505	6.896.769	-302.934	37.249.200	-12.277.768	-125.283	-3,17
Passiu corrent	98	549.695.917	5.609.142	10.151.982	2.574	63.603.416	561.973.685	5.734.425	10.437.416	2.574	63.603.416	12.277.768	125.283	2,23
Deutes amb característiques especials a curt termini	98	2.342.494	23.903	192.891	0	1.852.360	12.277.768	125.283	1.107.151	0	10.937.703	9.935.274	101.380	424,13
Deutes amb característiques especials totals	98	6.066.279	61.901	354.893	0	2.960.145	27.812.584	283.802	1.197.316	0	10.937.703	21.746.306	221.901	358,48
Passiu total	98	700.692.677	7.149.925	12.490.498	4.148	66.440.391	728.505.261	7.433.727	12.968.676	4.148	66.440.391	27.812.584	283.802	3,97
Import net xifra de negocis	98	984.352.276	10.042.433	24.268.971	0	172.152.262	984.352.276	10.042.433	24.268.971	0	172.152.262	0	0	0,00
Resultat explotació	98	10.113.208	103.196	429.250	-1.857.400	2.032.445	10.113.208	103.196	429.250	-1.857.400	2.032.445	0	0	0,00
Resultat abans impostos	98	4.988.195	50.900	365.047	-2.253.900	1.422.407	4.988.195	50.900	365.047	-2.253.900	1.422.407	0	0	0,00
Excedent net	98	3.483.634	35.547	336.751	-2.253.900	1.278.608	3.483.634	35.547	336.751	-2.253.900	1.278.608	0	0	0,00
Ràtios														
Solvència	98		1,34	1,63	0,76	11,09		1,28	1,59	0,68	11,09		-0,06	-4,48
Endeutament	98		0,75	0,25	0,09	1,31		0,78	0,26	0,09	1,48		0,03	4,00
Qualitat deute	98		0,78	0,25	0,06	1,00		0,77	0,25	0,05	1,00		-0,01	-1,28
Palanquejament	98		3,97	67,04	-38,08	648,64		4,50	67,26	-38,08	648,64		0,53	13,35
Autonomia	98		0,34	1,63	-2,40	10,09		0,28	1,59	-0,32	10,09		-0,06	-17,65
Equity ratio	98		0,07	0,12	0,00	0,66		0,05	0,10	0,00	0,53		-0,02	-28,57
Cobertura	98		0,79	46,35	-0,52	379,77		0,70	39,38	-1,27	379,77		-0,09	-11,39
Liquiditat	98		1,16	2,31	0,15	18,50		1,13	2,32	0,15	18,50		-0,03	-2,59
Tresoreria	98		0,54	2,56	0,05	17,99		0,53	2,56	0,05	17,99		-0,01	-1,85
Acid test	98		0,16	1,78	0,00	12,98		0,16	1,78	0,00	12,98		0,00	0,00
ROE	98		0,01	0,85	-4,12	6,77		0,02	0,92	-4,12	6,77		0,01	71,43

Segons les dades obtingudes en la figura 9.5, 19 de les 28 variables analitzades han sofert diferències amb l'aplicació de la NIC 32. En aquest sentit, s'han modificat els valors de 9 de les 17 partides del balanç i compte de pèrdues i guanys estudiades, i 10 de les 11 ràtios financeres. En relació a les partides dels comptes anuals, hem observat que s'han produït disminucions en el patrimoni net (-11,8%), el capital social (-36,6%) i els recursos permanents (-3,17%).

En canvi, han incrementat el passiu no corrent (+10,29%), els deutes amb característiques especials a llarg termini (+317,18%), el passiu corrent (+2,23%), els deutes amb característiques especials a curt termini (+424,13%), els deutes amb característiques especials totals (+358,48%) i el passiu total (+3,97%).

En relació a les ràtios financeres, hem comprovat que en la majoria dels casos s'han produït variacions negatives: solvència (-0,06), qualitat del deute (-0,01), autonomia (-0,06), solvència a llarg termini (-0,02), cobertura (-0,09), liquiditat (-0,03) i tresoreria (-0,01). Només han incrementat les ràtios d'endeutament (+0,03) i palanquejament (+0,53) i ROE (+0,01).

Les partides de l'actiu del balanç de situació i del compte de pèrdues i guanys no han sofert modificacions amb l'aplicació de la NIC 32. Tampoc no ha variat la ràtio de l'acid test.

Segons la informació obtinguda, podem concloure que les diferències més importants es produeixen en les partides que formen part de l'estructura de finançament de les cooperatives. La disminució del patrimoni net (-11,8%) i del capital social (-36,6%) i l'augment de l'endeutament (+3,97%), reduiran l'estabilitat financera de les cooperatives, i augmentaran la seva dependència de tercers. L'empitjorament de les

ràtios d'endeutament, palanquejament, autonomia, cobertura i solvència confirmen les afirmacions anteriors.

En la figura 9.6, es presenten els estadístics descriptius per a les variables estudiades de les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts. I en la figura 9.7, els estadístics descriptius de les cooperatives que no ho han fet.

Figura 9.6. Estadístics descriptius de les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts.

Variables	Número cooperatives	Sense aplicar NIC 32					Aplicant NIC 32					Variació		
		Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	%
Dades comptables														
Actiu no corrent	20	138.036.885	6.901.844	10.226.638	10.387	43.522.475	138.036.885	6.901.844	10.226.638	10.387	43.522.475	0	0	0
Actiu corrent	20	197.424.158	9.871.208	13.752.682	57.995	50.732.258	197.424.158	9.871.208	13.752.682	57.995	50.732.258	0	0	0
Deutors comercials	20	99.968.356	4.998.418	1.374.073	105.622	6.353.648	99.968.356	4.998.418	1.374.073	105.622	6.353.648	0	0	0
Tresoreria	20	25.487.878	1.274.394	2.283.220	0	7.521.972	25.487.878	1.274.394	2.283.220	0	7.521.972	0	0	0
Actiu total	20	335.461.043	16.773.052	21.888.576	162.095	73.908.748	335.461.043	16.773.052	21.888.576	162.095	73.908.748	0	0	0
Patrimoni net	20	106.057.264	5.302.863	7.656.678	-1.358.969	27.108.448	88.058.092	4.402.905	6.197.866	-4.319.114	17.765.708	-17.999.171	-899.959	-17
Capital social	20	52.139.172	2.606.959	5.196.763	24.040	18.840.191	37.100.145	1.855.007	3.470.397	12.000	14.358.545	-15.039.027	-751.951	-29
Passiu no corrent	20	88.220.068	4.411.003	7.457.273	0	27.354.673	95.039.776	4.751.989	7.560.302	0	27.354.673	6.819.708	340.985	8
Deutes amb característiques especials a llarg termini	20	3.345.061	167.253	661.502	0	2.960.145	6.819.708	340.985	774.783	0	2.960.145	3.474.647	173.732	104
Recursos permanents	20	194.277.332	9.713.867	13.108.445	8.492	47.812.363	183.097.868	9.154.893	11.568.571	8.492	37.249.200	-11.179.463	-558.973	-6
Passiu corrent	20	141.183.711	7.059.186	9.706.931	60.102	32.427.092	152.363.175	7.618.159	11.047.286	60.102	37.034.087	11.179.463	558.973	8
Deutes amb característiques especials a curt termini	20	483.500	24.175	108.114	0	483.500	11.179.463	558.973	2.443.330	0	10.937.703	10.695.963	534.798	2.212
Deutes amb característiques especials totals	20	3.828.561	191.428	663.898	0	2.960.145	17.999.171	899.959	2.483.811	0	10.937.703	14.170.610	708.531	370
Passiu total	20	229.403.779	11.470.189	15.933.773	84.102	59.781.765	247.402.950	12.370.148	17.397.010	84.102	59.781.765	17.999.171	899.959	8
Import net xifra de negocis	20	526.003.734	26.300.187	44.316.684	107.105	172.152.262	526.003.734	26.300.187	44.316.684	107.105	172.152.262	0	0	0
Resultat explotació	20	2.948.094	147.405	565.894	-128.730	2.032.445	2.948.094	147.405	565.894	-128.730	2.032.445	0	0	0
Resultat abans impostos	20	3.706.735	185.337	398.907	-143.707	1.422.407	3.706.735	185.337	398.907	-143.707	1.422.407	0	0	0
Excedent net	20	3.154.699	157.735	350.823	-137.968	1.278.608	3.154.699	157.735	350.823	-137.968	1.278.608	0	0	0
Ràtios														
Solvència	20		1,46	1,55	0,87	8,22		1,36	1,57	0,68	8,22		-0,11	-7,28
Endeutament	20		0,68	0,23	0,12	1,15		0,74	0,27	0,12	1,48		0,05	7,85
Qualitat deute	20		0,62	0,28	0,06	1,00		0,62	0,27	0,05	1,00		0,00	0,07
Palanquejament	20		3,16	15,84	-6,65	72,83		3,81	18,84	-2,09	72,83		0,65	20,44
Autonomia	20		0,46	1,55	-0,13	7,22		0,36	1,57	-0,32	7,22		-0,11	-23,01
Equity ratio	20		0,16	0,12	0,00	0,47		0,11	0,12	0,00	0,47		-0,04	-28,84
Coertura	20		0,77	0,81	-0,40	3,71		0,64	0,83	-1,27	3,17		-0,13	-16,97
Liquiditat	20		1,40	1,69	0,64	8,63		1,30	1,70	0,64	8,63		-0,10	-7,34
Tresoreria	20		0,89	1,16	0,16	5,47		0,82	1,15	0,16	5,47		-0,07	-7,34
Acid test	20		0,18	0,25	0,00	0,91		0,17	0,24	0,00	0,91		-0,01	-7,34
ROE	20		0,03	0,93	-4,12	0,13		0,04	1,16	-4,12	0,14		0,01	20,44

Figura 9.7. Estadístics descriptius de les cooperatives que no han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts.

Variables	Número cooperatives	Sense aplicar NIC 32					Aplicant NIC 32					Variació		
		Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	Desviació típica	Mínim	Màxim	Total	Mitja	%
Dades comptables														
Actiu no corrent	78	160.126.948	2.052.910	2.976.324	0	17.368.185	160.126.948	2.052.910	2.976.324	0	17.368.185	0	0	0,00
Actiu corrent	78	440.893.161	5.652.476	12.484.039	28.363	74.379.731	440.893.161	5.652.476	12.484.039	28.363	74.379.731	0	0	0,00
Deutors comercials	78	108.423.204	1.390.041	2.966.490	0	22.413.916	108.423.204	1.390.041	2.966.490	0	22.413.916	0	0	0,00
Tresoreria	78	63.150.662	809.624	1.860.384	0	11.214.745	63.150.662	809.624	1.860.384	0	11.214.745	0	0	0,00
Actiu total	78	601.020.110	7.705.386	13.226.064	28.363	74.382.731	601.020.110	7.705.386	13.226.064	28.363	74.382.731	0	0	0,00
Patrimoni net	78	129.731.212	1.663.221	2.876.041	-302.934	16.122.534	119.917.799	1.537.408	2.675.681	-302.934	15.224.409	-9.813.413	-125.813	-7,56
Capital social	78	15.896.411	203.800	481.120	0	2.611.198	6.333.025	81.193	299.977	0	2.316.441	-9.563.385	-122.608	-60,16
Passiu no corrent	78	62.776.691	804.829	1.691.132	0	8.364.527	71.491.800	916.562	1.816.120	0	8.378.548	8.715.108	111.732	13,88
Deutes amb característiques especials a llarg termini	78	378.724	4.855	26.013	0	172.991	8.715.108	111.732	337.366	0	1.966.953	8.336.385	106.877	2.201,18
Recursos permanents	78	192.507.903	2.468.050	4.235.566	-302.934	23.640.178	191.409.599	2.453.969	4.196.888	-302.934	23.602.957	-1.098.305	-14.081	-0,57
Passiu corrent	78	408.512.206	5.237.336	10.290.573	2.574	63.603.416	409.610.511	5.251.417	10.293.846	2.574	63.603.416	1.098.305	14.081	0,27
Deutes amb característiques especials a curt termini	78	1.858.994	23.833	209.730	0	1.852.360	1.098.305	14.081	98.510	0	862.737	-760.689	-9.752	-40,92
Deutes amb característiques especials totals	78	2.237.718	28.689	210.782	0	1.852.360	9.813.413	125.813	399.660	0	2.620.169	7.575.695	97.124	338,55
Passiu total	78	471.288.897	6.042.165	11.304.746	4.148	66.440.391	481.102.310	6.167.978	11.368.276	4.148	66.440.391	9.813.413	125.813	2,08
Import net xifra de negocis	78	458.348.542	5.876.263	13.079.156	0	78.665.111	458.348.542	5.876.263	13.079.156	0	78.665.111	0	0	0,00
Resultat explotació	78	3.422.831	43.882	368.283	-1.857.400	1.811.131	3.422.831	43.882	368.283	-1.857.400	1.811.131	0	0	0,00
Resultat abans impostos	78	1.281.460	16.429	350.299	-2.253.900	1.058.635	1.281.460	16.429	350.299	-2.253.900	1.058.635	0	0	0,00
Excedent net	78	328.935	4.217	328.046	-2.253.900	911.918	328.935	4.217	328.046	-2.253.900	911.918	0	0	0,00
Ràtios														
Solvència	78		1,28	1,66	0,76	11,09		1,25	1,61	0,76	11,09		-0,03	-2,04
Endeutament	78		0,78	0,27	0,09	1,31		0,80	0,26	0,09	1,31		0,02	2,08
Qualitat deute	78		0,87	0,24	0,15	1,00		0,85	0,25	0,15	1,00		-0,02	-1,78
Palanquejament	78		4,63	74,73	-38,08	648,64		5,01	74,85	-38,08	648,64		0,38	8,18
Autonomia	78		0,28	1,66	-0,24	10,09		0,25	1,61	-0,24	10,09		-0,03	-9,45
Equity ratio	78		0,03	0,12	0,00	0,66		0,01	0,10	0,00	0,53		-0,02	-60,16
Coertura	78		0,81	577,64	-0,52	5.091,88		0,75	575,40	-0,52	5.074,80		-0,06	-7,56
Liquiditat	78		1,08	2,46	0,15	18,50		1,08	2,46	0,15	18,50		0,00	-0,27
Tresoreria	78		0,42	2,82	0,05	17,99		0,42	2,82	0,05	17,99		0,00	-0,27
Acid test	78		0,15	1,98	0,00	12,98		0,15	1,98	0,00	12,98		0,00	-0,27
ROE	78		0,00	0,82	-0,42	6,77		0,00	0,82	-0,42	6,77		0,01	394,40

Si comparem les dades obtingudes en les figures 9.6 i 9.7, podem observar que les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els seus estatuts tenen un tamany molt superior a les que no ho han fet. En aquest sentit, aquestes cooperatives tenen un nivell d'inversions, facturació i capitalització molt superior a la resta de cooperatives. Aquests resultats obtinguts coincideixen amb els treballs d'Arias i Montegut (2010) i Vargas (2011) que preveïen que les cooperatives més grans, amb nivells més elevats d'inversions i capitalització, tindrien més incentius per adaptar el capital social a la NIC 32 en els estatuts.

Els resultats obtinguts en les figures 9.6 i 9.7 confirmen que les partides comptables que formen part de l'estructura financera de les cooperatives han estat les més afectades per l'aplicació de la NIC 32. Tot i això, hem pogut comprovar que existeixen algunes diferències significatives en les variacions d'aquestes partides entre les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts i la resta de cooperatives. En primer lloc, la disminució del capital social ha estat molt inferior en les cooperatives que han adaptat els estatuts (-28,8%), respecte la resta de cooperatives (-60,16%). Creiem que aquest resultat és coherent amb l'objectiu principal de l'adaptació del capital social a la NIC 32 en els estatuts, que és mantenir-lo en el patrimoni net. En segon lloc, la disminució del patrimoni net ha estat superior en les cooperatives que han adaptat els estatuts (-16,97%), respecte a la resta de cooperatives (-7,56%). Tot i que aquest resultat sembla contradictori amb el punt anterior, ja que sembla que hi hauria d'haver una correlació entre la disminució del capital social i del patrimoni net, creiem que el pes relatiu del capital social en el patrimoni net és superior en les cooperatives que han adaptat els estatuts en relació a la resta de cooperatives. En aquestes últimes, les reserves tenen un pes relatiu més important que el capital social en el patrimoni net. En

tercer lloc, l'augment de l'endeutament ha estat superior en les cooperatives que han adaptat els estatuts (+7,85%), respecte la resta de cooperatives (+2,08%).

L'evolució de les ràtios de les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts coincideix amb l'evolució de les ràtios de la mostra total de cooperatives observada en la figura 9.5. A continuació, estudiarem aquestes ràtios i realitzarem una anàlisi de la situació economicofinancera de les cooperatives abans i després de l'aplicació de la NIC 32.

9.4.2. Anàlisi economicofinancera

A continuació s'analitzen els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en la situació economicofinancera de les cooperatives.

9.4.2.1. Estructura inversions i fonts de finançament

En la figura 9.8 es pot observar el pes relatiu de les masses patrimonials abans i després de l'aplicació de la NIC 32. L'anàlisi de les masses patrimonials del balanç de situació ens permet conèixer l'estructura de les inversions realitzades per les cooperatives i les fonts de finançament utilitzades.

Es considera convenient que hi hagi una certa correlació entre les masses patrimonials a curt i llarg termini. De manera que les inversions no corrents (a llarg termini) haurien de ser finançades amb recursos permanents (patrimoni net i passiu no corrent), i les inversions corrents (a curt termini) haurien de ser finançades amb passius corrents.

En la figura 9.8, s'observa que les cooperatives inverteixen principalment en actius corrents. En aquest sentit, les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 en els estatuts tenen més inversions a llarg termini que la resta de cooperatives. Com ja

hem comentat en l'apartat anterior, aquest resultat coincideix amb resultats d'estudis anteriors que preveien que les cooperatives que treballaven en sectors intensius en inversions tindrien més incentius per adaptar el capital social.

També podem observar que no s'han produït canvis en les masses patrimonials de l'actiu després de l'aplicació de la NIC 32.

En relació a l'estructura finançament, podem observar que el pes del patrimoni net sobre el total del balanç és molt baix. El nivell de capitalització està molt lluny del 40-50% que seria recomanable. L'aplicació de la NIC 32 ha reduït encara més el nivell de capitalització de les cooperatives. En aquest sentit, les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32 han estat les que han tingut una evolució del patrimoni net més negativa (-5,37%). L'explicació d'aquest resultat podria estar relacionada amb els diferents mètodes que es varen posar a disposició de les cooperatives per adaptar el capital social, i que permeten realitzar adaptacions parcials. També podria influir el pes relatiu del capital social sobre el total del patrimoni net. Com hem vist en el punt anterior, aquest és més elevat en les cooperatives que han adaptat el capital social.

Tot i això, els resultats obtinguts mostren una disminució del nivell de capitalització inferior a la prevista en estudis anteriors. En aquest sentit, Bastida (2007) va realitzar una simulació dels efectes de l'aplicació de la NIC 32 en els comptes anuals de 2001 d'una mostra de 68 cooperatives agràries catalanes. Els resultats preveien una disminució del 16% del patrimoni net. En un estudi similar, Arias i Montegut (2012) preveien una disminució d'entre l'11% i el 23% en funció del sector d'activitat de la cooperativa analitzada. Creiem que aquests resultats favorables poden ser conseqüència de diversos factors. En primer lloc, a que les cooperatives hagin adaptat una part del seu

capital social a la NIC 32. I en segon lloc, a que no s'hagi aplicat correctament la nova normativa comptable.

Figura 9.8. Masses patrimonials balanç de situació (percentatges)

	2010			2010 (NIC 32)			Dif.		
	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació
Actiu no corrent	31,84	41,15	26,64	31,84	41,15	26,64	0,00	0,00	0,00
Actiu corrent	68,16	58,85	73,36	68,16	58,85	73,36	0,00	0,00	0,00
Actiu total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00
Patrimoni net	25,18	31,62	21,59	22,21	26,25	19,95	-2,97	-5,37	-1,63
Passiu no corrent	16,12	26,30	10,45	17,78	28,33	11,90	1,66	2,03	1,45
Passiu corrent	58,70	42,09	67,97	60,01	45,42	68,15	1,31	3,33	0,18
Total PN i passiu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

D'altra banda, l'endeutament de les cooperatives és més elevat del que seria recomanable. Els nivells d'endeutament superen el 50-60%, que es consideren recomanables. En termes generals, amb l'aplicació de la NIC 32, l'augment del passiu no corrent ha estat més important que el del passiu corrent. En aquest sentit, hem pogut comprovar que la majoria de cooperatives han considerat que el capital social reemborsable és un deute a llarg termini, i han optat per registrar-lo a la partida de "*deutes amb característiques especials a llarg termini*". Tot i això, en les cooperatives que han adaptat el capital social a la NIC 32, ha augmentat més el passiu corrent.

En l'apartat 9.4.2.3. analitzarem més detalladament els aspectes relacionats amb l'endeutament i la capitalització de les cooperatives. A continuació analitzem la solvència a curt termini.

9.4.2.2. Solvència a curt termini

La solvència a curt termini mesura la capacitat fer front a les obligacions de pagament a curt termini de l'empresa. L'anàlisi de la solvència es focalitza en les partides incloses

en l'actiu i el passiu corrent. Segons Amat (2003), existeixen dos paràmetres que indiquen que una empresa no ha de tenir problemes per fer front als pagaments a curt termini. En primer lloc, que l'actiu corrent sigui entre 1,5 i 2 vegades el passiu corrent. I en segon lloc, que la suma del realitzable (clients) i la tresoreria siguin equivalents al passiu corrent.

En la figura 9.8, podíem observar que, en general, el pes de l'actiu corrent és superior al del passiu corrent en termes relatius. Tot i això, l'actiu corrent de les cooperatives no arriba als nivells que serien recomanables. Per tal d'ampliar aquesta informació, hem calculat diversos ràtios de liquiditat que ens ajudaran a analitzar la solvència a curt termini de les cooperatives

En la figura 9.9 s'inclouen les ràtios utilitzades per analitzar la solvència a curt termini.

Figura 9.9. Ràtios de solvència a curt termini

	2010			2010 (NIC 32)			Dif.		
	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació
Liquiditat	1,160	1,398	1,079	1,130	1,296	1,076	-0,030	-0,103	-0,003
Tresoreria	0,540	0,889	0,420	0,530	0,823	0,419	-0,010	-0,065	-0,001
Disponibilitat	0,160	0,181	0,155	0,160	0,167	0,154	0,000	-0,013	0,000
Fons de maniobra	904.300	2.812.022	415.140	779.017	2.253.049	401.060	-125.283	-558.973	-14.081

Abans de l'aplicació de la NIC 32, les ràtios de liquiditat, tresoreria i solvència presenten nivells inferiors al que seria recomanable. Tot i això, en general, les cooperatives tenen un fons de maniobra positiu. Això indica que el valor dels actius corrents és superior al valor dels passius corrents. En aquest sentit, les cooperatives que han adaptat els estatuts presenten millors resultats que la resta de cooperatives.

Després de l'aplicació de la NIC 32, les ràtios de liquiditat i tresoreria i el fons de maniobra disminueixen com a conseqüència de l'augment del deute a curt termini. Com

hem vist en l'apartat anterior, aquest augment és més important en les cooperatives que han adaptat els estatuts, per aquest motiu aquestes cooperatives són les que pateixen una disminució més important de la solvència a curt termini.

A continuació analitzem els aspectes relacionats amb l'endeutament i la capitalització de les cooperatives.

9.4.2.3. Endeutament i capitalització

L'endeutament és el finançament que l'empresa obté de tercers (entitats de crèdit, proveïdors, etc.). La capitalització és la suma del finançament que l'empresa obté dels propietaris (socis o accionistes) i els recursos auto-generats per la pròpia empresa (beneficis reinvertits). L'anàlisi de l'endeutament i la capitalització es focalitza en l'estructura de finançament de l'empresa (patrimoni net i passiu). Segons Amat (2003), l'endeutament hauria de representar entre el 50 i el 60% de l'estructura de finançament de l'empresa. Per tant, la capitalització hauria de representar entre el 40 i el 50% restant.

En la figura 9.8, podíem observar que el pes de l'endeutament superava els nivells recomanables. Abans de l'aplicació de la NIC 32, l'endeutament representava el 74,82% del finançament total de les cooperatives. Després de l'aplicació de la NIC 32, l'endeutament representava gairebé el 79% del finançament. Com a conseqüència de l'augment de l'endeutament, el nivell de capitalització passa del 25,18% al 22,21% amb l'aplicació de la NIC 32. Aquesta tendència es manté tant en les cooperatives que han adaptat els estatuts com en aquelles que no ho han fet. En aquest sentit, els resultats obtinguts confirmen els resultats de treballs anteriors (Cancelo, 2010), i les tesis d'alguns investigadors en comptabilitat de cooperatives com Campos i Carreras (2012), que afirmen que les cooperatives presenten un nivell de capitalització molt baix en relació a la resta d'empreses, i que l'aplicació de la NIC 32 empitjorarà aquesta situació.

En el següent quadre, s'inclouen diverses ràtios relacionades amb l'endeutament i la capitalització de les cooperatives que complementen la informació anterior.

Figura 9.10. Ràtios d'endeutament i capitalització

	2010			2010 (NIC 32)			Dif.		
	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació
Solvència	1,340	1,462	1,275	1,280	1,356	1,249	-0,060	-0,106	-0,026
Endeutament	0,750	0,684	0,784	0,780	0,738	0,800	0,030	0,054	0,016
Qualitat deute	0,780	0,615	0,867	0,770	0,616	0,851	-0,010	0,000	-0,015
Palanquejament	3,970	3,163	4,633	4,500	3,810	5,012	0,530	0,647	0,379
Autonomia	0,340	0,462	0,275	0,280	0,356	0,249	-0,060	-0,106	-0,026
Solvència a llarg termini (equity)	0,070	0,155	0,026	0,050	0,111	0,011	-0,020	-0,045	-0,016
Cobertura	0,790	0,768	0,810	0,700	0,638	0,749	-0,090	-0,130	-0,061

La ràtio de solvència relaciona els actius i passius totals de l'empresa, i mesura la capacitat de l'empresa de fer front als deutes adquirits amb els actius disponibles. Es considera que si els actius totals superen els passius totals, l'empresa disposa de garanties suficients per fer front als deutes adquirits.

Segons les dades de la figura 9.10, les cooperatives disposen d'un nivell acceptable de solvència abans i després de l'aplicació de la NIC 32. Tot i això, la ràtio empitjora amb l'aplicació de la NIC 32 (-0,06). Les cooperatives que han adaptat els estatuts tenen una millor ràtio de solvència que la resta de cooperatives, però després de l'aplicació de la NIC 32, també són les que tenen una disminució més important de la ràtio (-0,106). Els resultats obtinguts estan en la línia d'estudis anteriors, ja que preveien una disminució de la ràtio de solvència. Tot i això, la disminució real ha estat inferior al que preveien aquests estudis. Per exemple, Fernández Guadaño (2006) preveia una disminució d'entre -0,01 i -0,83 segons el nivell de capitalització de cada cooperativa. Bastida (2007) i Arias i Montegut (2012) preveien una disminució d'entre -0,25 i -0,69 segons el sector d'activitat de cada cooperativa.

En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que la disminució de la ràtio ve donada per un augment del passiu total. Aquest augment del passiu és el resultat de la reclassificació del capital social reemborsable del patrimoni net al passiu. Això significa que els nous passius tenen una naturalesa singular ja que hauran de ser retornats als socis en cas que demanin la baixa de la cooperativa. I aquesta disposarà d'un termini mínim de 5 anys per retornar el capital als socis. És per això que creiem que la disminució de la ràtio de solvència no reflecteix correctament l'evolució de la solvència.

La ràtio de solvència és utilitzada habitualment per les entitats financeres, per decidir si una empresa ofereix prou garanties per concedir-li finançament. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que una interpretació equivocada dels resultats de la ràtio de solvència per part de les entitats financeres, pot tenir conseqüències greus pel finançament de les cooperatives.

Les ràtios d'endeutament i palanquejament mesuren el pes de les inversions finançades amb fons aliens a l'empresa. Aquestes ràtios augmenten significativament amb l'aplicació de la NIC 32. Aquest augment no ve donat perquè les cooperatives hagin finançat noves inversions amb deute, sinó perquè una part de les inversions finançades amb fons propis han passat a finançar-se amb fons aliens, com a conseqüència de la reclassificació del capital social reemborsable de les cooperatives.

En canvi, la ràtio de qualitat del deute ha tingut una petita millora amb l'aplicació de la NIC 32. Això és degut a que la major part del capital social reemborsable reclassificat al passiu ha estat considerat com a deutes amb característiques especials a llarg termini, i han estat inclosos en el passiu no corrent. Per tant, l'augment del passiu no corrent ha estat superior al del passiu corrent, i el resultat ha estat una millora de la qualitat del deute de les cooperatives.

Les ràtios d'autonomia, cobertura i solvència a llarg termini mesuren el pes de les inversions finançades amb fons propis. L'augment de l'ús de fons propis per finançar les inversions té avantatges importants per les empreses, donat que és un finançament sense cost o amb un cost reduït en comparació amb el deute financer, i no hi ha una data de reemborsament. A més, l'empresa augmenta la seva autonomia financera respecte a tercers. A la figura 9.10, es pot observar que les ràtios d'autonomia, cobertura i solvència a llarg termini tenen una evolució negativa amb l'aplicació de la NIC 32. Això és degut a la reducció del nivell de capitalització de les cooperatives. En aquest sentit, no creiem que aquesta reducció del nivell de capitalització afecti a l'autonomia financera de les cooperatives, ni al cost del finançament, ja que es mantenen les condicions del finançament i només canvia la seva classificació.

9.4.2.4. Capacitat de generar beneficis

A continuació, analitzem l'estructura del compte de pèrdues i guanys de les cooperatives analitzades. Aquest anàlisi ens permet conèixer de quina manera les cooperatives aconsegueixen el seu resultat.

Figura 9.11. Estructura del compte de pèrdues i guanys (percentatges)

	2010			2010 (NIC 32)			Dif.		
	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació
Import net xifra de negocis	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00
Resultat d'exploració (BAII)	1,03	1,27	0,75	1,03	1,27	0,75	0,00	0,00	0,00
Resultat abans d'impostos (BAI)	0,51	0,70	0,28	0,51	0,70	0,28	0,00	0,00	0,00
Excedent	0,35	0,60	0,07	0,35	0,60	0,07	0,00	0,00	0,00

En la figura 9. 11, observem el pes relatiu sobre les vendes dels diferents tipus de resultats que es poden trobar en el compte de pèrdues i guanys de les cooperatives. En relació als resultats obtinguts per la mostra total de cooperatives, resulta sorprenent comprovar que de cada 100 euros venuts només quedin 1,03 euros en el resultat d'exploració per cobrir el costos del finançament, impostos, etc. Això significa que els 98,97 euros restants es destinen a cobrir els costos variables i d'estructura. En condicions normals, es podria afirmar que el resultat d'exploració és massa reduït i les despeses d'exploració massa importants. En aquest sentit, si es produïssin canvis com un augment del cost del deute o despeses extraordinàries podrien portar a un excedent negatiu. A més, un nivell baix d'excedents dificulta l'autofinançament de les cooperatives, i les obliga a no realitzar inversions (obsolescència dels actius) o a realitzar inversions finançades amb fons aliens, amb les conseqüències negatives comentades en l'apartat anterior.

També podem observar que les cooperatives que han adaptat els estatuts obtenen uns resultats una mica millors que la resta de cooperatives. I que l'aplicació de la NIC 32 no ha tingut efectes significatius en el resultat de les cooperatives.

9.4.2.5. Rendibilitat financera

La rendibilitat financera o ROE (*Return On Equities*) mesura el que obtenen els propietaris d'una empresa en relació amb el que aporten. En general, els propietaris aporten el seu capital a l'empresa. Per tant, aquesta ràtio mesura la rendibilitat que obtenen els propietaris pels capitals invertits en l'empresa.

En el sector cooperatiu, també s'utilitzen altres indicadors per mesurar la rendibilitat dels capitals invertits en la cooperativa, com el preu que reben pels productes que venen a la cooperativa (cooperatives agràries) o el salari que reben a canvi del treball realitzat

(cooperatives de treball). Tot i això, considerem que la ràtio del rendibilitat financera continua essent un indicador important en qualsevol tipus de societat.

Figura 9.12. Ràtio de rendibilitat financera desagregada

	2010			2010 (NIC 32)			Dif.		
	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació	Mostra total	Adaptació estatuts	No adaptació
Marge	0,004	0,006	0,001	0,004	0,01	0,001	0,000	0,000	0,000
Rotació	1,051	1,568	0,763	1,051	1,57	0,763	0,000	0,000	0,000
Palanquejament	3,972	3,163	4,633	4,503	3,81	5,012	0,531	0,647	0,379
Rendibilitat financera (ROE)	0,015	0,030	0,003	0,017	0,036	0,003	0,002	0,006	0,000

Les empreses intenten maximitzar la seva rendibilitat financera. En aquest sentit, hi ha tres factors que intervenen en el resultat de la ràtio de rendibilitat: marge, rotació i palanquejament (Amat, 2003).

A la figura 9.12, s'observa que les cooperatives han obtingut una rendibilitat financera positiva. Les cooperatives que han adaptat els estatuts han obtingut una rendibilitat millor que la resta de cooperatives. Això és degut a que obtenen un millor marge i tenen una rotació superior. També podem observar que l'aplicació de la NIC 32 fa augmentar la ràtio de rendibilitat financera. Aquest augment ve donat per un augment del palanquejament. En aquest sentit, creiem que l'augment de la ràtio de rendibilitat financera no és real, donat que només és conseqüència de la reclassificació del capital social reemborsable. Aquesta reclassificació ha provocat una reducció en el patrimoni net i com a conseqüència un augment de la rendibilitat financera.

9.4.3. Prova de la suma de rangs de Wilcoxon

Com ja hem comentat en l'apartat 9.2.1., un dels objectius d'aquest treball és analitzar si existeixen diferències significatives en les dades comptables i les ràtios de les

cooperatives abans i després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32. En aquest sentit, en l'apartat 9.2.2. hem plantejat la hipòtesi nul·la de que no es produiran diferències significatives en aquestes variables analitzades. Per comprovar si és compleix aquesta hipòtesi nul·la, hem utilitzat la prova de la suma de rangs de Wilcoxon.

Aquesta prova permet comprovar si hi ha diferències entre les distribucions de dues poblacions a partir de dues mostres dependents o relacionades. Les mostres dependents són aquelles en les que cada element d'una mostra està emparellat amb un element d'una altra mostra, de tal forma que els components de cada parella són molt semblants entre sí. En aquest treball, les parelles serien els resultats abans i després de l'aplicació de la NIC 32 per cadascuna de les variables estudiades (dades comptables i ràtios).

Els resultats obtinguts es mostren a la figura 9.13.

Figura 9.13. Resultats de la prova de Wilcoxon per testear la Ho

	Z-estadístic
Dades comptables	
Actiu no corrent	0,000
Actiu corrent	0,000
Deutors comercials	0,000
Tresoreria	0,000
Actiu total	0,000
Patrimoni net	-6,452*
Capital social	-6,334*
Passiu no corrent	-5,968*
Deutes amb característiques especials a llarg termini	-5,482*
Recursos permanents	-2,934**
Passiu corrent	-2,934**
Deutes amb característiques especials a curt termini	-1,223
Deutes amb característiques especials totals	-5,613*
Passiu total	-6,452*
Import net xifra de negocis	0,000
Resultat explotació	0,000
Resultat abans impostos	0,000
Excedent net	0,000
Ràtios	
Solvència	-5,519*
Endeutament	-5,548*
Qualitat deute	-4,261*
Palanquejament	-6,275*
Autonomia	-5,519*
Equity ratio	-5,264*
Cobertura	-5,847*
Liquiditat	-2,524**
Tresoreria	-2,366**
Acid test	-2,220**
ROE	-0,952
*Nivell de significació del 1%.	
**Nivell de significació del 5%	

Els resultats obtinguts demostren que la hipòtesi nul·la queda rebutjada en 18 de les 29 variables estudiades amb un nivell de significació del 5%. Concretament, la hipòtesi nul·la queda rebutjada en 8 dades comptables i 10 ràtios. En relació a les dades comptables, diverses partides del balanç de situació presenten diferències significatives: patrimoni net (amb un nivell de significació del 1%), capital social (al 1%), passiu no

corrent (al 1%), deutes amb característiques especials a llarg termini (al 1%), recursos permanents (al 5%), passiu corrent (al 5%), deutes amb característiques especials totals (al 1%) i passiu total (al 1%). Les partides de l'actiu del balanç de situació i del compte de pèrdues i guanys no presenten diferències significatives. Per tant, la hipòtesi nul·la no es pot rebutjar.

En relació a les ràtios, la majoria presenten diferències significatives amb un nivell de significació del 1%: solvència, endeutament, qualitat del deute, palanquejament, autonomia, solvència a llarg termini i cobertura. Les ràtios de solvència a curt termini presenten diferències significatives al 5%: liquiditat, tresoreria i acid. I la ràtio de rendibilitat financera (ROE) és la única que no presenta diferències significatives, i per tant, és la única en la que no és possible rebutjar la hipòtesi nul·la.

Segons el número de rangs positius i negatius, així com la suma dels rangs de cada signe obtingudes a través de la prova de Wilcoxon, hem pogut determinar el signe de les variacions experimentades per les variables estudiades. Concretament, si ens focalitzem en les variables que han tingut diferències significatives com a conseqüència de l'aplicació de la NIC 32 a les cooperatives, podem concloure que:

- S'han produït augments importants en les partides del passiu del balanç de situació, així com les ràtios relacionades amb aquestes partides com la ràtio d'endeutament o palanquejament.
- S'han produït disminucions importants en les partides del patrimoni net del balanç de situació, així com amb les ràtios que mesuren la capacitat d'autofinançament i solvència de les cooperatives.

- Com a conseqüència dels canvis comentats en els punts anteriors, s'han produït disminucions poc importants dels ràtios de solvència a curt termini, qualitat del deute i rendibilitat financera.

A continuació realitzarem un anàlisi de l'impacte relatiu d'aquestes variacions en les cooperatives.

9.4.4. Prova U de Mann-Whitney

Un altre dels objectius d'aquest treball, és comprovar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat els seus estatuts i la resta de cooperatives. Alguns estudis anteriors (veure Arias i Montegut, (2012) afirmen que les cooperatives que han adaptat els seus estatuts es veuran menys afectades per l'aplicació de la NIC 32 en comparació amb la resta de cooperatives.

En aquest sentit, hem plantejat la hipòtesi nul·la de que no es produiran diferències significatives en l'impacte relatiu entre les cooperatives que han adaptat els seus estatuts a la NIC 32 i la resta de cooperatives. Per comprovar si és compleix aquesta hipòtesi nul·la, hem calculat l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 en les variables estudiades. Com ja hem comentat en l'apartat 9.3.3, l'impacte relatiu s'ha calculat com el percentatge en el que han canviat les dades comptables i les ràtios quan s'aplica la NIC 32. Per calcular l'impacte relatiu hem utilitzat la fórmula següent:

$$\text{Valor NIC32} - \text{Valor PGC}$$

$$\text{Impacte relatiu} = \frac{\text{Valor NIC32} - \text{Valor PGC}}{\text{Valor PGC}}$$

$$|\text{Valor PGC}|$$

On:

Impacte relatiu = diferència entre el valor obtingut aplicant la NIC 32 i el valor obtingut sense aplicar la NIC 32 per les variables analitzades (dades comptables i ràtios), presentat com un percentatge del valor obtingut sense aplicar la NIC 32.

Valor NIC32 = valor per les variables analitzades sota normes comptables adaptades a la NIC 32.

Valor PGC = valor per les variables analitzades sota normes comptables no adaptades a la NIC 32.

Finalment, hem utilitzat la prova de U-Mann Whitney per testejar la hipòtesi nul·la. Aquesta prova permet comprovar si dues mostres aleatòries i independents procedeixen d'una mateixa població.

Els resultats obtinguts es mostren a la figura 9.14.

Figura 9.14. Resultats de la prova de U-Mann Whitney per testejar la H1

	Z-estadístic
Dades comptables	
Actiu no corrent	0,000
Actiu corrent	0,000
Deutors comercials	0,000
Tresoreria	0,000
Actiu total	0,000
Patrimoni net	-0,792
Capital social	-2,750*
Passiu no corrent	-1,255
Deutes amb característiques especials a llarg termini	-0,708
Recursos permanents	-0,120
Passiu corrent	-0,659
Deutes amb característiques especials a curt termini	-1,391
Deutes amb característiques especials totals	-0,652
Passiu total	-0,621
Import net xifra de negocis	0,000
Resultat explotació	0,000
Resultat abans impostos	0,000
Excedent net	0,000
Ràtios	
Solvència	-0,120
Endeutament	-0,120
Qualitat deute	-0,582
Palanquejament	-0,792
Autonomia	-0,737
Equity ratio	-2,750*
Cobertura	-0,696
Liquiditat	-0,708
Tresoreria	-0,708
Acid test	-0,708
ROE	-0,792
*Nivell de significació del 1%.	
**Nivell de significació del 5%	

Els resultats obtinguts demostren que la hipòtesi nul·la només es pot rebutjar en 2 de les 29 variables analitzades amb un nivell de significació del 5%. Concretament, aquestes variables són el capital social i la ràtio de solvència a llarg termini, que mesura les inversions finançades amb el capital social.

Els resultats obtinguts confirmen que l'adaptació dels estatuts influeix en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 sobre el capital social de les cooperatives. Segons la

informació obtinguda de la prova de U-Mann Whitney, les cooperatives que han adaptat els seus estatuts presenten un impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 en el capital social superior a la resta de cooperatives.

En relació als resultats anteriors, creiem que és lògic que l'adaptació dels estatuts influeixi en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 en el capital social. Donat que des del sector cooperatiu, l'adaptació dels estatuts es va plantejar com una opció per neutralitzar els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en el capital social. En aquest sentit, no esperàvem que les cooperatives que han adaptat els estatuts tinguessin un impacte relatiu superior a la resta de cooperatives. Creiem que els resultats obtinguts poden ser deguts a dos factors:

- En primer lloc, la metodologia que han utilitzat les cooperatives per adaptar el capital social a la NIC 32. Com ja vàrem explicar en el capítol 5, la reforma de la llei de cooperatives permet utilitzar diversos mètodes per adaptar el capital social a la NIC 32. Alguns mètodes estableixen mecanismes mixtes que permeten mantenir una part del capital social al patrimoni net, i obliguen a traspasar un altra part al passiu. Les cooperatives que hagin utilitzat aquests mètodes, continuaran tenint un impacte relatiu en el capital social.
- En segon lloc, l'import del capital social de les cooperatives. Com hem pogut observar l'apartat 9.4.1, les cooperatives que han adaptat els estatuts tenen un nivell de capitalització superior a la resta de cooperatives. Això pot provocar que l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 sigui superior, si aquestes cooperatives han utilitzat un mecanisme mixt d'adaptació del capital social.

En el cas de la ràtio de solvència a llarg termini, creiem que és normal que es rebutgi la hipòtesi nul·la, donat que un dels elements que compona la ràtio és el capital social. En

aquest sentit, l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 en la ràtio de solvència a llarg termini és superior en les cooperatives que han adaptat els seus estatuts. Per tant, el pes relatiu de les inversions que es cobreixen amb el capital social es redueix més en les cooperatives que han adaptat estatuts que en la resta de cooperatives.

Finalment, per les 27 variables restants no es pot rebutjar la hipòtesi nul·la. Això vol dir que no existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat els estatuts i la resta.

9.5. Conclusions

Aquesta part del treball tenia 3 objectius. En primer lloc, pretenia realitzar un anàlisi comparativa de la situació patrimonial i econòmica d'una mostra de cooperatives abans i després de l'aplicació de les normes comptables adaptades a la NIC 32. En segon lloc, pretén comprovar si existeixen diferències significatives en la informació comptable presentada per les cooperatives abans i després de l'aplicació de la NIC 32. I en tercer lloc, pretén comprovar si existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat el capital social en els seus estatuts i la resta de cooperatives.

Per realitzar aquest treball s'ha escollit una mostra aleatòria de 98 cooperatives que presenten comptes anuals auditats al Registre Central de Cooperatives de Catalunya. S'ha analitzat els comptes anuals de 2011. També s'ha revisat la informació dels estatuts de les cooperatives per comprovar si havien adaptat el capital social.

Abans d'iniciar aquest treball, suposàvem que els principals efectes de l'aplicació de la NIC 32 en les cooperatives, es concretarien en una disminució del capital social i un augment de l'endeutament. En aquest sentit, l'anàlisi comparativa de les dades

comptables obtingudes abans i després de l'aplicació de la NIC 32 ha confirmat les hipòtesis inicials. Hem pogut comprovar que els efectes més importants s'han produït en les partides que formen l'estructura financera de les cooperatives. S'ha produït una disminució en el capital social, que s'ha situat entre el -28,8% de les cooperatives que han adaptat els seus estatuts, i el -60,16% de la resta de cooperatives. També s'ha produït un augment de l'endeutament, que s'ha situat entre el +7,85% de les cooperatives que han adaptat els estatuts i el +2,08% de la resta de cooperatives.

Diversos investigadors en comptabilitat de cooperatives, preveïen que l'aplicació de la NIC 32 en el sector cooperatiu, suposaria una disminució important de les ràtios relacionades amb la solvència de les cooperatives. Els resultats del treball han confirmat aquestes previsions, ja que tant la ràtio de solvència, com la resta de ràtios han empitjorat amb l'aplicació de la NIC 32. En el cas de la ràtio de solvència, hem comprovat que la seva disminució és de -0,10 en les cooperatives que han adaptat estatuts, mentre que és de -0,03 en la resta de cooperatives. Aquest resultat no coincideix amb les previsions d'estudis anteriors, donat que aquests consideraven que les cooperatives que adaptessin els seus estatuts tindrien una disminució menor de la seva solvència. Creiem que aquest resultat pot ser degut a la metodologia utilitzada per les cooperatives que han adaptat els estatuts, ja que hi ha mètodes mixtos que obliguen a traspasar una part del capital social al passiu.

Els resultats de la prova de Wilcoxon han confirmat que existeixen diferències significatives en 18 de les 29 variables estudiades abans i després de l'aplicació de la NIC 32. Creiem que aquest resultat demostra que l'aplicació de la NIC 32 ha tingut un impacte important en la informació financera de les cooperatives.

Finalment, hem comparat l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat els seus estatuts i la resta de cooperatives. Els resultats de la prova U de Mann Whitney conclouen que només hi ha diferències significatives en l'impacte relatiu sobre el capital social i la ràtio de solvència a llarg termini. En aquest sentit, la informació obtinguda ens ha permès comprovar que l'impacte relatiu sobre el capital social ha estat superior en les cooperatives que han adaptat els seus estatuts que en la resta de cooperatives.

CAPÍTOL 10: CONCLUSIONS I LÍNIES D'INVESTIGACIÓ FUTURES

10.1. Introducció

Aquest treball d'investigació ha estudiat els efectes de la primera aplicació de la NIC 32 en la situació economicofinancera de les cooperatives. En concret, s'han realitzat dos estudis. Primer, s'han analitzat les diferències existents en la informació financera i les principals ràtios economicofinanceres de les cooperatives abans i després d'aplicar la NIC 32. I segon, s'ha realitzat una anàlisi comparativa de l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat el seu capital social i les cooperatives que encara no ho han fet.

Per realitzar aquest treball ha estat necessari realitzar una revisió de la literatura.

En el segon capítol s'ha estudiat la figura jurídica de la societat cooperativa. Aquest estudi pretenia exposar alguns aspectes importants d'aquests tipus de societats. Creiem que és important recordar aquests aspectes a l'inici del treball, donat que les cooperatives acostumen a ser una figura jurídica menys coneguda que les societats anònimes o limitades, però no per això són menys importants en l'economia com veurem més endavant.

Les cooperatives són una associació de persones que s'han unit voluntàriament per fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comuns per mitja d'una empresa de propietat conjunta i controlada democràticament (ACI, 1996). En aquest sentit, Morales (1996) considera que la societat cooperativa es configura com una societat de persones, enfront de les fórmules capitalistes convencionals en les que l'aportació de capital és el que determina el poder de decisió. Montegut (2006) afegeix que els principis que regeixen les cooperatives les distingeixen de les societats

capitalistes. Álvarez (1999) i Pendás Díaz (1987) coincideixen en que els principis cooperatius són el conjunt de normes que constitueixen els eixos centrals de l'organització de les cooperatives i són el marc en el que es desenvolupa el cooperativisme.

Les 300 cooperatives més grans varen obtenir una facturació de 1,1 bilions de dòlars, que equivaldria aproximadament al 10% del PIB dels Estats Units d'Amèrica (ACI, 2008). Addicionalment, l'ACI estima que 1.000 milions de persones són membres de cooperatives, i aquestes donen feina a més de 100 milions de persones a nivell mundial. Aquestes xifres donen una idea de la importància del cooperativisme en l'economia.

En el tercer capítol s'ha estudiat el capital social de les cooperatives. La revisió de la literatura ens ha servit per entendre el concepte de capital social cooperatiu, la seva configuració i funcions, i els aspectes singulars que el diferencien del capital social de les societats mercantils. Celaya (1992) apunta la importància del patrimoni i el capital social en les cooperatives, com també en la resta de formes societàries. Segons Pastor (2002), el concepte de capital social té un caràcter essencialment jurídic. En aquest sentit, el dret cooperatiu recull l'obligació de realitzar l'aportació a la cooperativa com a condició ineludible per adquirir la condició de soci. Aquesta aportació està destinada a integrar el capital social.

En general, la doctrina coincideix en assenyalar que el capital social desenvolupa tres funcions principals. En primer lloc, una funció instrumental que consisteix en organitzar els drets i les obligacions que corresponen als socis de la cooperativa. En segon lloc, el capital social actua com un mecanisme de garantia enfront als creditors de la cooperativa. I en tercer lloc, una funció productiva donat que, a l'inici, el capital és l'únic del que es disposa per desenvolupar l'activitat empresarial.

No hi ha un acord total en que el capital social de les cooperatives compleixin les tres funcions anteriors. Això és degut a que presenta unes característiques singulars que el diferencien del capital social de la resta de societats mercantils. Una característica singular important és la variabilitat. Aquesta està fonamentada en el principi de portes obertes, que dona dret als socis a demanar el reemborsament de les aportacions de capital en cas de donar-se de baixa de la cooperativa. Segons la doctrina, la variabilitat del capital té repercussions negatives per la garantia enfront a tercers. Gómez (2003) considera que els accionistes de les societats mercantils tenen limitada la seva responsabilitat al patrimoni aportat, però com a contrapartida aquest patrimoni es sustenta en una xifra de capital social estable com a garantia enfront a tercers. Mentre que a les cooperatives es manté la limitació de la responsabilitat al capital aportat pels socis, però no es compta amb una xifra de capital social estable. En aquest sentit, la normativa comptable internacional considera que la variabilitat és un factor determinant per a la classificació del capital social de les cooperatives.

La revisió de la literatura ens ha servit per entendre els criteris de classificació del capital social des de la perspectiva comptable, però també jurídica, i conèixer els diversos corrents doctrinals existents que classifiquen el capital social de les cooperatives com un recurs propi o aliè. En aquest sentit, hem pogut conèixer els arguments per definir la classificació del capital social dels investigadors que formen aquests corrents doctrinals.

En el capítol sisè hem realitzat un estudi de la literatura sobre la classificació del capital social de les cooperatives. Aquest estudi ens ha permès comprovar que existeixen dos corrents doctrinals principals. En concret, el corrent dominant considera que el capital social és un recurs propi de la cooperativa, i s'hauria de classificar com un element del patrimoni net. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en

afirmar que els motius per classificar el capital social en el patrimoni net són els següents: és un recurs permanent, és un instrument que atorga un dret de propietat al soci i permet la seva participació en la presa de decisions mitjançant el dret a vot, és un instrument que assumeix risc de negoci i permet participar en els rendiments de la cooperativa, en cas de liquidació de la cooperativa, actua com un instrument subordinat a la resta de creditors de la cooperativa, i és un recurs amb una remuneració no comparable amb els interessos d'una cooperativa. (Gómez i Miranda, 2006; Cabaleiro, Ruiz i Fernández-Feijóo, 2010; Arenaza, 2009; Cordobés, 2006; Merino, 2004; Vargas, 2007; Gallizo i Moreno, 2009; Bandeira i Meira, 2009; Pastor, 2002; Detilleux i Naett, 2005).

Una part minoritària de la doctrina considera que el capital social cooperatiu és un recurs aliè, i s'hauria de classificar com un element del passiu. Els investigadors que formen part d'aquest corrent coincideixen en afirmar que és un recurs variable i un instrument propietat del soci. Fernández Guadaño (2007) afirma que la variabilitat del capital social, degut a la devolució d'aportacions als socis que es donen de baixa, o degut a la imputació de pèrdues als socis, és la principal característica que porta a considerar-lo com un "element patrimonial exigible". Coincideixen amb aquest argument Gómez (2003), García Gutiérrez (2006) i Espagne (2006), entre d'altres.

En aquest sentit, la normativa comptable espanyola coincideix amb el corrent doctrinal majoritari que classifica el capital social com un element del patrimoni net. Tot i això, el procés d'harmonització comptable internacional ha obligat a modificar la normativa comptable espanyola en lo referent a la classificació del capital social de les cooperatives.

Hem revisat la literatura relacionada amb el procés d'harmonització comptable internacional i les normes comptables internacionals, i més concretament, la NIC 32 i la CINIIF 2. Això ens ha servit per entendre els aspectes de la normativa que afecten al capital social de les cooperatives, i les opinions dels investigadors en comptabilitat de cooperatives al respecte.

En el quart capítol s'ha estudiat la consideració del capital social de les cooperatives segons la normativa comptable internacional. En primer lloc, s'ha detectat que una gran majoria dels investigadors en comptabilitat de cooperatives critiquen la normativa comptable internacional, donat que consideren que és una normativa que ha estat elaborada tenint en compte només les societats mercantils, i que s'han deixat a banda altres tipus de societats com les cooperatives (Cubedo, 2007; Detilleux i Naett, 2006; Fernández-Feijóo i Cabaleiro, 2007).

En concret, la norma que afecta directament al capital social de les cooperatives és la NIC 32. Aquesta norma indica els requisits que ha de complir un instrument financer (capital social) per classificar-se com un patrimoni net. En aquest sentit, la NIC 32 indica que la classificació de qualsevol instrument financer s'ha de realitzar tenint en compte el seu fons econòmic, i no la seva forma legal, com establia la normativa comptable espanyola. Addicionalment, la NIC 32 indica que el fons econòmic d'un instrument financer serà el d'un patrimoni net, quan no existeixi una obligació contractual vinculada a l'instrument que obligui a l'emissor a entregar efectiu o un altre tipus d'actiu financer al tenidor.

Posteriorment, la CINIIF 2 interpretava la normativa inclosa en la NIC 32 des de la perspectiva de les cooperatives, i indicava que només es podia classificar com a patrimoni net, les aportacions de capital no reemborsables i sense remuneració explícita.

Això va portar a la mobilització del sector cooperatiu per intentar neutralitzar els efectes de la NIC 32.

En el cinquè capítol s'han estudiat les actuacions engegades per contrarestar els efectes de la NIC 32. En l'àmbit nacional, s'ha realitzat una reforma de la legislació cooperativa. Aquesta reforma pretén introduir la figura de les aportacions de capital amb el reemborsament condicionat a l'aprovació del Consell Rector de la cooperativa. De manera, que els socis de les cooperatives poden convertir les seves aportacions a aquesta nova figura i mantenir-les en el patrimoni net de la cooperativa. En aquest sentit, Cabaleiro, Ruíz i Fernández-Feijóo (2010) i Cubedo (2007) són crítics amb la reforma de la legislació cooperativa, ja que consideren que erosiona el principi de portes obertes, que permetia als socis sol·licitar el reemborsament de les aportacions de capital en cas de donar-se de baixa de la cooperativa. Altres investigadors com Arias i Montegut (2012), afirmen que és molt difícil convèncer als socis perquè cedeixin el dret de reemborsament i converteixin les seves aportacions de capital a la nova figura.

Segons l'anàlisi realitzada en aquest treball, només 20 de les 98 cooperatives analitzades han introduït la nova figura del capital social no reemborsable en els seus Estatuts. Aquestes cooperatives tenen un nivell de capitalització superior a la mitja de les cooperatives. Aquests resultats coincideixen amb les previsions de diversos investigadors que consideraven que les cooperatives més capitalitzades tindrien més incentius per introduir les aportacions de capital no reemborsables en el seus estatuts (Arias i Montegut, 2012; Polo i Gomis, 2011).

En aquest sentit, hem realitzat una revisió exhaustiva de la literatura relacionada amb els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32 a les cooperatives, que ens ha permès conèixer els treballs teòrics i pràctics realitzats fins al moment sobre aquest tema. I que

ha estat el punt de partida per al treball d'investigació, i per al plantejament de les hipòtesis que hem contrastat en el treball empíric.

En el capítol setè hem realitzat un estudi de la literatura sobre els efectes previstos del canvi en la classificació comptable del capital social en les cooperatives. Aquest canvi s'ha produït degut a l'aplicació de la NIC 32.

A Espanya, el procés d'aplicació de la NIC 32 ha tingut dues fases. En una primera fase (2005-2010), només tenien l'obligació d'aplicar la NIC 32 aquelles cooperatives que haguessin emès obligacions o instruments de deute similars cotitzats en mercats regulats. En una segona fase (des de 2011), totes les cooperatives espanyoles tenen l'obligació d'aplicar les normes sobre aspectes comptables de les cooperatives adaptades a la NIC 32. Per tant, inicialment la repercussió de la NIC 32 va estar limitada a un grup molt reduït de cooperatives, però, a partir de 2011, s'ha generalitzat a totes les cooperatives espanyoles.

En els últims anys, s'han publicat un número important de treballs que interpreten la normativa continguda a la NIC 32 per determinar quina ha de ser la classificació del capital social de les cooperatives. Addicionalment, també s'han publicat un número important de treballs sobre els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32 (Álvarez, 2010; Bastida, 2007; Gómez, 2003; Mateos, 2010; Merino, 2004; Vargas, 2007; Polo, 2007).

La revisió de la literatura ens ha permès constatar que existeixen tres tipus d'efectes possibles: econòmics, concursals i operatius. En aquest treball, hem analitzat a fons els efectes econòmics. En aquest sentit, la majoria dels investigadors consideren que l'aplicació de la NIC 32 provocarà una descapitalització de les cooperatives i un augment de l'endeutament. Aquestes previsions han estat confirmades en un estudi

empíric realitzat per Arias i Montegut (2012). També s'han realitzat diversos estudis empírics que preveuen que l'aplicació de la NIC 32 empitjori la ràtio de solvència de les cooperatives (Marí, 2006; Fernández Guadaño, 2006). Addicionalment, alguns investigadors consideren que l'empitjorament d'aquesta ràtio dificultarà l'obtenció de finançament bancari per a les cooperatives (Vargas, 2011; Polo i Gomis, 2011).

Després de realitzar la revisió de la literatura, s'ha enviat una enquesta a una mostra representativa de cooperatives. Aquesta enquesta pretenia obtenir informació sobre el procés d'aplicació de la NIC 32 a les cooperatives. En concret, l'enquesta ha permès conèixer el nivell d'adaptació a la NIC 32, i recollir l'opinió dels professionals de les cooperatives sobre els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32.

Una vegada realitzada la revisió de la literatura i l'enquesta a les cooperatives, vàrem considerar que disposàvem de suficient informació sobre l'aplicació de la NIC 32 a les cooperatives i els principals efectes previstos, per plantejar l'estudi empíric. Aquest estudi pretenia conèixer l'impacte real de la primera aplicació de la NIC 32 en la situació economicofinancera de les cooperatives. En aquest sentit, s'han utilitzat tècniques d'anàlisi economicofinancera per identificar les diferències en la informació financera i les principals ràtios economicofinanceres abans i després de l'aplicació de la NIC 32. Addicionalment, s'han seguit tècniques estadístiques utilitzades en estudis anteriors, com la Prova de rangs de Wilcoxon o la Prova de la U de Mann-Whitney, per testejar les hipòtesis nul·les de que no existeixen diferències significatives en la informació financera i les principals ràtios economicofinanceres abans i després de l'aplicació de la NIC 32, i de que no existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 en les cooperatives que han adaptat el capital social i les cooperatives que encara no ho han fet.

L'objectiu d'aquest capítol és concretar els resultats obtinguts en cadascun dels capítols realitzats, tenint en compte els objectius del treball que apareixen en el primer capítol de presentació. Finalment, també es proposen futures línies d'investigació relacionades amb aquest treball i que podrien servir per ampliar-ne els resultats obtinguts.

10.2. Conclusions

En aquest apartat s'exposen les diferents conclusions a les que s'ha arribat després de la realització de cadascun dels capítols de treball, una vegada identificats els problemes que han motivat aquest treball, revisats els treballs previs sobre els efectes previstos de l'aplicació de la NIC 32 en els cooperatives, i analitzats els resultats obtinguts en els estudis empírics que s'han dut a terme.

Dels resultats de l'enquesta, podem concloure que més de la meitat de les cooperatives enquestades han adaptat, o tenen previst adaptar, el seu capital social a la NIC 32. En aquest sentit, les cooperatives afirmen que l'adaptació del capital social permetrà mantenir la imatge de solvència de la cooperatives i l'accés al finançament bancari. La majoria dels responsables considera que els analistes financers prenen les decisions sobre la concessió de finançament en base a la informació financera presentada per les cooperatives. En conseqüència, les cooperatives que realitzen inversions importants i necessiten finançament bancari, tindran més incentius per adaptar el seu capital social a la NIC 32. Aquests resultats confirmen les hipòtesis H0 i H2, mentre que descarten les hipòtesis contràries H1 i H3.

D'altra banda, els responsables de les cooperatives que no tenen previst adaptar el seu capital social a la NIC 32, consideren que és molt poc probable que els socis aprovin l'adaptació del capital social, donat que haurien de cedir el dret de reemborsament de les seves aportacions de capital al Consell Rector. Igualment, consideren que la xifra de

capital social és reduïda en relació al patrimoni net total, i preveuen que l'aplicació de la NIC 32 tindrà una repercussió reduïda. En conseqüència, les cooperatives que tenen una xifra de capital social reduïda, tindran menys incentius per adaptar el seu capital social a la NIC 32.

Després d'analitzar els resultats de l'enquesta als responsables de les cooperatives, hem comprovat que les seves opinions sobre els efectes de l'aplicació de la NIC 32 coincideixen majoritàriament amb les dels investigadors en comptabilitat de cooperatives.

En el capítol novè, s'ha realitzat un treball empíric per determinar els efectes reals de la primera aplicació de la NIC 32 a les cooperatives. Aquest treball s'ha proposat realitzar una anàlisi de la informació financera presentada per les cooperatives abans i després de l'aplicació de la NIC 32 per a determinar si les diferències són significatives.

Abans de començar aquest treball, s'intuïa que els principals efectes de l'aplicació de la NIC 32 en les cooperatives es concretarien en una disminució del capital social i un augment de l'endeutament. En aquest sentit, l'anàlisi comparativa de la informació financera abans i després de l'aplicació de la NIC 32 ha confirmat els nostres supòsits inicials. Hem pogut comprovar que els efectes més importants de l'aplicació de la NIC 32 s'han produït en les partides que formen part de l'estructura financera de les cooperatives.

Els resultats de la Prova de la suma de rangs de Wilcoxon han confirmat que les diferències en la informació economicofinancera poden considerar-se significatives en la majoria de les variables analitzades. Aquest resultat permet rebutjar la hipòtesi nul·la H_0 en la majoria de variables analitzades. Creiem que aquest resultat demostra que

l'aplicació de la NIC 32 ha tingut un impacte important en la informació financera de les cooperatives.

Finalment, hem comparat l'impacte relatiu de l'aplicació de la NIC 32 entre les cooperatives que han adaptat el seu capital social, i les cooperatives que encara no ho han fet. Els resultats de la prova de la U de Mann-Whitney confirmen que només existeixen diferències significatives en l'impacte relatiu sobre el capital social i la ràtio de capitalització. Aquest resultat permet confirmar la hipòtesi nul·la H5 en la majoria de variables analitzades. I que aquest impacte ha estat superior en les cooperatives que han adaptat el seu capital social que en les cooperatives que encara no ho han fet. En conseqüència, podem concloure que l'adaptació del capital social no neutralitza totalment els efectes de l'aplicació de la NIC 32. En aquest sentit, creiem que el nivell de capitalització i la metodologia utilitzada per adaptar el capital social són dos factors clau per valorar els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en les cooperatives.

Cal tenir en compte que els treballs empírics s'han realitzat amb una mostra de cooperatives que estan obligades a auditar els seus comptes anuals. Hem comprovat que aquest tipus de cooperatives tenen un tamany superior a la mitjana de les cooperatives. Per tant, els resultats obtinguts han d'interpretar-se en un context de cooperatives de tamany elevat.

D'altra banda, l'anàlisi de les diferències en la informació financera de les cooperatives abans i després d'aplicar la NIC 32, s'ha realitzat en base a un conjunt de variables economicofinanceres (dades comptables i ràtios) limitades. En aquest sentit, els resultats obtinguts només són vàlids per aquestes variables analitzades.

10.3. Línies d'investigació futures

En aquest treball d'investigació s'ha analitzat l'impacte de la primera aplicació de la NIC 32 en la situació economicofinancera de les cooperatives. Una vegada finalitzat aquest treball, creiem que es poden plantejar les línies d'investigació següents:

1. El treball s'ha realitzat amb una mostra de cooperatives que presenten comptes anuals auditats al Registre Central de Cooperatives de Catalunya. En conseqüència, són cooperatives amb un nivell de capitalització superior a la mitja de les cooperatives. Una possible línia d'investigació seria repetir l'estudi empíric amb una mostra de cooperatives no auditades. D'aquesta manera, es podria comprovar si els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en aquestes cooperatives són similars.
2. El treball s'ha realitzat amb una mostra de cooperatives que desenvolupen la seva activitat a Catalunya. Una possible línia d'investigació futura seria analitzar els efectes de l'aplicació de la NIC 32 en cooperatives d'altres comunitats autònomes espanyoles com Andalusia o el País Basc, on el sector cooperatiu té un pes important. D'aquesta manera, es podria comparar el nivell d'adaptació del capital social a la NIC 32, i els efectes de la seva aplicació en la situació economicofinancera de les cooperatives.
3. L'estudi s'ha centrat en el període de transició des de les normes comptables nacionals a les normes comptables adaptades a la NIC 32. En aquest sentit, una línia d'investigació futura seria incrementar l'horitzó temporal del treball, per tal de veure si les cooperatives adapten el seu capital social a la NIC 32, i si es produeixen canvis en la situació economicofinancera de les cooperatives.

4. En el treball hem comparat els efectes de la NIC 32 en les cooperatives segons si havien adaptat el capital social a la NIC 32, o si encara no ho havien fet. Una possible línia d'investigació futura seria analitzar els efectes de l'aplicació de la NIC 32 segons la metodologia utilitzada per adaptar el capital social a la NIC 32. Creiem que aquest anàlisi permetria conèixer la metodologia utilitzada i l'impacte de l'aplicació de la NIC 32 per cada mètode.

CHAPTER 10: CONCLUSIONS AND LINES OF FUTURE RESEARCH

10.1. Introduction

This research project has studied the effects of the first application of IAS 32 on the economic-financial situation of cooperatives. Concretely, two studies have been performed. First, the existing differences in the cooperatives' financial information and the principal economic-financial ratios before and after the application of IAS 32 have been analysed. Secondly, a comparative analysis has been performed on the relative impact of the application of IAS 32 among the cooperatives that have adapted their share capital and the cooperatives that have not yet done so.

To perform this project it has been necessary to perform a literature review.

In the second chapter the legal structure of the cooperative society has been studied. This study intended to explain some important aspects of these types of societies. We believe that it is important to remember these aspects at the beginning of the work, given that cooperatives are usually a less well-known legal structure than the anonymous or limited societies, but are no less important in the economy as we will see later.

Cooperatives are an association of persons that have voluntarily united to face their common economic, social and cultural needs and aspirations by means of joint-ownership and controlled democratically company (ACI, 1996). In this sense, Morales (1996) considers that a cooperative society is configured as a society of persons, in contrast to the conventional capitalist formulas in which capital contribution is what determines the power of decision. Montegut (2006) adds that the principles that direct cooperatives distinguish them from capitalist societies. Álvarez (1999) and Pendás Díaz

(1987) concur in that the cooperative principles are the set of rules that constitute the central axes of the cooperatives' organisation and are the framework in which cooperatives are developed.

The 300 largest cooperatives obtained a turnover of 1.1 trillion dollars, which would approximately equal 10% of the GDP of the United States of America (ACI, 2008). Additionally, the ACI estimates that 1 billion persons are members of cooperatives, and they provide work to more than 100 million persons at the global level. These amounts provide an idea of the importance of cooperatives on the economy.

In the third chapter cooperatives' share capital has been studied. The literature review has served us to understand the concept of cooperative share capital, its configuration and functions, and the singular aspects that differentiate their share capital from those of business societies. Celaya (1992) notes the importance of assets and share capital in cooperatives, as well as the rest of societal forms. According to Pastor (2002), the concept of share capital has an essentially legal character. In this sense, the right of the cooperative to include the obligation to make contributions to the cooperatives is an unavoidable condition to acquire the condition of membership. This contribution is destined to be integrated into share capital.

In general, the doctrine concurs in signalling that share capital develops three principal functions. First, it has an instrumental function that consists in organising the rights and obligations that correspond to the members of the cooperative. Second, share capital acts as a guarantee mechanism to the cooperatives' creditors. Third, it has a productive function given that, at the beginning, share capital is the only capital available for developing business activity.

There is no complete agreement on how cooperatives' share capital completes the three previous functions. This is due to cooperative share capital presenting singular characteristics that differentiate it from the rest of business societies. One important singular characteristic is variability. This is founded on the open-doors principle, which gives the right to members to demand reimbursement of capital contributions if they leave the cooperative. According to the doctrine, the variability of capital has negative repercussions for guarantees against third parties. Gómez (2003) considers that shareholders of business societies have their responsibility limited to the assets contributed, but as a counterpoint, these assets are sustained in a stable share capital amount as a guarantee against third parties. While for cooperatives the limitation of responsibility is limited to capital contributed by members, this is not counted as a stable share capital amount. In this sense, the international accounting standard considers that the variability is a determining factor for the classification of share capital of cooperatives.

The literature review has helped us to understand the classification criteria for share capital not only from the accounting perspective, but also the legal perspective, and to know if the diverse existing doctrinal currents that classify the share capital of cooperatives as a proprietary resource or debt. In this sense, we have been able to understand the researchers' arguments for defining the classification of share capital that form these doctrinal currents.

In the sixth chapter, we have performed a literature study on the classification of cooperatives' share capital. This study has allowed us to prove that two principal doctrinal currents exist. Concretely, the dominant current considers share capital as a proprietary resource of the cooperative, and should be classified as an element in assets. The researchers that form part of this current concur in affirming that the motives for

classifying share capital in assets are the following: it is a permanent resource, it is an instrument that provides a right of ownership to the members and allows for the participation in decision making via the right to vote, it is an instrument that assumes business risk and allows participation in the cooperatives' activities, in case of the liquidation of the cooperative, it acts as an instrument subordinate to the rest of the creditors of the cooperative and it is a resource with remuneration not comparable with the cooperative's interest payments. (Gómez and Miranda, 2006; Cabaleiro, Ruiz and Fernández-Feijóo, 2010; Arenaza, 2009; Cordobés, 2006; Merino, 2004; Vargas, 2007; Gallizo and Moreno, 2009; Bandeira and Meira, 2009; Pastor, 2002; Detilleux and Naett, 2005).

A minority doctrine considers that cooperative share capital is a debt and should be classified as an element of liability. The researchers that form part of this current concur in affirming that share capital is a variable resource and an instrument owned by the member. Fernández Guadaño (2007) affirms that the variability of share capital, due to the return of contributions to members that leave the cooperative, or due to the attribution of losses to the members, is the principal characteristic that makes this redeemable share capital. Gómez (2003), García Gutiérrez (2006) and Espagne (2006) concur with this argument, among others.

In this sense, the Spanish accounting standard concurs with the majority doctrinal current that classifies share capital as an element of assets. However, the process of harmonisation with international accounting has necessitated the modification of the Spanish accounting regulation in reference to the classification of cooperatives' share capital.

We have reviewed the literature related to the process of international accounting harmonisation and international accounting standards, specifically IAS 32 and IFRIC 2. This has helped us to understand the aspects of the regulation that affect the share capital of cooperatives and the opinions of researchers in cooperative accounting regarding these aspects.

In the fourth chapter the consideration of the share capital of cooperatives is studied according to the international accounting regulation. In the first place, it has been noticed that the great majority of researchers in cooperative accounting criticise the international accounting standard, given that they consider that this is a regulation that has been elaborated taking only business societies into account, and that this has left out other types of societies such as cooperatives (Cubedo, 2007; Detilleux and Naett, 2006; Fernández-Feijóo and Cabaleiro, 2007).

Concretely, the standard that directly affects the share capital of cooperatives is IAS 32. This regulation indicates the requirements that a financial instrument (share capital) must meet in order to be classified as an asset. In this sense, IAS 32 indicates that the classification of any financial instrument must be performed taking the economic base into account, and not their legal form, as was established in the Spanish accounting standard. Additionally, IAS 32 indicates that the economic base of a financial instrument will be an asset when no related contractual obligation exists to the instrument that requires the emitter to return cash or another type of financial asset to the bearer.

Later, IFRIC 2 considered the standard included in IAS 32 from the perspective of the cooperatives, and indicated that only capital contributions which are non-reimbursable

and without explicit remuneration can be classified as an asset. This caused the cooperative sector to mobilize in order to try to neutralise the effects of IAS 32.

In the fifth chapter, the actions initiated to counter the effects of IAS 32 have been studied. On the national level, a reform of the cooperative legislation has occurred. This reform intends to introduce the figure of the capital contributions with reimbursement conditional to the approval of the Governing Council of the cooperative. In this way, the members of the cooperatives can convert their contributions to the new form and maintain them in the cooperatives' assets. In this sense, Cabaleiro, Ruiz and Fernández-Feijóo (2010) and Cubedo (2007) are critics of the cooperative legislation reform, as they consider that it erodes the open-doors principal, which had allowed members to request the reimbursement of capital in case they leave the cooperative. Other researchers such as Arias and Montegut (2012) affirm that it is very difficult to convince members to cede the right of reimbursement and to convert their capital contributions to the new form.

According to the analysis performed in this paper, only 20 of the 98 cooperatives analysed have introduced the new form of non-reimbursable share capital in their Statutes. These cooperatives have a higher level of capitalisation than the mean of the cooperatives. These results concur with the predictions by various researchers that considered that cooperatives with greater capitalisation would have more incentives to introduce non-reimbursable capital contributions in their statutes (Arias and Montegut, 2012; Polo and Gomis, 2011).

In this sense, we have performed an exhaustive review of the literature related to the predicted effects of the application of IAS 32 on the cooperatives, which has allowed us to understand the theoretical and practical papers produced until now about this topic.

This has been the point of departure for the research work, and for the proposal of the hypotheses that we have contrasted in this empirical research.

In the seventh chapter we have performed a literature study on the predicted effects of the change in the accounting classification of share capital on the cooperatives. This change has been produced due to the application of IAS 32.

In Spain, the application process of IAS 32 has had two phases. In the first phase (2005-2010), only 32 of those cooperatives who had emitted obligations or instruments of debt similar to those listed on regulated markets had the obligation to apply IAS 32. In the second phase (from 2011 onwards), all Spanish cooperatives have the obligation to apply the accounting standards adapted to IAS 32. As such, initially the repercussion of IAS 32 was limited to a very small group of cooperatives, but since 2011, this repercussion has been spread to all Spanish cooperatives.

In recent years, an important number of works that interpret the standards contained in IAS 32 have been published to determine how cooperative share capital must be classified. Additionally, an important number of works have been published about the predicted effects of the application of IAS 32 (Álvarez, 2010; Bastida, 2007; Gómez, 2003; Mateos, 2010; Merino, 2004; Vargas, 2007; Polo, 2007).

The literature review has allowed us to test if three types of possible effects exist: economic, competitive and operational. In this paper, we have analysed the economic effects in depth. In this sense, the majority of researchers consider that the application of IAS 32 will provoke a de-capitalisation of the cooperatives and an increase in debt. These predictions have been confirmed in an empirical study performed by Arias and Montegut (2012). Diverse empirical studies have been performed which predicted that the application of IAS 32 would worsen the solvency ratio of the cooperatives (Marí,

2006; Fernández Guadaño, 2006). Additionally, some researchers consider that the worsening of this ratio makes obtaining bank financing difficult for cooperatives (Vargas, 2011; Polo and Gomis, 2011).

After performing a literature review, a survey was sent to a representative sample of cooperatives. This survey intended to obtain information about the process of the application of IAS 32 on the cooperatives. Concretely, the survey has allowed for the understanding of the level of adaptation to IAS 32, and to gather the opinion of the professionals of the cooperatives about the predicted effects of the application of IAS 32.

After performing the literature review and survey to the cooperatives, we considered that we had sufficient information on the application of IAS 32 on the cooperatives and the principal predicted effects in order to plan the empirical study. This study intended to understand the real impact of the first application of the IAS 32 on the economic-financial situation of the cooperatives. In this sense, techniques of economic-financial analysis have been utilised to identify the differences in the financial information and the principal economic-financial ratios before and after the application of IAS 32. Additionally, statistical techniques utilised in previous studies have been followed, such as the Wilcoxon Rank-Sums Test and the Mann-Whitney U Test, to test the null hypotheses that no significant differences existed in the financial information and the principal economic-financial ratios before and after the application of IAS 32, and that no significant differences existed in the relative impact of the application of IAS 32 on the cooperatives that have adapted their share capital and the cooperatives that have not done so.

The objective of this chapter is to specify the results obtained in each of the chapters realised, taking into account the objectives of the project that appear in the first chapter on presentation. Finally, future lines of research related to this project and that could serve to broaden the results obtained are also proposed.

10.2. Conclusions

In this section, the different conclusions that have been reached after performing each of the chapters of this project are put forward, after identifying the problems that motivated this project, revising the previous studies on the predicted effects of the application of IAS 32 on the cooperatives, and analysing the results obtained in the empirical study that has been completed.

From the results of the survey, we can conclude that more than half of the cooperatives surveyed have adapted, or have decided to adapt, their share capital to IAS 32. In this sense, the cooperatives affirm that the adaptation of their share capital allows the cooperatives to maintain their image of solvency and their access to bank financing. The majority of the directors consider that financial analysts make decision regarding the concession of financing based on the financial information presented by the cooperatives. Consequently, the cooperatives that perform important investments and need bank financing have more incentives to adapt their share capital to IAS 32. These results confirm the hypotheses H0 and H2, while it discards the contrary hypotheses H1 and H3.

On the other hand, the directors of the cooperatives that have not anticipated adapting the share capital to IAS 32 consider that it is very improbable that the members approve the adaptation of the share capital, given that they would have to cede the right of reimbursement of their capital contributions to the Governing Council. Also, they

consider that the amount of share capital is reduced in relation with the total assets, and predicted that the application of the IAS32 will have a reduced repercussion. Consequently, the cooperatives that have a reduced amount of share capital will have fewer incentives to adapt their share capital to IAS 32.

After analysing the results of the survey to the directors of the cooperatives, we have proven that their opinions on the effects of the application of IAS 32 concur in large part with the researchers' opinions on the accounting of the cooperatives.

In the ninth chapter, an empirical study has been performed in order to determine the real effects of the first application of IAS 32 on the cooperatives. This project has proposed performing an analysis of the financial information presented by the cooperatives before and after the application of IAS 32 in order to determine if the differences are significant.

Before starting this project, it was believed that the principal effects of the application of IAS 32 on the cooperatives would be visible in a reduction of share capital and an increase in debt. In this sense, the comparative analysis of the financial information before and after the application of IAS 32 has confirmed our initial suppositions. We have been able to prove that the most important effects of the application of IAS 32 have been produced in the subtotals that form part of the financial structure of the cooperatives.

The results of the Wilcoxon Rank-sums Test have confirmed that the differences in the economic-financial information can be considered significant in the majority of the variables analysed. This result has allowed for the rejection of the null hypothesis H4 in the majority of the variables analysed. We believe that this result shows that the

application of IAS 32 has had an important impact in the financial information of the cooperatives.

Finally, we have compared the relative impact of the application of IAS 32 between the cooperatives that have adapted their share capital and the cooperatives that have not yet done so. The results of the Mann-Whitney U Test confirm that significant differences exist only in the relative impact over the share capital and the capitalisation ratio. This project has allowed for the confirmation of the null hypothesis H5 in the majority of the variables analysed. This impact has been greater in the cooperatives that have adapted their share capital than in the cooperatives that have not yet done so. Consequently, we have been able to conclude that the adaptation of the share capital does not completely neutralise the effects of the application of IAS 32. In this sense, we believe that the level of capitalisation and the methodology utilised to adapt the share capital are two key factors to evaluate the effects of the application of IAS 32 on the cooperatives.

It is necessary to take into account that these empirical projects have been performed with a sample of cooperatives that are obligated to audit their annual accounts. We have proven that this type of cooperatives have a larger size than the mean of the cooperatives. As such, the results obtained have been interpreted in a context of larger-sized cooperatives.

On the other hand, the analysis of the differences in the financial information of the cooperatives before and after applying IAS 32 has been performed based on a limited set of economic-financial variables (accounting data and ratios). In this sense, the results obtained are only valid for the variables analysed.

10.4. Lines of future research

In this research project the impact of the first application of IAS 32 on the economic-financial situation of cooperatives has been analysed. With this project finished, we believe that the following lines of future research can be suggested:

5. The project has been performed with a sample of cooperatives that present annual audited accounts to the Registre Central de Cooperatives de Catalunya [Central Registry of Cooperatives of Catalonia]. Consequently, these are cooperatives with a level of capitalisation above the mean of the cooperatives. One possible line of future research would be to repeat the empirical study with a sample of non-audited cooperatives. In this way, it would be possible to prove if the effects of the application of IAS 32 on these cooperatives are similar.
6. The project has been performed with a sample of cooperatives that develop their activity in Catalonia. One possible line of future research would be to analyse the effects of the application of IAS 32 in cooperatives from other Spanish autonomous communities, such as Andalusia or the Basque Country, where the cooperative sector has an important presence. In this way, the level of adaptation of share capital to IAS 32 and the effects of its application on the economic-financial situation of the cooperatives can be compared.
7. The study has centred on the transition period of the national accounting regulations to the accounting regulations adapted to IAS 32. In this sense, one line of future research would be to increase the time horizon of this project, in order to see if the cooperated adapted their share capital to IAS 32, and if this produces changes in the economic-financial situation of the cooperatives.

8. In the project we have compared the effects of IAS 32 in the cooperatives according to if they have adapted the share capital to that of IAS 32, or if they have not yet done so. A possible line of future research would be to analyse the effects of the application of IAS 32 according to the methodology utilised to adapt share capital to IAS 32. We believe that this analysis would allow for understanding the methodology utilised and the impact of the application of IAS 32 for each method.

BIBLIOGRAFIA

AECA (2009), *Fondos propios en las cooperativas*. Documento nº.1 en contabilidad de cooperativas. AECA, Madrid.

Alarcón, S., Alonso, R., Iruretagoyena, T., Serrano, A. (1995), Caracterización económico-financiera de bodegas cooperativas. A: II Congreso Nacional de Economía Agraria. Valencia: Asociación Española de Economía y Sociología Agraria.

Alianza Cooperativa Internacional-ACI (1996), Declaración sobre la Identidad Cooperativa. Aprobada en el XXXI Congreso de la ACI. Manchester. Sep-1995. CEPAC-UCV. Centro Documental Virtual. Documento de Apoyo Nº 2.

Alianza Cooperativa Internacional-ACI (2008), Global 300 list. The world's major cooperatives and mutual business, report. Consultat a <http://www.global300.coop/PdfList.aspx?Filter=Global%20300&Year=2008>.

Álvarez, J. (1985), *Análisis de balances*. Editorial Donostiarra, San Sebastián.

Álvarez Pérez, M.B. (1999), *Problemas de agencia y de elección contable derivados de la regulación legal de las cooperativas agrarias*. Tesis doctoral, Universidad de Oviedo, Departamento de Administración de Empresas y Contabilidad, Consultat a <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/11088/UOV0035TMBAP.pdf?sequence=1>.

Álvarez, M^a.B. (2010), Impacto del nuevo concepto de patrimonio neto en las sociedades cooperativas, *Partida Doble*, nº. 217, pp. 58-68.

Amat, O. (2003), *Anàlisi d'Estats Financers*, Editorial Profit, Barcelona.

Amat, O. i Genescà, E. (2011), *Informe anual de l'empresa catalana. IAEC 2010. Anàlisi detallada del 2009*. Cambra de comerç de Barcelona, Generalitat de Catalunya i ACCID, Barcelona.

Amat, O. i Perramon, J. (2011), High-growth cooperatives: Financial profile and key factors for competitiveness, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 73, pp. 81-98.

Aranzadi, D. (1976), *Cooperativismo industrial como sistema, empresa y experiencia*,

Universidad de Deusto, Bilbao.

Arenaza, I. (2009), Accounting in a cooperative company, *International Journal of Technology Management and Sustainable Development*, nº.8, pp. 57-67.

Arias, B. i Montegut, Y. (2012), Los efectos de la normativa contable en las sociedades cooperativas, *Revista de Contabilidad y Dirección*, nº. 14, pp. 183-201.

Ballester, E. (1990), *Economía Social y empresas cooperativas*, Editorial Alianza, Madrid

Bandeira, A.M^a. i Meira, D. (2009), *Las IAS y los Nuevos criterios de contabilización de las entradas en el capital de las cooperativas portuguesas: un análisis contable y jurídico*, comunicació presentada al XV Congreso AECA, Valladolid.

Banegas, R., Sánchez-Mayoral, R., Nevado, D. (1998), *Análisis por ratios de los Estados Contables Financieros (Análisis externo)*. Civitas, Madrid.

Bastida, R. (2007), *Efectos de la aplicación de las normas internacionales de contabilidad sobre la solvencia de las sociedades cooperativas*. Tesina defensada a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la UB. Barcelona. Setembre 2011.

Bastida (2012), Cooperativas: Aspectos diferenciales, fortalezas y debilidades, *Revista de Contabilidad y Dirección*, nº. 14, pp. 51-72.

Bel, P. i Fernández Guadaño, J. (2002), La financiación pròpia y ajena de las sociedad cooperativa, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 42, pp. 101-130.

Bernstein, L. (1995), *Análisis de Estados Financieros*, Deusto, Bilbao

Beuren, I.M., Hein, N. i Klann, R.C. (2008), Impact of the IFRS and US-GAAP on economic financial indicators, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 23, Iss. 7, pp. 632-649.

Birchall, J. i Ketilson, L.H. (2009), *Resilience of the cooperative business model in times of crisis*. International Labour Organization (ILO). Geneve.

Blake, J., Amat O., Clarke, J. (1995), Managing the economic impact of Accounting regulation: the Spanish case, *European Business Review*, nº. 6, pp.26-34.

Borjabad, P. (1993), *Manual de Derecho Cooperativo general y catalán*, (segona edició). Editorial Bosch, Barcelona.

Cabaleiro, M^a.J.; Ruiz, S. i Fernández-Feijóo, B. (2010), Las aportaciones obligatorias al capital social en la reforma contable cooperativa, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 69, pp. 217-244.

Callao, S., Jarne, J.I. i Laínez, J. (2007), Adoption of IFRS in Spain: Effect on the comparability and relevance of financial reporting, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, nº.16, pp. 148-178.

Callao, S., Ferrer, C., Jarne, J.I. i Laínez, J. (2010), IFRS adoption in Spain and the United Kingdom: Effects on accounting numbers and relevance, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, nº. 26, pp. 304-313.

Campos, V. i Carreras Ll. (2012), Situación econòmica y financiera de las cooperativas hortofrutícolas catalanes. Estudio empírico aplicado a la provincia de Tarragona, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 74, pp. 149-176.

Cancelo, A. (1987), El cooperativisme ante las exigències del mercado mundial, *Anuario de Estudios Cooperativos*, Universidad de Deusto, pp. 81-89.

Castelló, E.T. i Lizcano, J. (1998), *Interpretación de Estados Financieros*, Instituto Superior de Estudios Empresariales, Madrid.

Celaya, A. (1992), *Capital y sociedad cooperativa*, Editorial Tecnos; Madrid.

Celaya, A. (2003), Capital y recursos permanentes en el Proyecto de normas sobre contabilidad de cooperativas, *Notícias de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº.39, pp. 38-42.

Cerdá Y. i Richart, B. (1938), *Sociedades Cooperativas: su función económica, régimen legal y contabilidad*, Publicaciones del Colegio Pericial Mercantil, Barcelona.

Comissió Europea (2010), Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for the European Cooperatives Society (SCE), consultat a <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/co-operatives/#h2-7>.

Confederació de Cooperatives de Catalunya (2004), *Estudi dels perfils de les Cooperatives catalanes*, Observatori del Cooperativisme, Barcelona.

Confederación Empresarial Española de la Economía Social-CEPES (2010), *Empresas relevantes de la Economía Social 2009/2010*. Madrid.

Cooperatives Europe (2009), *European Co-operatives Key Statistics*, consultat a <http://www.coopseurope.coop>.

Coque, J. (2008), Puntos Fuertes y débiles de las cooperativas des de un concepto amplio de gobierno empresarial, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 51, pp. 65-93.

Cordobés, M. (2006), Las NIC y el capital social de las cooperativas, *Economía Social*, nº. 28, pp. 13-18.

Cordobés, M. i Paniagua, M. (2006), *La armonización del régimen sustantivo del capital social cooperativo con las Normas Internacionales de Contabilidad*. A les XI Jornadas de Investigadores en Economía Social y Cooperativa, Santiago de Compostela, edició en CD Rom.

Cubedo, M. (2003), La contabilidad de las cooperativas al día, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 45, pp. 9-32.

Cubedo, M. (2007), El régimen económico de las sociedades cooperativas: situación actual y apuntes para una reforma, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 58, pp. 161-187.

Dankhe, G.L. (1986), Investigación y comunicación. A Fernández Collado, C. i Dankhe, G.L. (comps.), *La comunicación humana: ciencia social*, Editorial McGraw-Hill, Mexico.

De Jong, A., Rosellón, M. i Verwijmeren, P. (2006), The economic consequences of IFRS: The impact of IAS 32 on Preference Shares in the Netherlands, *European Accounting Review*, n.º.15, pp.169-185.

Del Arco, J.L. (1963), *Temas Cooperativos*, Obra Sindical de Cooperación, Madrid.

Detilleux, J.C. i Naett, C. (2005), Les cooperatives face aux normes comptable internationales. Le cas de l'IAS 32, *RECMA-Revue Internationale de l'Économie Sociale*, n.º. 295, pp. 7-19.

Deutsch, M., Cook S., Jahoda, M. i Selltitz, C. (1959), *Research Methods in Social Relations*, Editorial Holt, Rinehart & Winston, New York.

Dívar, J. (1987), *Régimen jurídico de las sociedades cooperativas*, Universidad de Deusto, Bilbao.

Divar, J. i Gadea, E. (2006), Adaptación de la Ley de Cooperativas del País Vasco a la Normas Internacionales de Contabilidad (Apuntes para una nueva configuración del régimen del capital en las Sociedades Cooperativas), *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, n.º. 89, segon quadrimestre, pp. 7-26.

EACB (2003), *What are shares in the capital of a co-operative*, European Association of Co-operative Banks. Consultat a <http://www.eacb.eu/en/home.html>.

EACB (2006), *EACB resolution on IAS 32*, European Association of Co-operative Banks, consultat a <http://www.eacb.eu/en/home.html>.

EACB (2007), *Survey on Co-operatives and other Equity Instruments issued by Co-operatives*, European Association of Co-operative Banks, consultat a <http://www.eacb.eu/en/home.html>.

Espagne, F. (2006), *La variabilité du capital dans les cooperatives ou le capital remboursable est-il encore du capital?*, Confédération Générale des Sociétés Cooperatives Ouvrières de Production.

Espanya (2010), *Sociedades cooperativas i laborales en situación de alta en la Seguridad Social*, Base de datos de la Economía Social, Subdirección General de la

Economía Social, del Trabajo Autónomo y de la Responsabilidad Social de las Empresas. Consultat a http://www.mtin.es/es/sec_trabajo/autonomos/economia-soc/EconomiaSocial/estadisticas/.

Fajardo, I.G. (2005), La masa activa y pasiva en el concurso de cooperativas. A: *Estudios sobre la Ley Concursal. Libro homenaje a Manuel Olivencia*, vol. 5, Editorial Marcial Pons, Barcelona/Madrid.

FASB (2007), *Preliminary views: Financial Instruments with Characteristics of both Liabilities and Equity*, Financial Accounting Standard Board, consultat a <http://www.fasb.org>.

Federació Cooperatives Treball (2010), *Realitats i reptes del cooperativisme de treball i serveis de Catalunya*, Federació Cooperatives del Treball, Barcelona.

Fernández del Pozo, L. (1992), *El fortalecimiento de los recursos propios*, Editorial Marcial Pons, Madrid.

Fernández Guadaño, J. (2001), *Estudio de los flujos económico-financieros de las sociedades cooperativas en la educación: un enfoque de concentración empresarial*, tesis doctoral, Universidad Complutense de Madrid.

Fernández Guadaño, J. (2002), La nueva estructura financiera de acuerdo con la Ley 27/1999, de cooperativas, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº77, pp.7-28.

Fernández Guadaño, J. (2004a), Consideración contable del capital social de las sociedades cooperativas, *Revista de Economía Social*, nº.4, pp. 23-27.

Fernández Guadaño, J. (2004b), Implicaciones de las nuevas normas contables para las sociedades cooperativas, *Partida Doble*, nº.153, pp.28-35.

Fernández Guadaño, J. (2006a), Diferentes consideraciones en torno al capital social de las sociedades cooperativas, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 88, pp. 42-61.

Fernández Guadaño, J. (2006b), Structural changes in the development of european co-

operatives societies, *Annals of Public and Cooperatives Economics*, nº.77, pp.107-127.

Fernández Guadaño, J. (2007), *Divergencias entre las normas internacionales de información financiera y las normas sobre aspectos contables de las sociedades cooperativas: efectos sobre la solvencia financiera*, comunicació presentada al XX Congreso anual AEDEM, Palma de Mallorca.

Fernández-Feijóo, B. i Cabaleiro, M^a.J. (2007), Clasificación del capital social de la sociedad cooperativa: una visión crítica, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº.58, pp. 7-29.

Filippo, L. (2006), Principio Contabile Internazionale N. 32: La situazione nel diritto italiano, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº.90, tercer quadrimestre, pp.92-108.

Foster, G. (1986), *Financial Statement Analysis*, Englewood Cliffs: Prentice Hall.London.

Gadea, E., Sacristán, F. i Vargas, C. (2009), *Régimen jurídico de la sociedad cooperativa del siglo XXI. Realidad actual y propuestas de reforma*, Editorial Dykinson, Madrid.

Gallizo, J.L. i Moreno, J. (2009), *Implicaciones de la reforma contable en el cálculo del patrimonio neto de las cooperativas catalanes*, comunicació presentada al III Congrés Català de Comptabilitat i Direcció, Barcelona.

García Ordaz, M. (1996), *Análisis desde la perspectiva contable de las cooperativas agrícolas andaluzas* (en línia), tesi doctoral, Universidad de Huelva, Departamento de Economía Financiera, Contabilidad y Dirección de Operaciones, consultada a <http://rabida.uhu.es/dspace/handle/10272/2782>.

García-Gutiérrez, C. (1986-1987), Estudio del régimen económico de las contabilidad de la empresa cooperativa en relación con la Ley 3/1987 General de Cooperativas, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 54 y 55.

García-Gutiérrez, C. (1988-89), El problema de la doble condición de los socios-trabajadores (socios-proveedores y socios-consumidores) ante la gerència de la

empresa cooperativa, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 56 y 57, pp. 83-121.

García-Gutiérrez Fernández, C. (1993), *La formación de profesionales de dirección de sociedades cooperativas: una fuente de sinergias para la intercooperación empresarial* (Seminario Internacional del Instituto Antonio Sergio do sector cooperativo), Ministerio do Planeamiento e Administraçao do Territorio, Lisboa, pp. 1-30.

García-Gutiérrez, C. (1999), Economía Financiera de las sociedades cooperativas (y de las organizaciones de participación). A Prieto, J.A. (coord.): *Sociedades cooperativas: régimen jurídico y gestión económica*. Ibidem Edicions, Madrid.

García-Gutiérrez, C. (2006), La reafirmación de las aportaciones de (propiedad de) los socios de las sociedades cooperativas. Propuesta de regulación de las sociedades de responsabilidad limitada cooperativa, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 89, pp. 27-83.

Garrigues, J. i Uría, R. (1976), *Comentario a la Ley de sociedades anónimas* (tercera edició), Instituto de Estudios Políticos, Madrid.

Generalitat de Catalunya (2001), *Llibre Blanc de l'Economia Social a Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Barcelona.

Generalitat de Catalunya (2012), Dades de cooperatives existents, Observatori d'Empresa i Ocupació, consultat a <http://www20.gencat.cat/portal/site/observatoritreball>.

Gómez Aparicio, P. (2003), El capital social de las sociedades cooperativas. Las normas sobre los aspectos contables de las sociedades cooperativas a la luz de los principios cooperativos, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 45, pp. 57-79.

Gómez, P. i Miranda M. (2006), La caracterización financiera y contable del capital social a la luz de los principios cooperativos, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 90, pp. 7-27.

Gómez-Limón, J.A., Casquet, E., Atance, I. (2003), Análisis económico-financiero de

las cooperativas agrarias en Castilla León, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, n.º.46, pp.151-189.

Hopkins, P.E. (1996), 'The Effect of Financial Statement Classification of Hybrid Financial Instruments on Financial analysts' Stock Price Judgement, *Journal of Accounting Research*, n.º.34, pp. 33-50.

Hung, M. i Subramanyam, K.R. (2007), Financial statement effects of adopting international accounting standards: the case of Germany, *Review of Accounting Studies*, n.º.12, pp. 623-657.

IASB (2008), *Financial Instruments with Characteristics of Equity*, Discussion paper, International Accounting Standard Board, consultat a <http://www.iasb.org>.

Iturrioz, J. i Martín, S. (2008), La adaptación de las sociedades cooperativas al nuevo plan general contable: análisis de las principales implicaciones económicas y financieras, *Revista de Estudios Cooperativos (REVERSCO)*, n.º. 94, pp. 80 -112.

Jermakowicz, E.K. (2004), Effects of adoption of International Financial Reporting Standards in Belgium: The evidence from BEL-20, *Accounting in Europe*, Vol. 1, n.º.1, pp. 51-70.

Jermakowicz, E.K. i Gornik-Tomaszewski, S. (2006), Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, n.º. 15, pp.170-196.

Joshi, P.L., Bremser, W.G. i Al-Ajmi, J. (2010), Perceptions of accounting professionals in the adoption and implementation of a single set of global accounting standards: Evidence of Bahrain, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, n.º. 24, pp. 41-18.

Juliá, J.F. i Polo, F. (2006), La adaptación de las normas contables a las sociedades cooperativas con especial referencia a los fondos propios. Una aplicación del método Delphi, *Revista Española de Financiación y Contabilidad*, Vol. XXXV, n.º.132, octubre-diciembre, pp.789-816.

Lannto, A. i Sahlström, P. (2009), Impact of International Financial Reporting Standard

adoption on key financial ratios, *Accounting and Finance*, n.º. 49, pp. 341-361.

Lluís, J. (1972), *Derecho de Cooperativas*, Llibreria Bosch, Barcelona.

López-Espinosa, G.; Maddocks, J. i Polo, F. (2009), Equity-Liabilities Distinction: The case for Co-operatives, *Journal of International Financial Management and Accounting*, n.º. 20, vol.3, pp. 274-306.

Maglio, R.; Agliata, F. i Cimmio, G. (2011), *An Analysis of Comment Letters on the IASB Discussion Paper Financial Instruments with Characteristics of Equity: the case for Cooperatives and Continental European firms*, comunicació presentada al International Workshop on Accounting for Cooperatives, València.

Marí, S. (2006), Efectos de la aplicación de la CINIIF 2 en las cooperativas. Un estudio empírico en dos cooperativas citrícolas de la Comunidad Valenciana a través del análisis económico-financiero, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, n.º. 89, pp. 84-107.

Massaguer, J. (1990), El capital nominal: un estudio del capital de la sociedad anónima como mención estatutaria, *Revista General de Derecho*, n.º. 550-551.

Mateos, A. (2004), *Especificidad y naturaleza contable de los fondos propios en sociedades cooperativas: ¿sustantividad o rémora?. Referencia al marco normativo europeo y español*. Congreso Internacional de Cooperativismo Agrario y Desarrollo Rural , CEGEA, Valencia..

Mateos, A. (2010), La información financiera en las sociedades cooperativas. Efectos en la evaluación de la solvencia, *Revista de Contabilidade do Mestrado em Ciências Contábeis da UERJ*, vol.14, n.º. 3, pp. 2-13.

Merino, S. (2004), Reflexión jurídica sobre la aplicación de las NIC a la cooperativas en especial relación al capital social, a los retornos, a los intereses y a la consolidación de grupos. A *Las cooperativas ante las normas internacionales de contabilidad*, Fundació EZAI, pp. 62-91.

Molina, R. (2007), La reforma de la legislación mercantil en materia contable. Una breve referencia a su incidència en las cooperativas y sociedades laborales, *CIRIEC-*

España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, nº. 58, pp. 109-129.

Montegut, Y. (2006), *Análisis de los factores explicativos del éxito competitivo en las almazaras cooperativas catalanas*, tesi doctoral, Universitat de Lleida, Departament d'Administració d'Empreses i Gestió Econòmica dels Recursos Naturals, consultada a <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/8065/Tyms1de1.pdf?sequence=1>.

Montegut, Y., Sabaté, P., Mercé, M. (2002), *Análisis económico-financiero de las cooperativas agrarias productoras de aceite de oliva de la "D.O.Garrigues"* (Lleida, España). Investigación Agraria: Producción y Protección de los Vegetales.

Montegut, Y. i Cristóbal, E. (2010), Análisis empresarial de las cooperativas del sector de la fruta dulce de Catalunya, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 101, pp. 28-57.

Monzón, J.L. (2010), *Las grandes cifras de la economía social en España. Ámbito, entidades y cifras clave. Año 2008*. CIRIEC-España, Centro Internacional de Investigación sobre la Economía Pública, Social i Cooperativa. Valencia.

Morales, A.C. (1989), *Cooperativas de trabajo asociado. Aspectos financieros*, tesi doctoral, Universidad de Málaga.

Morales, A.C. (1996), *Ineficiencias del Mercado y eficacia de las cooperativas*, CIRIEC-España, Centro Internacional de Investigación sobre la Economía Pública, Social i Cooperativa. Valencia.

Navarro-García, J.C. i Bastida, F. (2010), An empirical insight on Spanish listed companies' perceptions of International Financial Reporting Standards, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, nº. 19, pp. 110-120.

Oltra, M.J. i Segura, B. (1989), Un análisis económico financiero de las pequeñas bodegas cooperativas de la Comunidad Valenciana, *Viticultura/Enología profesional*, nº.3, pp. 20-27.

PAAinE (2008), *Distinguishing between liabilities and equity*, discussion paper, Pro-Active Accounting Activities In Europe, consultat a www.efrag.org .

Paniagua, M. (2006), El capital social cooperativo en derecho español y su

armonización con las Normas Internacionales de Contabilidad, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, n.º. 90, tercer quadrimestre, pp. 57-91.

Pastor, M^a. C. (2002), *Los recursos propios en las sociedades cooperativas*, Editorial Edersa, Madrid.

Pastor, M^a. C. (2011), Efectos jurídico-societarios tras la entrada en vigor de la Orden EHA/3360/2010, de 21 de diciembre, por la que se aprueban las normas sobre los aspectos contables de las sociedades cooperativas ¿Podemos seguir considerando el capital social como elemento integrante del patrimonio neto contable?, *Revista de Derecho de Sociedades*, n.º. 36. pp. 387-399.

Paz Canalejo, N. (1979), *El nuevo derecho cooperativo español*, Editorial Digesa. Madrid.

Pendás Díaz, B. (1987), *Manual de Derecho Cooperativo*, Editorial Praxis, Madrid.

Polo, F. (2004), Aplicación de las NIC a las cooperativas: En especial el tratamiento contable del capital social, de los retornos, de los intereses, y de la consolidación de grupos. *A Las cooperativas ante las normas internacionales de contabilidad*, Fundació EZAI, Mondragón.

Polo, F. (2005), *Co-Operative Entities and the International Financial Reporting Standards*. Comunicació presentada al 28th Annual Congress of European Accounting Association. Göteborg 18-20 de mayo.

Polo, F. (2006), La contabilidad de cooperativas en un proceso de armonización contable internacional. El caso de España., *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, n.º.89, segon quadrimestre, pp.108-138.

Polo, F. (2007), Impactos de las normas internacionales de información financiera en el régimen económico de las sociedades cooperativas, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, n.º. 58, pp. 83-108.

Polo, F. i García Martínez, G. (2003), La regulación en materia contable contenida en la legislación cooperativa: análisis comparado, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, n.º. 45, pp. 33-55.

Polo, F. i Gomis, A. (2011), *An approach to the effects of reclassification of Members' Shares in cooperatives*, comunicació presentada al International Workshop on Accounting for Cooperatives, València.

Polo, F. i Molero, R. (2006), *La aplicación de las Normas Internacionales de Información Financiera a las sociedades cooperativas*, comunicació presentadaa les XI Jornades d'Investigadors en Economia Social i Cooperativa, Santiago de Compostela.

Polo, F., López-Espinosa, G. i Maddocks, J. (2011), *The application of equity-liability classification approaches of Preliminary Views of FASB to cooperative members' shares*, comunicació presentada al International Workshop on Accounting for Cooperatives, València.

Portale G.B. (1991), *Capitale sociale e società per azioni sottocapitalizzata*, Riv. delle Società. Roma.

Ramos, A., Rivero, D. i Gallego, E. (2004), La implantación de las normas IAS: Una consulta a las empresas, *Partida Doble*, nº.155, pp.18-33.

Rejón, M.. (2006), Las aportaciones de socios de entidades cooperativas. Comparativa entre la normativa contable española y las NIIF, *Partida Doble*, nº.684, marzo, pp. 4-9.

Rivero, P. (1996), *Análisis de balances y estados complementarios*, Madrid, Pirámide.

Rodríguez, F., Pisón I.C., Cabaleiro, M.J., Martínez, F.X., Ramos, A. i Fernández-Feijoo, B. (1997), Particularidades de la estructura financiera de las sociedades cooperativas. Un estudio empírico en la comunidad gallega, *Actualidad Financiera*, nº.3, pp. 39-58.

Ryan, B., Scapens, R.W., Theobald, M. (2004), *Metodología de a Investigación en Finanzas y Contabilidad*, Ediciones Deusto, Barcelona.

Sabaté, P. (1999), La estructura financiera de las cooperativas agrarias. Las cooperativas comercializadoras de fruta de la provincia de Lleida, *Investigación Agraria: Producción y Protección Vegetal*, Vol. 14, nº.3, pp. 495-513.

Sabaté, P., Sabi, X. i Saladrígues, R. (2010), Cooperativas versus sociedades

mercantiles. El sector frutero de Lleida, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, n.º. 34, pp. 51-70.

Saladrigues, R., Gallizo, J.L., Montegut, I. (2007), *Les aportacions al capital cooperatiu davant les NIF*, comunicació presentada al II Congrés Català de Comptabilitat i Direcció, Barcelona, IESE Business School.

Salinas (1988), *Las cooperativas*, Cáritas Española, Madrid.

Schneider, D.K., Mc Carthy, M.G. i Hagler, J.L. (1997), Earnings impact of Applying International Accounting Standard 32 to convertible debt, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, vol.6, n.º.1, pp.97-109.

Schroeder, R.G., Sevin, S.K. i Schauer, D. (2006), The economic consequences of the statement of Financial Accounting Standards (SFAS) N.º. 150, *International Advances in Economic Research*, n.º.12, pp. 498-504.

Serrano, A. (1982), *La cooperativa como sociedad abierta*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid.

Simón, K., Alonso, R. (1995), Caracterización económica-financiera de las cooperativas agrarias de la comunidad de Navarra, *Investigación Agrícola: Economía*, Vol.10, n.º. 3, pp. 405-433.

Tabet, I. (2007), *The impacts of the international accounting standards on co-operative entities*, comunicació presentada al Simposio Internacional "Las cooperativas ante la armonización contable internacional" organitzat per AECA, Valencia.

Texeira, P. i Lima, L. (2007), *Accounting for financial instruments: A comparison of european companies' practices with IAS 32 and IAS 39*, Research working papers, University of Porto, Faculty of Economics.

Valiñani, E. (2007), *Las cooperativas ante la armonización contable internacional*, comunicació presentada al Simposio Internacional "Las cooperativas ante la armonización contable internacional" organitzat per AECA, València.

Vargas, A. (1995), La identidad cooperativa y la cooperativa como empresa: luces y

sombras, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 61, pp.179-192.

Vargas, C. (2007a), Los previsible efectos de la NIC 32 en el sector cooperativo, *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, nº. 91, pp. 120-159.

Vargas, C. (2007b), La NIC 32 y el capital social cooperativo, *Revista de Derecho de Sociedades*, nº. 28, pp. 101-131.

Vargas, C. (2011), Aportaciones exigibles o no exigibles: ésa es la cuestión, *Revista CIRIEC-España, Revista Jurídica*, nº. 22, pp. 1-45.

Verrucoli P. (1958), *La società cooperativa*; Milano.

Vicent, F. (1994), Ley General de Cooperativas (volumen III). A Sánchez Calero i Albadalejo, *Comentarios al Código de comercio y la legislación mercantil especial*, Editorial Edersa, Madrid.

Vidal, F., Segura, B., Del Campo, F.J. (2000), Caracterización empresarial del cooperativismo de comercialización hortofrutícola de la Comunidad Valenciana: un análisis provincial, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº.34, abril, pp.71-94.

Vidal, F., Segura, B., Rayo, J.A. (2001), Situación económico-financiera de las Sociedades Agrarias de Transformación (SAT) de comercialización hortofrutícola d la provincia de Alicante, *Investigación Agraria: Producción y Protección*, vol. 16, nº. 1, pp. 71-86.

Villacorta, M. A. (2002), *Diferenciación entre fondos propios y ajenos*. Premi per treballs curts d'investigació en comptabilitat "Carlos Cubillo Valverde" (V edició), Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, Madrid.

Vincent, F. (1998), 'Mercados, principios cooperativos y reforma de la legislación cooperativa', *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nº. 29, pp. 7-33.

Vivante, C. (1932), *Tratado de Derecho mercantil* (volumen II), Madrid.

Zubiaurre, M.A. (2004), *Sociedades Cooperativas: Aspectos Contables Singulares*,

Revista Cuadernos de Gestión, Universidad del País Vasco, vol. 4, n.º.2, Setembre.

NORMATIVA I LEGISLACIÓ EUROPEA

EFRAG (2004), IFRIC 2 Members' Shares in Cooperative Entities and Similar Instruments, European Financial Reporting Advisory Group.

IASB (2008), Amendements to IAS 32 Financial Instruments: Presentation and IAS 1 Presentation of Financial Statements. Puttable Financial Instruments and Obligations Arising on Liquidation, International Accounting Standard Board , descarregat de <http://www.iasb.org> a març de 2012.

Unió Europea (2002), Reglament (CE) N.º. 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de juliol de 2002, relatiu a l'aplicació de les normes internacionals de comptabilitat.

Unió Europea (2003a), Reglament (CE) n.º. 1435/2003 del Consell de 22 de juliol de 2003 relatiu a l'Estatut de la Societat Cooperativa Europea.

Unió Europea (2003b), Reglament (CE) n.º.1725/2003, de la Comissió Europea, pel que s'adopten determinades Normes Internacionals de Comptabilitat de conformitat amb el Reglament 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell pel que es refereix a la Norma Internacional de Comptabilitat 32 i a la interpretació CINIIF 1.

Unió Europea (2004), Reglament (CE) n.º. 2237/2004 de la comissió, que modifica el Reglament (CE) n.º.1725/2003 pel que s'adopten determinades normes internacionals de comptabilitat de conformitat amb el Reglament (CE) n.º.1606/2002, en el que es refereix a la Norma Internacional de Comptabilitat 32 i a la interpretació CINIIF 1.

Unió Europea (2005), Reglament (CE) n.º. 1073/2005 de la comissió, que modifica el Reglament (CE) n.º.1725/2003 pel que s'adopten determinades normes internacionals de comptabilitat de conformitat amb el Reglament (CE) n.º.1606/2002, en el que respecta a la interpretació CINIIF 2.

NORMATIVA I LEGISLACIÓ ESPANYOLA

Llei 1/2003, de 20 de març, de Societats Cooperatives de les Illes Balears. Publicada en el BOIB 42, de 29/03/2003 y en el BOE 91, de 16/04/2003.

Llei 14/2011, de 23 de desembre, de Societats Cooperatives d'Andalusia. Publicada al BOE núm. 17 de 20 de enero de 2012.

Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional en base a la normativa de la Unió Europea. Publicada al BOE n°.160, de 29 de desembre.

Llei 2/1998, de 26 de març, de Societats Cooperatives d'Extremadura (D.O.E. de 2 de mayo y B.O.E. de 29 de mayo de 1998).

Llei 20/2002, de 14 de noviembre, de Societats Cooperatives de Castilla-La Manxa (DOCM 146, de 25 de noviembre)

Llei 27/1999, de 16 de juliol, de Cooperativas, Boletín Oficial del Estado (BOE) n°.170, de 17 de juliol.

Llei 4/1993, de 24 de juny, de Societats Cooperatives de Euskadi (B.O.P.V. de 19 de julio y Llei 1/2000, de 29 de junio, de modificación de la Ley de Cooperativas de Euskadi (B.O.P.V. de 1 de agosto).

Llei 4/1999, de 30 de març, de Societats Cooperatives de la Comunitat de Madrid (B.O.C.M. de 14 de abril y B.O.E. de 2 de junio de 1999).

Llei 4/2001, de 2 de juliol, de Societats Cooperatives de La Rioja (B.O.A de La Rioja de 10 de julio y B.O.E. de 19 de julio de 2001).

Llei 4/2002, de 11 d'abril, de Societats Cooperatives de Castilla i Lleó (B.O. de Castilla y León de 26 de abril de 2002 y BOE de 15 de mayo de 2002)

Llei 4/2010, de 29 de junio, de Cooperativas de la Comunidad Autónoma del Principado de Asturias (BOE 232, de 24/09/2010)

Llei 5/1998, de 18 de desembre, de Societats Cooperatives de Galícia (D.O. Galicia de

30 de diciembre y B.O.E. de 25 de marzo de 1999).

Llei 8/2003, de 24 de març, de Societats Cooperatives de la Comunitat Valenciana
Publicada en el DOGV 4468, de 27 de marzo de 2003 y en el BOE 87, de 11/04/2003.

Llei 8/2006, de 16 de novembre, de Societats Cooperatives de la Regió de Múrcia
(B.O.R.M. 282, de 7 de diciembre).

Llei 9/1998, de 22 de desembre, de Societats Cooperatives d'Aragó (B.O.A. de 31 de
diciembre y B.O.E. de 27 de enero de 1999).

Llei Foral 12/1996, de 2 de juliol, de Societats Cooperatives de Navarra (B.O. de
Navarra de 19 de julio y B.O.E. de 10 de octubre de 1996).

Ordre ECO/3614/2003, de 16 de desembre, pel que s'aproven les normes sobre
aspectos comptables de les Societats Cooperatives, publicat al BOE n.º.310, de 27 de
desembre.

Ordre EHA/3360/2010, de 21 de desembre, per la que s'aproven les normes sobre
aspectes comptables de les societats cooperatives.

Reial Decret 1514/2007, de 16 de novembre, pel que s'aprova el Pla General de
Comptabilitat, publicat al BOE n.º.278, de 20 de novembre.

NORMATIVA I LEGISLACIÓ CATALANA

Decret Llei 1/2011, de 15 de febrer, de modificació de la Llei 18/2002, de 5 de juliol,
de cooperatives de Catalunya.

Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives de Catalunya, Diari Oficial de la
Generalitat de Catalunya (DOGC), n.º.3679, de 17 de juliol, article 55.2.

ANNEXOS

Annex 1. Qüestionari de l'enquesta

a) Dades generals de la cooperativa.

1. Activitat principal.
2. Situació geogràfica.
3. Número de treballadors 2010, 2011.
4. Xifra de negoci 2010, 2011.
5. Capital social 2010, 2011.
6. Actiu total 2010, 2011.

b) Procés d'adaptació de les cooperatives.

7. Heu modificat, o teniu previst modificar, els Estatuts per adaptar el capital social de la cooperativa?

a) Hem modificat els Estatuts b) Tenim previst modificar els Estatuts

c) No tenim previst modificar els Estatuts d) NS/NC

8. Quin dels mecanismes següents heu utilitzat, o teniu previst utilitzar, per adaptar el capital social?

a) Convertir totes les aportacions de capital reemborsables en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel consell rector

b) Convertir una part de les aportacions de capital reemborsables en aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel consell rector

c) Establir un límit de devolució d'aportacions de capital en base a un percentatge del capital social (que un cop superat aquest límit, les noves devolucions estarien condicionades a l'acord del consell rector)

d) Altres. Quins?

e) NS/NC

9. Quina part de capital social heu traspasat, o teniu previst traspasar, al passiu?

a) Menys del 25% b) Entre el 25 i el 50% c) Entre el 51 i el 75%

d) Més del 75% e) NS/NC

10. El Decret Llei 1/2011 inclou diverses cauteles per incentivar la devolució del capital als socis que hagin causat baixa, i el Consell Rector hagi refusat la devolució del capital aportat a la cooperativa. Marqueu les cauteles que heu introduït, o teniu previst introduir, en els Estatuts:

- a) Les aportacions dels nous socis s'efectuaran mitjançant l'adquisició de les aportacions pendents de reemborsar dels socis que hagin demanat la baixa
- b) Les aportacions pendents de reemborsar tindran preferència en la percepció de remuneracions (interessos, retorns,...)
- c) Els titulars de les aportacions pendents de reemborsar tindran preferència en cas de liquidació de l'haver social
- d) En el cas que les aportacions pendents de reemborsar pertanyin a socis que causin baixa forçosa justificada, els socis que romanguin a la cooperativa hauran d'adquirir les aportacions en un termini màxim de 6 mesos des de la data de baixa
- e) Altres. Quines?
- f) No hem introduït cauteles.
- g) NS/NC

11. Quins motius us han portat a adaptar el capital social? Valora la importància dels aspectes següents de 1 a 5 (1 significa molt poc important, 5 significa molt important).

Aspectes	Valoració
a) Mantenir la imatge de solvència.	
b) Mantenir l'accés al finançament bancari.	
c) Poder decidir quan es torna el capital als socis que demanin la baixa de la cooperativa.	
d) Els assessors econòmics de la cooperativa ho han aconsellat.	
e) Altres: (quins?)	

12. Quins han estat els motius que us han portat a NO adaptar el capital? Valora la importància dels aspectes següents de 1 a 5 (1 significa molt poc important, 5 significa molt important).

Aspectes	Valoració
a) Els tràmits administratius del procés d'adaptació del capital són complicats.	

b) L'adaptació del capital social no és necessària per a la cooperativa.	
c) És molt complicat que els socis aprovin l'adaptació del capital social.	
d) No coneixem la nova normativa comptable i els efectes previstos per a la cooperativa.	
e) Els assessors econòmics de la cooperativa ho han desaconsellat.	
f) Altres: (quins?)	

13. Quins creieu que seran els principals efectes de l'aplicació de la nova normativa comptable? Valora la importància dels aspectes següents de 1 a 5 (1 significa molt poc important, 5 significa molt important).

Aspectes	Valoració
a) Deteriorament de la imatge de solvència.	
b) Dificultat d'accés al finançament i augment del cost.	
c) Disminució de les aportacions de capital dels socis.	
c) Augment del risc d'insolvència i dissolució de la cooperativa.	
d) Pèrdua de la condició de cooperativa fiscalment protegida.	
e) Complicació dels processos de intercooperació i fusió.	
f) Altres. Quins?	

14. Heu rebut assessorament/formació per afrontar el procés d'adaptació del capital social?

- a) Sí b) No c) NS/NC

c) Accés al finançament.

15. Creieu que les cooperatives que NO hagin adaptat el seu capital social tindran més dificultats per obtenir finançament bancari?

- a) Sí b) No c) NS/NC

16. Quins aspectes tenen en compte els analistes d'una entitat bancària quan han de decidir si concedeixen finançament a una cooperativa? Valora la importància dels aspectes següents de 1 a 5 (1 significa molt poc important, 5 significa molt important).

Aspectes	Valoració
a) La informació financera inclosa en els comptes anuals de la cooperativa.	
b) La informació històrica de les operacions realitzades amb la cooperativa.	
c) El grau de coneixement de les activitats que realitza la cooperativa que té l'entitat bancària.	
d) La relació de confiança entre els socis i gestors de la cooperativa i els directius i analistes de l'entitat bancària.	
e) Altres: (quins?)	

17. Creieu que els directius i analistes de les entitats bancàries estan informats sobre la nova normativa comptable que afecta el capital social de les cooperatives?

a) Sí b) No c) NS/NC

18. Creieu que la introducció d'aportacions el reemborsament de les quals pugui ser refusat incondicionalment pel consell rector, pot reduir les aportacions de capital dels socis a la cooperativa?

a) Sí b) No c) NS/NC

F) Identificació (opcional).

19. Nom de la cooperativa.

20. El seu càrrec.

21. Nom i cognoms.

22. Correu electrònic.

23. Telèfon.

24. Vols rebre els resultats de l'enquesta?

a) Sí b) No c) NS/NC

Annex 2. Mostra cooperatives analitzades

Cooperativa	Tipus	Província
Abacus	treball associat	Barcelona
Actua	treball associat	Barcelona
Agrària de Torelló	Agrària	Barcelona
Agrícola i caixa agrària i SC del Catllar	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC Albinyana	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC Cabacés	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC Cabra del Camp	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Bràfim	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de La Sènia	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de la Torre de l'Espanyol	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Llorenç del Penedés	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Margalef	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Riudecanyes	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Riudoms	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Salomó	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Sant Isidre de Vilabella	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC de Vilallonga	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC La Ginesta	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC La Palma	Agrària	Tarragona

Agrícola i SC Montbrió	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC Rodonyà	Agrària	Tarragona
Agrícola i SC Sant Bertomeu de Masroig	Agrària	Tarragona
Agrocatalana	Agraria	Girona
Agropecuària d'Artesa de Segre	Agrària	Lleida
Agropecuària i SC Verge de les Sogues de Bellvís	Agrària	Lleida
Alforja Agrària i SC	Agrària	Tarragona
Ambulàncies de Catalunya	Serveis	Barcelona
Ambulàncies La Pau	Treball associat	Barcelona
Apindep Ronçana	treball associat	Barcelona
Ara Coop	segon grau	Barcelona
Arauca	mixta	Barcelona
ASC	Agrària	Barcelona
Àuria Cosmètics	segon grau	Barcelona
Baula	treball associat	Barcelona
Cadí	Agrària	Lleida
Camp i SC Massalcoreig	Agrària	Lleida
Camp Sant Faust d'Alguaire i SC	Agrària	Lleida
CAP Infància Vallés Oriental	Treball associat	Barcelona
Celler agrícola i SC de Bellvei	Agrària	Tarragona
Celler cooperatiu i SC Gandesa	Agrària	Tarragona

Celler cooperatiu i SC Sant Miquel de Batea	Agrària	Tarragona
Celler de Capçanes i SC	Agrària	Tarragona
Celler Domenys i SC	Agrària	Tarragona
CIPO	Serveis	Barcelona
Clade Grup Empresarial	segon grau	Barcelona
COFAC Ferreteros Asociados	Consum	Barcelona
Confederació de cooperatives	Confederació/Federacions	Barcelona
Cooperativa 70	Consum	Barcelona
Cooperativa Agrícola i SC del Priorat	Agrària	Tarragona
Cooperativa Agrícola i SC La Galera	Agrària	Tarragona
Cooperativa de Bellcaire	Agrària	Lleida
Cooperativa de treball Calandra	Treball associat	Barcelona
Cooperativa d'Ivars d'Urgell	Agrària	Lleida
Copaga	Agraria	Lleida
Cotecnica	segon grau	Lleida
Dr Agustí Pi i Sunyer	Consum	Girona
El Taller del Priorat	Treball associat	Tarragona
Escola Sant Gervasi	Treball associat	Barcelona
Estel	Consum	Barcelona
Federació cooperatives habitatge	Confederació/Federacions	Barcelona
Federació cooperatives treball	Confederació/Federacions	Barcelona

Federació de cooperatives d'ensenyament	Confederació/Federacions	Barcelona
Federació de cooperatives d'usuaris i consumidors	Confederació/Federacions	Barcelona
Femarec	Treball associat	Barcelona
Fruits secs de les Garrigues	Agrària	Lleida
Gedi gestió i disseny social	Treball associat	Barcelona
Grup Valuaris	segon grau	Barcelona
Habitatge Entorn	Habitatge	Barcelona
La Fageda	Treball associat	Girona
La Gironina	Agrària	Girona
Laboratorio Electrotecnico	treball associat	Barcelona
Linyola agropecuaria i SC	Agrària	Lleida
Llar Unió Catalonia	Habitatge	Barcelona
Lleters de Catalunya	segon grau	Girona
Moltacte	segon grau	Barcelona
Nostrallar	Habitatge	Lleida
Pinsos Urgell	segon grau	Lleida
Por Font	Habitatge	Barcelona
Proha	Habitatge	Barcelona
Projecte Habitat 2000	Habitatge	Barcelona
Ral	Serveis	Barcelona
Suara	treball associat	Barcelona

Taller Àuria	mixta	Barcelona
Taller el Xop	Treball associat	Barcelona
Taller TEB Escola Barcelona	segon grau	Barcelona
Taller Jeroni de Moragas	Treball associat	Barcelona
TEB Barcelona	treball associat	Barcelona
TEB Gestió empresarial	Treball associat	Barcelona
TEB habitatge	mixta	Barcelona
TEB Solucions	Treball associat	Barcelona
TEB Vallés	Treball associat	Barcelona
Trabajadores Asociados Ind. Cárnicas	treball associat	Barcelona
Transportes de Sabadell	Treball associat	Barcelona
Transportes Urbanos Sabadell	Treball associat	Barcelona
Vaquers d'Osona	Agrària	Girona
Vinícola del Priorat i SC	Agrària	Tarragona
Vinícola del Sarral i SC	Agrària	Tarragona
Viticultors i SC de Montblanc	Agrària	Tarragona